แผนปฏิบัติการ
ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ
(พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

กันยายน ๒๕๖๕

คำนำ

พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐ (๑) กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบนโยบายและแผนฯ แล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งนี้ เจตนารมณ์ภายใต้พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามมาตรา ๑๑ กำหนดให้นโยบายและแผนฯ จะต้องกำหนดเป้าหมายนโยบายและทิศทางในการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายการบริหารประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน สิทธิในทรัพย์สินของประชาชน การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และหลักภูมิสังคม เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัดมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) ซึ่งเป็นกรอบนโยบายหลักระยะยาว (๑๕ ปี) ที่เป็นทิศทางการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อสร้างแนวทางการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ โดยนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ มีมติเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๕ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีก่อนประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ต่อไป

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ระยะ ๕ ปี เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ซึ่งแผนปฏิบัติการฯ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ได้มุ่งเน้น “การแก้ไขปัญหาด้านที่ดินและทรัพยากรดินที่มีความสำคัญและเร่งด่วน” ในช่วงเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ซึ่งในการจัดทำแผนได้พิจารณาถึงความเชื่อมโยงและความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัยากรดินของประเทศ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาด้านที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งให้ความสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อันจะส่งผลทำให้การพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ ..... ก

สารบัญ ..... ข

สารบัญตาราง ..... ค

สารบัญรูป ..... ง

ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร ๑

๑.๑ วิสัยทัศน์ ๑

๑.๒ เป้าหมายรวม ๑

๑.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) ๑

๑.๔ รายละเอียดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ๒

๑.๕ ยุทธศาสตร์ (Strategies) ๑๑

๑.๖ โครงการสำคัญ (Flagship Project) ๑๒

๑.๗ การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ไปสู่การปฏิบัติ ๑๗

ส่วนที่ ๒ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนัยของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ..... ๑๘

๒.๑ แผนระดับที่ ๑ ..... ๑๘

๒.๒ แผนระดับที่ ๒ ที่เกี่ยวข้อง ๒๒

๒.๓ แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง ๔๕

ส่วนที่ ๓ ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (SDGs) ๖๖

ส่วนที่ ๔ สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ๖๙

๔.๑ การประเมินสถานการณ์ปัญหาที่สำคัญ ๖๙

๔.๒ การวิเคราะห์กรอบประเด็นและปัญหา ปัจจัยภายในและภายนอก ช่องว่างการพัฒนาและแรงขับเคลื่อนของการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ๙๒

๔.๓ สรุปกลุ่มประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วน ๑๐๙

๔.๔ เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ๑๑๕

๔.๕ ภาพรวมของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ๑๑๖

บรรณานุกรม ..... จ

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๑ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ ๓
ตารางที่ ๒ พื้นที่ป่าไม้และสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ ๗๐
ตารางที่ ๓ ความแตกต่างพื้นที่ป่าไม้ เปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ ๒๕๖๔ ..... ๗๐
ตารางที่ ๔ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรมรายภาค (ล้านไร่) ๗๑
ตารางที่ ๕ ข้อมูลเนื้อที่การจำแนกชั้นความรุนแรงของการสูญเสียดินประเทศไทย ๘๒
ตารางที่ ๖ ค่าดัชนีชี้วัดการจัดการน้ำ หรือ WMI จำแนกตามมิติการจัดการและภูมิภาค ๘๕
ตารางที่ ๗ ปริมาณน้ำท่าจำแนกตามพื้นที่ภูมิภาค ๘๖
ตารางที่ ๘ สถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง ๘๗
ตารางที่ ๙ ความต้องการใช้น้ำทั้งประเทศ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๖๒/๒๕๖๓ ..... ๘๙
ตารางที่ ๑๐ สรุปการวิเคราะห์กรอบประเด็นและปัญหา ซึ่งระบุสภาพและสถานการณ์ เป็นอาการ และสาเหตุขั้นต่างๆ ของการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย ๙๓
ตารางที่ ๑๑ ผลการทบทวนปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการที่ดิน และทรัพยากรดินของประเทศ ๙๗
ตารางที่ ๑๒ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วยเครื่องมือ PESTEL ซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการที่ดิน และทรัพยากรดิน ๙๙
ตารางที่ ๑๓ แรงขับเคลื่อนการพัฒนาที่ดินและทรัพยากรดินด้านต่าง ๆ รวมถึงจุดอ่อน/อุปสรรค และโอกาสในการพัฒนา ๑๐๖
ตารางที่ ๑๔ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ ๑๒๑
ตารางที่ ๑๕ รายละเอียดยุทธศาสตร์ที่ใช้ขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งขอบเขต (แนวทางการพัฒนา) ผลผลิต และผลลัพธ์ของยุทธศาสตร์ ๑๒๙
ตารางที่ ๑๖ ตัวอย่างวิธีการวิเคราะห์ความเชื่อมโยง ๑๗๔
ตารางที่ ๑๗ ตัวอย่างวิธีการประมวลผลความเชื่อมโยง ๑๗๔
ตารางที่ ๑๘ ตัวอย่างวิธีการระบุคุณค่าจากผลการวัดภายใต้เกณฑ์ความเชื่อมโยง ๑๗๔
ตารางที่ ๑๙ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับประสิทธิผลของผลผลิต ๑๗๕
ตารางที่ ๒๐ ตัวอย่างวิธีการกำหนดคุณค่าการวัดระดับประสิทธิผลของผลผลิต ๑๗๕
ตารางที่ ๒๑ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นต้น ๑๗๖
ตารางที่ ๒๒ ตัวอย่างวิธีการกำหนดคุณค่าการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นต้น ๑๗๖
ตารางที่ ๒๓ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นกลาง ๑๗๖
ตารางที่ ๒๔ ตัวอย่างวิธีการกำหนดคุณค่าการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นกลาง ๑๗๗
ตารางที่ ๒๕ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นปลาย ๑๗๗
ตารางที่ ๒๖ ตัวอย่างวิธีการกำหนดคุณค่าการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นปลาย ๑๗๗
ตารางที่ ๒๗ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับประสิทธิภาพด้านต้นทุน ๑๗๘
ตารางที่ ๒๘ วิธีการกำหนดคุณค่าจากการวัดต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิต ๑๗๘
ตารางที่ ๒๙ ตัวอย่างวิธีการวัดในการประเมินประสิทธิภาพด้านระยะเวลาส่งมอบผลผลิต ๑๗๙
ตารางที่ ๓๐ ตัวอย่างวิธีการกำหนดคุณค่าในการประเมินประสิทธิภาพด้านระยะเวลาส่งมอบผลผลิต ๑๗๙
ตารางที่ ๓๑ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับความยั่งยืน ๑๗๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ ๓๒ วิธีการกำหนดคุณค่าจากการวัดต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิต ๑๘๐
ตารางที่ ๓๓ กรอบประเด็นในการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ๑๘๑

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ ๑ ความเชื่อมโยงนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) กับแผนระดับที่ ๑ และแผนระดับที่ ๒ ..... ๖๔
รูปที่ ๒ ความเชื่อมโยงนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) ระยะ ๑๕ ปี กับแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ระยะ ๕ ปี ๖๕
รูปที่ ๓ การเปลี่ยนแปลงขนาดพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างรายภาค ๗๒
รูปที่ ๔ ความคืบหน้าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทย (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔).... ๗๔
รูปที่ ๕ การเปลี่ยนแปลงขนาดพื้นที่ดินทิ้งร้างรายภาค ๗๕
รูปที่ ๖ ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร จำแนกเป็นรายภาค พ.ศ. ๒๕๖๒ ..... ๗๖
รูปที่ ๗ การกระจายตัวของรูปแบบกรรมสิทธิ์การถือครอง (พ.ศ. ๒๕๖๐) ๗๗
รูปที่ ๘ จำนวนผู้ถือครองที่ดินทางการเกษตร จำแนกตามขนาดที่ดิน (พ.ศ. ๒๕๖๑) ๗๗
รูปที่ ๙ การกระจายตัวของขนาดที่ดินทางการเกษตร ๗๘
รูปที่ ๑๐ จำนวนผู้ขึ้นทะเบียนไร้ที่ดินทำกิน (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑) ๗๙
รูปที่ ๑๑ จำนวนครัวเรือนยากจนจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๒ .. ๘๐
รูปที่ ๑๒ ห่วงโซ่ปัญหาของปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน การสูญเสียที่ดิน ที่ส่งผลต่อปัญหา คุณภาพชีวิต ๘๐
รูปที่ ๑๓ ปริมาณฝนเฉลี่ยรายปีในรอบ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๖๒) ๘๖
รูปที่ ๑๔ การกระจายตัวของพื้นที่ชลประทาน ๙๐
รูปที่ ๑๕ การกระจายตัวของพื้นที่ภัยแล้งและอุทกภัย ๙๑
รูปที่ ๑๖ แผนผังสรุปการวิเคราะห์กรอบประเด็นและปัญหา ซึ่งระบุสภาพและสถานการณ์ เป็นอาการและสาเหตุขั้นต่างๆ ของการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย ๙๖
รูปที่ ๑๗ แผนผังของแรงขับเคลื่อนในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย ๑๐๘
รูปที่ ๑๘ แผนผังความเชื่อมโยงปัญหา ด้านการรักษาสมดุลระบบนิเวศของที่ดิน ๑๑๐
รูปที่ ๑๙ แผนผังความเชื่อมโยงปัญหา ด้านการแข่งขันการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๑๑๑
รูปที่ ๒๐ แผนผังความเชื่อมโยงปัญหา ด้านคุณภาพชีวิตของผู้ใช้ประโยชน์ที่ดิน ๑๑๒
รูปที่ ๒๑ แผนผังความเชื่อมโยงปัญหา ด้านการกระจายการถือครองที่ดิน ๑๑๓
รูปที่ ๒๒ แผนผังความเชื่อมโยงปัญหา ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ๑๑๔
รูปที่ ๒๓ แผนภาพความเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ เป้าหมายรวม และประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนปฏิบัติการฯ ๑๑๙
รูปที่ ๒๔ กลไกการขับเคลื่อนนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ โดยการบูรณาการตามอำนาจหน้าที่และภารกิจของ คทช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๑๗๐

ส่วนที่ ๑
บทสรุปผู้บริหาร

๑.๑ วิสัยทัศน์

"พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินให้มีศักยภาพสูง
เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน"

วิสัยทัศน์ที่กำหนดนี้มุ่งเน้นให้มีเป้าหมายความสำเร็จต่อประชาชนที่ต้องได้รับประโยชน์จากการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดความเป็นธรรมและยั่งยืน จากปัญหาสำคัญทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นต้องเร่งพัฒนาและปรับปรุง "ระบบ" การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ที่ต้องบูรณาการให้ครอบคลุมทั้งระบบ ประกอบด้วย องค์กร กฎหมาย ระเบียบ รูปแบบ แผนปฏิบัติการ สถาบัน บุคลากร และการสนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ให้มี "ศักยภาพสูง" โดยการมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ดินและทรัพยากรดิน โดยเฉพาะสำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลให้ระบบการบริหารจัดการฯ มีศักยภาพในการสนับสนุนประชาชน ให้เกิดความเป็นธรรม มีดุลยภาพ และสนองความต้องการในการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๑.๒ เป้าหมายรวม

๑) มีการจัดการที่ดินอย่างเป็นระบบ สามารถใช้ประโยชน์และให้บริการเชิงนิเวศได้อย่างยั่งยืน
๒) ที่ดินและทรัพยากรดินมีการใช้ประโยชน์อย่างมีดุลยภาพและความคุ้มค่า
๓) เกษตรกรมีขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินสูงขึ้น
๔) มีการกระจายตัวของการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมมากขึ้น
๕) ระบบบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินมีศักยภาพสูง และมีการบูรณาการอย่างเข้มแข็งเพิ่มขึ้น

๑.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues)

ประเด็นยุทธศาสตร์ หรือประเด็นสำคัญที่มีลำดับความสำคัญสูง ก่อให้เกิดลูกโซ่เชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องหลายเรื่องพร้อมกัน ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการในช่วง ๕ ปีข้างหน้า โดยกำหนดเป็นประเด็นการพัฒนาสำหรับแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) จำนวน ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑.๓.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ

ความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการสงวนหวงห้ามและบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน รักษาระบบนิเวศที่สัมพันธ์กับทรัพยากรดินและทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุ สิ่งมีชีวิตที่อาศัยระบบนิเวศต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์จากผลิตภาพ ผลผลิต และประโยชน์ใช้สอยของระบบนิเวศนั้นแก่ประชาชน ชุมชนที่พึ่งพา ทั้งด้านอาหาร ปัจจัยในการดำรงชีวิต วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรม และช่วยรักษาและควบคุมสภาพแวดล้อมและธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไป อย่างสมดุล ยั่งยืน เช่น การเป็นแหล่งเพาะปลูกที่เหมาะสม การเป็นแหล่งผลิตอาหาร น้ำ ป่าไม้ การสนับสนุนวิถีชีวิต สังคมและท้องถิ่น เป็นต้น

๑.๓.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ

ความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้การใช้ที่ดินมีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ศักยภาพของทรัพยากรดิน มีการใช้ประโยชน์อย่างสมดุล เป็นธรรม ยั่งยืน เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ และที่ดินมีจำนวนจำกัด ส่งผลให้มีการแข่งขันการใช้ประโยชน์ที่ดินของภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม การขยายตัวของชุมชนเมือง และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของรัฐที่มากขึ้น

๑.๓.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน

ความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้ผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินโดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรมมีขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิต มีองค์ความรู้ ทักษะ ความชำนาญและความสามารถ เพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น เช่น ทักษะด้านดิจิทัล การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การตลาด การเพิ่มผลผลิต เป็นต้น

๑.๓.๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม

ความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้การถือครองที่ดินในทุกภาคส่วนมีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ ลดปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ที่ดินได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและกระจายการได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะประชาชนที่ยากไร้และต้องพึ่งพาที่ดินเพื่อการเลี้ยงชีพ

๑.๓.๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

ความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน เสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของหน่วยงานทุกระดับ รวมถึงองค์กร สถาบัน ชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ และระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะหน่วยงานระดับท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน และได้รับผลกระทบ ผลประโยชน์โดยตรง

๑.๔ รายละเอียดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์

รายละเอียดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์แต่ละด้าน แสดงดัง **ตารางที่ ๑**

ตารางที่ ๑ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์

วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ				
๑) เพื่อส่งเสริมความมั่นคงและยั่งยืนในการจัดการที่ดินของรัฐและให้บริการระบบนิเวศ ด้วยนโยบายของภาครัฐ ๒) เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการจัดการที่ดินของรัฐและให้บริการระบบนิเวศดีขึ้น	๑) บริหารจัดการที่ดินของรัฐเพื่อการอนุรักษ์และให้บริการระบบนิเวศ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ๒) สร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน จากการให้บริการระบบนิเวศของที่ดินและทรัพยากรดิน ๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน ในการคุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ	๑) ความสำเร็จของการจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์ One Map	๑) ร้อยละ ๑๐๐	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, กรมแผนที่ทหาร, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมธนารักษ์, กรมที่ดิน, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		๒) ความสำเร็จของการพิสูจน์สิทธิเพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐและประชาชน	๒) ไม่น้อยกว่า ๖,๕๐๐ แปลง	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมธนารักษ์, กรมที่ดิน, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมแลสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๑ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๓) ที่ดินของรัฐถูกบุกรุกลดลง	๓) ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมธนารักษ์, กรมที่ดิน, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
		๔) การประกาศใช้กฎระเบียบที่ส่งเสริมให้ประชาชนบริหารจัดการ การตัดสินใจ รักษาและใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ	๔) มีการประกาศใช้	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

ตารางที่ ๑ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๕) อปท./ชุมชน มีความรู้และทักษะในการใช้ประโยชน์และรักษาระบบนิเวศให้มีความยั่งยืน	๕) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่เป้าหมาย	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมทรัพยากรน้ำ, กรมพัฒนาที่ดิน **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		๖) พื้นที่ป่าธรรมชาติ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น	๖) พื้นที่ป่าธรรมชาติ ร้อยละ ๓๓ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๑๒	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้, หน่วยงานที่กำกับที่ดินของรัฐ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ ๑ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ				
๑) เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดิน เกิดดุลยภาพ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ตามบริบทและความต้องการ ๒) เพื่อให้การใช้ประโยชน์ทรัพยากรดิน มีความคุ้มค่า เกิดดุลยภาพ และยั่งยืน	๑) การใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐและเอกชนมีความสมดุลและสอดคล้องกับบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน ๒) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินของรัฐและเอกชนมีความคุ้มค่าและเหมาะสมกับศักยภาพของที่ดิน	๑) ที่ดินที่ถูกทิ้งร้างของประเทศลดลง	๑) ลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** หน่วยงานที่กำกับดูแลที่ดินของรัฐ, กรมที่ดิน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรมการปกครอง) **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน)
		๒) การใช้ประโยชน์ที่ดินสอดคล้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายผังเมือง	๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมโยธาธิการและผังเมือง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
		๓) การศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมจำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด และนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย	๓) มีการศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมจำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด และนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สถาบันการศึกษา **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** กรมโยธาธิการและผังเมือง, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๑ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๔) สัดส่วนของดินที่ได้รับการฟื้นฟูหรือพัฒนาคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น	๔) เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐	**หน่วยงานหลัก** กรมพัฒนาที่ดิน **หน่วยงานสนับสนุน** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๕) พื้นที่เกษตรกรรมที่มีการบริหารจัดการตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน	๕) ไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านไร่	**หน่วยงานหลัก** สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมพัฒนาที่ดิน **หน่วยงานสนับสนุน** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน				
เพื่อให้เกษตรกรมีศักยภาพในการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด	๑) เกษตรกรมีศักยภาพด้านการผลิตและการจัดจำหน่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๒) เกษตรกรมีสถานะทางการเงินและคุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๓) การยกระดับเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวทางเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ	๑) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร	๑) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐	**หน่วยงานหลัก** สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **หน่วยงานสนับสนุน** สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
		๒) เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวทางเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ	๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒ ของพื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัด	**หน่วยงานหลัก** สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **หน่วยงานสนับสนุน** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๑ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๓) ผลิตภาพด้านการผลิตของเกษตรกรต่อหน่วยพื้นที่เพิ่มขึ้น	๓) เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, กรมทรัพยากรน้ำ, กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, กรมชลประทาน, กรมการค้าภายใน, กรมการค้าระหว่างประเทศ, องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร, องค์การตลาด, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		๔) สถานะทางการเงินของเกษตรกรดีขึ้น	๔) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕	
		๕) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในภาพรวมดีขึ้น (ตามเกณฑ์คุณภาพชีวิต สศช.)	๕) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐	
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม				
๑) เพื่อให้ผู้ยากไร้มีที่ดินเพียงพอต่อการดำรงชีพและมีความเป็นอยู่ที่ดี ๒) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินในสังคม	๑) มีการจัดที่ดินแก่ผู้ยากไร้อย่างเป็นธรรม เหมาะสม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของนโยบาย ๒) สร้างความมั่นคง และคุณภาพชีวิตที่ดีแก่กลุ่มเป้าหมาย	๑) ผู้ได้รับการจัดที่ดินที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมและ/หรือมีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ลดลง	๑) ลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** กรมที่ดิน
		๒) ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการจัดที่ดิน	๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมธนารักษ์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจด้านการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

ตารางที่ ๑ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๓) ระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกิน	๓) เฉลี่ยที่ระดับ ๘	**หน่วยงานหลัก** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ **หน่วยงานสนับสนุน** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมธนารักษ์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจด้านการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน
		๔) การยกระดับการรวมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมตามแนวทาง คทช.	๔) เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕	**หน่วยงานหลัก** กรมส่งเสริมสหกรณ์ **หน่วยงานสนับสนุน** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๕) การพัฒนารูปแบบทางเลือกอื่นเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการกระจายการถือครองที่ดินของรัฐและเอกชน	๕) มีการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินของรัฐและเอกชนที่เป็นนวัตกรรมหรือการปรับปรุงเครื่องมือเดิมให้ดีขึ้น จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ แนวทาง/เครื่องมือ	**หน่วยงานหลัก** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) **หน่วยงานสนับสนุน** สถาบันการศึกษา

ตารางที่ ๑ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน				
วัตถุประสงค์	**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**	**ค่าเป้าหมาย**	**หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**
๑) เพื่อส่งเสริมการบูรณาการการจัดการที่ดินของหน่วยงานทุกระดับ ๒) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๑) สร้างความเชื่อมโยง สอดประสานกันในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ๒) เพิ่มศักยภาพระบบการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	๑) กฎหมาย/ระเบียบที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑) มีการทบทวนกฎหมาย/ระเบียบและดำเนินการแก้ไข/ปรับปรุง/ยกเลิก เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการเชื่อมโยงการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่จำเป็นให้แล้วเสร็จ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ ฉบับ	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่ต้องดำเนินการทบทวน
		๒) ระบบข้อมูลที่สามารถบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจของหน่วยงานทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๒) มีการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบข้อมูลกลางด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่มีประสิทธิภาพและสามารถเริ่มใช้งานได้จริง จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ชุดข้อมูล	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ , หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงระบบข้อมูล
		๓) การพัฒนาเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๓) ไม่น้อยกว่า ๑ เครื่องมือ/มาตรการ	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้อง
		๔) การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๔) ไม่น้อยกว่า ๑๐ เรื่อง	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

๑.๕ ยุทธศาสตร์ (Strategies)

ยุทธศาสตร์ หมายถึง วิธีการในการบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ด้วยวิธีคิดและวิธีการที่มีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันและอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ นี้ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ทั้ง ๕ ประเด็น รวมทั้งสิ้น ๗ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑) ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

ปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขตที่ดินของรัฐเป็นเรื่องสำคัญ และเกิดผลกระทบต่อเนื่องทั้งในเรื่องการพิสูจน์สิทธิการใช้ประโยชน์ของประชาชน การบุกรุกที่ดินของรัฐ ประสิทธิภาพการสงวน รักษาระบบนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ดังนั้น การใช้วิธีการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการที่ดินด้วยนโยบายของภาครัฐ ซึ่งมีการดำเนินงานสำคัญ คือ การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) รวมถึง การเพิ่มศักยภาพของการสงวน รักษา และใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศ จะส่งเสริมให้เกิดความชัดเจนในแนวเขตที่ดินของรัฐและเอกชน และทำให้การรักษาและการให้บริการระบบนิเวศ มีประสิทธิภาพและยั่งยืนยิ่งขึ้น

๒) ยุทธศาสตร์การเสริมอำนาจให้ท้องถิ่นและชุมชนเป็นผู้คุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ

การบรรลุเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน จากการให้บริการระบบนิเวศของที่ดินและทรัพยากรดินนั้น ควรเน้นให้ท้องถิ่น/ชุมชน เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งและมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อรักษา และอนุรักษ์ระบบนิเวศ เนื่องจากท้องถิ่น/ชุมชน เป็นส่วนที่อยู่ใกล้ชิดกับระบบนิเวศในพื้นที่มากที่สุด จึงเป็นผู้ที่รับรู้ผลประโยชน์ ผลกระทบได้รวดเร็วกว่าหน่วยงานส่วนกลางหรือภูมิภาค ดังนั้น จึงต้องส่งเสริมให้ท้องถิ่น/ชุมชน เป็นผู้คุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ โดยมีวิธีการในการกระจายอำนาจบริหารจัดการบางส่วน เช่น การปรับปรุง/แก้ไข/เพิ่มเติมกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ และมีบางส่วนที่ภาครัฐยังคงเป็นผู้สนับสนุนเพื่อเสริมศักยภาพของท้องถิ่น/ชุมชน เช่น การให้ความรู้ ทักษะ การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เป็นต้น

๓) ยุทธศาสตร์การสร้างเกณฑ์และเป้าหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

ยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้เกิดงานศึกษา วิจัย เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินมีความสมดุล หรือ “ดุลยภาพ”การใช้ประโยชน์พื้นที่ที่สะท้อนว่าสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินรายประเภทต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หรือรายภาคที่เหมาะสม ที่จะก่อให้เกิดความสมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมถึงบริบทความต้องการของท้องถิ่นเป็นเท่าใด ดังนั้น ควรมีวิธีการศึกษา วิจัย สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สะท้อนความสมดุลของการใช้ประโยชน์ตามบริบทของพื้นที่

๔) ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

ยุทธศาสตร์นี้เน้นการเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรดินเพื่อให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพพื้นที่และความต้องการการใช้ที่ดิน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการอนุรักษ์ เกษตรกรรม รวมถึงความต้องการในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบที่พิจารณา เช่น ศักยภาพพื้นที่เกษตรกรรมระดับต่าง ๆ พื้นที่ดินปัญหา ระดับความอุดมสมบูรณ์ของดิน เป็นต้น จะทำให้เกิดความคุ้มค่าและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การใช้ประโยชน์ยังต้องเกิดความยั่งยืน คือ สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ในระดับที่ยังมีความคุ้มค่าและสมดุล

๕) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและพื้นที่ทางการเกษตร

การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันส่วนใหญ่ เป็นไปเพื่อการเกษตรทั้งการปลูกพืชและปศุสัตว์ อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ยังเป็นกลุ่มคนที่มีความมั่นคงทางการเงิน การเข้าถึงเทคโนโลยี และคุณภาพชีวิตน้อยกว่าหลายกลุ่มอาชีพ เช่น ด้านอุตสาหกรรม การบริการ เป็นต้น ทำให้เกิดช่องว่างการพัฒนา (gap) สูง ดังนั้น ยุทธศาสตร์นี้ต้องการเร่งเพิ่มศักยภาพแก่เกษตรกรซึ่งเป็นกลุ่มผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ที่จะเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน จะทำให้ขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมของประเทศสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีวิธีการ เช่น การสร้างความมั่นคงด้านน้ำ การส่งเสริมด้านดิจิทัล การปรับปรุงคุณภาพดิน การปลูกพืชให้สอดคล้องตามศักยภาพ เป็นต้น

๖) ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำในการจัดที่ดิน การถือครองที่ดิน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์นี้ ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพและมีความแม่นยำในการจัดที่ดินแก่บุคคลเป้าหมายที่มีคุณสมบัติและการใช้ประโยชน์ที่ดินตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวมถึงการจัดที่ดินที่มีความเหมาะสม นอกจากนี้ ควรมีการศึกษามาตรการทางเลือกอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายการถือครองที่ดินและการจัดที่ดินด้วย

๗) ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการเชื่อมโยงและการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อปท.

ยุทธศาสตร์นี้ ต้องการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของหน่วยงานทุกระดับ รวมถึงองค์กร สถาบัน ชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ และระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะหน่วยงานระดับท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน และได้รับผลกระทบผลประโยชน์โดยตรง รวมทั้งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

๑.๖ โครงการสำคัญ (Flagship Project)

แผนงาน/โครงการเพิ่มเติม เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ จะพิจารณาแผนงาน/โครงการที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ ซึ่งถ่ายทอดแผนงานสำคัญที่กำหนดในนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) รวมถึงได้พิจารณาโครงการสำคัญที่มาจากกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียในทุกภาคส่วน รวมถึงชุดข้อมูลโครงการที่หน่วยงานรัฐต่าง ๆ ดำเนินการและสามารถสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ได้ มีงบประมาณ (ประมาณการ) ตลอดระยะเวลา ๕ ปี รวม ๑๕๑,๖๖๑.๕๐ ล้านบาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

❖ **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ**

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการสงวนหวงห้ามและบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน รักษาระบบนิเวศที่สัมพันธ์กับทรัพยากรดิน และทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุ สิ่งมีชีวิตที่อาศัยระบบนิเวศต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์จากผลิตภาพ ผลผลิต และประโยชน์ใช้สอยของระบบนิเวศนั้นแก่ประชาชนและชุมชนที่พึ่งพา ทั้งด้านอาหาร ปัจจัยในการดำรงชีวิต วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรม และช่วยรักษาและควบคุมสภาพแวดล้อมและธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไปอย่างสมดุล ยั่งยืน เป็นต้น

ตัวชี้วัด

๑) ความสำเร็จของการจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์ One Map

๒) ความสำเร็จของการพิสูจน์สิทธิเพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐและประชาชน

๓) ที่ดินของรัฐถูกบุกรุกลดลง

๔) การประกาศใช้กฎระเบียบที่ส่งเสริมให้ประชาชนบริหารจัดการ การตัดสินใจ รักษา และใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ

๕) อปท./ชุมชน มีความรู้และทักษะในการใช้ประโยชน์และรักษาระบบนิเวศให้มีความยั่งยืน

๖) พื้นที่ป่าธรรมชาติ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์

๑) ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

๒) ยุทธศาสตร์การเสริมอำนาจให้ท้องถิ่นและชุมชนเป็นผู้คุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ

โครงการสำคัญ (Flagship Project)

- โครงการขับเคลื่อนการจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) ให้สำเร็จ
- โครงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดิน

แผนงาน/ชุดโครงการ

แผนงาน/ชุดโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ ประกอบด้วย ๕ แผนงาน ๙ ชุดโครงการ งบประมาณ (ประมาณการ) ตลอด ๕ ปี รวม ๕,๘๘๑.๔๕ ล้านบาท โดยมีโครงการที่ตอบสนองในแต่ละยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑) ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ ประกอบด้วย ๔ แผนงาน ๗ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๗๗๖.๔๕ ล้านบาท โดย

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการขับเคลื่อนการจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) ให้สำเร็จ) จำนวน ๒ แผนงาน ๕ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๕๐๕.๐๐ ล้านบาท
- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวน ๒ แผนงาน ๒ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๒๗๑.๔๕ ล้านบาท

๒) ยุทธศาสตร์การเสริมอำนาจให้ท้องถิ่นและชุมชนเป็นผู้คุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ ประกอบด้วย ๑ แผนงาน ๒ ชุดโครงการ โดยทั้งหมดเป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดิน) งบประมาณรวม ๓,๑๐๕.๐๐ ล้านบาท

❖ **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ**

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้การใช้ที่ดินและทรัพยากรดินมีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ศักยภาพของทรัพยากรดิน มีการใช้ประโยชน์อย่างสมดุล เป็นธรรม ยั่งยืน เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ และที่ดินมีจำนวนจำกัด ส่งผลให้มีการแข่งขันการใช้ประโยชน์ที่ดินของภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม การขยายตัวของชุมชนเมือง และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของรัฐที่มากขึ้น

ตัวชี้วัด

๑) ที่ดินที่ถูกทิ้งร้างของประเทศลดลง

๒) การใช้ประโยชน์ที่ดินสอดคล้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายผังเมือง

๓) การศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมจำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด และนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย

๔) สัดส่วนของดินที่ได้รับการฟื้นฟูหรือพัฒนาคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น

๕) พื้นที่เกษตรกรรมที่มีการบริหารจัดการตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน

ยุทธศาสตร์

๑) ยุทธศาสตร์การสร้างเกณฑ์และเป้าหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

๒) ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

โครงการสำคัญ (Flagship Project)

- โครงการศึกษาความสมดุลในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินสู่ความยั่งยืน

แผนงาน/ชุดโครงการ

แผนงาน/ชุดโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ ประกอบด้วย ๖ แผนงาน ๑๒ ชุดโครงการ งบประมาณ (ประมาณการ) ตลอด ๕ ปี รวม ๑๖,๓๐๙.๘๓ ล้านบาท โดยมีโครงการที่ตอบสนองในแต่ละยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑) ยุทธศาสตร์การสร้างเกณฑ์และเป้าหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด ประกอบด้วย ๕ แผนงาน ๑๐ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๙๗๘.๐๐ ล้านบาท โดย

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการศึกษาความสมดุลในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินสู่ความยั่งยืน) จำนวน ๑ แผนงาน ๑ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๔๐.๐๐ ล้านบาท
- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวน ๕ แผนงาน ๙ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๙๓๘.๐๐ ล้านบาท

๒) ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด ประกอบด้วย ๑ แผนงาน ๒ ชุดโครงการ โดยทั้งหมดเป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ งบประมาณรวม ๑๓,๓๓๑.๘๓ ล้านบาท

❖ **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน**

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้ผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินโดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม มีขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิต มีองค์ความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และความสามารถเพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น เช่น ทักษะด้านดิจิทัล การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การตลาด การเพิ่มผลผลิต เป็นต้น

ตัวชี้วัด

๑) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร
๒) เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวทางเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ
๓) ผลิตภาพด้านการผลิตของเกษตรกรต่อหน่วยพื้นที่เพิ่มขึ้น
๔) สถานะทางการเงินของเกษตรกรดีขึ้น
๕) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในภาพรวมดีขึ้น

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและพื้นที่ทางการเกษตร

โครงการสำคัญ (Flagship Project)

- โครงการเสริมทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับศักยภาพของเกษตรกร

แผนงาน/ชุดโครงการ

แผนงาน/ชุดโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน ซึ่งมี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและพื้นที่ทางการเกษตร ประกอบด้วย ๒ แผนงาน ๑๓ ชุดโครงการ งบประมาณ (ประมาณการ) ตลอด ๕ ปี รวม ๑๑๘,๘๒๕.๑๐ ล้านบาท โดย

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการเสริมทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับศักยภาพของเกษตรกร) จำนวน ๑ แผนงาน ๒ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒๒๐.๐๐ ล้านบาท
- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวน ๒ แผนงาน ๑๑ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๑๑๘,๖๐๕.๑๐ ล้านบาท

❖ **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม**

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้การถือครองที่ดินในทุกภาคส่วนมีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ ลดปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และกระจายการได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะสำหรับประชาชนที่ยากไร้และต้องพึ่งพาที่ดินเพื่อการเลี้ยงชีพ

ตัวชี้วัด

๑) ผู้ได้รับการจัดที่ดินที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมและ/หรือมีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ลดลง
๒) ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการจัดที่ดิน
๓) ระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกิน
๔) การยกระดับการรวมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมตามแนวทาง คทช.
๕) การพัฒนารูปแบบทางเลือกอื่นเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการกระจายการถือครองที่ดินของรัฐและเอกชน

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพความแม่นยำในการจัดที่ดิน การถือครองที่ดิน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย

โครงการสำคัญ (Flagship Project)

- โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ผู้ได้รับการจัดที่ดินแบบบูรณาการ

แผนงาน/ชุดโครงการ

แผนงาน/ชุดโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม ซึ่งมี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำในการจัดที่ดิน การถือครองที่ดิน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ๓ แผนงาน ๖ ชุดโครงการ งบประมาณ (ประมาณการ) ตลอด ๕ ปี รวม ๖,๖๕๘.๙๑ ล้านบาท โดย

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ผู้ได้รับการจัดที่ดินแบบบูรณาการ) จำนวน ๑ แผนงาน ๓ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๓๕๐.๗๗ ล้านบาท
- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวน ๒ แผนงาน ๓ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๔,๓๐๘.๑๔ ล้านบาท

❖ **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน**

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน เสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของหน่วยงานทุกระดับ รวมถึงองค์กร สถาบัน ชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ และระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะหน่วยงานระดับท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน และได้รับผลกระทบ ผลประโยชน์โดยตรง

ตัวชี้วัด

๑) กฎหมาย/ระเบียบที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒) ระบบข้อมูลที่สามารถบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจของหน่วยงานทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓) การพัฒนาเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
๔) การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการเชื่อมโยงและการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อปท.

โครงการสำคัญ (Flagship Project)

- โครงการจัดทำระบบข้อมูลที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แผนงาน/ชุดโครงการ

แผนงาน/ชุดโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ซึ่งมี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการเชื่อมโยงและการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อปท. ประกอบด้วย ๓ แผนงาน ๑๑ ชุดโครงการ งบประมาณ (ประมาณการ) ตลอด ๕ ปี รวม ๓,๙๘๖.๒๑ ล้านบาท โดย

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการจัดทำระบบข้อมูลที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) จำนวน ๑ แผนงาน ๔ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๒๖๙.๒๐ ล้านบาท

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวน ๓ แผนงาน ๗ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๑,๗๑๗.๐๑ ล้านบาท

๑.๗ การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ไปสู่การปฏิบัติ

๑) การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ผ่านกลไกระดับนโยบาย ประกอบด้วย คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ จำนวน ๑๑ คณะ และผ่านกลไกระดับหน่วยงานปฏิบัติ ประกอบด้วยหน่วยงานระดับกระทรวง/กรมที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

๒) การกำหนดหรือมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดการเชื่อมโยงกับเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันและบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

๓) การพัฒนากลไกการถ่ายทอดและสร้างความเข้าใจให้แก่ทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน ให้เข้าใจถึงบทบาทของตนเอง เกิดการยอมรับ ตระหนักถึงความสำคัญต่อแผนปฏิบัติการฯ ดำเนินงานสอดประสานซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่สถานการณ์ในการสร้างความสำเร็จร่วมกัน

๔) การสร้างระบบการติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ ผ่านการรายงานผลความก้าวหน้าของเป้าหมายและตัวชี้วัด รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหรือแนวนโยบายที่ไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ใน ๒ ระยะ คือ ระยะครึ่งแผน และหลังสิ้นสุดแผน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการทบทวนและปรับปรุงแนวนโยบายที่ไม่ประสบผลหรือไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงแผนปฏิบัติการฯ ให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนที่ ๒
ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนัยของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

๒.๑ แผนระดับที่ ๑

ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ

วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติคือ **"ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"**

วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน คือ **"การช่วยให้ประชาชนมีความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน น้ำ และที่อยู่อาศัย (ความมั่นคง) ช่วยลดความเหลื่อมล้ำของการพัฒนา บรรเทาปัญหาความยากจน และช่วยพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ความมั่งคั่ง) และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ความยั่งยืน)"**

๒) เป้าหมายการพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ "ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน" โดยมีรายละเอียดสำคัญ คือ

"การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินจะเกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างมีนัยสำคัญเกือบทุกมิติของเป้าหมาย โดยเฉพาะเป้าหมายในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและฐานทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน"

๓) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ

- **ประเด็นที่ ๔ "ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม"** โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ให้เป็นประชากรที่สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด

"เกี่ยวข้องในมิติของการบริหารจัดการที่ดินฯ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม"

- **ประเด็นที่ ๕ "ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม"** ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

"เกี่ยวข้องในมิติของการบริการจัดการที่ดินฯ เพื่อประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน"

๔) ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินโดยตรง ประกอบด้วย

๔.๑) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การบริหารจัดการที่ดินฯ เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์นี้เพียงเป้าหมายเดียว คือ ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ จำนวน ๔ ประเด็น คือ

- **ประเด็นการเกษตรสร้างมูลค่า** เกี่ยวข้องกับ ๕ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (๑.๑) ยุทธศาสตร์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (๑.๒) ยุทธศาสตร์เกษตรปลอดภัย (๑.๓) ยุทธศาสตร์เกษตรชีวภาพ (๑.๔) ยุทธศาสตร์เกษตรแปรรูป และ (๑.๕) ยุทธศาสตร์เกษตรอัจฉริยะ
- **ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต** เกี่ยวข้องกับ ๕ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (๑.๑) ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมชีวภาพ (๑.๒) ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร (๑.๓) ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ (๑.๔) ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์ และ (๑.๕) ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ
- **ประเด็นสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว** เกี่ยวข้องกับ ๔ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (๑.๑) ยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม (๑.๒) ยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (๑.๓) ยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ และ (๑.๔) ยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค
- **ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก** เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์เดียว คือ ยุทธศาสตร์สร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (การจัดผังเมือง)

"ยุทธศาสตร์นี้มีบทบาทในการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดินฯ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้านเศรษฐกิจ"

๔.๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การบริหารจัดการที่ดินฯ เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์นี้ ๒ เป้าหมาย คือ (๑) สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และ (๒) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง เพื่อสร้างสังคมคุณภาพ ส่วนประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน ๒ ประเด็น คือ

- **ประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ** มียุทธศาสตร์สำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ
  - ยุทธศาสตร์ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก และยุทธศาสตร์กระจายการถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร
- **ประเด็นการกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี**

  เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์เดียว คือ ยุทธศาสตร์พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในภูมิภาค (จัดทำผังเมืองและผังภาคเพื่อการจัดโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค แหล่งงาน แหล่งน้ำ และการใช้ที่ดิน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ภายในกลุ่มจังหวัด)
- **ประเด็นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง**

  เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์เดียว คือ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือนให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ (การวางแผนการจัดการที่ดินที่อยู่อาศัย ระบบการผลิต และส่งเสริมการพึ่งตนเองตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง)

"ยุทธศาสตร์นี้มีบทบาทในการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดินฯ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม"

๔.๓) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการที่ดินฯ เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์นี้ทุกเป้าหมาย ทั้ง ๔ เป้าหมาย คือ (๑) อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล (๒) ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ (๓) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ (๔) ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมบนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล ส่วนประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

- **ประเด็นการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว** มียุทธศาสตร์สำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ

  ○ ยุทธศาสตร์อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด (อนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง การบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน และการส่งเสริมการเกษตรที่ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ)

  ○ ยุทธศาสตร์รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (พัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินการเพื่อรองรับการปลูกป่าและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่เอกชน)

"ประเด็นยุทธศาสตร์นี้มีบทบาทในการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดินฯ เพื่อใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรดิน"

- **ประเด็นสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ** มียุทธศาสตร์สำคัญที่เกี่ยวข้องเพียงยุทธศาสตร์เดียว คือ ยุทธศาสตร์ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (สนับสนุนการจัดการด้านการเกษตรที่มีผลประโยชน์ร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจก เร่งฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่ป่าเพื่อเป็นแหล่งกักเก็บก๊าซเรือนกระจก)

"ประเด็นยุทธศาสตร์นี้มีบทบาทในการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดินฯ เพื่อใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่อาจส่งผลกระทบซ้ำเติมปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม"

- **ประเด็นพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง** มียุทธศาสตร์สำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ

  ○ ยุทธศาสตร์จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ

  ○ ยุทธศาสตร์พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน

  ○ ยุทธศาสตร์จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล (ขจัดมลพิษและแก้ไขฟื้นฟูผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านดินและป่าไม้)

๐ ยุทธศาสตร์สงวนรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (กำหนดให้ภาครัฐเป็นแกนกลางในการให้ความรู้ ประสาน และบูรณาการทุกภาคส่วนในการเพิ่มและรักษาพื้นที่สีเขียวเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศ และการปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้เรื่องการใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่ป่าอย่างสมดุล)

“ประเด็นยุทธศาสตร์นี้มีบทบาทในการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดินฯ เพื่อใช้ประโยชน์อย่างสมดุลระหว่างพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการรักษาคุณภาพทรัพยากรดินให้เกิดความยั่งยืน”

- **ประเด็นพัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม** มียุทธศาสตร์สำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ

๐ ยุทธศาสตร์พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ (ส่งเสริมฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่ต้นน้ำ จัดทำแผนป้องกัน ฟื้นฟู รักษา ร่วมกับแผนรักษาเขตต้นน้ำและแผนป้องกันแผ่นดินถล่ม)

๐ ยุทธศาสตร์เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล (มีระบบดูแลน้ำภายในพื้นที่สำหรับผู้ใช้น้ำในนิคมเกษตร พื้นที่ชลประทาน พื้นที่เกษตรน้ำฝน พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ เกษตรพลังงาน เกษตรเพิ่มมูลค่าและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม)

๐ ยุทธศาสตร์พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหารของประเทศและชุมชนในมิติปริมาณคุณภาพ ราคาและการเข้าถึงอาหาร (บริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและเพิ่มผลิตภาพการเกษตรแบบบูรณาการ เพิ่มพื้นที่เกษตรผสมผสาน จัดเขตการเกษตรเพื่อลดการบุกรุกและทำลายพื้นที่ป่า พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เพิ่มการจ้างงานในภาคเกษตร และยกระดับอาชีพเกษตรกรให้มีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้น)

“ยุทธศาสตร์นี้มีบทบาทในการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดินฯ ให้มีศักยภาพสูงเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการผลิตอาหาร พลังงาน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความสมดุลและความยั่งยืน”

- **ประเด็นการยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตของประเทศ** มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ

๐ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม

“ยุทธศาสตร์นี้มีบทบาทในการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดินฯ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม”

๒.๒ แผนระดับที่ ๒ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ดังนี้

๑) ประเด็นการเกษตร

๑.๑) เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นการเกษตร เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ ครอบคลุมทั้ง ๒ เป้าหมาย คือ (๑) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น และ (๒) ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น

๑.๒) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่เกี่ยวข้อง

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

๑.๓) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยเกษตรปลอดภัย

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ (๑.๑) สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และ (๑.๒) ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ การบริหารจัดการฐานทรัพยากรทางเกษตรและระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐานและสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน

๑.๔) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยเกษตรชีวภาพ

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ (๑.๑) สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และ (๑.๒) วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ สนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรม และฐานทรัพยากรชีวภาพ มีการยกระดับให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็กบนฐานทรัพยากรชีวภาพ ตลอดจนมีการใช้ฐานจากการทำเกษตรกรรมยั่งยืนซึ่งเป็นระบบการผลิตที่คำนึงถึงระบบนิเวศ สภาพแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

๑.๕) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยเกษตรแปรรูป

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ ส่งเสริมการพัฒนาและใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้อง ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม องค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป และสนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป

๑.๖) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ (๑) สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และ (๒) ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแห่งอนาคต พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงองค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาด และสนับสนุนและส่งเสริมการทำระบบฟาร์มอัจฉริยะ

๑.๗) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ (๑) ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น และ (๒) สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร สร้างความมั่นคงอาหารให้กับครัวเรือนเกษตรกรและชุมชน พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและการเฝ้าระวังและเตือนภัยสินค้าเกษตร ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนภาคเกษตร พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตร และอำนวยความสะดวกทางการค้าและพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร

๒) ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

๒.๑) เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะภาพรวม เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ มีเป้าหมายเดียว คือ ประเทศไทยมีพื้นที่มีแผนผังภูมินิเวศเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี

๒.๒) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยการพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน มีเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่เกี่ยวข้อง

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ ความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ จัดทำฐานข้อมูลที่ใช้ได้ทุกหน่วยงานร่วมกันด้านการพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบทเกษตรกรรม อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และพื้นที่อนุรักษ์ จัดทำแผนผังภูมินิเวศของพื้นที่ ให้ความรู้ ประสาน และบูรณาการทุกภาคส่วนในการเพิ่มและรักษาพื้นที่สีเขียว ปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้เรื่องการใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่ป่าอย่างสมดุล พัฒนาและส่งเสริมกลไกการให้บริการของระบบนิเวศ และการสงวนรักษา อนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน

๓) ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

๓.๑) เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล ภาพรวม เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นนี้ไม่มีเป้าหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการบริหารจัดการที่ดินฯ โดยตรง แต่พบว่ามีเป้าหมายของแผนย่อยที่เกี่ยวข้องโดยตรง

๓.๒) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทานทั้งภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ให้สอดรับกับการขับเคลื่อนการยกระดับการผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าให้สูงขึ้น

๓.๓) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ การใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทานทั้งภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ให้สอดรับกับการขับเคลื่อนการยกระดับการผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าให้สูงขึ้น

๓.๔) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลทำให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตทางช่องทางออนไลน์ ทำให้จำหน่ายสินค้าได้ราคาดีขึ้น หรือเป็นช่องทางในการแสวงหาความรู้ของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือการบริหารจัดการที่ดิน ตลอดจนการทำการเกษตรอัจฉริย
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลทั้งในส่วนของโครงข่ายสื่อสารหลักภายในประเทศและโครงข่ายบรอดแบรนด์ความเร็วสูง และส่งเสริมการแข่งขันในตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ในส่วนบริการปลายทางทั้งแบบใช้สายและแบบไร้สาย

๔) ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๔.๑) เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษภาพรวม เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นนี้ไม่มีเป้าหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการบริหารจัดการที่ดินฯ โดยตรง แต่พบว่ามีเป้าหมายของแผนย่อยที่เกี่ยวข้องโดยตรง

๔.๒) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ พัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและพัฒนาอุตสาหกรรมต่อยอดจากการผลิตน้ำมันปาล์มในพื้นที่ให้เป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูง จัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินของศูนย์เศรษฐกิจ แหล่งที่อยู่อาศัยและพื้นที่เฉพาะในเมือง เช่น เขตอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ พื้นที่อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และพื้นที่เปิดโล่งตามแนวคิดการจัดทำแผนผังภูมินิเวศและแนวคิดการพัฒนาเมืองต่าง ๆ อนุรักษ์ จัดระบบ และเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองให้เพียงพอต่อจำนวนประชากร

๔.๓) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ “การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น” และ “เมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น”
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนตามศักยภาพ ปรับปรุงและจัดทำข้อเสนอกฎหมายและกฎระเบียบ และจัดทำระบบฐานข้อมูลให้เอื้อต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ พัฒนาเมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้เป็นเมืองน่าอยู่ที่สามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการลงทุนทั้งจากในและต่างประเทศ และพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและการรักษาพื้นที่สีเขียวที่มีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาควบคู่กับการรักษาสภาพแวดล้อม และพื้นที่สีเขียวในเมือง

๔.๔) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องคือ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลทั้งในส่วนของโครงข่ายสื่อสารหลักภายในประเทศและโครงข่ายบรอดแบรนด์ความเร็วสูง และส่งเสริมการแข่งขันในตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ในส่วนบริการปลายทางทั้งแบบใช้สายและแบบไร้สาย

๕) ประเด็นเศรษฐกิจฐานราก

๕.๑) เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นเศรษฐกิจฐานรากภาพรวม เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ โดยตรง คือ “รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง”

๕.๒) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยการสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ พัฒนากลไกการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะโดยการพัฒนาฐานข้อมูลที่ดินให้มีความครอบคลุมทั้งประเทศ โดยแยกตามประเภทการใช้ประโยชน์ ผู้ครอบครอง ที่มีความทันสมัย โดยให้เป็นข้อมูลสาธารณะที่เปิดเผย และสามารถสืบค้นได้ พัฒนากลไกเพื่อทำหน้าที่รับฝากที่ดินจากเอกชนและนำมาหมุนเวียนสร้างประโยชน์โดยให้ผู้มีรายได้น้อย รวมทั้งปรับระบบการบริหารจัดการที่ดินของรัฐทั้งในเขตปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและที่สาธารณะ เพื่อให้เกิดผลิตภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สูงขึ้น

๖) ประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

๖.๑) เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคมภาพรวม เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ โดยตรง คือ “คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น”

๖.๒) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยมาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ โดยเน้นการพัฒนาและพัฒนามาตรการและพัฒนากลไกสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนในกลุ่มเปราะบาง มีความเสี่ยงสูงและมีความสามารถในการปรับตัวต่ำ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของรัฐในการแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดและตรงกับกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างแท้จริงและเหมาะสม

๗) ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน

๗.๑) เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน ภาพรวมเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ โดยตรง คือ “สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน”

๗.๒) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ “พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น”
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

๗.๓) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ “การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง”
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศในระยะยาวให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๗.๔) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ “การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและการอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น”
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ จัดการสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล จำกัดการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ส่งเสริมให้มีการลดและเลิกใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชสำหรับการทำการเกษตรทุกประเภทเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมีในสิ่งแวดล้อมป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในรูปแบบมาตรฐานสากล

๗.๕) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยการยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ “คนไทยมีคุณลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น”
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ ปรับปรุงกลไกและพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ ของภาครัฐ ให้เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนทุกภาคส่วนให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต สร้างความรู้ความเข้าใจ การตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘) ประเด็นการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

๘.๑) เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน ภาพรวมเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ โดยตรง คือ “ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น”

๘.๒) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ “ระดับความมั่นคงด้านน้ำในการอุปโภคบริโภค เพิ่มขึ้นจากระดับ ๓ เป็นระดับ ๔”
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ จัดการน้ำเพื่อชุมชนชนบท และจัดการน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อม

๘.๓) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยการเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล

- เป้าหมายของแผนย่อยนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ คือ “ระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น”
- แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ จัดให้มีน้ำอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาการเกษตร พร้อมมีระบบดูแลน้ำสำหรับผู้ใช้น้ำในนิคมการเกษตร พื้นที่ชลประทาน พื้นที่เกษตรน้ำฝน เกษตรพลังงาน เกษตรเพิ่มมูลค่า และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๒.๒ แผนการปฏิรูปประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

แผนการปฏิรูปประเทศ พบว่ามีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ดังนี้

๑) แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

๑.๑) หัวข้อที่ ๑: การปฏิรูปด้านความสามารถในการแข่งขัน

- หัวข้อย่อยที่ ๑.๑ ผลิตภาพ (Productivity)
  - **อุตสาหกรรมการเกษตร**
    - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑.๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการวางแผนและการดำเนินการของอุตสาหกรรมการเกษตร และ (๑.๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศไทย
    - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ประกอบด้วย การปฏิรูปบทบาทงานพัฒนาการเกษตร การจัดทำข้อมูลของตลาด ข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร การสนับสนุนการเกษตรแบบโซนนิ่ง การขยายพื้นที่ชลประทาน การแก้ไขปัญหาคุณภาพดิน บริการสร้างมูลค่าเพิ่มของกระบวนการผลิต และส่งเสริมการลงทุนเครื่องจักร และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย

- หัวข้อย่อยที่ ๑.๒ : การรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional Integration)
  - **Clusters and Hubs: พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย**
    - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยและภูมิภาคอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยอาศัยความร่วมมือกับประเทศในกลุ่ม CLMV เพื่อดึงจุดแข็งที่ไม่เหมือนกันของแต่ละประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด และอาศัยการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพ
    - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ประกอบด้วย การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนา EEC และเร่งพัฒนาพื้นที่ EEC พัฒนา Cluster และ Hub ของอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งรวมถึงการพัฒนาพื้นที่คลัสเตอร์ด้านการเกษตรอุตสาหกรรมอาหาร-เศรษฐกิจชีวภาพ โครงการ Agro-Food-Bio Cluster ซึ่งเป็นการพัฒนาพื้นที่คลัสเตอร์ด้านการเกษตร-อุตสาหกรรมอาหาร เศรษฐกิจชีวภาพ (Agro-Food-Bio Cluster) อาทิ ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์และขอนแก่น

๑.๒) หัวข้อที่ ๒: การปฏิรูปด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม

- หัวข้อย่อย ๒.๑ การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล
  - **การสร้างและใช้ Big Data ภาคเกษตร**
    - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) มีฐานข้อมูล Big Data ภาคเกษตรที่บูรณาการข้อมูลจากทุกหน่วยงานในระดับแปลงเกษตรกร และพื้นที่ทั่วประเทศ (๒) มีแพลตฟอร์ม อาทิ Mobile Application ในการเก็บข้อมูลที่จำเป็นของเกษตรกรทั่วประเทศได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และต่อเนื่องในทุกฤดูปลูก และ (๓) มี Web Tool และ Mobile Application ในการประมวลผลจากข้อมูล Big Data เพื่อวางแผนเชิงพื้นที่ วางนโยบายและเผยแพร่สู่ทุกภาคส่วนอย่างเข้าใจง่าย
    - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> คือ พัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูลที่สามารถบูรณาการข้อมูลจากทุกหน่วยงาน พัฒนาการเก็บข้อมูลด้วย Mobile Application และสร้าง Data แพลตฟอร์มต่อยอดจาก Agrimap
  - **การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร**
    - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) ขยายพื้นที่การชลประทานให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้มากขึ้นในทุกฤดูปลูก (๒) เพิ่มการพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติในระดับชุมชน (๓) เกษตรกรในพื้นที่สามารถเพาะปลูกได้ตลอดปี มีรายได้เพิ่มขึ้น และ (๔) ประเทศมีระบบการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร

- <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร ขยายพื้นที่การชลประทานให้เกษตรกรในพื้นที่ทั่วประเทศ พัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติในระดับชุมชนทั้งบนดินและใต้ดิน และจัดทำระบบการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร

○ **ส่งเสริม Smart Farmer และ Precision Farming**

- <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) มี Mobile Application เป็นแพลตฟอร์มในการให้ข้อมูลเพื่อการวางแผนการผลิต การทำ precision farming และการตลาดแก่เกษตรกร ตลอดถึงทำหน้าที่รับข้อมูลรายแปลงจากเกษตรกรผู้ใช้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (๒) เกษตรกรทั่วประเทศ โดยเฉพาะ Young Smart Farmer หันมาทำ Precision farming และใช้ประโยชน์จาก Mobile Applications ในฐานะผู้สร้างและผู้ใช้ข้อมูลในการเพิ่มผลผลิต และ Value added การเข้าถึงแหล่งทุน เทคโนโลยี และตลาด
- <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ยกระดับเกษตรกรด้วยนวัตกรรมการเกษตรผ่าน Mobile Application พัฒนา Mobile Application รวมทั้งอบรม สร้างศักยภาพเกษตรกรให้สามารถใช้นวัตกรรมและ Mobile Applications ในการในการวางแผนการผลิต Precision farming การตลาด และส่งข้อมูล

○ **การพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลและระบบเกษตรพันธสัญญา**

- <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) มีระบบประกันภัยพืชผลที่ครอบคลุมพืชเศรษฐกิจของประเทศสำหรับบริหารจัดการความเสี่ยงให้เกษตรกร ทั้งระดับเกษตรกร สหกรณ์ รัฐวิสาหกิจชุมชน และสถาบันการเงินชุมชน โดยมีระบบประกันภัยพืชผลครอบคลุมร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่และผลิตภัณฑ์ภายใน ๕ ปี (๒) ภาครัฐมีกลไกสนับสนุนการพัฒนาตลาดประกันภัยพืชผลของประเทศอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง (๓) มีกลไกคุ้มครองเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาตั้งแต่ระดับของการผลิตไปจนถึงการขายผลผลิต (๔) มีการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม ผ่านกลไกร่วมระหว่างส่วนราชการและกลุ่มเกษตรกร ซึ่งรวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจกฎหมายเกษตรพันธสัญญาให้แก่เกษตรกร
- <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> พัฒนาระบบประกันภัยพืชผลและระบบเกษตรพันธสัญญา และขยายระบบประกันภัยพืชผลให้ครอบคลุมพืชเศรษฐกิจของประเทศและพื้นที่ทั่วประเทศ ส่วนหนึ่งผ่านการสนับสนุนสินเชื่อแบบมีประกันภัยจากภาครัฐ

- **การจัดตั้ง Centre of Excellence สำหรับภาคเกษตร**
  - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ มีศูนย์ Center of Excellence ประจำภาคทั่วประเทศภายในไตรมาสที่ ๒ ของปี ๒๕๖๑
  - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> จัดตั้ง Centre of Excellence สำหรับภาคเกษตรร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรที่นำไปใช้เพิ่มรายได้ให้เกษตรกรและชุมชนได้ เช่น การพัฒนาพันธุ์พืช การพัฒนาดิน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์

- หัวข้อย่อย ๒.๒ การเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน
  - **การพัฒนาธุรกิจชุมชน**
    - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) เครือข่ายธุรกิจชุมชน (cluster-based) และมีสินค้าประจำพื้นที่ (Product Champion) ทั่วประเทศภายในปี ๒๕๖๑ (๒) มี E-commerce center ทั่วทุกภาคในประเทศภายในปี ๒๕๖๑ และ (๓) ประชาชนในชุมชนสามารถใช้ e-commerce platform ในการสร้างรายได้
    - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ส่งเสริมการรวมกลุ่มและจัดกระบวนการยกระดับวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์และวิสาหกิจเพื่อสังคมในระดับพื้นที่ เร่งแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... และปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ พัฒนา e-commerce center เพื่อเป็นช่องทางในการกระจายผลิตภัณฑ์ชุมชนออกสู่ตลาดให้แก่ชุมชนและสร้าง e-commerce capability ให้กับสมาชิกในชุมชน เร่งรัดการติดตั้งอินเตอร์เน็ตแก่สถาบันการเงินในชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย และร่วมมือกับมหาวิทยาลัยท้องถิ่นทั่วประเทศไทยในการพัฒนาการวิจัย และการจัดตั้ง Center of Excellence ในแต่ละพื้นที่เพื่อพัฒนายกระดับสินค้าชุมชนและสร้าง Product Champion ในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ

๒) แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑) เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑: ทรัพยากรทางบก

- ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
  - **พัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ**
    - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ ประเทศไทยมีหน่วยงานที่มีศักยภาพสูงในการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ

- <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาศักยภาพของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ศปป.๔ กอ.รมน.) ให้มีศักยภาพในการสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องจากรัฐบาลปัจจุบัน และปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีศักยภาพในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ

○ **พัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้**

- <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) ผลักดันร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ (๒) ผลักดันร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ (๓) ผลักดันร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ (๔) ปรับปรุงพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และอนุบัญญัติให้ทันต่อสถานการณ์และไม่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ และ (๕) ปรับปรุงพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดินเพื่อป้องกันการออกเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินโดยมิชอบในเขตป่าไม้ของรัฐ (เช่น ปรับปรุงมาตรา ๘ วรรค ๔ และมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง)
- <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> พัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

○ **หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้เชิงพื้นที่**

- <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างชัดเจน โดยมีอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ไม่มากกว่าปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มลดลง
- <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> กำหนดและมอบหมายผู้รับผิดชอบทั้งหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในการกำกับดูแลพื้นที่ป่าไม้เชิงบูรณาการไม่ให้มีการบุกรุกทำลาย ติดตามและตรวจสอบสภาพป่าไม้โดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ บันทึกข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ใกล้เวลาจริง (Near real time) และดำเนินการแสดงผลการเปลี่ยนแปลงอย่างทันท่วงที พัฒนาและขยายผลระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart patrol) มาใช้ป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้ พัฒนาและขยายผลพื้นที่กันชนรอบเขตป่าไม้ และจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้เพื่อการตัดสินใจบริหารจัดการในทุกมิติ

- **เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย**
  - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ ป่าเพื่อการอนุรักษ์ สวนป่าเศรษฐกิจ และป่าชุมชน มีจำนวนเพิ่มขึ้นที่สนองตอบต่อเป้าหมายของนโยบายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศไทย
  - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> จำแนกพื้นที่และจัดทำแผนที่ป่าเสื่อมโทรมและภูเขาหัวโล้นเพื่อการฟื้นฟูทั้งประเทศ ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพิ่มและพัฒนาพื้นที่สวนป่าเศรษฐกิจ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชน เพิ่มและพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน
- **ผลักดันพื้นที่ป่าไม้ให้เป็นมรดกโลก**
  - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ พื้นที่ป่าไม้ได้รับการประกาศให้อยู่ในเอกสารบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative list) เพื่อรับรองเป็นมรดกโลก ไม่น้อยกว่า ๑ แห่ง
  - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> เสนอพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน พื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน และพื้นที่ป่าอนุรักษ์เป็นมรดกโลก
- **จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้**
  - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) พื้นที่ป่าไม้ที่มีราษฎรครอบครองหรือใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ได้รับการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมตามกฎหมาย (๒) พื้นที่ป่าไม้ที่มีการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีการจัดการที่เหมาะสม
  - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ออกมาตรการทางนโยบายหรือกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ทั้งระบบ จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ เร่งรัดขยายผลการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)
- **พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้**
  - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ ประเทศไทยมีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามแนวทางประชารัฐ และมีกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสม
  - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> พัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามแนวทางประชารัฐ พัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้

- <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) พื้นที่ที่มีความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าลดลง (๒) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าลดลง และ (๓) สัตว์ป่าได้รับการคุ้มครอง รักษา และใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ
- <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> แก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่า เช่น ช้าง ลิง กระทิง ในพื้นที่นำร่องที่มีสถานภาพแตกต่างกัน จัดทำแผนคุ้มครองดูแลชนิดสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองที่ใกล้สูญพันธุ์ บริหารจัดการถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าเชิงพื้นที่ ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเชิงอนุรักษ์และเชิงพาณิชย์

○ **สนับสนุนและพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า**

- <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ มีข้อมูลและนวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ
- <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> สนับสนุนการดำเนินงานวิจัย (๑) เพื่อพัฒนารูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ที่เหมาะสมในแต่ละภูมิสังคม (๒) เพื่อประเมินสถานภาพและศักยภาพของพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารในการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศและการป้องกันภัยธรรมชาติ (๓) เพื่อประเมินมูลค่าทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในทุกมิติ เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงในกิจกรรมการบริหารจัดการและการบังคับใช้กฎหมาย (๔) เพื่อพัฒนาและสร้างนวัตกรรมการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าไม้ และการตลาดของผลิตภัณฑ์ครบวงจร (๕) เพื่อพัฒนาระบบและเครื่องมือในการติดตามตรวจสอบสภาพพื้นที่ป่าไม้และสัตว์ป่า (๖) เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า และ (๗) เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้เหมาะสม

● ประเด็นย่อยที่ ๒ ทรัพยากรดิน

○ **จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ**

- <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) ประเทศมีแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบที่มีความถูกต้องแม่นยำ และเป็นปัจจุบัน สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (๒) เกษตรกรสามารถนำข้อมูลแผนการใช้ที่ดินผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและช่องทางอื่น ๆ ไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่การเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่

- <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเพื่อรองรับเกษตร ๔.๐ และนำร่องการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลไปสู่การปฏิบัติ

○ **ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม**

- <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) พื้นที่ทางการเกษตรมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการขยายพื้นที่เขตเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม (๒) พื้นที่การเกษตรในพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> จัดทำเขตเกษตรอินทรีย์ พัฒนาฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ (ภายใต้แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน

๒.๒) เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒: ทรัพยากรน้ำ

● การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

○ **การพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ**

- <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) เพื่อให้การพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ (๒) กระบวนการขั้นตอนการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมมีแนวทางมาตรฐานและกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติที่ชัดเจน และ (๓) ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งน้ำได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ประกอบด้วย (๑) การจัดทำพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... (๒) การแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ (๓) การแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ (๔) การแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๔ (๕) การแก้ไขพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ (๖) การแก้ไขพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ (๗) การเร่งรัดการจัดทำพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการฯนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... (๘) การศึกษาเพื่อปรับปรุงพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง และพระราชบัญญัติการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และ (๙) การแก้ไขพระราชบัญญัติการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘

- การบริหารเชิงพื้นที่
  - **การบริหารการใช้ประโยชน์ที่ดิน**
    - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) กลไกหรือเครื่องมือเพื่อเชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำและการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกัน และ (๒) กระบวนการหรือระบบเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการใช้ที่ดินให้ตรงตามวัตถุประสงค์
    - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ประกอบด้วย (๑) สร้างกลไกหรือเครื่องมือเพื่อเชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำและการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกัน และ (๒) สร้างกระบวนการหรือระบบเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการใช้ที่ดินให้ตรงตามวัตถุประสงค์
  - **การบริหารจัดการพื้นที่น้ำท่วมตามฤดูกาล**
    - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนแผนการผลิต รวมถึงจัดทำปฏิทินการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสมกับสถานการณ์น้ำท่วมตามฤดูกาล
    - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> คือ ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนแผนการผลิตและจัดทำปฏิทินการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสมกับสถานการณ์น้ำท่วมตามฤดูกาล
- ระบบเส้นทางน้ำ
  - **การจัดการระบบเส้นทางน้ำ**
    - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินฯ คือ (๑) มีการกำหนดระบบเส้นทางน้ำและลำดับศักย์ของเส้นทางน้ำ (ผังน้ำ) ในผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และ (๒) มีการจัดทำระบบสารสนเทศสภาพการใช้ที่ดิน เส้นทางน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ ผังการใช้ที่ดิน ผังระบบป้องกันน้ำท่วมและผังระบบระบายน้ำ (ผังน้ำ) ผังระบบคมนาคมและสาธารณูปโภค
    - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ประกอบด้วย (๑) ศึกษาสำรวจเพื่อกำหนดทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำ กำหนดลำดับศักย์ และขนาดของทางน้ำที่เป็นมาตรฐานเดียวกันรวมทั้งการจัดทำแผนที่เส้นทางน้ำของประเทศ และ (๒) ศึกษาสำรวจเพื่อกำหนดผังระบบป้องกันน้ำท่วมและผังระบบระบายน้ำ (ผังน้ำ) และขนาดขององค์ประกอบของทางน้ำในผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน อาทิ การกำหนดผังเส้นทางน้ำในผังเมืองรวมจังหวัด ผังภาค ผังประเทศ ผังลุ่มน้ำ เป็นต้น

๓) แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

๓.๑) เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔: ระบบเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง

- กิจกรรมที่ ๓ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง
  - **ทรัพยากรและทุนชุมชน พัฒนาการดำเนินนโยบายการจัดการที่ดินแปลงรวมที่เน้นบทบาทของชุมชน/เน้นกระบวนการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง (Collective Activities)**
    - <u>เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</u> (๑) ช่วยเหลือคนยากจนที่ที่ดินจะหลุดมือ และช่วยพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินของเอกชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ รวมทั้งลดการบุกรุกทำลายป่า (๒) การใช้ที่ดินสาธารณะเป็นประโยชน์ร่วมอย่างแท้จริงโดยที่ดินยังเป็นของรัฐอย่างยั่งยืน ไม่ถูกเปลี่ยนวัตถุประสงค์
    - <u>แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> คือ การผลักดันพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน และการพัฒนาการดำเนินงานนโยบายการจัดการที่ดินแปลงรวมที่เน้นบทบาทของชุมชน/ที่เน้นกระบวนการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งไปพร้อม ๆ กัน (Collective Activities)

๒.๒.๓ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ซึ่งประกอบด้วยมีแผนการปฏิรูปประเทศรวม ๑๓ ด้าน มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินทั้งโดยหลักและโดยรอง ดังนี้

๑) เกี่ยวข้องโดยหลัก

๑.๑) แผนการปฏิรูปประเทศด้านที่ ๙ ด้านสังคม

- **กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้ประชาชน**
  โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป ได้แก่
  - เป้าหมาย: เกษตรกรและคนยากจนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากรัฐสามารถนำเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินหรือหนังสือ/เอกสารให้ใช้ที่ดินที่ได้รับจากรัฐไปใช้เป็นหลักประกันการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการประกอบอาชีพ
  - ตัวชี้วัด
    - มีการปรับปรุงนโยบายการสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชนผ่านคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง
    - มีการปรับปรุงหรือยกร่างระเบียบ กฎกระทรวง หรือกฎหมายที่จำเป็นต่อการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน
    - มีการปรับปรุงกลไกที่จะทำหน้าที่ประเมินราคาที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน การจัดระบบแลกเปลี่ยน ซื้อที่คืนโดยรัฐ การทดแทนค่าที่ดิน การตรวจสอบ การปรับปรุงหนี้สินโดยใช้ที่ดินเป็นหลักทรัพย์ การตกทอดทางมรดก ฯลฯ

๑.๒) แผนการปฏิรูปประเทศด้านที่ ๖ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- **กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย**

  โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป ได้แก่

  ○ เป้าหมาย

  - หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกรูปแบบอย่างมีประสิทธิภาพ
  - ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น
  - จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม
  - อุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพรและการบริการของระบบนิเวศป่าไม้มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสม

  ○ ตัวชี้วัด

  - ข้อมูลอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้
  - การติดตามและตรวจสอบการทำลายทรัพยากรป่าไม้เชิงพื้นที่โดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ บันทึกข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ใกล้เวลาจริง (Near real time) และดำเนินการแสดงผลการเปลี่ยนแปลงอย่างทันท่วงที
  - ข้อมูลเชิงพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน
  - องค์กรหรือกลไกที่มีภารกิจรับผิดชอบการประเมินและการรายงานพื้นที่ป่าไม้ของชาติทั้งระบบในแต่ละช่วงเวลา
  - กลไกทางเศรษฐศาสตร์และการตลาดเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ครบวงจร
  - มาตรการหรือกลไกทางนโยบายหรือกฎหมายเพื่อจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ทั้งระบบ
  - แนวเขตที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทมีความชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับแนวเขตในพื้นที่จริง และมีเอกภาพ
  - ปริมาณพื้นที่ป่าไม้ที่มีราษฎรครอบครองหรือใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายที่ได้รับการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างเหมาะสม เป็นธรรม และเป็นไปตามกฎหมาย
  - ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมหรืออัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพรและการบริการของระบบนิเวศป่าไม้

- **กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด**

  โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป ได้แก่

  ○ เป้าหมาย

  - มีความชัดเจนที่เป็นรูปธรรมในการกำหนดเส้นเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด และการกำหนดพื้นที่ทางทะเลของแต่ละรายจังหวัดชายทะเล
  - การจัดทำกฎหมายเพื่อรองรับการกำหนดเขตจังหวัดในทะเลและชายฝั่ง

- การสร้างการรับรู้ การสร้างองค์ความรู้ และการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องเขตทางทะเลของประเทศไทย ตลอดจนการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

○ ตัวชี้วัด

- ต้นฉบับแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด
- ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการกำหนดเขตจังหวัดในทะเล
- หลักสูตรการศึกษาที่บรรจุเรื่องเขตทางทะเลและชายฝั่ง
- จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วมและจำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

● **กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน** โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป ได้แก่

○ เป้าหมาย

- การสร้าง "ชุมชนเข้มแข็ง " ที่สามารถพึ่งพาตัวเอง เป็นแกนนำ และนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการน้ำร่วมกับพื้นที่ใกล้เคียง เชื่อมโยงและฟื้นฟูเส้นทางน้ำอย่างเป็นระบบในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำลำเชิงไกรและเหนืออ่างเก็บน้ำซับประดู่
- การปรับปรุงนโยบายและการเชื่อมโยงองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขยายผลการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่นอกเขตชลประทานอื่นต่อไป

○ ตัวชี้วัด

- ชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำลำเชิงไกรและเหนืออ่างเก็บน้ำซับประดู่มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ จัดการน้ำของตนเองอย่างสมดุล
- การปรับปรุงกลไกการทำงานในรูปแบบใหม่ที่เน้นการบูรณาการในพื้นที่ทุกภาคส่วนที่เพิ่มความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น

๒) เกี่ยวข้องโดยรอง

๒.๑) แผนการปฏิรูปประเทศด้านที่ ๒ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

● กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล

● กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์

● กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๒) แผนการปฏิรูปประเทศด้านที่ ๓ ด้านกฎหมาย

● กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ จัดให้มีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

- กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย
- กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งาน

๒.๓) แผนการปฏิรูปประเทศด้านที่ ๕ ด้านเศรษฐกิจ

- กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added) มีประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อน ได้แก่
  - ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ไปสู่การปลูกพืช เลี้ยงปศุสัตว์ และประมง ที่มีมูลค่าสูง
  - สนับสนุนการทำการเกษตรแบบรวมผลิตและรวมจำหน่าย (เกษตรแปลงใหญ่หรือสหกรณ์)
  - ขยายพื้นที่ชลประทานให้เกษตรมีน้ำใช้สำหรับการผลิตสินค้าเกษตรอย่างเหมาะสม เพียงพอ ทั่วถึง และเป็นธรรม
  - พัฒนาคลัสเตอร์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร (Agricultural Biodiversity)
  - พัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็งและส่งเสริมให้เกิดผู้ให้บริการด้านการจัดการเกษตรสมัยใหม่ (Service Provider) อย่างครบวงจร
  - สร้างผู้ประกอบการเกษตร (Smart Farmer)
  - ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูล Big Data ด้านการเกษตรและใช้ประโยชน์จากดิจิทัลแพลตฟอร์ม
  - เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมอาหาร และเศรษฐกิจชีวภาพตามแนวทาง BCG
- กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค (Regional Trading/Investment Center)
  - พัฒนาด้านโลจิสติกส์และสร้างความเชื่อมโยง (Connectivity)

๒.๔) แผนการปฏิรูปประเทศด้านที่ ๖ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด

๒.๕) แผนการปฏิรูปประเทศด้านที่ ๙ ด้านสังคม

- กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ ผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ในระดับพื้นที่เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การสร้างกลไกที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง

๒.๖) แผนการปฏิรูปประเทศด้านที่ ๑๐ ด้านพลังงาน

มีกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่

- กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ ๔ เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างฐานทางเศรษฐกิจใหม่ (New S-Curve)
- กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ ปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขัน

๒.๒.๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

การวางกรอบการพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) กำหนดให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจำเป็นจะต้องเร่งแก้ไขจุดอ่อนและข้อจำกัดของประเทศที่มีอยู่เดิม รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการรับมือกับความเสี่ยงสำคัญที่มาจากการเปลี่ยนแปลงของบริบท ทั้งจากภายนอกและภายใน ตลอดจนการเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงที ดังนั้น การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อ **พลิกโฉมประเทศไทยสู่ "สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน"** ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวทันพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการยกระดับกิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้กำหนดเป้าหมายหลักจำนวน ๕ ประการ โดยมีเป้าหมายหลักของการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน จำนวน ๔ ประการ ดังนี้

- **เป้าหมายเรื่อง การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม** โดยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการสำคัญ ผ่านการผลักดันส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ที่ตอบโจทย์พัฒนาการของสังคมยุคใหม่และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาระบบนิเวศที่ส่งเสริมการค้าการลงทุนและนวัตกรรม

- **เป้าหมายเรื่อง การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม** โดยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในเชิงรายได้ พื้นที่ ความมั่งคั่ง และการแข่งขันของภาคธุรกิจ ด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง และผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ และจัดให้มีบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในทุกพื้นที่ พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจให้เปิดกว้างและเป็นธรรม

- **เป้าหมายเรื่อง การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน** โดยลดการก่อมลพิษควบคู่ไปกับ การผลักดันให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถ ในการรองรับของระบบนิเวศ ตลอดจนลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี ๒๕๙๓ และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี ๒๖๐๘

- **เป้าหมายเรื่อง การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่** โดยการสร้างความพร้อมในการรับมือและแสวงหาโอกาสจากการเป็นสังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยโรคระบาด และภัยคุกคามทางไซเบอร์ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานของภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้อย่างทันเวลา มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนาจำนวน ๑๓ ประการ ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ “เป็น” มุ่งหวังจะ “มี” เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” และการบรรลุเป้าหมายหลักในช่วงระยะเวลา ๕ ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ โดยหมุดหมายการพัฒนาทั้ง ๑๓ ประการ มีที่มาจากการประเมินโอกาสและความเสี่ยงของไทยในการพัฒนาประเทศภายใต้กรอบของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้มีการพิจารณาถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ รวมถึงผลการพัฒนาในประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา โดยมีหมุดหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ได้แก่

- หมุดหมายที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
- หมุดหมายที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน
- หมุดหมายที่ ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม
- หมุดหมายที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- หมุดหมายที่ ๑๓ ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

๒.๒.๕ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ดังนี้

๑) วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) คือ **“มีเสถียรภาพภายในประเทศ มีศักยภาพในการลดภัยข้ามเขตพรมแดนไทย มีบทบาทสร้างสรรค์ในภูมิภาคและประชาคมโลก”**

๒) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

มีนโยบายหลักที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน คือ

๒.๑) นโยบายที่ ๒ สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ (เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความปรองดอง ความเป็นธรรม และความสมานฉันท์ในชาติ เพื่อลดการเผชิญหน้า และการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ)

๒.๒) นโยบายที่ ๑๑ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เพื่อให้การจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พลังงาน และอาหาร มีความมั่นคง ความยั่งยืน และมีความสมดุลกับการขยายตัวของการพัฒนาประเทศ รวมถึงลดความเสี่ยงจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์)

๒.๓) นโยบายที่ ๑๒ เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร (เพื่อให้การจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม พลังงาน และอาหาร มีความมั่นคง ความยั่งยืน และมีความสมดุลกับการขยายตัวของการพัฒนาประเทศ รวมถึงลดความเสี่ยงจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์)

๓) แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

๓.๑) การสร้างความสามัคคีปรองดอง

- <u>เป้าหมายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ</u> คือ คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ยึดมั่นในหลักนิติรัฐและแนวทางสันติวิธี
- <u>แนวทาง/กลยุทธ์การขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ประกอบด้วย มุ่งขจัดปัญหาความยากจน และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ส่งเสริมการสร้างงาน การกระจายรายได้ การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ เพื่อให้รายได้ต่อหัวของประชาชนมากขึ้น รวมถึงปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศทุกระดับ โดยปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มุ่งสร้างความเป็นธรรมนำไปสู่การกระจายอำนาจและจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ตลอดจนการเยียวยาอย่างเหมาะสมและเสมอภาค

๓.๒) การรักษาความมั่นคงทางพลังงาน

- <u>เป้าหมายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ</u> คือ ประเทศไทยมีความมั่นคงทางพลังงานที่เพียงพอและเหมาะสมสามารถรองรับวิกฤตการณ์ด้านพลังงาน
- <u>แนวทาง/กลยุทธ์การขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ประกอบด้วย (๑) ส่งเสริมให้มีการผลิตและการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น รวมถึงให้ประชาชนสามารถเข้าถึงพลังงานได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม และ (๒) รณรงค์และสร้างความตระหนักแก่ผู้ประกอบการ และประชาชนในด้านการผลิตและการใช้พลังงานทดแทน การประหยัดพลังงาน ตั้งแต่ระดับประเทศไปจนถึงระดับชุมชน

๓.๓) การรักษาความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ

- <u>เป้าหมายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ</u> คือ ประเทศไทยมีความมั่นคงและปลอดภัยในด้านอาหารและน้ำมีคุณภาพตามหลักโภชนาการอย่างเพียงพอและยั่งยืน
- <u>แนวทาง/กลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ประกอบด้วย (๑) การมีกลไกกฎหมายและแผนบริหารจัดการด้านอาหารและน้ำเพื่อความมั่นคงอย่างบูรณาการที่ครอบคลุมการมีคลังอาหารและน้ำสำรองกรณีฉุกเฉินตลอดจนเสริมสร้างการเข้าถึงแหล่งอาหารและน้ำของประชาชนตามความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต (๒) ส่งเสริมให้เกิดเกษตรกรรมอย่างยั่งยืนให้เห็นผลในทางปฏิบัติ โดยครอบคลุมทางด้านการผลิต การตลาด มาตรฐานสินค้า และแหล่งเงินทุน รวมถึงห่วงโซ่อุปทาน เพื่อเพิ่มพื้นที่แหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัย และเป็น

ภูมิคุ้มกันรองรับวิกฤตการณ์ด้านอาหาร และ (๓) จัดที่ดินรองรับความมั่นคงทางอาหาร และคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร สามารถแก้ปัญหาและลดการสูญเสียกรรมสิทธิ์รวมถึงการกระจายการถือครองที่ดินของเกษตรกรอย่างเป็นธรรม

๓.๔) การรักษาความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- <u>เป้าหมายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินฯ</u> คือ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน
- <u>แนวทาง/กลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ</u> ประกอบด้วย (๑) การกำหนดพื้นที่การอนุรักษ์ที่ชัดเจน (๒) การเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกและตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๓) เสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการปกป้องสิทธิชุมชน และแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ นโยบายการคลัง และการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม (๔) เพิ่มประสิทธิภาพกลไกตรวจสอบและเฝ้าระวังภัยคุกคามทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากภายนอกประเทศ (๕) ส่งเสริมการผลิต การบริโภค การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ เพื่อให้มีการรักษา คุ้มครองและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มค่า และ (๖) ส่งเสริมการรวมตัวในระดับภูมิภาคอาเซียนเพื่อเป็นภาคีด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันอย่างใกล้ชิด รวมทั้งส่งเสริมการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน

๒.๒.๖ (ร่าง) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

(ร่าง) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ดังนี้

๑) วิสัยทัศน์

"ประเทศชาติมีเสถียรภาพ ประชาชนอยู่ดีมีสุข ปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ มีศักยภาพบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม และรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติอย่างยั่งยืน"

๒) นโยบายและแผนความมั่นคง

นโยบายและแผนความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- นโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๔ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
  - เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง : เป้าหมายที่ ๑ ประเทศไทยสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางทะเลได้อย่างต่อเนื่อง จนไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ
  - กลยุทธ์ที่ใช้ขับเคลื่อน : กลยุทธ์หลักที่ ๒ การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างสมดุลและยั่งยืน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

- นโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๕ การป้องกันและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
  - เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง : เป้าหมายที่ ๒ จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น
  - กลยุทธ์ที่ใช้ขับเคลื่อน : กลยุทธ์หลักที่ ๒ การยกระดับการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทของพื้นที่

- นโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๙ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
  - เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง : การยกระดับการจัดการความเสี่ยงสาธารณภัยที่สำคัญอันเกิดจากภัยธรรมชาติ ภัยจากสิ่งแวดล้อม ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่เป็นภัยซ้ำซากและซ้ำซ้อน (Recurring and Compound Hazards) ไปสู่มาตรฐานตามหลักสากล
  - กลยุทธ์ที่ใช้ขับเคลื่อน
    - กลยุทธ์หลักที่ ๑ การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ
    - กลยุทธ์หลักที่ ๒ การจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐานตามหลักสากล

๒.๓ แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๑ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐)

๑) วิสัยทัศน์

“การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน”

๒) พันธกิจ

(๑) สงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐ และอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ

(๒) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(๓) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และส่งเสริมการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน

(๔) เพิ่มศักยภาพกลไก เครื่องมือ องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

๓) เป้าประสงค์

(๑) แนวเขตที่ดินของรัฐมีความชัดเจน รวมถึงเพิ่มและรักษาพื้นที่ป่าธรรมชาติและป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ให้มีสัดส่วนร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ประเทศ เป็นไปตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) ที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศมีการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

(๓) การกระจายการถือครองที่ดินของประเทศมีการกระจายตัวมากขึ้น และประชาชนที่ได้รับการจัดที่ดินมีคุณภาพชีวิตที่ดี

(๔) มีกลไก เครื่องมือ องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศที่มีประสิทธิภาพ

๔) ประเด็นนโยบายหลัก ๔ ด้าน

(๑) ประเด็นนโยบายด้านที่ ๑ : การสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพและการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ

- ตัวชี้วัด
  - จำนวนพื้นที่ที่มีการจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์ One Map แล้วเสร็จ
  - ที่ดินของรัฐถูกบุกรุกลดลง (ลดลง)
  - ความสำเร็จของการพิสูจน์สิทธิเพื่อแก้ไขปัญหาข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน (เพิ่มขึ้น)
  - สัดส่วนของพื้นที่ป่าต่อพื้นที่ประเทศ (เพิ่มขึ้น)
  - ระดับความหลากหลายของระบบนิเวศในพื้นที่ป่า (คงเดิม/เพิ่มขึ้น)
- แนวทางการพัฒนาหลัก
  - การแก้ไขปัญหาความทับซ้อนเกี่ยวกับแนวเขตที่ดินของรัฐ
  - การป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
  - การอนุรักษ์ ดูแลรักษา และฟื้นฟูพื้นที่ป่า เพื่อรักษาความสมดุลทางธรรมชาติด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม
- แผนงานที่สำคัญ
  - แผนงานแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐและให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ
  - แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
  - แผนงานพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐ เพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน
  - แผนงานอนุรักษ์บริหารจัดการและฟื้นฟูพื้นที่ป่า

(๒) ประเด็นนโยบายด้านที่ ๒ : การใช้ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- ตัวชี้วัด
  - สัดส่วนของที่ดินที่มีการใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดิน และสมรรถนะของดิน (ลดลง)
  - สัดส่วนของที่ดินที่ถูกทิ้งร้างหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ (ลดลง)
  - สัดส่วนของดินที่ได้รับการฟื้นฟูหรือพัฒนาคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ (เพิ่มขึ้น)
  - สัดส่วนของพื้นที่เกษตรกรรมที่มีการทำการเกษตรตามแนวทางเกษตรอย่างยั่งยืน (เพิ่มขึ้น)
  - สัดส่วนของการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายผังเมือง (เพิ่มขึ้น)
- แนวทางการพัฒนาหลัก
  - การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐและเอกชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด
  - การปรับปรุง ฟื้นฟู และพัฒนาคุณภาพดินให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

- การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินรายสาขาอย่างเหมาะสมตามศักยภาพ

- แผนงานที่สำคัญ
  - แผนงานวางแผนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน
  - แผนงานฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพดิน
  - แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพฐานการผลิตภาคเกษตร
  - แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการชุมชนเมืองและชนบท
  - แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน
  - แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำ
  - แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษ

(๓) ประเด็นนโยบายด้านที่ ๓ : การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

- ตัวชี้วัด
  - สัดส่วนผู้ยากไร้ไม่มีที่อยู่อาศัยหรือที่ดินทำกิน (ลดลง)
  - ระดับรายได้ของผู้ได้รับการจัดที่ดิน (เพิ่มขึ้น)
  - ระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกิน (เพิ่มขึ้น)
  - สัดส่วนการถือครองที่ดินของประเทศมีการกระจายตัว (เพิ่มขึ้น)

- แนวทางการพัฒนาหลัก
  - การยกระดับเครื่องมือและกลไกกำกับควบคุมการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม
  - การจัดที่ดินทำกินให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

- แผนงานที่สำคัญ
  - แผนงานยกระดับเครื่องมือและกลไกกระจายการถือครองที่ดิน
  - แผนงานจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในลักษณะแปลงรวม โดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ภายใต้กลไกของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
  - แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชนตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๔) ประเด็นนโยบายด้านที่ ๔ : การบูรณาการและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างมีเอกภาพ

- ตัวชี้วัด
  - มีระบบฐานข้อมูลที่ดินและทรัพยากรดินที่ทันสมัยและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
  - มีการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับที่ดินและทรัพยากรดิน
  - มีการพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม และมาตรการทางเลือก เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
  - มีการพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
  - มีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
- แนวทางการพัฒนาหลัก
  - การพัฒนากลไกการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินให้มีประสิทธิภาพ
  - การพัฒนาเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม
  - การพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
- แผนงานที่สำคัญ
  - แผนงานพัฒนากลไกเชิงสถาบันและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
  - แผนงานพัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
  - แผนงานพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

๒.๓.๒ นโยบายป่าไม้แห่งชาติ

นโยบายป่าไม้แห่งชาติ ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ที่เหมาะสมกับความสมดุลของระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ มีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเหมาะสม ยั่งยืน เป็นธรรม เป็นฐานการพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยคำนึงถึงดุลยภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้ระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานองค์ความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยกำหนดนโยบายไว้ทั้งหมด ๓ ด้าน ดังนี้

นโยบายด้านการจัดการป่าไม้ โดยมุ่งเน้นในการดำเนินงาน คือ

๑) เชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในการบริหารจัดการป่าไม้ทุกระดับให้มีเอกภาพและประสานกันตามห่วงโซ่การพัฒนาระหว่างการบริหารราชการทุกระดับ เกิดการบูรณาการในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนาป่าไม้ของชาติ

๒) กำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อยในอัตราร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ ประกอบด้วย ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ประเทศ และป่าเศรษฐกิจและป่าชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ประเทศ

๓) จำแนกพื้นที่ป่าไม้เพื่อการบริหารจัดการในภาพรวมของประเทศและระดับพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ในแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสม

๔) ปรับปรุงแนวเขตที่ดินป่าไม้ทุกประเภทของรัฐให้ชัดเจนและมีเอกภาพ

๕) พัฒนาระบบสารสนเทศทรัพยากรป่าไม้ ให้มีมาตรฐานเอกภาพ ทันต่อสถานการณ์ ครอบคลุมพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภท เชื่อมโยงกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรอื่นของประเทศ

๖) ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทและหน้าที่ของทุกภาคส่วนให้มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมรับผิดชอบ อนุรักษ์ จัดการและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

๗) หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกรูปแบบ

๘) บริหารจัดการป่าอนุรักษ์เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งป้องกันภัยธรรมชาติต่าง ๆ

๙) จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐอย่างเหมาะสม เป็นธรรม ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าไม้และสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

๑๐) พัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์และการตลาดเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสม

๑๑) ฟื้นฟูป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้มีความสมบูรณ์ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการฟื้นฟูอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง มีการติดตาม ประเมินผล และเผยแพร่ต่อสาธารณะบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

๑๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการป่าชุมชนให้มีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยประโยชน์ต่อชุมชน

๑๓) พัฒนาการจัดการสัตว์ป่าทั้งระบบ แก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าอย่างเป็นรูปธรรม สัตว์ป่าได้รับการคุ้มครอง รักษา และใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม

นโยบายด้านการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้ โดยมุ่งเน้นในการดำเนินงานคือ

๑) ส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจทั้งในที่ดินของรัฐที่ได้รับการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ และในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่มิใช่ของรัฐให้เพียงพอกับความต้องการใช้ไม้

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้ครบวงจรในทุกระดับ และพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม

๓) พัฒนาและส่งเสริมการรับรองป่าไม้ตามมาตรฐานการรับรองป่าไม้ให้เป็นที่ยอมรับและได้รับการรับรอง

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ประโยชน์การบริการจากป่าไม้อย่างสมดุล ยั่งยืน

นโยบายด้านการพัฒนาระบบบริหารและองค์กรเกี่ยวกับการป่าไม้ โดยมุ่งเน้นในการดำเนินงาน คือ

๑) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรเกี่ยวกับการป่าไม้ให้สามารถบริหารจัดการป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจและป่าชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) พัฒนาศักยภาพหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตให้กับประชาชนและบริการอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) พัฒนาและส่งเสริมให้มีธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ทั้งระบบอย่างเป็นรูปธรรม

๔) พัฒนาบุคลากรภาครัฐที่ปฏิบัติงานด้านทรัพยากรป่าไม้ทุกระดับให้มีความเป็นมืออาชีพในงานป่าไม้

๕) กำหนดให้มียุทธศาสตร์หรือแผนการวิจัยภาคป่าไม้ในนโยบายยุทธศาสตร์หรือแผนการวิจัยระดับชาติ พัฒนางานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรมให้ตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้ทั้งระบบ

๖) ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสังคมและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการป่าไม้ทั้งระบบ

๗) ให้มีคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติที่จัดตั้งเป็นการถาวรโดยกฎหมาย

๒.๓.๓ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙

เป็นการวางแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะ ๒๐ ปี เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุม สามารถรับมือกับภาพฉายอนาคตที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นทุกเหตุการณ์

- วิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมดุล และยั่งยืน และเป็นสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม”
- ประกอบด้วยนโยบาย ๔ ด้าน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ได้แก่
  - นโยบายที่ ๑ จัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างมั่นคงเพื่อความสมดุลเป็นธรรมและยั่งยืน (มีทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ และเป็นฐานในการรักษาความมั่นคงทางอาหาร น้ำ และพลังงาน)
  - นโยบายที่ ๒ สร้างการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อความมั่นคงและยั่งยืน (ประชาชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย บนพื้นฐานเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม)
  - นโยบายที่ ๓ ยกระดับมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มีเครื่องมือและกลไกที่เพิ่มสมรรถนะให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติฯ เป็นเชิงรุกสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม)
  - นโยบายที่ ๔ สร้างความเป็นหุ้นส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทุกภาคส่วนมีบทบาทในการร่วมดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ในลักษณะความเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

๒.๓.๔ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐

๑) วิสัยทัศน์

“เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม”

๒) เป้าหมายของแผนฯ

การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ มุ่งรักษาฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่าและเต็มศักยภาพ

๓) ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์
  - เป้าหมาย : ความหลากหลายชีวภาพได้รับการคุ้มครอง ป้องกัน อนุรักษ์ ฟื้นฟู เพิ่มจำนวน และใช้ประโยชน์อย่างมีคุณค่าและยั่งยืน
  - โครงการสำคัญ (Big Rock) ที่เกี่ยวข้อง
    - โครงการคลังข้อมูลดิจิทัลความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรม เป็นการบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน BCG ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ
    - โครงการเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง ด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่
  - เศรษฐกิจฐานรากเติบโตอย่างมีคุณภาพพร้อมช่องว่างของความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ลดลง
  - โครงการสำคัญ (Big Rock) ที่เกี่ยวข้อง
    - โครงการการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจากความหลากหลายทางชีวภาพสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน
    - โครงการพลังงานชุมชน (Community Energy, Smart Grid and Energy Trading Platform (ETP))
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

๑) เป้าหมาย : อุตสาหกรรมและบริการ BCG เดิมและใหม่ มีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้นอย่างยั่งยืน มีเป้าหมายย่อย คือ

๑.๑) เป้าหมายการเกษตรและอาหาร

- ปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรของประเทศไทยสู่ ๓ สูง คือ ประสิทธิภาพสูง ด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งยกระดับผลผลิตเกษตรสู่มาตรฐานสูงด้วยระบบการผลิตที่ยั่งยืน ครอบคลุมทั้งด้านคุณภาพผลผลิต โภชนาการ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม และสังคมวัฒนธรรม เพื่อเป้าหมายให้การทำการเกษตรเป็นอาชีพที่สร้างรายได้สูง ด้วยการผลิตสินค้าเกษตรที่เน้นความเป็นพรีเมียม มีความหลากหลาย และกำหนดราคาขายได้ตามคุณภาพของผลผลิตเกษตร

- เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัย และมีโภชนาการที่ดี เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศและตลาดโลกในทุกสถานการณ์
- โครงการสำคัญ (Big Rock) ที่เกี่ยวข้อง
  - โครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สาขาเกษตรแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ (Area Based)
  - โครงการการใช้ประโยชน์จากคลังข้อมูลขนาดใหญ่ภาคการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และจัดสมดุลการผลิต-การตลาด
  - โครงการยกระดับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและ Young Smart Farmer ให้มีทักษะและความรู้ด้านเกษตรสมัยใหม่
  - โครงการยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเหนียวด้วยเกษตรสมัยใหม่ บนเส้นทางสายวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง (BCG-Naga Belt Road)
  - โครงการยกระดับอุตสาหกรรมเดิม สร้างอุตสาหกรรมใหม่ (สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยนวัตกรรมการผลิตอาหารฟังก์ชัน/Functional Ingredients)

๑.๒) เป้าหมายสาขาพลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ

- ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางไบโอรีไฟเนอรีแห่งอาเซียนภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ด้วยการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าในภูมิภาค
- โครงการสำคัญ (Big Rock) ที่เกี่ยวข้อง
  - โครงการการพัฒนาพลังงานสะอาดและพลังงานหมุนเวียน (Clean and Circular Energy: C-Energy)

๑.๓) เป้าหมายสาขาเศรษฐกิจหมุนเวียน

- การประยุกต์ใช้หลักคิดของเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการลดการใช้ทรัพยากรในการพัฒนาเศรษฐกิจ (Closing the Loop) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม (Combating Climate Change and Pollution Reduction; Transition to Sustainable Society) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างการเติบโตของเศรษฐกิจแนวใหม่ (Creating New Economy Growth) ต่อยอดจากของเหลือทิ้งในกระบวนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
- โครงการสำคัญ (Big Rock) ที่เกี่ยวข้อง
  - โครงการการพัฒนาและประยุกต์เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการก่อสร้างและสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง (Built Environment)

๒.๓.๕ ยุทธศาสตร์กรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙

วิสัยทัศน์ คือ บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้มั่นคงและยั่งยืน

พันธกิจ คือ ป้องกันและรักษาพื้นที่ป่าไม้ให้คงอยู่ บริหารจัดการที่ดินป่าไม้อย่างเป็นระบบและเป็นธรรม เพิ่มและฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยการมีส่วนร่วม วิจัยและพัฒนาการป่าไม้ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเสริมสร้างขีดความสามารถเชิงรุกขององค์กร ระบบ กลไก และข้อมูลในการบริหารจัดการ รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย คือ ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการจัดการอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยให้มีพื้นที่ป่าไม้อย่างน้อยร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศภายใน ๒๐ ปี ในส่วนของกรมป่าไม้

ยุทธศาสตร์กรมป่าไม้ แบ่งออกเป็น ๗ ประเด็น ได้แก่

๑) ป้องกันรักษาพื้นที่ป่าที่เหลือให้คงอยู่และยั่งยืน โดยการ ๑.๑) เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันรักษาป่า ๑.๒) ยึดคืนพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุก ๑.๓) เพิ่มศักยภาพในการป้องกันและควบคุมไฟป่า ๑.๔) จำแนกที่ดินป่าไม้ให้เหมาะสมและจัดทำแนวเขตป่าไม้ให้ชัดเจนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน ๑.๕) สร้างความเข้มแข็งของระบบสารสนเทศทรัพยากรป่าไม้ระดับชาติ ๑.๖) ประเมินและจำแนกเขตป่าเสื่อมโทรมและป่าที่ถูกบุกรุกอย่างเหมาะสม และ ๑.๗) ควบคุมและพัฒนาการจัดการและการใช้ประโยชน์ป่าไม้และที่ดินป่าไม้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

๒) ฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการ ๒.๑) ฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ๒.๒) ส่งเสริมและสนับสนุนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม ๒.๓) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก ๒.๔) ส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าที่ได้รับการฟื้นฟู และ ๒.๕) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการฟื้นฟูป่าตามแนวเขตชายแดน

๓) ส่งเสริมธุรกิจป่าไม้และป่าเศรษฐกิจจากป่าปลูก และการส่งเสริมชุมชนในเมือง/ชุมชนชนบทเป็นพื้นที่สีเขียว โดยการ ๓.๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกป่าเศรษฐกิจ ๓.๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายผู้ปลูกป่า ๓.๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกต้นไม้ที่มีมูลค่า ๓.๔) เพิ่มและพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน ๓.๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว และ ๓.๖) พัฒนาระบบการรับรองป่าไม้ (Forest Certification) ที่ได้มาตรฐาน

๔) แก้ไขปัญหาราษฎรในพื้นที่ป่าไม้อย่างเป็นระบบและเป็นธรรม โดยการ ๔.๑) จัดทำฐานข้อมูลผู้ครอบครองและใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ และ ๔.๒) แก้ไขปัญหาที่ดินป่าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาบนพื้นฐานการบูรณาการอย่างเป็นธรรมและเป็นไปตามกฎหมาย

๕) สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยการ ๕.๑) ศึกษา วิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านป่าไม้ ๕.๒) พัฒนาศักยภาพการวิจัยด้านป่าไม้ ๕.๓) พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีผลงานวิจัยด้านป่าไม้ และ ๕.๔) พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านป่าไม้

๖) บูรณาการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน โดยการ ๖.๑) ส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และจัดการป่าไม้ ๖.๒) พัฒนาและส่งเสริมป่าชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ๖.๓) พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนที่สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่นและเกื้อกูลธรรมชาติอย่างเหมาะสม ๖.๔) ส่งเสริมและขยายผลการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ และ ๖.๕) อนุรักษ์และพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๗) การพัฒนาระบบบริหารและจัดการองค์กร โดยการ ๗.๑) ปรับปรุงและบูรณาการนโยบายเกี่ยวกับการป่าไม้ให้มีเอกภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติ ๗.๒) พัฒนากฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ๗.๓) จัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการป่าไม้ของประเทศ ๗.๔) พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ๗.๕) พัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทุกระดับ ๗.๖) พัฒนาสภาพแวดล้อมสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ๗.๗) ส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และปฏิบัติตามพันธกรณีด้านการป่าไม้ระหว่างประเทศ และ ๗.๘) ปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๖ ยุทธศาสตร์กรมพัฒนาที่ดิน ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

ยุทธศาสตร์กรมพัฒนาที่ดิน จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบการพัฒนาทรัพยากรที่ดิน โดยเน้น “เกษตรกร” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุล ภายใต้วิสัยทัศน์ “**พัฒนาที่ดินให้สมบูรณ์ เพิ่มพูนผลผลิต ในทิศทางการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม**” ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรดินด้วยการสำรวจจำแนกดิน วิเคราะห์ดิน และวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบ ซึ่งแบ่งออกเป็น

๑) ด้านการสำรวจจำแนกดิน โดยการพัฒนาระบบฐานข้อมูลทรัพยากรดินให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ง่ายและสะดวก การพัฒนาเทคโนโลยีการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรดินให้มีความถูกต้อง เหมาะสม และครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกชนิดพืช และการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ (War Room) ด้านข้อมูลดินและการพัฒนาที่ดิน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๒) ด้านการวิเคราะห์ดิน น้ำ พืช โดยการปรับปรุงกระบวนการวิเคราะห์ดิน น้ำ พืช ให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรในการนำไปใช้ประโยชน์ การปรับปรุงการแปรความหมายผลการวิเคราะห์ดินให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้รับบริการสามารถนำข้อมูลไปใช้งานได้ง่าย

๓) ด้านการจัดทำแผนการใช้ที่ดิน โดยการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้านการวางแผนการใช้ที่ดิน ส่งเสริมการใช้แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินระดับตำบล เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตร สำหรับใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทางการเกษตรได้อย่างเหมาะสม การพัฒนาระบบการจัดทำแผนที่/สำรวจแผนที่การใช้ที่ดินให้ใช้ระยะเวลาลดลง โดยใช้เทคโนโลยีที่มีความแม่นยำและทันสมัย และการสร้างแบบจำลองในการวิเคราะห์คาดการณ์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยงานวิจัยและเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินเชิงนวัตกรรม โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการพัฒนาที่ดินที่เกษตรกรนำไปปฏิบัติได้ง่าย และลงทุนต่ำ การพัฒนางานวิจัยและส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินเชิงนวัตกรรม การบริหารจัดการข้อมูลด้านงานวิจัยและเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินเชิงนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ และการพัฒนาศักยภาพนักวิชาการให้มีความรู้ความสามารถทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ บริหารจัดการทรัพยากรดินอย่างสมดุลและยั่งยืนด้วยการฟื้นฟู ปรับปรุงดิน และอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งแบ่งออกเป็น

๑) ด้านการฟื้นฟูปรับปรุงดิน โดยการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและง่ายต่อการปฏิบัติ การพัฒนาคู่มือด้านการฟื้นฟูปรับปรุงดินทุกประเภทให้เป็นมาตรฐานตามหลักวิชาการ ส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีด้านการฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของพื้นที่ และส่งเสริมให้เกษตรกรดำเนินการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ทำการเกษตรอย่างต่อเนื่อง

๒) ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการพัฒนาคู่มือด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำให้เป็นไปตามมาตรฐานตามหลักวิชาการ ส่งเสริมและขยายผลมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และถูกต้องตามหลักวิชาการ และการพัฒนาแหล่งน้ำตามความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างและพัฒนาความเข้มแข็งให้กับหมอดินอาสา เกษตรกร และภาคีเครือข่าย โดยการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการพัฒนาที่ดินมีความเข้มแข็งและสามารถนำเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินไปถ่ายทอดให้กับภาคีเครือข่ายได้ การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินให้เป็นไปตามหลักวิชาการให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) และการเสริมสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม โดยการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการพัฒนาที่ดินให้มีความถูกต้อง ทันสมัย และครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อถ่ายทอดให้กับเกษตรกรและเครือข่ายด้านการพัฒนาที่ดิน การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม และการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ พัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาที่ดิน โดยการพัฒนาด้านการจัดทำแผนและการติดตามประเมินผล การพัฒนาด้านการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาบริหารจัดการด้านกฎหมายและระเบียบให้เอื้ออำนวยการปฏิบัติตามภารกิจของกรมฯ การพัฒนาการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ทันเวลา เป็นที่ยอมรับ การพัฒนาด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล และการพัฒนาระบบบริหารองค์กร

๒.๓.๗ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๙๓

เป็นแผนระยะยาวสำหรับรองรับการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งในด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๙๓ ทั้งหมด ๓ ยุทธศาสตร์หลัก แต่มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ๒ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการจัดการน้ำอย่างบูรณาการ การสร้างความพร้อมในการรับมือและลดความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง

- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ โดยการส่งเสริมการเกษตรที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ และการอนุรักษ์และเร่งฟื้นฟูพื้นที่ป่าเพื่อเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอน รวมถึงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองเพื่อดูดซับมลพิษ

๒.๓.๘ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

วิสัยทัศน์ **"ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจากอุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน"**

เป้าหมายในภาพรวมของแผนแม่บทฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- ประชาชนทั้งในเมืองและชนบท มีน้ำอุปโภคและน้ำดื่มเพียงพอ ได้มาตรฐานสากลในราคาที่เหมาะสม มีการประหยัดน้ำทุกภาคส่วนทั้งภาคอุตสาหกรรมและครัวเรือน รวมทั้งมีความสามารถในการบริหารจัดการน้ำระดับชุมชมและท้องถิ่น

- สามารถจัดหาน้ำเพื่อการผลิต (เกษตร อุตสาหกรรม) ได้อย่างสมดุลระหว่างศักยภาพกับความต้องการ มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้ง สามารถจัดหาน้ำบรรเทาผลกระทบจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนให้เพียงพอต่อการดำรงชีพและการทำการเกษตรในฤดูฝน

- มีระบบป้องกันน้ำท่วมและอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพ ทั้งโครงสร้างและการบริหารจัดการ มีผังการระบายน้ำทุกระดับ การบริหารพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชะลอน้ำ

- ป่าต้นน้ำได้รับการฟื้นฟู สามารถชะลอการไหลบ่าของน้ำ มีการใช้ประโยชน์จากลุ่มน้ำตามผังที่กำหนด มีการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน

แผนแม่บทฯ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาสำคัญไว้ ๖ ด้าน โดยมีด้านที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ได้แก่

ด้านที่ ๑ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค

- พัฒนา ขยายเขต และเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน โดยจัดหาแหล่งน้ำและก่อสร้างระบบประปา

- พัฒนาระบบประปาเมือง/พื้นที่เศรษฐกิจ โดยการขยายเขตระบบประปา เพิ่มเขตจ่ายน้ำสำหรับเมืองหลัก พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ การจัดหาแหล่งน้ำสำรองในพื้นที่

ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต

- อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ การจัดระบบการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ สระน้ำในไร่นา และพัฒนาบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร

- พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ/ระบบส่งน้ำใหม่ ด้วยการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ พัฒนาระบบชลประทาน การเพิ่มปริมาณน้ำที่จัดการได้ รวมทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

- พัฒนาระบบผันน้ำและระบบเชื่อมโยงแหล่งน้ำ พัฒนาโครงข่ายน้ำภายในประเทศและการผันน้ำระหว่างประเทศ

- การเพิ่มผลิตภาพมูลค่าภาคการผลิต โดยการส่งเสริมด้านการเกษตร พันธุ์พืชและการปลูกพืช ให้มีผลิตภาพสูงมากขึ้น ในพื้นที่ต้นแบบและขยายผลการดำเนินการไปสู่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำแล้ว

ด้านที่ ๓ การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

- การจัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ โดยการพัฒนาแก้มลิง พื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง การพัฒนาอาคารบังคับน้ำ และสถานีสูบน้ำ เพื่อบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่เฉพาะจุด

ด้านที่ ๕ การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน

- การอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม โดยการปลูกป่าและการสร้างฝายชะลอน้ำประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่ป่าต้นน้ำ

- การป้องกันและลดการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ต้นน้ำ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เกษตรลาดชัน จัดทำแนวป่ากันชน การปลูกป่าเลียนแบบธรรมชาติทดแทน การปลูกพืชเชิงเดี่ยว และการปลูกหญ้าแฝก

๒.๓.๙ แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔

● ใช้หลักคิดเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นกรอบแนวคิดในการบูรณาการมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน รวมทั้งการนำแนวทางของเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งเป็นผลจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (Rio+๒๐) มาประยุกต์ใช้

● ประกอบด้วย ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศและบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว

- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล

๒.๓.๑๐ แผนแม่บทและการแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

กำหนดยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติไว้ ๔ ยุทธศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ดังนี้

● การผนึกกำลังป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ เพื่อหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ให้ได้อย่างรวดเร็ว โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่า

● การปลุกจิตสำนึกรักผืนป่าของแผ่นดิน ให้ประชาชนรัก หวงแหน และปกป้อง ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ ประชาชนต้องรับรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

● การปฏิรูประบบการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อปรับปรุงระบบของการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

● การฟื้นฟูและดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน เพื่อลดการบุกรุกทำลายป่า โดยการวางแนวทางในการฟื้นฟู ปลูกป่า และดูแลรักษา ให้มีการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๒.๓.๑๑ แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมสหกรณ์ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมสหกรณ์ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานในสังกัดได้นำไปปฏิบัติใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรสู่ความเข้มแข็ง ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า **"สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและรักษาสมดุลทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับฐานรากของประเทศ"** พร้อมทั้งได้กำหนดพันธกิจ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์ที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของแผน ดังนี้

พันธกิจ

๑) พัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรและระบบการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรและกรมส่งเสริมสหกรณ์

๒) ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรด้วยการบริหารจัดการและเทคโนโลยีสมัยใหม่

๓) พัฒนาระบบการกำกับดูแลสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรด้วยระบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากล

๔) พัฒนาระบบการรักษาเสถียรภาพของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นพัฒนาส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์ด้วยระบบบริหารจัดการคุณภาพ บุคลากรมืออาชีพ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙ เป็นองค์กรที่นำระบบบริหารจัดการสมัยใหม่ เทคโนโลยีและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สหกรณ์มีความสามารถทางการแข่งขันและมีภาพลักษณ์ที่ดี

ปี พ.ศ. ๒๕๗๐ - ๒๕๗๔ เป็นองค์กรที่ยกระดับความสามารถของขบวนการสหกรณ์ให้สามารถกำกับและพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ปี พ.ศ. ๒๕๗๕ - ๒๕๗๙ เป็นองค์กรที่รักษาความสมดุลของสหกรณ์ให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและสังคมในระดับฐานรากของประเทศ ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมสหกรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาความเข้มแข็งของสหกรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพด้านการสหกรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างภาพลักษณ์องค์กร

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของสหกรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการ และการกำกับดูแล

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนรักษาเสถียรภาพของสหกรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การสร้างความยั่งยืนด้วยหลักธรรมาภิบาลและภูมิปัญญาสหกรณ์

๒.๓.๑๒ แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

วิสัยทัศน์ **"อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาอย่างสมดุล"**

ประกอบด้วย ๖ ประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ อนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยการป้องกันดูแลรักษา พื้นที่ป่าให้คงสภาพ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ แก้ไขปัญหาราษฎรในพื้นที่ป่าไม้ ลดอัตราการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีนัยสำคัญ และดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรณีอย่างสมดุลและยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วม
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน แบบมีส่วนร่วม เป็นธรรม และเพียงพอ โดยการจัดการและอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างพอเพียง
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ป้องกัน รักษา และฟื้นฟู คุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพดีตามเกณฑ์มาตรฐานระดับสากล
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้แนวทางการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน (SDGs) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ลดก๊าซเรือนกระจกและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยการเพิ่มประสิทธิภาพ พัฒนากลไก ขีดความสามารถในการลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและความสูญเสีย
- ยุทธศาสตร์ที่ ๖ พัฒนากลไก ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาลและทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการองค์กร และพัฒนาการบริหารจัดการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๓.๑๓ แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร มีจุดมุ่งเน้นสำคัญ คือ การใช้เครื่องมือส่งเสริมการเกษตรในการดำเนินงาน มองภาพในการทำงานที่เชื่อมโยงกัน ทั้งในมิติของ พื้นที่-คน-สินค้า เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของงานส่งเสริมการเกษตร นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ **“กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นองค์กรที่มุ่งมั่นในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรอยู่ดีมีสุข”** โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตร ๓ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาเกษตรกร พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง : เป็นการพัฒนางานตามบทบาทภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรมีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ คือ ๑) พัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๒) พัฒนาการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตร และ ๓) ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยใช้เครื่องมือส่งเสริมการเกษตร : เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการใช้เครื่องมือส่งเสริมการเกษตรในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ๑) การใช้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้และให้บริการ ๒) การใช้แปลงใหญ่เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตร และ ๓) การใช้เครื่องมือส่งเสริมการเกษตรอื่น ๆ สนับสนุนการทำงาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้ Smart Officer และ Smart Office : มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ๑) ขับเคลื่อนการปฏิบัติงานโดยใช้ระบบส่งเสริมการเกษตร MRCF ๒) เพิ่มขีดความสามารถบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร ๓) พัฒนาเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานส่งเสริมการเกษตร และ ๔) พัฒนาระบบข้อมูล ข่าวสารและองค์ความรู้

๒.๓.๑๔ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

- จัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงประเด็นที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ รวมถึงความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศทั้งที่เป็นนโยบายรัฐบาล แนวทางการปฏิรูปประเทศ และกรอบทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)
- ใช้หลักคิดเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนฯ
- ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างเครือข่ายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ประกอบด้วย ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ซึ่งมุ่งหวังในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและเป็นธรรม บนพื้นฐานการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติและส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ

๒.๓.๑๕ แผนปฏิบัติราชการกรมที่ดิน

กรมที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ บนพื้นฐานบริหารการพัฒนาของประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิสัยทัศน์คือ **“ขับเคลื่อนการจัดการที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและการพัฒนาประเทศด้วยมาตรฐานการจัดการ การบริการ ระดับสากล”** ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ ๔ ประเด็น ได้แก่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาระบบการจัดการที่ดินของรัฐ ให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการ ๑.๑) เร่งรัดการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ๑.๒) ปรับปรุงฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ดินสาธารณประโยชน์ให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบันเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด และ ๑.๓) พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดินเพื่อขยายโอกาสให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทั่วประเทศ ได้มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยเพื่อให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาระบบการออกเอกสารสิทธิให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยการ ๒.๑) เร่งรัดและพัฒนาระบบบริหารจัดการการออกโฉนดที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศเพื่อรองรับนโยบายการจัดการพื้นที่ Zoning ของประเทศ และ ๒.๒) สร้างมาตรฐานข้อมูลที่ดินเพื่อประโยชน์ในการออกโฉนดที่ดินแบบบูรณาการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบข้อมูลที่ดินและแผนที่แห่งชาติที่มีศักยภาพรองรับการพัฒนาประเทศและรองรับการบริการในระดับสากล โดยการ ๓.๑) สร้างมาตรการในการบูรณาการข้อมูลที่ดินที่จะจัดเก็บของหน่วยงานอื่น ๆ ให้เป็นระบบเดียวกันเพื่อให้ข้อมูลมีครบถ้วน ถูกต้อง รวมทั้ง พัฒนาระบบการจัดทำฐานข้อมูลที่ดินให้เป็นเอกภาพเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ และ ๓.๒) พัฒนาระบบการจัดการข้อมูลที่ดินและแผนที่รูปแปลงและระบบเครือข่ายรวมทั้งพัฒนารูปแบบการให้บริการในระบบสารสนเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบการบริการประชาชนด้วยระบบออนไลน์ทั่วทั้งประเทศมีมาตรฐานสากล ด้วยบุคลากรที่มีขีดความสามารถสูง โดยการ ๔.๑) พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนในสำนักงานที่ดินสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ และ ๔.๒) พัฒนาการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดิน

๒.๓.๑๖ แผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕)

แผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) เป็นกรอบปฏิบัติราชการของ ส.ป.ก. ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบนโยบาย การปฏิบัติงานและขับเคลื่อนการดำเนินงานของ ส.ป.ก. รองรับการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานยุค ๔.๐ สามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องภายใต้วิสัยทัศน์ คือ **“องค์การด้านการบริหารจัดการพื้นที่ปฏิรูปที่ดินเพิ่มศักยภาพพื้นที่เกษตรกรรม ยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร สู่ความผาสุก”** พร้อมทั้งได้กำหนดพันธกิจ เป้าประสงค์องค์การและกำหนดแผนปฏิบัติราชการ จำแนกแต่ละด้านที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของแผน ดังนี้

พันธกิจ

๑) บริหารจัดการพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๒) เพิ่มศักยภาพพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๓) พัฒนาอาชีพเกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้มีความยั่งยืน
๔) สนับสนุนเงินทุนในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๕) พัฒนาองค์การให้ทันสมัย

เป้าประสงค์องค์การ

๑) การบริหารจัดการพื้นที่ปฏิรูปที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ
๒) การเพิ่มศักยภาพในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินให้ใช้ประโยชน์ได้สูงสุด
๓) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่งคงและยั่งยืน
๔) การเพิ่มศักยภาพการใช้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๕) การพัฒนาองค์การเพื่อให้เป็นองค์การรที่มีคุณภาพสูงในการปฏิบัติราชการ รองรับการให้บริการแก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิผล

แผนปฏิบัติราชการ เรื่อง

๑) การจัดหาพื้นที่มาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน
๒) การบริหารจัดการที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
๓) การเพิ่มศักยภาพพื้นที่เพื่อเกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน
๔) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน
๕) การพัฒนาองค์การ

๒.๓.๑๗ แผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ฉบับทบทวน

แผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีเป้าหมายมุ่งเน้นในการป้องกันและรักษาพื้นที่ป่าอนุรักษ์เดิมที่มีอยู่ และฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แก่ **"เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ได้ร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ประเทศภายในปี ๒๕๖๙"**

โดยกำหนดพันธกิจไว้ ๔ พันธกิจ คือ

๑) อนุรักษ์ คุ้มครองและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

๒) วิจัย พัฒนาและให้บริการด้านวิชาการ

๓) บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าโดยการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๔) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

ภายใต้วิสัยทัศน์ และพันธกิจดังกล่าวข้างต้น ได้กำหนดแผนปฏิบัติราชการออกเป็น ๖ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านการป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างบูรณาการ เพื่อมุ่งเน้นการยับยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้การครอบครองพื้นที่ป่าโดยผิดกฎหมาย การทวงคืนพื้นที่ป่าให้กลับมาเป็นพื้นที่ของรัฐ และเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพื่อคงความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ

๒) ด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้มีสภาพป่าสมบูรณ์ เพื่อมุ่งเน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู บำรุงรักษาระบบนิเวศป่าต้นน้ำทั้งที่เสื่อมโทรมและที่กำลังได้รับภัยคุกคามให้กลับคืนสภาพทางธรรมชาติ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนและราษฎรในพื้นที่สูงในการมีส่วนร่วมในการดูแลระบบนิเวศโดยฐานชุมชน รวมถึงการสร้างความตระหนักต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น และการวางแผนการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์

๓) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวังพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพื่อลดภัยคุกคามต่อระบบนิเวศป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อมุ่งเน้นการวางระบบ กลไก กระบวนการ วิธีปฏิบัติในการลดภัยคุกคาม และการเฝ้าระวังป้องกัน รักษาระบบนิเวศป่าและพื้นที่อนุรักษ์ทุกประเภท รวมทั้งลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพของพืช สัตว์ และระบบนิเวศโดยรวม

๔) ด้านการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในการให้บริการด้านนิเวศอย่างสมดุล เพื่อมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ที่มีศักยภาพในการให้บริการด้านนิเวศ ทั้งในเชิงป่าไม้ สัตว์ป่า คุณค่าความงามทางทัศนียภาพ พื้นที่ธรรมชาติที่โดดเด่น

๕) ด้านการศึกษา วิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ กระบวนการ เทคนิควิธีการ รูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพให้มีความสมดุลเพื่อการบริการของระบบนิเวศที่ยั่งยืน การเพิ่มมูลค่าของทรัพยากรและระบบนิเวศ รวมถึงการสร้างความร่วมมือทางวิชาการ การถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีในการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบ

๖) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อมุ่งเน้นการวางระบบรากฐาน การดำเนินงานของกลไก เครื่องมือ กระบวนการ และระบบสนับสนุนการบริหารจัดการที่มุ่งประสิทธิผล การบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล และสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

๒.๓.๑๘ แผนปฏิบัติราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕)

กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) และได้มีการปรับปรุงทบทวนจัดทำเป็นแผนระยะ ๓ ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้วิสัยทัศน์ของกรม คือ **"เป็นองค์กรแกนนำของประเทศในด้านการผังเมือง การพัฒนาเมือง และการอาคารให้มีความน่าอยู่ ปลอดภัย รักษาสภาพแวดล้อม ประหยัดพลังงาน และมีอัตลักษณ์"** โดยกำหนดภารกิจของกรมฯ ไว้ ๔ ด้าน ได้แก่ การผังเมือง การพัฒนาเมือง การอาคาร และการบริการด้านช่าง พันธกิจไว้ ๓ พันธกิจ คือ

๑) สนับสนุน กำหนด กำกับ และพัฒนาปรับปรุงให้งานผังเมืองและโยธาธิการ มีมาตรฐานวิชาการที่สามารถสนองต่อความต้องการทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒) สร้างการมีส่วนร่วมกับภาครัฐและประชาชน ในการวางแผนการดำเนินการพัฒนาเมือง ท้องถิ่น และชุมชน

๓) พัฒนา ปรับปรุง ส่งเสริมธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย การใช้ประโยชน์ที่ดินการผังเมืองและโยธาธิการ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญมี ๓ ประเด็น ได้แก่

๑) พื้นที่ภาค เมือง ชุมชน และพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจมีผังเมืองเป็นกรอบชี้นำในการพัฒนา

๒) พื้นที่เมือง ชุมชน มีการบริหารจัดการที่ดี มีการพัฒนาโครงสร้างอย่างเหมาะสม น่าอยู่ ปลอดภัย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถป้องกันและรองรับภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ส่วนราชการที่ได้รับบริการในด้านอาคารและการบริการด้านช่าง มีความมั่นคง แข็งแรงปลอดภัย มีอัตลักษณ์ ประหยัดพลังงาน และประชาชนที่ใช้ประโยชน์จากอาคารมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

แนวทางการพัฒนา/กลยุทธ์หน่วยงาน มี ๕ กลยุทธ์ ได้แก่

๑) ส่งเสริมสนับสนุนและดำเนินการก่อสร้างปรับปรุงเขตพระราชฐานให้มีความมั่นคง ได้มาตรฐานและสมพระเกียรติสูงสุด

๒) ส่งเสริมสนับสนุนการวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับเพื่อเป็นกรอบชี้นำในการพัฒนาพื้นที่

๓) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมือง พร้อมองค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้มาตรฐานสอดคล้องกับผังเมืองเพื่อรองรับการขยายตัวด้านเศรษฐกิจสังคมและการท่องเที่ยว

๔) ส่งเสริมสนับสนุนดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่เมืองชุมชนพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจและการก่อสร้างเขื่อนป้องกันการกัดเซาะและการพังทลายของตลิ่งริมแม่น้ำ ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล

๕) ส่งเสริมสนับสนุนการบริการด้านช่างและการกำกับดูแลอาคารได้มาตรฐาน ความปลอดภัย มีอัตลักษณ์ ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการขยายตัวด้านเศรษฐกิจสังคมและการท่องเที่ยว

ความเชื่อมโยง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) กับ แผนระดับที่ ๑ และ แผนระดับที่ ๒

แผนระดับ ๑	ยุทธศาสตร์ชาติ	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (ด้านหลัก)	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (ด้านรอง)
	เป้าหมาย	๑.๑) อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล ๑.๒) ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ของประเทศ ๑.๓) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล ภายใต้ขีดความสามารถของระบบนิเวศ ๑.๔) ยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล	๑.๑) สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ๑.๒) กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนา ๑.๓) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งพาตนเอง และจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ
	ประเด็นยุทธศาสตร์ (ที่เกี่ยวข้อง)	๑. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ๒. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล ๓. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ๔. พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ๕. พัฒนาความมั่นคงทางน้ำ พลังงาน และเกษตร ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๖. ยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ	๑. การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ๒. กระจายเศรษฐกิจความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ๔. การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งพาตนเองและจัดการตนเอง
แผนระดับ ๒	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	**ประเด็น (๑๔) การเติบโตอย่างยั่งยืน (ประเด็นหลัก)** เป้าหมาย : สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน **แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว** เป้าหมาย : พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น **แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ** เป้าหมาย : การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศลดลง **แผนย่อยการยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ** เป้าหมาย : คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี	**ประเด็น (๑๖) เศรษฐกิจฐานราก (ประเด็นรอง)** เป้าหมาย : รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง **แผนย่อยการสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก** เป้าหมาย : กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุด ร้อยละ ๔๐ มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง **ประเด็น (๑๗) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม (ประเด็นรอง)** เป้าหมาย : คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น
		ประเด็น (๖) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (ประเด็นรอง) เป้าหมาย : ๑.ประเทศไทยมีพื้นที่ มีแผนผังภูมินิเวศ เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้ง ผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี ๒. ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง	**แผนย่อยมาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม** เป้าหมาย : มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น **ประเด็น (๓) การเกษตร (ประเด็นรอง)** เป้าหมาย : ๑. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น ๒. ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น
		แผนย่อยการพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนภูมินิเวศอย่างยั่งยืน เป้าหมาย : ๑. เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมและได้มาตรฐาน ๒. ความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม	**แผนย่อยเกษตรปลอดภัย** เป้าหมาย : สินค้าเกษตรปลอดภัย มีมูลค่าเพิ่มขึ้น **แผนย่อยระบบนิเวศการเกษตร** เป้าหมาย : ๑. ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น ๒. สถาบันการเกษตร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น
		ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ เป้าหมาย : แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี	**ประเด็นที่ ๙ เขตเศรษฐกิจพิเศษ (ประเด็นรอง)** เป้าหมาย : ๑. การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น ๒. การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ
		แผนย่อยการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ เป้าหมาย : ระดับการรับมือกับพิบัติภัยด้านน้ำเพิ่มขึ้น **แผนย่อยการเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล** เป้าหมาย : . ระดับความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองเพิ่มขึ้น **แผนย่อยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ** เป้าหมาย : แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศมีระบบนิเวศ และทัศนียภาพที่ดี มีคุณภาพได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น	**แผนย่อยการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก** เป้าหมาย : ๑. การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มขึ้น ๒. การลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก **แผนย่อยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้** เป้าหมาย : ๑. การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ๒. การลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ๓. เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น **แผนย่อยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน** เป้าหมาย : ๑. การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น ๒. การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น ๓. เมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น
	แผนการปฏิรูปประเทศ	**ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** **ประเด็นการปฏิรูปที่** : ๑. ทรัพยากรทางบก **ประเด็นย่อยที่ ๑** : ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ๑.๖ จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ ๑.๖.๓ เร่งรัดขยายผลการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ **ประเด็นการปฏิรูปที่** : ๖. ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	**ด้านสังคม** **ประเด็นปฏิรูปที่ ๔ ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง** **กิจกรรมที่ ๓** : การปฏิรูประบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : ทรัพยากรและทุนชุมชน ๒. พัฒนาการดำเนินงานนโยบายการจัดการที่ดินแปลงรวมที่เน้นบทบาทของชุมชน/ที่เน้นกระบวนการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งไปพร้อมๆกัน (Collective activities) **เป้าหมายกิจกรรม** : การใช้ที่ดินสาธารณะเป็นประโยชน์ร่วมอย่างแท้จริง โดยที่ดินยังเป็นของรัฐอย่างยั่งยืน ไม่ถูกเปลี่ยนมือ เปลี่ยนวัตถุประสงค์
	แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)	**ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** **กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑** เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย	**ด้านสังคม** **กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕** การสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน
	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)	**หมุดหมายที่ ๑** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **หมุดหมายที่ ๘** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตอย่างยั่งยืน	**หมุดหมายที่ ๙** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม **หมุดหมายที่ ๑๑** ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
	นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	**นโยบายและความมั่นคงที่ ๔** การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	**นโยบายและความมั่นคงที่ ๕** การป้องกันและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ **นโยบายและความมั่นคงที่ ๙** การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

รูปที่ ๑ ความเชื่อมโยงนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) กับแผนระดับที่ ๑ และแผนระดับที่ ๒

ความเชื่อมโยง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) ระยะ ๑๕ ปี
แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ระยะ ๕ ปี

นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) ระยะ ๑๕ ปี	ประเด็นนโยบาย	**ประเด็นนโยบายที่ ๑** การสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ	**ประเด็นนโยบายที่ ๒** การใช้ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด	**ประเด็นนโยบายที่ ๓** การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน	**ประเด็นนโยบายที่ ๔** การบูรณาการและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างมีเอกภาพ
	เป้าประสงค์	๑. แนวเขตที่ดินของรัฐมีความชัดเจน รวมถึงเพิ่มและรักษาพื้นที่ป่าธรรมชาติและป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ให้มีสัดส่วนร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ประเทศ เป็นไปตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๒. ที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศมีการนำไปใช้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน	๓. การกระจายการถือครองที่ดินของประเทศมีการกระจายตัวมากขึ้น และประชาชนที่ได้รับการจัดที่ดินมีคุณภาพชีวิตที่ดี	๔. มีกลไก เครื่องมือ องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศที่มีประสิทธิภาพ
	ตัวชี้วัด	๑. จำนวนพื้นที่ที่มีการจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์ One Map แล้วเสร็จ ๒. ที่ดินของรัฐถูกบุกรุก (ลดลง) ๓. ความสำเร็จของการพิสูจน์สิทธิเพื่อแก้ไขปัญหาข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน (เพิ่มขึ้น) ๔. สัดส่วนของพื้นที่ป่าต่อประเทศ (เพิ่มขึ้น) ๕. ระดับความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่า (คงเดิม/เพิ่มขึ้น)	๑. สัดส่วนของที่ดินที่มีการใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดิน และสมรรถนะของดิน (ลดลง) ๒. สัดส่วนของที่ดินที่ถูกทิ้งร้างหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ (ลดลง) ๓. สัดส่วนของดินที่ได้รับการฟื้นฟูหรือพัฒนาคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ (เพิ่มขึ้น) ๔. สัดส่วนของพื้นที่เกษตรกรรมที่มีการทำการเกษตรตามแนวทางเกษตรอย่างยั่งยืน (เพิ่มขึ้น) ๕. สัดส่วนของการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายผังเมือง (เพิ่มขึ้น)	๑. สัดส่วนผู้ยากไร้ไม่มีที่อยู่อาศัยหรือที่ดินทำกิน (ลดลง) ๒. ระดับรายได้ของผู้ได้รับการจัดที่ดิน (เพิ่มขึ้น) ๓. ระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกิน (เพิ่มขึ้น) ๔. สัดส่วนการถือครองที่ดินของประเทศมีการกระจายตัว (เพิ่มขึ้น)	๑. มีระบบฐานข้อมูลที่ดินและทรัพยากรดินที่ทันสมัยและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ๒. มีการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับที่ดินและทรัพยากรดิน ๓. มีการพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม และมาตรการทางเลือก เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ๔. มีการพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ๕. มีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
	แผนงานสำคัญ	๑. แผนงานแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐและให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ ๒. แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ๓. แผนงานพิสูจน์ในที่ดินของรัฐเพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน ๔. แผนงานอนุรักษ์ บริหารจัดการและฟื้นฟูพื้นที่ป่า	๑. แผนงานวางแผนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๒. แผนงานฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพดิน ๓ แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพฐานการผลิตภาคเกษตร ๔. แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการชุมชนเมืองและชนบท ๕. แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน ๖.แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำ ๗. แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษ	๑. แผนงานยกระดับเครื่องมือและกลไกกระจายการถือครองที่ดิน ๒. แผนงานจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ภายใต้กลไกของ คทช. ๓. แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชนตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑. แผนงานพัฒนากลไกเชิงสถาบันและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ๒. แผนงานพัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ๓. แผนงานพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ระยะ ๕ ปี	ประเด็นยุทธศาสตร์ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑** การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ **ยุทธศาสตร์ที่ต้องดำเนินการ :** ๑. ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ ๒. ยุทธศาสตร์การเสริมอำนาจให้ท้องถิ่นและชุมชนเป็นคุ้มครองรักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ	**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒** การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ **ยุทธศาสตร์ที่ต้องดำเนินการ :** ๑. ยุทธศาสตร์การสร้างเกณฑ์และเป้าหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด ๒. ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด	**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓** การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน **ยุทธศาสตร์ที่ต้องดำเนินการ :** ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและพื้นที่ทางการเกษตร	**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔** การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม **ยุทธศาสตร์ที่ต้องดำเนินการ :** ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำในการจัดสรร การถือครองที่ดิน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย	**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕** การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน **ยุทธศาสตร์ที่ต้องดำเนินการ :** ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการเชื่อมโยงและการบูรณาการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อปท.
	เป้าหมาย	๑. บริหารจัดการที่ดินของรัฐเพื่อการอนุรักษ์และให้บริการระบบนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ๒. สร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน จากการให้บริการระบบนิเวศของที่ดินและทรัพยากรดิน ๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชนในการคุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ	๑. การใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐและเอกชนมีความสมดุลและสอดคล้องกับบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน ๒. การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินของรัฐและเอกชนมีความคุ้มค่าและเหมาะสมกับศักยภาพของที่ดิน	๑. เกษตรกรมีศักยภาพด้านการผลิตและการจัดจำหน่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๒. เกษตรกรมีสถานะทางการเงินและคุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	๑. มีการจัดสรรที่ดินแก่ผู้ยากไร้อย่างเป็นธรรม เหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของนโยบาย ๒. สร้างความมั่นคง และคุณภาพชีวิตที่ดีแก่กลุ่มเป้าหมาย	๑. สร้างความเชื่อมโยงสอดประสานกัน ในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
	ตัวชี้วัด	๑. ความสำเร็จของการจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์ One Map ๒. ความสำเร็จของการพิสูจน์สิทธิเพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐและประชาชน ๓. ที่ดินของรัฐถูกบุกรุกลดลง ๔. การประกาศใช้กฎระเบียบที่ส่งเสริมให้ประชาชนบริหารจัดการ การตัดสินใจรักษาและใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ ๕. อปท./ชุมชน มีความรู้และทักษะในการใช้ประโยชน์และรักษาระบบนิเวศให้มีความยั่งยืน ๖. พื้นที่ป่าธรรมชาติ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น	๑. ที่ดินที่ถูกทิ้งร้างของประเทศลดลง ๒. การใช้ประโยชน์ที่ดินสอดคล้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายผังเมือง ๓. การศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมจำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด และนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย ๔. สัดส่วนของดินที่ได้รับการฟื้นฟูหรือพัฒนาคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น ๕. พื้นที่เกษตรกรรมที่มีการบริหารจัดการตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน	๑. การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร ๒. การยกระดับเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวทางเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ ๓. ผลิตภาพด้านการผลิตของเกษตรต่อหน่วยพื้นที่เพิ่มขึ้น ๔. สถานะทางการเงินของเกษตรกรดีขึ้น ๕. คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในภาพรวมดีขึ้น	๑. ผู้ได้รับการจัดที่ดินที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมและ/หรือมีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ลดลง ๒. ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการจัดที่ดิน ๓. ระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกิน ๔. การยกระดับการรวมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมตามแนวทาง คทช. ๕. การพัฒนารูปแบบทางเลือกอื่นเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการกระจายการถือครองที่ดินของรัฐและเอกชน	๑. กฎหมาย/ระเบียบที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒. ระบบข้อมูลที่สามารถบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจของหน่วยงานทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓. การพัฒนาเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ๔ การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
	แผนงานสำคัญ	๑. แผนงานแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐ และให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ ๒. แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ๓.แผนงานพิสูจน์ในที่ดินของรัฐเพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน ๔. แผนงานอนุรักษ์บริหารจัดการและฟื้นฟูพื้นที่ป่า	๑. แผนงานวางแผนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๒. แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการชุมชนเมืองและชนบท ๓. แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน ๔. แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำ ๕. แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษ	๑. แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร ๒. แผนงานฟื้นฟูและพัฒนคุณภาพดิน	๑. แผนงานยกระดับเครื่องมือและกลไกการกระจายการถือครองที่ดิน ๒. แผนงานจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ภายใต้ของ คทช. ๓. แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพและมาตรการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน ตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑. แผนงานพัฒนากลไกเชิงสถาบันและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ๒. แผนงานพัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ๓. แผนงานพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

รูปที่ ๒ ความเชื่อมโยงนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) ระยะ ๑๕ ปี กับแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ระยะ ๕ ปี

ส่วนที่ ๓
ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (SDGs)

สหประชาชาติได้กำหนดกรอบวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในช่วง ๑๕ ปีข้างหน้า ตามแนวทางการสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นทั้งมิติเศรษฐกิจ (Economic Dimension) มิติทางสังคม (Social Dimension) และมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Dimension) โดยกำหนดไว้ทั้งสิ้น ๑๗ เป้าหมาย แต่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแนวนโยบายการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ๘ เป้าหมาย ได้แก่

- **เป้าหมายที่ ๑ ขจัดความยากจนใทุกรูปแบบ ในทุกพื้นที่**
  - เป้าหมายย่อย ๑.๑ ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกพื้นที่ให้หมดไปภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
  - เป้าหมายย่อย ๑.๓ ดำเนินการให้ทุกคนมีระบบและมาตรการการคุ้มครองทางสังคมระดับประเทศที่เหมาะสม ซึ่งรวมถึงฐานการคุ้มครองทางสังคม โดยให้ครอบคลุมกลุ่มประชากรยากจน และกลุ่มเปราะบางให้มากพอ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
  - เป้าหมายย่อย ๑.๔ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ สร้างหลักประกันว่าชายและหญิงทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ยากจนและเปราะบาง มีสิทธิเท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ รวมถึงการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน การเป็นเจ้าของและมีสิทธิในที่ดินและทรัพย์สินในรูปแบบอื่น มรดก ทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสม และบริการทางการเงิน ซึ่งรวมถึงระบบการเงินระดับฐานราก (microfinance)
  - เป้าหมายย่อย ๑.๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ สร้างภูมิต้านทานให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานการณ์เปราะบาง รวมทั้งลดความเสี่ยงและความล่อแหลมต่อภาวะสภาพอากาศผันผวนรุนแรง การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ
- **เป้าหมายที่ ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน**
  - เป้าหมายย่อย ๒.๓ เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก โดยเฉพาะผู้หญิง คนพื้นเมือง ครัวเรือนเกษตรกร เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ และชาวประมง ให้เพิ่มขึ้นเป็น ๒ เท่า โดยรวมถึงการเข้าถึงที่ดิน ทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ความรู้ บริการทางการเงิน ตลาด และโอกาสสำหรับการเพิ่มมูลค่าและการจ้างงานนอกฟาร์ม อย่างมั่นคงและเท่าเทียม ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
  - เป้าหมายย่อย ๒.๔ สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิต ซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยพิบัติอื่น ๆ และจะช่วยพัฒนาคุณภาพของดินและที่ดินอย่างต่อเนื่อง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

- **เป้าหมายที่ ๖ สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน**
  - เป้าหมายย่อย ๖.๖ ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำ และทะเลสาบ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓
- **เป้าหมายที่ ๙ สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม**
  - เป้าหมายย่อย ๙.๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ยั่งยืนและมีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานของภูมิภาคและที่ข้ามเขตแดนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์
  - เป้าหมายย่อย ๙.๒ ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
  - เป้าหมายย่อย ๙.๔ ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและปรับปรุงอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนโดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยทุกประเทศดำเนินการตามขีดความสามารถของแต่ละประเทศภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
- **เป้าหมายที่ ๑๐ ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ**
  - เป้าหมายย่อย ๑๐.๑ บรรลุการเติบโตของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดอย่างก้าวหน้าและยั่งยืน โดยให้มีอัตราเติบโตสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
  - เป้าหมายย่อย ๑๐.๓ สร้างหลักประกันถึงโอกาสที่เท่าเทียมและลดความไม่เสมอภาคของผลลัพธ์ รวมถึงโดยการขจัดกฎหมาย นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติ และส่งเสริมการออกกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติที่เหมาะสมในเรื่องดังกล่าว
- **เป้าหมายที่ ๑๑ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทานและยั่งยืน**
  - เป้าหมายย่อย ๑๑.๑ สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงที่อยู่อาศัยและการบริการพื้นฐานที่เพียงพอ ปลอดภัย ในราคาที่สามารถจ่ายได้และยกระดับชุมชนแออัด ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
  - เป้าหมายย่อย ๑๑.๒ จัดให้ทุกคนเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน เข้าถึงได้ปลอดภัย ในราคาที่สามารถจ่ายได้พัฒนาความปลอดภัยทางถนน ขยายการขนส่งสาธารณะและคำนึงถึงกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ผู้หญิง เด็กผู้พิการ และผู้สูงอายุ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
  - เป้าหมายย่อย ๑๑.๓ ยกระดับการพัฒนาเมืองและขีดความสามารถให้ครอบคลุมและยั่งยืนเพื่อการวางแผนและการบริหารจัดการการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์อย่างมีส่วนร่วม บูรณาการและยั่งยืนในทุกประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
  - เป้าหมายย่อย ๑๑.๔ เสริมความพยายามในการปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของโลก
  - เป้าหมายย่อย ๑๑.๗ จัดให้มีการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียวที่ปลอดภัยครอบคลุมและเข้าถึงได้โดยถ้วนหน้าโดยเฉพาะสำหรับผู้หญิง เด็ก คนชรา และผู้พิการ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

- **เป้าหมายที่ ๑๓ เร่งต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผลกระทบที่เกิดขึ้น**
  - เป้าหมายย่อย ๑๓.๑ เสริมภูมิต้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ
  - เป้าหมายย่อย ๑๓.๒ บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ
- **เป้าหมายที่ ๑๕ ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน หยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ**
  - เป้าหมายย่อย ๑๕.๑ สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและแหล่งน้ำจืดในแผ่นดิน รวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและพื้นที่แห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓
  - เป้าหมายย่อย ๑๕.๒ ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลกอย่างจริงจัง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓
  - เป้าหมายย่อย ๑๕.๓ ต่อต้านการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ฟื้นฟูที่ดินและดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงที่ดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ภัยแล้ง และอุทกภัย และพยายามที่จะบรรลุถึงความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
  - เป้าหมายย่อย ๑๕.๔ สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศในการสร้างผลประโยชน์อันสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
  - เป้าหมายย่อย ๑๕.๕ ปฏิบัติการที่จำเป็นและเร่งด่วนเพื่อลดการเสื่อมโทรมของถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ หยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ปกป้องและป้องกันการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม
  - เป้าหมายย่อย ๑๕.๙ บูรณาการมูลค่าของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเข้าไปสู่การจัดทำแผน กระบวนการพัฒนา ยุทธศาสตร์การลดความยากจน และบัญชีทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ส่วนที่ ๔
สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๔.๑ การประเมินสถานการณ์ปัญหาที่สำคัญ

สถานการณ์ด้านที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ สามารถสรุปประเด็นปัญหาซึ่งมีความสำคัญเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ดังนี้

๔.๑.๑ ปัญหาการบริหารจัดการแนวเขตที่ดินของรัฐ

การบริหารจัดการการกำหนดเขตที่ดินของรัฐที่ผ่านมา มีปัญหาจากแนวเขตที่ดินของรัฐที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากการใช้เกณฑ์ เทคนิค วิธีการในการกำหนดแนวเขตในอดีตของแต่ละหน่วยงาน มีความแตกต่างกัน ซึ่งต่อมาสร้างความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดินของประชาชนกับรัฐ โดยเฉพาะความขัดแย้งในพื้นที่ป่าไม้ นอกจากนี้ระบบฐานข้อมูลที่ดินป่าไม้ที่ไม่สมบูรณ์ ไม่ชัดเจน การจำแนกพื้นที่ที่ดินป่าไม้เพื่อการบริหารจัดการ (Zoning) ยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่จริงในปัจจุบัน ฐานข้อมูลผู้ใช้ประโยชน์และผู้ครอบครองพื้นที่เขตป่าไม้และที่ดินรัฐประเภทอื่นยังไม่ถูกต้อง รวมถึงกฎหมายที่มีอยู่ไม่ทันสมัย กฎหมายบางมาตราไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับเขตป่าและที่ดิน บางฉบับไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเป็นระบบหรือครบวงจร ขาดประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ไม่มีมาตรการที่เพียงพอและเหมาะสม ทำให้ไม่มีการกันพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ทำกินของประชาชนที่อยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ออกจากพื้นที่ป่าสงวน ทำให้ประชาชนที่ควรเป็นผู้มีสิทธิในที่ดินเหล่านี้ต้องกลายเป็นผู้บุกรุก

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘ นายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้เร่งดำเนินการพิจารณากำหนดแนวเขตป่าไม้ใหม่ โดยจัดทำเป็นแผนที่ดิจิทัล มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ และแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) โดยให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย อำนวยการและกำกับดูแลการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ แบบดิจิทัลและรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้ทุกส่วนราชการใช้และยึดถือเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้ได้เส้นแสดงแนวเขตที่ดินของรัฐ หรือที่เรียกว่า เส้น One Map ซึ่งแสดงอาณาเขตที่ดินของรัฐครอบคลุมที่ดินของทุกหน่วยงานรัฐบนแผนที่มาตราส่วน ๑: ๔๐๐๐ ทั้งนี้ เส้น One Map จะเกิดจากการปรับปรุงแนวเขตที่ประกาศตามกฎหมาย แนวเขตจริง และแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศตามห้วงเวลา รวมทั้งสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่จากการสำรวจในภาคสนามเพิ่มเติมตามความจำเป็นเพื่อความถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยแนวเขตทั้งหมดจะต้องต่อกันสนิท ไม่ทับซ้อนหรือมีช่องว่าง

๔.๑.๒ ปัญหาการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้

ข้อมูลสถิติพื้นที่ป่าไม้ของสำนักการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่าพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีจำนวนรวม ๑๐๒.๒๑ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๓๑.๕๙ ของพื้นที่ประเทศ ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีพื้นที่ป่าไม้จำนวน ๑๐๒.๒๔ ล้านไร่ หรือลดลงร้อยละ ๐.๐๑ พื้นที่ป่าไม้ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือ โดยมีพื้นที่ป่าไม้เท่ากับ ๓๘.๒๓ ล้านไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๖๓.๖๖ ของพื้นที่ป่าไม้ทั้งประเทศ

เมื่อพิจารณาสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้รายภาคระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ พบว่า ภาคเหนือมีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้สูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔๐ ของพื้นที่ทั้งภาค รองลงมา คือ ภาคกลางและภาคตะวันออก มีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ ๓๖.๒๖ ของพื้นที่ทั้งภาค ส่วนภาคใต้มีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้น้อยที่สุด เพียงร้อยละ ๑๐.๙๘ ของพื้นที่ภาค เมื่อพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า ทุกภาค (ยกเว้นภาคเหนือ) มีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มมากขึ้น ดัง**ตารางที่ ๒ และ ๓** ในส่วนของพื้นที่อนุรักษ์ ข้อมูลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ได้แบ่งพื้นที่อนุรักษ์ออกเป็น ๖ ประเภท ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ พบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีพื้นที่อนุรักษ์รวม ๖๗.๘๕ ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่มีเนื้อที่รวม ๖๗.๘๔ ล้านไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๕๒ สำหรับพื้นที่ป่าชายเลน ข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๖๒ พบว่าพื้นที่ป่าชายเลนของประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีประมาณ ๑.๗๔ ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่มีพื้นที่ป่าชายเลนจำนวน ๑.๕๓ ล้านไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๓.๑๙ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา พื้นที่ป่าชายเลนของประเทศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ ๒ พื้นที่ป่าไม้และสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ

ปี พ.ศ.	พื้นที่ป่าไม้ (ล้านไร่)	สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งประเทศ
๒๕๕๘	๑๐๒.๒๔	๓๑.๖๐
๒๕๕๙	๑๐๒.๑๗	๓๑.๕๘
๒๕๖๐	๑๐๒.๑๖	๓๑.๕๘
๒๕๖๑	๑๐๒.๔๙	๓๑.๖๘
๒๕๖๒	๑๐๒.๔๘	๓๑.๖๘
๒๕๖๓	๑๐๒.๓๕	๓๑.๖๔
๒๕๖๔	๑๐๒.๒๑	๓๑.๕๙

ที่มา: สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้

ตารางที่ ๓ ความแตกต่างพื้นที่ป่าไม้ เปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ ๒๕๖๔

ภาค	พื้นที่ป่าไม้ (ล้านไร่)		ผลต่าง
	พ.ศ. ๒๕๕๘	พ.ศ. ๒๕๖๔	
ภาคเหนือ	๕๖.๕๐	๓๘.๒๓	-๑๘.๒๗
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๕.๖๖	๑๕.๗๐	๐.๐๔
ภาคกลางและตะวันออก	๗๒.๑๖	๓๗.๐๖	-๓๕.๐๙
ภาคใต้	๑๑.๐๗	๑๑.๒๒	๐.๑๔

ที่มา: สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้

ปัญหาการบุกรุกที่ดินป่าไม้ เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ส่งผลต่อการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ ข้อมูลการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ของกรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีสถิติการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ รวม ๑,๘๙๓ คดี มีพื้นที่ถูกบุกรุกรวม ๑๘,๗๑๑.๓๒ ไร่ ลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่มีพื้นที่ที่ถูกบุกรุกรวม ๓๕,๕๒๙.๐๖ ไร่ ส่วนพื้นที่ป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีคดีบุกรุก ๔๘๓ คดี และมีพื้นที่ถูกบุกรุกรวม ๒,๐๕๖.๒๔ ไร่ ลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่มีคดีบุกรุกจำนวน ๗๘๘ คดี และพื้นที่ถูกบุกรุกรวม ๖,๑๐๖.๖๙ ไร่ ในส่วนของการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๒ มีคดีรวมทั้งสิ้น ๑,๓๓๐ คดี ผู้ต้องหา ๔๐๖ คน สูญเสียพื้นที่ป่าชายเลน ๕๒,๙๗๐.๔๖ ไร่ โดยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๒ จำนวนคดีและพื้นที่ที่ถูกบุกรุกป่าชายเลนมีแนวโน้มลดลง

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ จากสาเหตุสำคัญ คือ การทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของระบบนิเวศ เช่น การตัดไม้ทำลายป่าและการเผาป่า โดย เมื่อพิจารณาในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒) รวมถึงปีงบประมาณ ๒๕๖๓ (ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓) พบว่า ช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ พื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ พื้นที่ที่ถูกไฟไหม้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในส่วนพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พบว่า ช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ พื้นที่ที่ถูกไฟไหม้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามสำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ (ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓) พบว่า พื้นที่ถูกไฟไหม้ในพื้นที่ของกรมป่าไม้ เกือบทุกภาคลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ยกเว้นภาคเหนือ ซึ่งมีพื้นถูกไฟไหม้มากถึง ๕๗,๕๗๕ ไร่ ซึ่งมากกว่าปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งปี เช่นเดียวกับพื้นที่ถูกไฟไหม้ในพื้นที่ของกรมอุทยานฯ พบว่า เกือบทุกภาคเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งปี ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ โดยมีพื้นที่ถูกไฟไหม้ทั้งประเทศรวม ๑๗๔,๘๑๓ ไร่

๔.๑.๓ ความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดิน

๑) พื้นที่เกษตรกรรม

ข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่รายงานเนื้อที่การใช้ประโยชน์ทางการเกษตรของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า ภาพรวมทั้งประเทศ มีเนื้อที่ทางการเกษตรรวม ๑๔๙.๓ ล้านไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่รวม ๖๓.๙ ล้านไร่ (ร้อยละ ๔๒.๗๘) รองลงมา คือ ภาคเหนือและภาคกลาง ซึ่งมีพื้นที่ทางการเกษตรใกล้เคียงกัน ที่ ๓๒.๕ ล้านไร่ (ร้อยละ ๒๑.๗๘) และ ๓๑.๑ ล้านไร่ (ร้อยละ ๒๐.๘๗) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรมรายภาค เปรียบเทียบปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า ภาคกลางมีการขยายตัวของพื้นที่เกษตรกรรมสูงสุด ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ มีพื้นที่เกษตรกรรมลดลง ดัง**ตารางที่ ๔**

ตารางที่ ๔ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรมรายภาค (ล้านไร่)

ภาค	พ.ศ. ๒๕๕๘	พ.ศ. ๒๕๖๒	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง
เหนือ	๓๒,๕๐๐,๐๖๓	๓๒,๕๐๕,๑๓๔	+ ๐.๐๑๖
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๖๓,๘๕๙,๘๕๕	๖๓,๘๕๗,๐๒๗	- ๐.๐๐๔
กลาง	๓๐,๘๙๘,๓๐๖	๓๐,๙๐๘,๑๙๕	+ ๐.๐๓๒
ใต้	๒๑,๗๕๐,๙๘๕	๒๑,๗๔๘,๗๒๘	- ๐.๐๑๐

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

ข้อมูลการสำรวจและจัดทำแผนที่การใช้ที่ดินของประเทศไทยของกรมพัฒนาที่ดิน พบว่า ปี พ.ศ. ๒๕๖๐/๒๕๖๑ มีพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างรวม ๑๘,๗๔๔,๐๐๑ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๘๔ ของพื้นที่ทั้งประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากช่วง พ.ศ. ๒๕๕๓/๒๕๕๖ และ พ.ศ. ๒๕๕๘/๒๕๕๙ ที่มีพื้นที่เท่ากับร้อยละ ๕.๑๕ และ ๕.๕๙ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาขนาดพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างเทียบระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๐/๒๕๖๑ และ ๒๕๕๘/๒๕๕๙ รายภาค พบว่า แนวโน้มพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างของทุกภาค มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยภาคใต้มีสัดส่วนการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ชุมชนมากที่สุด (เพิ่มร้อยละ ๙.๙๑) รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เพิ่มร้อยละ ๖.๒๓)

รูปที่ ๓ การเปลี่ยนแปลงขนาดพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างรายภาค

๓) พื้นที่อุตสาหกรรม

ข้อมูลของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) (๒๕๖๔) มีนิคมอุตสาหกรรมในความรับผิดชอบ ๖๒ แห่ง และท่าเรืออุตสาหกรรม ๑ แห่งทั่วประเทศ โดย กนอ. มีเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมในอนาคต โดยมีโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สำคัญ เช่น โครงการพัฒนาท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๓, โครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรม Smart Park รวมถึงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) ซึ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนที่มีศักยภาพสามารถเชื่อมโยงการค้า/การลงทุน/การผลิตกับประเทศใน AEC เพื่อช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ เน้นธุรกิจที่ใช้แรงงานจำนวนมาก ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นบริเวณชายแดน/ประเทศเพื่อนบ้าน และธุรกิจ ด้านโลจิสติกส์ โดยอุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ กิจการโลจิสติกส์และธุรกิจ SMEs แปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร สิ่งทอและเครื่องนุ่มห่ม อัญมณีและเครื่องประดับ ยานยนต์ เครื่องจักร และชิ้นส่วน เป็นต้น

๔) โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ในกรอบแนวทางการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ระยะ ๒๐ ปี กำหนดทิศทางให้ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูงที่มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ของภูมิภาค ก้าวสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading and Service Nation) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ให้กระทรวงคมนาคมเร่งจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม

ขนส่งของประเทศในภาพรวมให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้มีความเชื่อมโยงกันทั้งระบบขนส่งหลัก ระบบขนส่งเสริม (Feeder System) และการพัฒนาระบบการจัดการสินค้า บริการ และโลจิสติกส์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน รวมทั้งเพื่อบรรเทาปัญหาการจราจร และรองรับการขยายตัวของเมืองต่าง ๆ ด้วย

สำหรับโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาเส้นทางถนน เช่น โครงข่ายมอเตอร์เวย์ ความยาวรวม ๙๔๙ กิโลเมตร โดยเป็นการขยายเส้นทางเพื่อรองรับการจราจรที่ขยายตัวมากขึ้น รวมถึงการเชื่อมโยงเพื่อสนับสนุนการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว การพัฒนาเส้นทางราง โครงข่ายรถไฟฟ้าในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เมื่อโครงการทั้งหมดแล้วเสร็จจะมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๔ สายทาง ๓๖๗ สถานี คิดเป็นระยะทางกว่า ๕๕๓ กิโลเมตร ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการจราจรได้ คาดว่าโครงข่ายรถไฟฟ้าในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ทั้งหมดจะแล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๒ เส้นทางรถไฟในอนาคตจะมีความยาว ๔,๗๒๑ กิโลเมตร โดยเป็นระบบรถไฟทางคู่ระยะทาง ๓,๓๙๖ กิโลเมตร โดยมีโครงการสำคัญ เช่น โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่สายเด่นชัย-เชียงราย-เชียงของ โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่สายบ้านไผ่-มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด-มุกดาหาร-นครพนม โครงการทางรถไฟสายมาบกะเบา-ชุมทางถนนจิระ, ชุมทางถนนจิระ-ขอนแก่น โครงการทางรถไฟสายขอนแก่น - หนองคาย และชุมทางจิระ-อุบลราชธานี เป็นต้น เส้นทางรถไฟความเร็วสูง (HSR) อยู่ระหว่างก่อสร้าง ๒ โครงการ ระยะทาง ๔๗๓ กิโลเมตร ได้แก่ โครงการรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ - นครราชสีมา โครงการรถไฟความสูงเชื่อม ๓ สนามบิน (ดอนเมือง - สุวรรณภูมิ - อู่ตะเภา) และโครงการรถไฟความเร็วสูงซึ่งอยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมโครงการ จำนวน ๖ โครงการ ระยะทาง ๑,๙๙๓ กิโลเมตร ได้แก่ โครงการรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ - พิษณุโลก โครงการรถไฟความเร็วสูงนครราชสีมา - หนองคาย โครงการรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ - หัวหิน โครงการรถไฟความเร็วสูง พิษณุโลก - เชียงใหม่ โครงการรถไฟความเร็วสูงหัวหิน - สุราษฎร์ธานี และโครงการรถไฟความเร็วสูง สุราษฎร์ธานี - ปาดังเบซาร์ รวมถึงการพัฒนาท่าอากาศยานด้วยวิสัยทัศน์การพัฒนาของไทย ที่ต้องการเป็นศูนย์กลางการบินของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิค จึงมีการพัฒนาทั้งการสร้างท่าอากาศการพัฒนาและปรับปรุงท่าอากาศยาน การเพิ่มขีดความสามารถบริหารจัดการทางอากาศ การพัฒนาศูนย์ซ่อมอากาศยาน เป็นต้น โดยมีโครงการพัฒนาท่าอากาศยาน เช่น การพัฒนาท่าอากาศยานเชียงใหม่ ระยะที่ ๑ การพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ระยะที่ ๒ การพัฒนาท่าอากาศยานอู่ตะเภา การพัฒนาท่าอากาศยานดอนเมือง ระยะที่ ๓ การก่อสร้างศูนย์พัฒนาบุคลากรด้านการบิน เป็นต้น

๕) การพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษ และเขตเศรษฐกิจพิเศษ

- **เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี)**

โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) เป็นโครงการพัฒนาพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต่อยอดการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งเป็นที่รู้จักกว่า ๓๐ ปี หรือที่เรียกว่า อีสเทิร์นซีบอร์ด โครงการอีอีซี มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ ๓ จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา โดยแผนการพัฒนาอีอีซีเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่ทั้งทางกายภาพและทางสังคม เพื่อเป็นการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งนี้แผนการพัฒนาพื้นที่อีอีซีถูกบรรจุในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และประกอบไปด้วยแผนปฏิบัติการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน, แผนปฏิบัติการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล, แผนปฏิบัติการการพัฒนาศูนย์กลางธุรกิจ และศูนย์กลางการเงิน, แผนปฏิบัติการการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย, แผนปฏิบัติการการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว และแผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี โดยมีประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เรื่อง แผนผังการใช้ประโยชน์ในที่ดินและแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่

- **เขตเศรษฐกิจพิเศษ**

เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย คือ บริเวณพื้นที่ที่คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) กำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งรัฐจะสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน สิทธิประโยชน์การลงทุน การบริหารแรงงานต่างด้าวแบบไป-กลับ การให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จและการบริการอื่นที่จำเป็น โดยการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนของไทย เริ่มจากการผลักดันของธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ภายใต้กลยุทธ์ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยกำหนดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนใส่ในแผนปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนระเบียงการขนส่ง (Transport Corridors) ให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridors)

วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ มติคณะรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อนำนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่นำทางในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ประเทศไทย โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ประกาศนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อสร้างฐานการผลิตเชื่อมโยงกับอาเซียนและพัฒนาเมืองชายแดน และได้มีคำสั่งที่ ๗๒/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) โดยมีหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นประธาน มี สศช. เป็นฝ่ายเลขานุการ และมีคณะอนุกรรมการหลักอีก ๖ คณะ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนงานด้านต่าง ๆ ที่เป็นหัวใจสำคัญของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ ในปีถัดมามีประกาศกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตามหลักเกณฑ์และจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพและเหมาะสมพัฒนาเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน ๑๐ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดตาก มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา หนองคาย นราธิวาส เชียงราย นครพนม และกาญจนบุรี

โดย กนพ. ได้กำหนดแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญให้เกิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยใช้โอกาสจากอาเซียนลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่บริเวณชายแดน รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 10 พื้นที่	ประกาศพื้นที่	สิทธิประโยชน์กิจการเป้าหมายและการเปิดให้ลงทุน	OSS การลงทุน	โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ/ด่านศุลกากร[1] (ปีที่แล้วเสร็จ)	การพัฒนาสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	การจัดหาที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่พัฒนา[2]	การบริหารจัดการแรงงานสาธารณสุข และความมั่นคง จังหวัด ... [3]	การจัดทำผังเมือง[4] (ขั้นตอน)
ตาก	✓	✓	✓	2565	✓	✓	✓	4/8
สระแก้ว	✓	✓	✓	2565	✓	✓	✓	4/8
ตราด	✓	✓	✓	2565	✓	✓	✓	7/8
มุกดาหาร	✓	✓	✓	2566	✓	✓		4/8
สงขลา	✓	✓	✓	2565	✓	✓	✓	7/8
หนองคาย	✓	✓	✓	2566	✓	✓		4/8
นครพนม	✓	✓	✓	2567	✓	✓		4/8
เชียงราย	✓	✓	✓	2566	✓	-	✓	4/8
กาญจนบุรี	✓	✓	✓	2565	✓	✓	✓	7/8
นราธิวาส	✓	✓	✓	2566	✓		✓	2/8

[1] โครงสร้างพื้นฐานฯ อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง
[2] สงขลาส่งมอบพื้นที่ 629 ไร่ ให้ กนอ. เช่าแล้ว และพื้นที่ส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างแก้ปัญหากับราษฎรในพื้นที่ /นราธิวาส ศอบต. อยู่ระหว่างขอรับจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อที่ดิน/ เชียงราย: คณะอนุกรรมการด้านการจัดหาที่ดินและบริหารจัดการได้มีมติให้ยกเลิกการจัดหาที่ดินของรัฐเพื่อใช้เป็นพื้นที่พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุน SEZ เชียงรายตามมาตรการส่งเสริมการลงทุน มาตรการด้านแรงงาน และมาตรการทางผังเมืองแทนการจัดหาที่ดิน
[3] ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง (OSS) ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร หนองคาย และนครพนม จัดตั้งแล้วแต่การจัดระบบแรงงานต่างด้าวไป - กลับ อยู่ระหว่างการเจรจากับ สปป.ลาว เพื่อให้แรงงานเข้ามาทำงานอย่างถูกกฎหมาย
[4] ขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองรวม SEZ รวม 8 ขั้นตอน

แล้วเสร็จ
อยู่ระหว่างดำเนินการ
มีข้อติดขัด/ปัญหาอุปสรรค

รูปที่ ๔ ความคืบหน้าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทย (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๖๔)

๔.๑.๔ การไม่ทำประโยชน์ในที่ดินหรือการใช้ที่ดินไม่เต็มศักยภาพ

ข้อมูลการใช้ที่ดินของประเทศไทยที่สำรวจโดยกรมพัฒนาที่ดิน พบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั่วประเทศมีพื้นที่ถูกทิ้งร้างรวม ๖,๓๔๐,๔๒๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๙๘ ของพื้นที่ทั้งประเทศ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ดินถูกทิ้งร้างมากที่สุด ๒,๗๙๔,๔๕๑ ไร่ (ร้อยละ ๔๔ ของพื้นที่ถูกทิ้งร้างทั้งประเทศ) เมื่อพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินที่ถูกทิ้งร้าง พบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ภาพรวมทั้งประเทศมีที่ดินถูกทิ้งร้างลดลงกว่า ๒.๑ ล้านไร่ หรือลดลงร้อยละ ๒๕ เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สอดคล้องกับข้อมูลรายภาคซึ่งพื้นที่ดินถูกทิ้งร้างของทุกภาคลดลงเช่นเดียวกัน

ข้อมูลงานวิจัยเชิงสังคมเรื่อง “การศึกษาเครื่องมือทางการคลังเพื่อเพิ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินในประเทศไทย”* รายงานว่าที่ดินที่บุคคลถือครองไว้โดยไม่ได้ใช้ประโยชน์ มีสาเหตุหลักจากการถือครองเพื่อเก็งกำไร และการถือครองไว้เพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลาน โดยผลกระทบจากการมีที่ดินทิ้งร้างหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ แบ่งเป็น ๑) ผลกระทบต่อการกระจายการถือครองที่ดิน ที่ดินขนาดใหญ่ที่ถูกถือครองโดยกลุ่มคนที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือต้องการที่ดินไว้เพื่อเก็งกำไรและสืบทอดมรดก ทำให้ขาดโอกาสในการนำที่ดินมาจัดสรรหรือให้เช่าสำหรับผู้ไร้ที่ดินทำกิน หรือมีที่ดินไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพเกิดผลต่อเนื่อง ทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่สาธารณะทั้งของรัฐและเอกชน การอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่เมือง การเช่าที่ดินเอกชน เกิดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ และ ๒) ผลกระทบต่อความสูญเสียทางเศรษฐกิจ โดยที่ดินส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๐ ของประเทศมีการใช้ประโยชน์ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ เกิดมูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล การกระจุกตัวของการถือครองที่ดินเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้น เกิดค่าเสียโอกาสที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เต็มที่ (Opportunity Cost) และปัญหาเงินกู้ที่ไม่เกิดผล (non-performing loans, NPLs)

รูปที่ ๕ การเปลี่ยนแปลงขนาดพื้นที่ดินทิ้งร้างรายภาค

๔.๑.๕ ปัญหากรรมสิทธิ์และความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดิน

การศึกษาของดวงมณี เลาวกุล (๒๕๕๖) พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ประชากรไทยร้อยละ ๕๐ ถือครองที่ดินเฉลี่ยน้อยกว่า ๑ ไร่ ขณะที่กลุ่มประชากรร้อยละ ๑๐ ที่มีการถือครองที่ดินสูงสุด (decile ๑๐) ถือครองที่ดินกว่าร้อยละ ๖๐ ของจำนวนที่ดินทั้งหมดของประเทศ ทำให้ความแตกต่างในการถือครองที่ดินของกลุ่มประชากรร้อยละ ๑๐ ที่ถือครองที่ดินสูงสุด (decile ๑๐) กับกลุ่มประชากรร้อยละ ๕๐ ที่ถือครองที่ดินต่ำสุด (decile ๑) แตกต่างกันถึง ๘๕๓.๖๔ เท่า ทั้งนี้ขนาดการถือครองที่ดินของผู้ที่ถือครองที่ดินมากที่สุด มีที่ดินรวมกันทั้งสิ้น ๖๓๑,๒๖๓ ไร่ รองลงมามีที่ดินรวมกัน ๓๔๕,๐๗๑ และ ๒๗๑,๗๒๐ ไร่ ตามลำดับ

ในส่วนของการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร ข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่าทั่วประเทศมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรรวม ๑๔๙,๒๕๒,๔๕๑ ไร่ จำแนกเป็นเนื้อที่ของตนเอง (เป็นเจ้าของ) รวม ๗๑,๕๘๗,๐๔๓ ไร่ (ร้อยละ ๔๗.๙๖) และเป็นเนื้อที่ของผู้อื่น รวม ๗๗,๖๖๕,๔๐๘ ไร่ (ร้อยละ ๕๒.๐๔) เมื่อพิจารณาแนวโน้มสภาพความเป็นเจ้าของโดยเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า แนวโน้มสภาพความเป็นเจ้าของยังค่อนข้างคงที่ โดยจำแนกเป็นเนื้อที่ของตนเอง ร้อยละ ๔๗.๙๔ และเป็นเนื้อที่ของผู้อื่น ร้อยละ ๕๒.๐๖ ในกลุ่มของการถือครองที่เป็นเนื้อที่ของตนเองนั้นพบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นที่ดินของตนเอง ส่วนที่เหลือเป็นการจำนองของผู้อื่น รวมถึงจำนอง/ขายฝากผู้อื่น ส่วนในกลุ่มของการถือครองที่เป็นเนื้อที่ผู้อื่นพบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นกลุ่มที่รับจำนอง หรือรับขายฝากหรือได้ทำฟรี รองลงมา คือ การเช่าผู้อื่น เมื่อพิจารณาลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตรจำแนกรายภาคในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของการถือครองที่เป็นเนื้อที่ของตนเองมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๕๗.๘๗ รองลงมา คือ ภาคใต้ ซึ่งมีสัดส่วนของการถือครองที่เป็นเนื้อที่ของตนเองร้อยละ ๕๓.๐๓ ส่วนภาคกลางเป็นภาคที่มีสัดส่วนการถือครองที่เป็นเนื้อที่ของตนเองน้อยที่สุดเพียงร้อยละ ๓๔.๖๑

ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๖๒) รายงานขนาดการถือครองที่ดินเกษตรรกรรม พบว่า ผู้ถือครองส่วนใหญ่เกือบร้อยละ ๕๐ หรือกว่า ๓ ล้านราย ถือครองที่ดินขนาด ๑๐-๓๙ ไร่ และร้อยละ ๒๒ หรือ ๑.๔ ล้านราย มีที่ดินน้อยกว่า ๖ ไร่ ส่วนผู้ถือครองที่มีที่ดินขนาดใหญ่ (๑๔๐ ไร่ขึ้นไป) มีประมาณ ๔ หมื่นราย นอกจากนี้ ยังมีลูกจ้างภาคเกษตรที่ไม่เป็นเจ้าของที่ดินและไม่ได้เช่าที่ดินอีกร้อยละ ๐.๘๕ ของผู้ที่ทำงานในภาคเกษตรทั้งหมด ซึ่งในจำนวนนี้เป็นคนจนและกลุ่มเปราะบาง (bottom ๔๐) กว่าร้อยละ ๖๘ ซึ่งสะท้อนความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดิน โดยเกษตรกรที่ยากจนไม่สามารถเข้าถึงที่ดินได้

รูปที่ ๖ ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร จำแนกเป็นรายภาค พ.ศ. ๒๕๖๒

ที่มา: ผลการประเมินข้อมูล ที่ได้จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รูปที่ ๗ การกระจายตัวของรูปแบบกรรมสิทธิ์การถือครอง (พ.ศ. ๒๕๖๐)

ที่มา: งานวิจัยชุด "จุลทรรศน์ภาคเกษตรไทยผ่านข้อมูลทะเบียนเกษตรกรและสำมะโนเกษตร" โดย สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (๒๕๖๐)

รูปที่ ๘ จำนวนผู้ถือครองที่ดินทางการเกษตร จำแนกตามขนาดที่ดิน (พ.ศ. ๒๕๖๑)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๖๒)

รูปที่ ๙ การกระจายตัวของขนาดที่ดินทางการเกษตร

ที่มา: งานวิจัยชุด "จุลทรรศน์ภาคเกษตรไทยผ่านข้อมูลทะเบียนเกษตรกรและสำมะโนเกษตร" โดย สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (๒๕๖๐)

๔.๑.๖ ปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน

ข้อมูลการขึ้นทะเบียนผู้ไร้ที่ดินทำกินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ พบว่า มีผู้ขึ้นทะเบียนผู้ไร้ที่ดินทำกินประมาณ ๘๒๓,๐๐๐ ราย ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ ๓๘๖,๐๐๐ คน (ร้อยละ ๔๗) ส่วนภาคอื่นๆ มีจำนวนผู้ขึ้นทะเบียนใกล้เคียงกันในช่วง ๑๔๐,๐๐๐ - ๑๕๐,๐๐๐ คน โดยในเอกสารสรุปสถานการณ์การถือครองที่ดินและสาเหตุการสูญเสียที่ดินของเกษตรกรรายย่อยในประเทศไทย ได้สรุปประเภทของผู้ไร้ที่ดินทำกินไว้ ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ๑ ไม่เคยมีที่ดินทำกินมาก่อน กรณีนี้เกิดจากพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่ยากจน ไม่มีที่ดินทำกินอยู่แล้ว หรือมีที่ดินแต่ได้ยกให้ลูกคนอื่น ๆ หรือได้สูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดินไปก่อนหน้า และกลุ่มที่ ๒ เคยมีที่ดินเป็นของตนเอง โดยกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่เดิมมีที่ดินเป็นของตนเองซึ่งอาจจะอยู่ในกลุ่มคนจนหรือไม่จนก็ได้ แต่จากนั้นมีการสูญเสียที่ดินในภายหลัง ซึ่งผลกระทบของการไร้ที่ดินทำกินหรือการสูญเสียที่ดิน คือ การบุกรุกพื้นที่สาธารณะทั้งของรัฐและเอกชน การอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่เมือง การเช่าที่ดินเอกชน รวมถึงเกิดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้

รูปที่ ๑๐ จำนวนผู้ขึ้นทะเบียนไร้ที่ดินทำกิน (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑)

ที่มา: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) (๒๕๖๔)

๔.๑.๗ ปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้ประโยชน์ที่ดิน

ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ รายงานสถานการณ์ความยากจนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า ปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น โดยสัดส่วนคนจนลดลงจากร้อยละ ๙.๘๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มาอยู่ที่ร้อยละ ๖.๒๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือยังมีคนจนรวม ๔.๓ ล้านคน ลดลงจาก ๖.๗ ล้านคนในปีก่อนหน้า ภาพรวมคนไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีรายได้เฉลี่ย ๙,๘๔๗ บาทต่อคนต่อเดือน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีรายได้ ๙,๖๑๔ บาทต่อคนต่อเดือน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๔๒ ขณะที่ครัวเรือนยากจนมีรายได้เพิ่มขึ้นจาก ๒,๘๒๓ บาทต่อคนต่อเดือนในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็น ๓,๐๑๖ บาทต่อคนต่อเดือนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๘๑

ขณะเดียวกัน ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช. พบว่า ครัวเรือนที่ไม่ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจมีจำนวนครัวเรือนยากจนสูงสุดที่ ๔.๒๗ แสนครัวเรือน รองลงมาเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวน ๑.๙๘ แสนครัวเรือน ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและก่อสร้าง ๑.๖๙ แสนครัวเรือนและคนงานเกษตร ๑.๑๔ แสนครัวเรือน โดยครัวเรือน ๔ กลุ่มนี้คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๗๐ ของครัวเรือนยากจนทั้งหมด ทั้งนี้หากพิจารณาครัวเรือนยากจนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรม พบว่ามีจำนวนถึง ๔.๓๔ แสนคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓๓.๒๔ ของครัวเรือนยากจนทั้งหมด

เมื่อพิจารณาคนยากจนที่มีงานทำจำแนกตามสาขาเศรษฐกิจ พบว่า สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง มีสัดส่วนคนจนสูงสุดที่ร้อยละ ๑๑.๓๓ รองลงมา คือ สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน การก่อสร้าง กิจกรรมบริการอื่น ๆ และกิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล ที่ร้อยละ ๙.๑๓, ๗.๗๗, ๖.๔๐ และ ๕.๑๘ ตามลำดับ โดยจะเห็นได้ว่า แรงงานที่ยากจนส่วนมากยังคงอยู่ในสาขาที่ใช้แรงงานเป็นหลัก

รูปที่ ๑๑ จำนวนครัวเรือนยากจนจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๒

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

รูปที่ ๑๒ ห่วงโซ่ปัญหาของปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน การสูญเสียที่ดิน ที่ส่งผลต่อปัญหาคุณภาพชีวิต

ที่มา: เอกสารสรุปสถานการณ์การถือครองที่ดินและสาเหตุการสูญเสียที่ดินของเกษตรกรรายย่อยในประเทศไทย โดย ดร.อาทิตยา พองพรหม

๔.๑.๘ ปัญหาด้านทรัพยากรดิน

๔.๑.๘.๑ คุณภาพดินเสื่อมโทรม

รายงานสภาพทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศไทย (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๘) พบว่า ดินปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติในประเทศไทย ได้แก่ ดินเปรี้ยวจัดหรือดินกรดกำมะถัน มีเนื้อที่รวม ๕.๕๗ ล้านไร่ พบมากในภาคกลาง รองลงมา คือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก ตามลำดับ โดยดินอินทรีย์ (ดินที่มีสารอินทรีย์ในรูปของอินทรีย์คาร์บอนอยู่ในเนื้อดินมากกว่าร้อยละ ๒๐) มีเนื้อที่รวม ๐.๓๔ ล้านไร่ พบในบริเวณที่ลุ่มน้ำขังชายฝั่งทะเลของภาคใต้ และภาคตะวันออก ดินเค็ม มีเนื้อที่รวม ๔.๒๒ ล้านไร่ พบมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมา คือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ตามลำดับ ดินทราย มีเนื้อที่รวม ๑๑.๗๖ ล้านไร่ พบทั่วไปในทุกภาคของประเทศ ดินตื้น มีเนื้อที่รวม ๓๔.๐๔ ล้านไร่ พบมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมา คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ ตามลำดับ และดินบนพื้นที่สูงชัน หรือพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน หรือพื้นที่ภูเขา ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ ๓๕ ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกชะล้างพังทลาย ง่ายต่อการเกิดแผ่นดินถล่ม และยากแก่การเกษตรกรรม มีเนื้อที่รวม ๙๖.๙๗ ล้านไร่

ข้อมูลความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (พ.ศ. ๒๕๕๘) พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ของไทยมีระดับความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ รวม ๑๓๖.๑ ล้านไร่ รองลงมา คือ ความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลาง ๖๓.๕ ล้านไร่ และความอุดมสมบูรณ์ของดินสูง ๖.๑ ล้านไร่ พื้นที่ที่เหลือเป็นพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน พื้นที่เบ็ดเตล็ด พื้นที่น้ำ เมื่อพิจารณารายภาค พบว่า

- ภาคเหนือ ความอุดมสมบูรณ์ของดินส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔๓ ของภาค รองลงมา คือ ความอุดมสมบูรณ์ระดับต่ำ ร้อยละ ๒๕.๑๐
- ภาคกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของดินส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ ๕๘.๙๕ รองลงมา คือ ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘๖ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่นๆ แล้ว ดินภาคกลางมีสัดส่วนความอุดมสมบูรณ์ในระดับสูงมากกว่าภาคอื่น เนื่องจากสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม วัตถุต้นกำเนิดดินส่วนใหญ่เป็นพวกตะกอนน้ำพัดพา ทำให้มีศักยภาพทางการเกษตรสูง
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความอุดมสมบูรณ์ของดินส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๕๓ ของภาค เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นดินทรายที่เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินทราย มีปริมาณอนุภาคดินเหนียว (clay particle) และอินทรียวัตถุในดิน (soil organic) ต่ำ
- ภาคตะวันออก ความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๙๕ ระดับสูงร้อยละ ๔.๔๐ และระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖๖ โดยส่วนหนึ่งเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำเนื่องจากเป็นดินทราย ที่เกิดจากการสลายตัวของหินทราย
- ภาคใต้ ความอุดมสมบูรณ์ของดินส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ ๖๗.๒๘ และมีพื้นที่บางส่วนเป็นดินที่ความอุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับปานกลางและระดับสูง คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๙ และ ร้อยละ ๐.๖๓ ตามลำดับ

๔.๑.๘.๒ การชะล้างพังทลายของดิน

ข้อมูลเนื้อที่การจำแนกชั้นความรุนแรงของการสูญเสียดินประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ของกรมพัฒนาที่ดิน รายงานระดับความรุนแรงของการสูญเสียดินโดยแบ่งเป็น ระดับน้อย (๐-๒ ตัน/ไร่/ปี), ระดับปานกลาง (๒-๕ ตัน/ไร่/ปี), ระดับรุนแรง (๕ - ๑๕ ตัน/ไร่/ปี), ระดับรุนแรงมาก (๑๕ - ๒๐ ตัน/ไร่/ปี) และระดับรุนแรงมากที่สุด (มากกว่า ๒๐ ตัน/ไร่/ปี) ทั้งในพื้นที่ราบ (ความลาดชันไม่เกินร้อยละ ๓๕) และพื้นที่สูง (ความลาดชันมากกว่าร้อยละ ๓๕) ข้อมูลพบว่า ภาพรวมทั้งประเทศส่วนใหญ่มีระดับความรุนแรงของการสูญเสียดินระดับน้อย คิดเป็น ๒๔๒.๕ ล้านไร่ (ร้อยละ ๗๕.๖๒ ของเนื้อที่ประเทศ) รองลงมา คือ ระดับปานกลาง คิดเป็น ๔๖.๐ ล้านไร่ (ร้อยละ ๑๔.๓๖) ส่วนระดับรุนแรงมากที่สุดมีอยู่ ๑๐.๒ ล้านไร่ (ร้อยละ ๓.๒๐) เมื่อรวมระดับปานกลาง - รุนแรงมากที่สุด (ค่าการสูญเสียดินที่ยอมรับได้เท่ากับ ๒ ตัน/ไร่/ปี) พบว่า มีพื้นที่สูญเสียที่ดินเท่ากับ ๗๘.๒ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๒๔.๓๘ สำหรับข้อมูลจำแนกตามภาค พบว่า ภาคเหนือ มีการสูญเสียดินระดับปานกลางขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็น ๓๐.๒ ล้านไร่ รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ คิดเป็น ๑๙.๔ และ ๑๖.๐ ล้านไร่ ตามลำดับ ดัง**ตารางที่ ๕**

ตารางที่ ๕ ข้อมูลเนื้อที่การจำแนกชั้นความรุนแรงของการสูญเสียดินประเทศไทย

ภูมิภาค/จังหวัด	ระดับความรุนแรง (ตัน/ไร่/ปี)					รวมระดับปานกลาง-รุนแรงมากที่สุด *	ร้อยละ
	น้อย (๐ - ๒)	ปานกลาง (๒ - ๕)	รุนแรง (๕ - ๑๕)	รุนแรงมาก (๑๕ - ๒๐)	รุนแรงมากที่สุด (> ๒๐)		
ภาคเหนือ	๗๕,๗๘๓,๒๖๑	๑๗,๕๙๗,๒๖๕	๕,๗๘๙,๓๕๒	๑,๕๓๐,๐๔๑	๕,๓๒๗,๗๖๑	๓๐,๒๔๔,๔๑๙	๓๘.๖๙
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๘๖,๑๒๐,๕๓๒	๑๒,๐๙๖,๒๗๐	๕,๖๔๐,๖๔๗	๓๔๙,๖๐๗	๑,๓๒๖,๙๐๕	๑๙,๔๑๓,๔๒๙	๒๔.๘๓
ภาคกลาง	๑๑,๒๒๑,๔๗๘	๑,๒๓๗,๘๔๐	๑๖๘,๙๓๔	๑๒,๘๖๗	๕๐,๖๖๖	๑,๔๗๐,๓๐๗	๑.๘๘
ภาคตะวันออก	๑๘,๔๐๖,๑๕๗	๓,๑๒๐,๘๒๘	๑,๖๒๓,๗๙๒	๑๕๕,๕๖๑	๑๓๕,๒๘๑	๕,๐๓๕,๔๖๒	๖.๔๔
ภาคตะวันตก	๒๒,๗๗๘,๙๗๒	๔,๒๕๕,๒๙๗	๑,๒๗๗,๓๑๐	๑๓๙,๑๓๔	๓๕๔,๑๔๒	๖,๐๒๕,๘๘๓	๗.๗๑
ภาคใต้	๒๘,๒๑๒,๐๗๗	๗,๗๔๐,๐๙๗	๔,๑๘๙,๓๐๗	๙๙๕,๗๓๔	๓,๐๕๙,๗๗๘	๑๕,๙๘๔,๙๑๖	๒๐.๔๕
รวมทั้งสิ้น	**๒๔๒,๕๒๒,๔๗๗**	**๔๖,๐๔๗,๕๙๗**	**๑๘,๖๘๙,๓๔๒**	**๓,๑๘๒,๙๔๔**	**๑๐,๒๕๔,๕๓๓**	**๗๘,๑๗๔,๔๑๖**	**๑๐๐.๐๐**

* หมายเหตุ ค่าการสูญเสียดินที่ยอมรับได้ เท่ากับ ๒ ตัน/ไร่/ปี

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (พ.ศ. ๒๕๖๓)

๔.๑.๙ ปัญหาด้านการบริหารจัดการ

๑) การขาดความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการที่ดินในภาพรวมของประเทศ

ปัญหาการขาดความเป็นเอกภาพของการบริหารจัดการที่ดิน จากการไม่มีแผนแม่บทที่ทุกหน่วยงานยอมรับและจะต้องปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ความไม่ชัดเจนของเนื้อหาสาระของนโยบายที่กำหนดและการขาดกฎหมายระดับพระราชบัญญัติรองรับอำนาจในการดำเนินนโยบาย และยังขาดนโยบายและมาตรการเพื่อจำกัดขนาดการถือครองที่ดินและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน รวมถึงการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้งทำให้เกิดนโยบายหลายนโยบายที่ไม่มีความเป็นเอกภาพและไม่ต่อเนื่องในการดำเนินการ จึงมีความขัดแย้งเกิดขึ้นและสะสมตามลำดับ นอกจากนี้มีการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนหรือปฏิบัติงานเฉพาะด้านตามอำนาจที่มีอยู่ การขาดปัจจัยเกื้อหนุนการปฏิบัติงาน การขาดระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินยังไม่สามารถสร้างประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในสังคม

๒) การวางผังเมืองและการใช้พื้นที่

ข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย (๒๕๕๗) และสภาปฏิรูปแห่งชาติ (๒๕๕๘) รายงานว่า การเปลี่ยนแปลงของโลกและประเทศไทยในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อการวางผังเมืองมากขึ้นทั้งในด้านการวางผังเพื่อรองรับและควบคุมการขยายตัวของเมือง การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาเมืองให้เจริญก้าวหน้า การรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่า ส่งเสริมการดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ที่สำคัญของประเทศ การรองรับและป้องกันผลกระทบจากภาวะโลกร้อนและภัยพิบัติ การรองรับสังคมผู้สูงอายุและส่งเสริมความเท่าเทียมของผู้พิการ และการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยปัญหาสำคัญด้านการผังเมือง คือ ขั้นตอนการจัดทำผังเมืองที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน และต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนค่อนข้างมาก ทำให้ผังที่ประกาศใช้มีความล้าสมัย โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองอย่างเคร่งครัด จนก่อให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเมืองในพื้นที่ลุ่มน้ำอย่างไร้ทิศทางทำให้การควบคุมการใช้พื้นที่ของประเทศยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผังเมืองแต่ละพื้นที่ไม่สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ขาดการนำผังลุ่มน้ำมาใช้ประกอบในการวางผังเมืองในแต่ละพื้นที่

๓) การขาดประสิทธิภาพของเครื่องมือทางกฎหมายและมาตรการด้านเศรษฐศาสตร์

เครื่องมือทางกฎหมายและมาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการที่ดินยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อการใช้ที่ดินในอนาคตเครื่องมือที่ใช้ส่วนใหญ่มุ่งไปที่การจัดสรรที่ดินอย่างเหมาะสมในทางเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องมีการผลักดันให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายที่ดินให้มีการคำนึงถึงความสมดุลด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีมาตรการหรือกฎหมายบางฉบับที่มีอำนาจในการจัดการด้านที่ดินอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ แต่พบว่าเป็นมาตรการหรือกฎหมายที่เกิดขึ้นจากกลไกรูปแบบพิเศษ เช่น คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งมีการออกคำสั่งด้านที่ดินหลายฉบับ ทั้งคำสั่งฯ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ คำสั่งฯ ที่ ๒๖/๒๕๕๙ เรื่อง การจัดหาที่ดินเพื่อใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกลำน้ำสาธารณะ คำสั่งฯ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ เรื่อง มาตรการในการแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยมิชอบกฎหมาย เป็นต้น จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าในกลไกทางรัฐสภาพรูปแบบปกตินั้น จะสามารถออกกฎหมายหรือมาตรการที่มีความเด็ดขาดได้เทียบเท่าหรือไม่

๔) การขาดการบูรณาการฐานข้อมูลการใช้ที่ดินของประเทศ

การมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางด้านที่ดินและทรัพยากรดิน ตามภารกิจและวัตถุประสงค์ของการนำข้อมูลไปใช้ ทำให้มีข้อมูลกระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเชิงพื้นที่หรือข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) ยังขาดการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงข้อมูล หรือลักษณะข้อมูลของแต่ละหน่วยงานที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลที่แตกต่างกัน ทำให้มีความยากในการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเพื่อวิเคราะห์หรือนำไปต่อยอดในการใช้ประโยชน์ได้

๔.๑.๑๐ สถานการณ์ของปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

๑) สถานการณ์ด้านทรัพยากรน้ำ

๑.๑) ภาพรวมประสิทธิภาพการจัดการน้ำของประเทศ

ข้อมูลจากรายงานผลการสำรวจโครงการระบบการจัดเก็บข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานระดับพื้นที่เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน ในลุ่มน้ำทั่วประเทศจำนวน ๒๕ ลุ่มน้ำ เพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดการจัดการน้ำ (Water Management Index; WMI) โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยพิจารณา ๘ มิติ ได้แก่ มิติที่ ๑ ต้นทุนทรัพยากรน้ำ มิติที่ ๒ การจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค มิติที่ ๓ ความมั่นคงของน้ำเพื่อการพัฒนา มิติที่ ๔ ความสมดุลของน้ำต้นทุนและการใช้น้ำ มิติที่ ๕ การจัดการคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อม มิติที่ ๖ การจัดการภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำ มิติที่ ๗ การจัดการและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ และมิติที่ ๘ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พบว่า ภาพรวมทั่วประเทศมีค่าดัชนีชี้วัดการจัดการน้ำ หรือ WMI เท่ากับ ๓.๔๒ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับมีประสิทธิภาพ ส่วนในระดับภูมิภาค มีดัชนีชี้วัดการจัดการน้ำในช่วงค่าที่ไม่แตกต่างกันนัก คือ มีค่าอยู่ในระดับมีประสิทธิภาพ โดยภาคใต้มีค่าสูงสุด คือ ๓.๖๐ รองลงมาเป็นภาคเหนือ (๓.๕๖) ภาคกลาง (๓.๒๗) และต่ำสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓.๑๒) อย่างไรก็ตาม ยังมีมิติการจัดการน้ำบางมิติที่ยังอยู่ในระดับศักยภาพ และสามารถจัดการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้ในหลายพื้นที่ เช่น มิติความมั่นคงของน้ำเพื่อการพัฒนา ในด้านเกษตรกรรม การผลิต และบริการ มิติการจัดการคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อมน้ำ รวมถึงมิติการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดัง**ตารางที่ ๖**

ตารางที่ ๖ ค่าดัชนีชี้วัดการจัดการน้ำ หรือ WMI จำแนกตามมิติการจัดการและภูมิภาค

มิติการบริหารจัดการ	ทั่วประเทศ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้
มิติที่ ๑ ต้นทุนทรัพยากรน้ำ (Resources) (เช่น น้ำฝน น้ำท่า น้ำกักเก็บ น้ำบาดาล ฯลฯ)	๓.๕๒	๓.๖๖	๓.๓๖	๓.๔๖	๓.๖๓
มิติที่ ๒ การจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค (Household water security)	๔.๔๗	๔.๕๕	๔.๔๙	๔.๑๙	๔.๓๐
มิติที่ ๓ ความมั่นคงของน้ำเพื่อการพัฒนา (Economic water security) (ด้านเกษตรกรรม การผลิต และบริการ)	๒.๗๘	๒.๖๒	๒.๔๖	๓.๓๓	๒.๓๙
มิติที่ ๔ ความสมดุลของน้ำต้นทุนและการใช้น้ำ (Balance in resources and usage)	๓.๗๑	๔.๓๗	๒.๖๓	๒.๔๘	๕.๐๐
มิติที่ ๕ การจัดการคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อมน้ำ (Environmental water security)	๒.๙๖	๒.๙๔	๓.๑๔	๒.๗๑	๓.๒๐
มิติที่ ๖ การจัดการภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำ (Resilience to water- related disasters)	๓.๕๔	๓.๖๓	๓.๐๔	๓.๗๘	๔.๔๐
มิติที่ ๗ การจัดการและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ (Management of upstream forest)	๓.๖๖	๔.๒๑	๓.๑๒	๓.๓๓	๓.๑๙
มิติที่ ๘ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (Water resources management performance)	๒.๗๑	๒.๔๗	๒.๖๙	๒.๙๐	๒.๖๘
เฉลี่ยทั้ง ๘ มิติ	**๓.๔๒**	**๓.๕๖**	**๓.๑๒**	**๓.๒๗**	**๓.๖๐**

หมายเหตุ : ดัชนีชี้วัดการจัดการน้ำในพื้นที่ต่าง ๆ แสดงถึงระดับสถานการณ์จัดการน้ำของพื้นที่ ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดในระดับ ๐ ถึง ๕

	คะแนน ๔.๐๑ - ๕.๐๐ สถานะ : ต้นแบบ (Model)
	คะแนน ๓.๐๑ - ๔.๐๐ สถานะ : มีประสิทธิภาพ (Effective)
	คะแนน ๒.๐๑ - ๓.๐๐ สถานะ : มีศักยภาพ (Capable)
	คะแนน ๑.๐๑ - ๒.๐๐ สถานะ : ต้องพัฒนา (Engaged)
	คะแนน ๐.๐๐ - ๑.๐๐ สถานะ : อันตราย (Hazardous)

ที่มา: รายงานโครงการระบบการจัดเก็บข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานระดับพื้นที่เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนในลุ่มน้ำทั่วประเทศจำนวน ๒๕ ลุ่มน้ำ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (โครงการระยะที่ ๑) (๒๕๖๒)

๑.๒) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี

ข้อมูลของกรมอุตุนิยมวิทยา (๒๕๖๓) รายงานปริมาณฝนเฉลี่ยรายปีในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๖๒) พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ประเทศไทยมีปริมาณฝนเฉลี่ยทั่วประเทศ ๑,๓๔๓.๔ มิลลิเมตร ต่ำกว่าค่าปกติหรือปริมาณฝนเฉลี่ยคาบ ๓๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๕๓) ซึ่งมีค่าปกติ คือ ๑,๖๔๑.๗ มิลลิเมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓๙ และยังมีปริมาณฝนเฉลี่ยลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่มีปริมาณฝนเฉลี่ย ๑,๖๖๐.๙ มิลลิเมตร โดยภาคใต้ฝั่งตะวันตกมีปริมาณฝนสูงสุด ๒,๔๙๘.๕ มิลลิเมตร รองลงมา คือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ฝั่งตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลาง (๑,๖๖๘.๑ ๑,๓๗๙.๘

๑,๒๐๓.๐ ๑,๐๓๖.๑ และ ๙๒๖.๒ มิลลิเมตร ตามลำดับ) ปริมาณน้ำฝนรายปีมีความผันแปรตามพื้นที่ย่อยระดับตำบลระหว่าง ๕๘๕ - ๕,๐๕๘ มิลลิเมตรต่อปี จังหวัดที่มีปริมาณน้ำฝนมาก ได้แก่ ระนอง พังงา และตราด ตามลำดับ และจังหวัดที่มีปริมาณน้ำฝนน้อย ได้แก่ อ่างทอง สิงห์บุรี และพระนครศรีอยุธยา ตามลำดับ ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีปริมาณน้ำฝนสูงสุด ส่วนลุ่มน้ำเพชรบุรีมีปริมาณน้ำฝนต่ำสุด

รูปที่ ๑๓ ปริมาณฝนเฉลี่ยรายปีในรอบ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๖๒)

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (๒๕๖๓)

๑.๓) ปริมาณน้ำท่า น้ำบาดาล น้ำกักเก็บ

กรมชลประทาน (๒๕๖๓) ได้รายงานปริมาณน้ำท่าในประเทศไทยทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑/๒๕๖๒ พบว่า มีปริมาณน้ำท่าตามธรรมชาติเฉลี่ยทั้งปีรวม ๑๙๗,๓๒๐.๙๒ ล้านลูกบาศก์เมตร ลดลงร้อยละ ๑๔.๒๒ จากปี พ.ศ. ๒๕๖๐/๒๕๖๑ ที่มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปีรวม ๒๓๐,๐๔๑.๗๖ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยภาคใต้มีปริมาณน้ำท่ามากที่สุด ๖๓,๖๘๒.๖๓ ล้านลูกบาศก์เมตร รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก โดยมีปริมาณ ๔๒,๙๘๙.๘๐ ๓๕,๗๑๕.๕๐ ๓๒,๘๓๔.๙๑ และ ๒๒,๐๙๘.๐๘ ล้านลูกบาศก์เมตร ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามลุ่มน้ำ ข้อมูลโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๖๒) พบว่า ลุ่มน้ำที่มีปริมาณน้ำท่าสูง ได้แก่ ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก น่าน และโขง ตามลำดับ ลุ่มน้ำที่มีปริมาณน้ำท่าน้อย ได้แก่ ลุ่มน้ำท่าจีน ชายฝั่งทะเลประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี ตามลำดับ จังหวัดที่มีปริมาณน้ำท่าสูงสุด ได้แก่ กาญจนบุรี สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีน้ำท่าน้อยที่สุด ได้แก่ สมุทรสาคร นนทบุรี และสมุทรสงคราม ตามลำดับ ดัง**ตารางที่ ๗**

ตารางที่ ๗ ปริมาณน้ำท่าจำแนกตามพื้นที่ภูมิภาค

ภาค	พื้นที่ลุ่มน้ำ*	ปริมาณน้ำท่า ปี (พ.ศ.)	
	(ตร.กม.)	๒๕๖๐/๒๕๖๑	๒๕๖๑/๒๕๖๒
เหนือ	๑๒๘,๔๔๘.๐๐	๔๑,๖๖๑.๐๑	๓๕,๗๑๕.๕๐
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๗๖,๖๐๒.๐๐	๕๔,๗๔๑.๓๙	๔๒,๙๘๙.๘๐
กลาง	๙๘,๔๗๓.๐๐	๓๖,๙๓๖.๒๓	๓๒,๘๓๔.๙๑
ตะวันออก	๓๖,๔๓๘.๐๐	๒๔,๔๓๓.๔๙	๒๒,๐๙๘.๐๘
ใต้	๗๑,๔๐๑.๐๐	๗๒,๒๖๙.๖๔	๖๓,๖๘๒.๖๓
รวมทั้งประเทศ	**๕๑๑,๓๖๒.๐๐**	**๒๓๐,๐๔๑.๗๖**	**๑๙๗,๓๒๐.๙๒**

หมายเหตุ: * ข้อมูลพื้นที่ลุ่มน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำ จากคณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติ

ที่มา: กรมชลประทาน (๒๕๖๓)

กรมชลประทาน (๒๕๖๓) รายงานสถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓) พบว่า อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่มีปริมาตรน้ำ ๓๓,๖๑๙ ล้านลูกบาศก์เมตร ลดลงร้อยละ ๑๖.๙๐ จาก พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีปริมาตรน้ำ ๔๐,๔๕๔ ล้านลูกบาศก์เมตร และอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง มีปริมาตรน้ำ ๑,๕๘๔ ล้านลูกบาศก์เมตร ลดลงร้อยละ ๒๔.๔๔ จาก พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีปริมาตรน้ำ ๒,๐๙๖ ล้านลูกบาศก์เมตร นอกจากนี้อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่มีปริมาตรน้ำที่ใช้การได้ ๑๐,๐๙๕ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๓ ของปริมาตรน้ำในอ่าง ลดลงร้อยละ ๔๐.๓๐ จาก พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีปริมาตรน้ำที่ใช้การได้ ๑๖,๙๐๙ ล้านลูกบาศก์เมตร และอ่างเก็บน้ำขนาดกลางมีปริมาตรน้ำที่ใช้การได้ ๑,๒๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๕๗ ของปริมาตรน้ำในอ่าง ลดลงร้อยละ ๒๘.๙๒ จาก พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีปริมาตรน้ำที่ใช้การได้ ๑,๗๐๖ ล้านลูกบาศก์เมตร เมื่อพิจารณาแนวโน้มช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ พบว่า ในรอบ ๓ ปีนี้ ปริมาตรน้ำและปริมาณน้ำที่ใช้การได้ในอ่างเก็บน้ำทั้งสองขนาดมีแนวโน้มลดลง ดัง**ตารางที่ ๘**

ตารางที่ ๘ สถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง

ปี (พ.ศ.)	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่						
ปริมาตรน้ำ	**๓๖,๕๖๑**	**๓๒,๔๑๑**	**๓๘,๕๖๑**	**๔๔,๓๗๕**	**๔๐,๔๕๔**	**๓๓,๖๑๙**
เหนือ	๑๐,๔๙๐	๘,๓๐๔	๑๑,๑๓๑	๑๓,๙๓๔	๑๒,๐๐๐	๘,๗๓๒
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๓,๐๒๒	๒,๓๔๕	๓,๔๐๐	๔,๐๑๒	๒,๗๓๐	๒,๖๓๖
ตะวันออก	๔๒๘	๔๑๓	๕๑๔	๗๖๒	๕๔๑	๒๖๘
กลาง	๓๘๔	๓๔๘	๔๕๑	๖๐๒	๒๘๘	๒๑๙
ตะวันตก	๑๖,๔๗๐	๑๕,๘๖๐	๑๖,๙๗๐	๑๙,๒๘๖	๑๙,๔๑๑	๑๗,๕๐๗
ใต้	๕,๗๖๗	๕,๑๔๑	๖,๐๙๔	๕,๗๗๙	๕,๔๘๔	๔,๒๕๗
ปริมาตรน้ำที่ใช้การได้	**๑๓,๐๖๙**	**๘,๙๑๙**	**๑๕,๐๓๓**	**๒๐,๘๓๒**	**๑๖,๙๐๙**	**๑๐,๐๙๕**
เหนือ	๓,๗๖๑	๑,๕๗๕	๔,๔๐๒	๗,๑๘๘	๕,๒๕๕	๑,๙๘๘
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑,๓๘๑	๗๐๔	๑,๗๔๙	๒,๓๖๒	๑,๐๘๑	๙๘๖
ตะวันออก	๓๔๗	๓๓๒	๔๑๕	๖๖๒	๔๔๑	๑๖๘
กลาง	๓๓๓	๒๙๗	๓๙๑	๕๔๒	๒๒๕	๑๕๙
ตะวันตก	๓,๑๙๓	๒,๕๘๓	๓,๖๙๓	๖,๐๐๙	๖,๑๓๔	๔,๒๓๐
ใต้	๔,๐๕๔	๓,๔๒๘	๔,๓๘๓	๔,๐๖๙	๓,๗๗๓	๒,๕๖๔
อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง						
ปริมาตรน้ำ	**๑,๙๕๓**	**๑,๕๒๔**	**๒,๔๗๕**	**๓,๐๓๖**	**๒,๐๙๖**	**๑,๕๘๔**
เหนือ	๓๔๓	๒๐๗	๔๑๑	๖๒๓	๔๒๓	๒๘๗
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๘๖๑	๖๙๔	๑,๐๓๑	๑,๐๗๕	๖๗๓	๖๓๗
ตะวันออก	๒๖๖	๒๓๖	๓๗๔	๖๐๓	๔๒๐	๒๕๐
กลาง	๔๑	๔๘	๕๕	๑๙๗	๑๑๗	๘๒
ตะวันตก	๖๘	๒๙	๙๓	๑๑๑	๖๙	๔๐
ใต้	๓๗๔	๓๐๙	๕๑๒	๔๒๗	๓๙๔	๒๘๘
ปริมาตรน้ำที่ใช้การได้	**๑,๖๘๖**	**๑,๒๖๓**	**๒,๑๘๓**	**๒,๖๖๒**	**๑,๗๐๖**	**๑,๒๑๓**

ตารางที่ ๘ สถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง (ต่อ)

ปี (พ.ศ.)	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
เหนือ	๒๘๒	๑๔๖	๓๒๘	๕๓๔	๓๒๗	๑๙๑
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๗๒๖	๕๖๙	๘๘๘	๙๒๙	๕๒๔	๔๙๘
ตะวันออก	๒๒๗	๑๙๗	๓๓๕	๕๕๐	๓๖๕	๑๙๘
กลาง	๓๑	๓๙	๕๒	๑๗๓	๙๒	๕๘
ตะวันตก	๕๙	๒๐	๘๓	๑๐๒	๕๙	๓๒
ใต้	๓๖๐	๒๙๒	๔๙๗	๓๗๔	๓๓๙	๒๓๕

หน่วย: ล้านลูกบาศก์เมตร
หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ของทุกปี
ที่มา: กรมชลประทาน (๒๕๖๓)

ในส่วนของปริมาณน้ำบาดาล ข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (๒๕๖๓) รายงานสถิติน้ำบาดาลในประเทศจากข้อมูลบ่อสังเกตการณ์ ๑,๑๖๒ สถานี ๒,๐๙๘ บ่อ กระจายอยู่ใน ๒๗ แอ่งน้ำบาดาล พบว่า มีปริมาณน้ำบาดาลกักเก็บรวมทั้งประเทศ ๑.๑๓๗ ล้านล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เป็นปริมาณน้ำบาดาลที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างปลอดภัย ๔๕,๓๘๖ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี หรือร้อยละ ๓.๙๙ ของปริมาณน้ำบาดาลที่กักเก็บทั้งหมด โดยภาคกลางมีปริมาณน้ำกักเก็บมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓๑ ของปริมาณน้ำบาดาลที่กักเก็บทั้งหมด รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓๙, ๑๗.๕๑, ๑๔.๗๖, ๕.๔๓ และ ๔.๖๐ ตามลำดับ ในขณะที่น้ำบาดาลที่ใช้ได้อย่างปลอดภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔๘ ของปริมาณน้ำบาดาลที่ใช้ได้อย่างปลอดภัยทั้งประเทศ รองลงมา คือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก เมื่อพิจารณาตามลุ่มน้ำ ข้อมูลโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๖๒) พบว่า ลุ่มน้ำที่มีปริมาณน้ำบาดาลที่นำมาใช้ได้มาก ได้แก่ ลุ่มน้ำภาคใต้ ฝั่งตะวันออก น่าน และโขง ตามลำดับ ขณะที่ลุ่มน้ำที่มีปริมาณน้ำบาดาลที่สามารถนำมาใช้ได้น้อย ได้แก่ ท่าจีน ชายฝั่งทะเลประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี ตามลำดับ

๑.๔) ความต้องการใช้น้ำของประเทศ

ข้อมูลความต้องการใช้น้ำทั้งประเทศทั้งน้ำผิวดินและน้ำบาดาล ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๖๒/๒๕๖๓ ของกรมทรัพยากรน้ำ พบว่า ประเทศไทยมีความต้องการใช้น้ำทุกกิจกรรมรวม ๖๒,๔๕๗.๖๗ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยเป็นการใช้น้ำเพื่อเกษตรกรรมมากที่สุด ๕๑,๕๒๗.๖๒ ล้านลูกบาศก์เมตร หรือร้อยละ ๘๒.๕๐ ของความต้องการใช้น้ำทั้งหมด รองลงมา คือ การรักษาระบบนิเวศ อุปโภคบริโภค และอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓๕, ๓.๒๖ และ ๑.๘๙ ตามลำดับ

ส่วนการใช้น้ำบาดาลของประเทศไทยสำหรับบ่อเอกชนที่ขออนุญาตใน พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า มีจำนวนบ่อน้ำบาดาลรวม ๖๔,๙๔๖ บ่อ (ณ เดือนธันวาคม ๒๕๖๒) มีปริมาณน้ำบาดาลตามใบอนุญาตรวมทั้งสิ้นประมาณ ๕๙ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยเป็นการใช้น้ำบาดาลเพื่อการทำธุรกิจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗๕ ของปริมาณน้ำบาดาลทั้งหมดตามใบอนุญาต รองลงมา คือ เกษตรกรรม และอุปโภคบริโภค คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๐ และ ๑๗.๘๕ ตามลำดับ ทั้งนี้น้ำบาดาลที่ใช้จริงมีปริมาณรวม ๑๑.๗ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยเป็นการใช้น้ำบาดาลเพื่อการทำธุรกิจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๓๐ รองลงมา คือ เกษตรกรรม และอุปโภคบริโภค คิดเป็นร้อยละ ๙.๙๖ และ ๒.๗๔ ของปริมาณน้ำบาดาลทั้งหมดที่ใช้จริง ตามลำดับ (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, ๒๕๖๓) ดัง**ตารางที่ ๙**

ตารางที่ ๙ ความต้องการใช้น้ำทั้งประเทศ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๖๒/๒๕๖๓

ประเภทการใช้น้ำ	ความต้องการใช้น้ำ ๒๕๖๒/๒๕๖๓ (หน่วย: ล้านลูกบาศก์เมตร)	ร้อยละ
อุปโภคบริโภค	๒,๐๓๗.๖๓	๓.๒๖
เกษตรกรรม	๕๑,๕๒๗.๖๒	๘๒.๕๐
อุตสาหกรรม	๑,๑๗๗.๔๐	๑.๘๙
การรักษาระบบนิเวศ	๗,๗๑๕.๐๒	๑๒.๓๕
รวม	**๖๒,๔๕๗.๖๗**	**๑๐๐.๐๐**

หมายเหตุ: ปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งประเทศวิเคราะห์จากข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำ ๒ ส่วน ดังนี้

๑) แผนบริหารจัดการน้ำและเพาะปลูกฤดูฝน พ.ศ. ๒๕๖๒ ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน วันที่ ๑ พฤษภาคม - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

๒) ความต้องการใช้น้ำเชิงพื้นที่รายตำบลช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๒ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๖๓ ในพื้นที่เกษตรน้ำฝน (พื้นที่นอกเขตชลประทาน)

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำ (๒๕๖๓)

๑.๕) พื้นที่ชลประทาน

ข้อมูลพื้นที่ชลประทานจากรายงานของกรมชลประทาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ รายงานว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่การเกษตรรวม ๑๔๙.๒ ล้านไร่ มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทานประมาณ ๖๐.๓ ล้านไร่ และมีพื้นที่ชลประทานที่พัฒนาแล้วรวมทั้งสิ้น ๓๔.๖ ล้านไร่ ประกอบด้วยโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ๑๙.๕ ล้านไร่ โครงการชลประทานขนาดกลาง ๖.๒ ล้านไร่ และโครงการชลประทานขนาดเล็ก ๘.๙ ล้านไร่ รวมจำนวนโครงการทุกขนาด ๒๐,๕๘๙ โครงการ ปริมาตรน้ำกักเก็บประมาณ ๘๒.๖ ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่รับประโยชน์ทั้งสิ้น ๒๘.๖ ล้านไร่ ส่วนพื้นที่การเกษตรอื่น ๆ จะเป็นพื้นที่เกษตรน้ำฝน พื้นที่ชลประทานของประเทศไทยมีการกระจายตัวในภาคกลางมากที่สุด โดยเฉพาะในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและท่าจีน เมื่อประเมินระดับความพร้อมด้านการชลประทาน โดยใช้ตัวชี้วัดเป็นค่าพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรกรรม พบว่า ภาคกลางมีความพร้อมสูงสุดที่ร้อยละ ๔๖.๕๒ รองลงมาคือภาคเหนือ (ร้อยละ ๑๕.๕๙) ภาคใต้ (ร้อยละ ๑๔.๓๕) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ ๗.๔๙) ตามลำดับ ในมิติของลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำท่าจีนมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรกรรม สูงสุดที่ร้อยละ ๖๖.๔๒ และลุ่มน้ำสาละวินมีค่าน้อยที่สุด (ร้อยละ ๑.๖๖)

เมื่อพิจารณาครัวเรือนเกษตรที่มีพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน พบว่า ประเทศไทยมีครัวเรือนทั้งหมด ๒๑.๙๐ ล้านครัวเรือน มีครัวเรือนเกษตรทั้งหมด ๖.๑๑ ล้านครัวเรือน ซึ่งมีครัวเรือนเกษตรที่มีพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน ๕๔๑,๔๗๗ ครัวเรือน โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครัวเรือนเกษตร ๒,๗๙๕,๘๙๙ ครัวเรือน แต่มีเพียงร้อยละ ๕.๕๖ ที่มีพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน ขณะที่ภาคกลางมีครัวเรือนเกษตร ๑,๐๓๓,๑๑๒ ครัวเรือน และมีถึงร้อยละ ๑๗.๗๘ ที่มีพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน

๑.๖) พื้นที่ประสบภัยแล้งและอุทกภัย

ข้อมูลสถานการณ์ภัยแล้งของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ที่รายงานโดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า จำนวนราษฎรและครัวเรือนราษฎรที่ได้รับผลกระทบมีแนวโน้มลดลงทุกปี แต่ในส่วนของพื้นที่ความเสียหายทางการเกษตรมีขนาดพื้นที่เพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี

พ.ศ. ๒๕๕๗ ในส่วนของระดับความรุนแรงของพื้นที่แล้งซ้ำซากที่พิจารณาจากแผนที่พื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งซ้ำซาก พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่าพื้นที่ที่มีปัญหาภัยแล้งตั้งแต่ ๖ ครั้งขึ้นไปในรอบ ๑๐ ปี ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น หนองบัวลำภู ชัยภูมิ ขอนแก่น อุดรธานี ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี และบางส่วนของภาคกลางตอนบน เช่น สุโขทัย กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ในส่วนของสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รายงานข้อมูลว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ ประเทศไทยประสบปัญหาอุทกภัยครั้งใหญ่ปีละ ๔ - ๗ ครั้ง โดยปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีจำนวนครั้งของการเกิดอุทกภัยใหญ่ จำนวนและครัวเรือนราษฎร และมูลค่าความเสียหายมากที่สุด

รูปที่ ๑๔ การกระจายตัวของพื้นที่ชลประทาน

ที่มา: กรมชลประทาน (๒๕๖๓)

รูปที่ ๑๕ การกระจายตัวของพื้นที่ภัยแล้งและอุทกภัย

ที่มา: สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (๒๕๖๒)

๒) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศ

เมื่อพิจารณาจำนวนผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) ของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ พบว่า สัดส่วนผู้สูงอายุทั่วราชอาณาจักรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดย พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ ๑๖.๗๓ ของประชากร เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีร้อยละ ๑๔.๓๙ หรือเพิ่มจากประมาณ ๙.๕ ล้านคนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกว่า ๑๑ ล้านคนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อพิจารณาจำนวนผู้สูงอายุรายภาคพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด (ประมาณ ๓.๕ ล้านคน) รองลงมา คือ ภาคกลาง (ประมาณ ๒.๙ ล้านคน) แต่เมื่อพิจารณาสัดส่วนผู้สูงอายุรายภาค พบว่า ภาคเหนือมีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงสุด (ร้อยละ ๑๘.๘๗ ของประชากรทั้งภาค) รองลงมาคือภาคกลาง (ร้อยละ ๑๖.๖๓ ของประชากรทั้งภาค) ส่วนภาคใต้มีสัดส่วนน้อยที่สุด (ร้อยละ ๑๔.๕๖ ของประชากรทั้งภาค) ข้อมูลดังกล่าวสวนทางกับแนวโน้มประชากรวัยแรงงาน (อายุ ๑๕-๕๙ ปี) ที่มีแนวโน้มลดลง โดยปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั่วราชอาณาจักรมีประชากรวัยแรงงาน ๔๒.๘ ล้านคน (ร้อยละ ๖๔.๓๗) ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีประชากรวัยแรงงาน ๔๓.๒ ล้านคน (ร้อยละ ๖๕.๗๓) โดยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประชากรวัยแรงงานลดลง สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนว่าประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ตามนิยามของสหประชาชาติ ซึ่งหมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งประเทศ

๓) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

รายงานประเมินสถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ฉบับที่ ๕ (The Fifth Assessment Report: AR๕) ของคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change: IPCC) มีข้อค้นพบที่ชัดเจนว่าบทบาทและกิจกรรมของมนุษย์ ได้แก่ จำนวนประชากร กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ วิถีการดำเนินชีวิตการใช้พลังงาน การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน เทคโนโลยี และนโยบายด้านสภาพภูมิอากาศ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ รวมทั้งการวิเคราะห์ผลกระทบจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แนวทางการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อไม่ให้อุณหภูมิโลกสูงเกิน ๒ องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับช่วงก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงในระบบภูมิอากาศของ IPCC ในอีกกว่า ๑๐๐ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๖๔๓) พบว่าอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกจะเพิ่มสูงขึ้นประมาณ ๑.๑ - ๖.๔ องศาเซลเซียส ในกรณีที่ไม่มีการดำเนินการใด ๆ และคลื่นความร้อนจะเกิดถี่มากขึ้นและระยะเวลายาวนานขึ้น ความรุนแรงของการเย็นลงของอุณหภูมิในฤดูหนาวเป็นครั้งคราวและต่อเนื่อง รวมทั้งปริมาณฝนที่ตกลงมามีความรุนแรงมากขึ้นและเกิดขึ้นบ่อยครั้งในหลายภูมิภาคแต่ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน และค่าเฉลี่ยระดับน้ำทะเลโลกเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะมีระดับความเสี่ยงและความรุนแรงที่แตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค โดยภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่มีความเปราะบางสูงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การมีอุณหภูมิเฉลี่ยในภูมิภาคที่เพิ่มขึ้น ๔.๘ องศาเซลเซียส ในอีก ๑๐๐ ปีข้างหน้า ความถี่และความรุนแรงของสภาพอากาศสุดโต่ง เช่น คลื่นความร้อน ภัยแล้ง อุทกภัย และพายุโซโคลน เนื่องจากมีพื้นที่แนวชายฝั่งยาว มีการกระจุกตัวของประชากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามพื้นที่ชายฝั่ง และมีสภาพเศรษฐกิจที่พึ่งพิงเกษตรกรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และป่าไม้

ผลการจัดอันดับประเทศที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาวขององค์กร German watch ระบุว่าประเทศไทยเป็น ๑ ใน ๑๐ ประเทศที่มีความเสี่ยงสูง และการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา สรุปว่าในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๗๘) ประเทศไทยจะมีอุณหภูมิเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น และมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยมากกว่า ๓๕ องศาเซลเซียส ในช่วงฤดูร้อน ปริมาณน้ำฝนรายปีเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น และจำนวนวันฝนตกในช่วงฤดูฝนและการกระจายตัวของฝนเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำในแหล่งน้ำ และมีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งและอุทกภัยในบางพื้นที่ ซึ่งกระทบต่อการจัดการน้ำของประเทศในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาคเกษตร และภาคเมือง

๔.๒ การวิเคราะห์กรอบประเด็นและปัญหา ปัจจัยภายในและภายนอก ช่องว่างการพัฒนา และแรงขับเคลื่อนของการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

๔.๒.๑ การวิเคราะห์กรอบประเด็นและปัญหา (Problem Framework and Content Analysis)

การวิเคราะห์และกำหนดกรอบประเด็นและปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นสภาพปัญหาที่ประสบอยู่ทุกด้าน เป็นลักษณะของอาการ (symtoms) ที่แสดงให้เห็นสภาพและสถานการณ์ที่พบ เกิดจากสาเหตุต่างๆ (causes) ตามลำดับเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นปลาย ทั้งที่ใกล้ชิดกับปัญหาจนถึงสาเหตุต้นตอ (causal chain and root cause) ซึ่งประสบอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงระยะของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดย “อาการ” คือ สภาพปัญหาด้านที่ดินและทรัพยากรดินที่ยังปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วน “สาเหตุ” เป็นการวิเคราะห์ที่มาของอาการเหล่านั้น ซึ่งทำให้เห็นต้นตอหรือราก (root) ของปัญหาที่แท้จริง โดยแบ่งเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดัง**ตารางที่ ๑๐**

ตารางที่ ๑๐ สรุปการวิเคราะห์กรอบประเด็นและปัญหา ซึ่งระบุสภาพและสถานการณ์ เป็นอาการและสาเหตุขั้นต่างๆ ของการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย

อาการ	สาเหตุขั้นปลาย	สาเหตุขั้นกลาง	สาเหตุขั้นต้น
ปัญหาระดับโลก			
การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การสูญเสียที่ดินจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ด้านสิ่งแวดล้อม)	- การทำลาย คุกคาม ชนิดพันธุ์และระบบนิเวศ - ขาดเอกภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ - กิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสม	- โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ - ผังการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ครอบคลุม - การเพิ่มขึ้นของพื้นที่อุตสาหกรรม - การทำเกษตรผิดวิธี ไม่ยั่งยืน	- มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ - มีหลายหน่วยงานกำกับดูแล - ขาดองค์ความรู้ในการใช้ที่ดิน / ขาดเทคโนโลยี
ปัญหาระดับประเทศ			
แนวทางการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินยังไม่ชัดเจน ขาดการจัดการที่เป็นระบบ (ด้านเศรษฐกิจ)	- ขาดมาตรการทางกฎหมาย ภาษี และมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ ข้อมูลสารสนเทศ - ขาดการบูรณาการฐานข้อมูลการใช้ที่ดิน - ขาดการติดตามประเมินผล - แผนงานมีความซ้ำซ้อน	- มีหลายหน่วยงานกำกับดูแลตามวัตถุประสงค์	- มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ
การบริหารจัดการที่ดินในภาพรวมขาดเอกภาพ (ด้านการบริหารจัดการ)	- มีหลายหน่วยงานกำกับดูแลตามวัตถุประสงค์	- มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ	
ปัญหาระดับพื้นที่/ภูมิภาค – ด้านการจัดการที่ดิน			
พื้นที่ป่าไม้ลดลง (ด้านสิ่งแวดล้อม)	- การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้และต้นน้ำจากภาคเกษตรกรรมและที่อยู่อาศัย	- ประชาชนหรือเกษตรกรขาดที่ดินทำกิน - แนวเขตที่ดินของรัฐไม่ชัดเจน	- ไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง
ความขัดแย้ง/แข่งขันในการใช้ประโยชน์ที่ดินในมิติต่างๆ (ด้านเศรษฐกิจ)	- ความขัดแย้งในการใช้ที่ดินระหว่างภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม, ภาคเกษตรและเมือง ฯลฯ	- ความต้องการใช้ทรัพยากรแร่ - ความต้องการใช้พลังงาน - ความต้องการใช้ทรัพยากรน้ำ - ขาดเอกภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ	- มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ - มีหลายหน่วยงานกำกับดูแล - ขาดการบูรณาการแผนงานร่วมกัน
	- กิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสม	- ผังการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ครอบคลุม - การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	- มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ - มีหลายหน่วยงานกำกับดูแล - ขาดการบูรณาการแผนงานร่วมกัน
ความขัดแย้งเรื่องแนวเขตที่ดินระหว่างรัฐและประชาชน/เอกชน (ด้านสังคม)	- การบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ เช่น ป่าไม้ ป่าชายเลน พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่อนุรักษ์	- มีความต้องการใช้ที่ดินของประชาชน	- ประชาชนไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง - ประชาชนยากจน, ไม่มีเงิน, ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดิน
			- ขาดกลไกสนับสนุนทางการเงิน / การพัฒนาอาชีพ/ แหล่งเงินทุน

ตารางที่ ๑๐ สรุปการวิเคราะห์กรอบประเด็นและปัญหา ซึ่งระบุสภาพและสถานการณ์ เป็นอาการและสาเหตุขั้นต่าง ๆ ของการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย (ต่อ)

อาการ	สาเหตุขั้นปลาย	สาเหตุขั้นกลาง	สาเหตุขั้นต้น
		- แนวเขตที่ดินของรัฐไม่ชัดเจน	- การจัดการแนวเขตที่ดินขาดประสิทธิภาพ
		- ไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง	
	- ความขัดแย้งในการใช้ที่ดินระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ	- ความต้องการใช้ทรัพยากรแร่ - ความต้องการใช้พลังงาน - ความต้องการใช้ทรัพยากรน้ำ	
	- มีหลายหน่วยงานกำกับดูแล	- ขาดมาตรการทางกฎหมาย ภาษี และมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ ข้อมูลสารสนเทศ - ขาดการบูรณาการฐานข้อมูลการใช้ที่ดิน - ขาดการติดตามประเมินผล - แผนงานมีความซ้ำซ้อน	
	- การกระจายการถือครองที่ดินไม่เป็นธรรม	- ราคาที่ดินสูงขึ้น - ผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น / แรงงานต่างด้าว	
การใช้ประโยชน์ที่ดินไม่คุ้มค่า (ด้านสังคม)	- ที่ดินบางส่วนไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ ทั้งพื้นที่รัฐ เอกชน	- ขาดมาตรการ/กฎหมาย/ภาษีในการใช้ประโยชน์พื้นที่รกร้าง - ผังการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ครอบคลุม	- ขาดการทบทวนและประเมินผลกระทบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	- การซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไร	- ขาดการบังคับใช้มาตรการทางภาษี เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง	- ขาดการทบทวนและประเมินผลกระทบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับศักยภาพ (ด้านสังคม+สิ่งแวดล้อม)	- กิจกรรมการใช้ที่ดินของมนุษย์ไม่เหมาะสม	- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน - กฎหมายบางฉบับที่เอื้อให้มีการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมหรือการขยายตัวของเมือง เช่น พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน	- มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ - ขาดการทบทวนและประเมินผลกระทบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	- การบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ - การกระจายการถือครองที่ดินไม่เป็นธรรม	- ประชาชนไม่มีที่ดินทำกินจึงต้องการใช้ที่ดินเพื่อประกอบอาชีพและอยู่อาศัย	- ความยากจน - ขาดการพัฒนาอาชีพ - ขาดกลไกสนับสนุนทางการเงิน
การใช้ที่ดินที่มีศักยภาพด้านการเกษตรไปใช้ด้านอื่น (ด้านสังคม+สิ่งแวดล้อม)	- การทำการเกษตรไม่สามารถสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีแก่เกษตรกร	- ราคาผลผลิตตกต่ำ - ต้นทุนการผลิตสูง - ขาดองค์ความรู้ด้านการผลิต / การตลาด	- ไม่มีการทบทวนและประเมินผลกระทบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง - ขาดกระบวนการเสริมสร้างอาชีพและความรู้ - ขาดมาตรการช่วยเหลือทางการเงิน เช่น เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ

ตารางที่ ๑๐ สรุปการวิเคราะห์กรอบประเด็นและปัญหา ซึ่งระบุสภาพและสถานการณ์ เป็นอาการและสาเหตุขั้นต่าง ๆ ของการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย (ต่อ)

อาการ	สาเหตุขั้นปลาย	สาเหตุขั้นกลาง	สาเหตุขั้นต้น
ปัญหาระดับพื้นที่/ภูมิภาค – ด้านการคุณภาพดิน			
การสูญเสียดิน เช่น การชะล้างพังทลายของดิน (ด้านสังคม+สิ่งแวดล้อม)	- สภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ (การชะล้างตามธรรมชาติ)		
	- กิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินของมนุษย์ไม่เหมาะสม	- การทำเกษตรผิดวิธี ไม่ยั่งยืน	- ขาดองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการที่ดิน
		- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน - ผังการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ครอบคลุม	- ขาดการทบทวนและประเมินผลกระทบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	- การบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ	- ประชาชนไม่มีที่ดินทำกินจึงต้องการใช้ที่ดินเพื่อประกอบอาชีพและอยู่อาศัย	- ความยากจน - ขาดการพัฒนาอาชีพ - ขาดกลไกสนับสนุนทางการเงิน
คุณภาพดินเสื่อมโทรม เช่น ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินปนเปื้อนมลพิษ/สารเคมี/ดินเสีย/ดินเค็ม (ด้านสิ่งแวดล้อม)	- กิจกรรมการใช้ที่ดินของมนุษย์ไม่เหมาะสม เช่น การปลูกพืชเชิงเดี่ยว, การใช้ปุ๋ยหรือสารเคมีบนที่ดิน, การปล่อยของเสียจากผู้ประกอบการ ฯลฯ	- เกษตรกรขาดความรู้และเทคโนโลยี - ผู้ประกอบการขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม	- ขาดการให้ความรู้ การสร้างทางเลือกในการปลูกพืชที่ยั่งยืน - ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด
	- การบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ	- ประชาชนไม่มีที่ดินทำกินจึงต้องการใช้ที่ดินเพื่อประกอบอาชีพและอยู่อาศัย	- ความยากจน - ขาดการพัฒนาอาชีพ - ขาดกลไกสนับสนุนทางการเงิน

รูปที่ ๑๖ แผนผังสรุปการวิเคราะห์กรอบประเด็นและปัญหา ซึ่งระบุสภาพและสถานการณ์ เป็นอาการและสาเหตุขั้นต่างๆ ของการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย

๔.๒.๒ ปัจจัยภายในและภายนอก

การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน หรือจุดแข็ง จุดอ่อน ของการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อนำไปพัฒนาแผนปฏิบัติการด้านการบริการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ดำเนินการโดย SWOT Analysis โดยมีเครื่องมือ PESTEL ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกอีกทางหนึ่ง ผลการทบทวนปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ มีรายละเอียดดัง**ตารางที่ ๑๑**

ตารางที่ ๑๑ ผลการทบทวนปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
• ที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทยส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำการเกษตร ประกอบกับสภาพภูมิอากาศที่มีความเหมาะสม จึงทำให้ประเทศไทยมีฐานการผลิตทางการเกษตรที่แข็งแกร่งและเป็นรายได้หลักของประเทศ • ยังมีพื้นที่ว่างที่รองรับการใช้ประโยชน์ในมิติต่าง ๆ • การใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวม ยังเป็นไปตามศักยภาพ • ข้อจำกัดทางกายภาพของที่ดินมีน้อย/ ส่วนที่มีข้อจำกัดสามารถใช้เครื่องมือแก้ไขได้ • การเข้าถึงเทคโนโลยี/ ICT ของประชาชนมากขึ้น • ประชาชนมีจิตสาธารณะ/ มีความเป็นพลเมือง • ประชาชนมีความสามารถ/ ทักษะขั้นพื้นฐานดีขึ้น • มีคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) เป็นกลไกในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการที่ดินและการแก้ไขปัญหาในภาพรวม โดยมีการจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบนโยบาย (Policy Framework) ด้านที่ดินและทรัพยากรดินในระยะยาว • สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) เป็นส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศโดยตรง • มีพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่เป็นกฎหมายเฉพาะของตนเอง • มีกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่ดินและทรัพยากรดินที่เอื้อต่อการบูรณาการทำงาน	• ผังนโยบายสำหรับสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการ ยังไม่สมบูรณ์ • ปัญหาด้านเอกภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยมีหลายหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวของกับการบริหารจัดการที่ดินในแต่ละระดับ • การจัดทำแผนงานมักต้องปรับเปลี่ยนตามนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายทางการเมืองและการปกครองในแต่ละช่วงเวลา ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน • ความไม่ชัดเจนของขอบเขตพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ เนื่องจากเทคโนโลยีการจัดทำแผนที่ในอดีตไม่สามารถกำหนดรายละเอียดขอบเขตพื้นที่ได้อย่างชัดเจนหรือไม่ตรงกัน และจากการที่มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้แผนที่แนบท้ายประกาศมีขนาดมาตราส่วนแตกต่างกัน จึงเกิดปัญหาการทำกินของประชาชนที่อยู่มาก่อนการประกาศเขตป่าไม้ ทำให้ประชาชนกลายเป็นผู้บุกรุก เกิดปัญหาแนวเขตที่ดินทับซ้อนและแนวเขตพื้นที่ป่าไม่ชัดเจน • การขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่เพียงพอต่อการควบคุม การบริหารจัดการ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน • ขาดระบบฐานข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการที่ดินในภาพรวมของประเทศที่เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ ข้อมูลกระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ เกิดปัญหาในการนำมาใช้งานร่วมกัน • ยังมีปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้และต้นน้ำอย่างต่อเนื่อง • การกระจายการถือครองที่ดินในประเทศไทยเกิดจากการมีที่ดินจำนวนจำกัด ในขณะที่จำนวนประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่สิทธิในการถือครองกระจุกตัวภายในกลุ่มคนเพียงส่วนน้อย • ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมถูกเปลี่ยนมือไปอยู่ในการครอบครองของผู้ที่ไม่ใช้เกษตรกร เนื่องจากราษฎรขายสิทธิทำกินหรือการจำนอง

ตารางที่ ๑๑ ผลการทบทวนปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (ต่อ)

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
	• ราษฎรบางส่วนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินทำกินไม่พอ หรือมีที่ดินแต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ปัญหาที่ดินรกร้าง หรือการถือครองที่ดินโดยไม่ได้ทำประโยชน์หรือใช้ประโยชน์ไม่เต็มศักยภาพ ปัญหาการใช้ที่ดินไม่คุ้มค่า • ที่ดินที่นำมาจัดให้กับเกษตรกรหลายพื้นที่มีสภาพไม่เหมาะสม และขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเป็นไปด้วยความล่าช่า ส่งผลให้ราษฎรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินที่รัฐจัดให้ยังคงมีสภาพยากไร้เช่นเดิม • ปัญหาการขาดแคลนที่ดินของรัฐที่จะนำมาจัดให้กับประชาชน นำไปสู่การบุกรุกเพื่อทำกินในที่ดินของรัฐประเภทต่าง ๆ กลายเป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนมาอย่างต่อเนื่อง • พื้นที่ดินบางส่วนมีปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เช่น ดินอินทรีย์ ดินเค็ม ดินเปรี้ยวจัด ดินค่อนข้างเป็นทราย ดินทรายจัด ดินตื้น และดินบนพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนหรือพื้นที่ภูเขาลาดชันสูง นอกจากนี้ยังพบปัญหาคุณภาพดินเสื่อมโทรมจากการทำการเกษตรไม่เหมาะสม เช่น การปลูกพืชซ้ำซาก การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับศักยภาพดิน การใช้ที่ดินที่มีศักยภาพด้านการเกษตรไปใช้ด้านอื่น การปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตร ภัยทางธรรมชาติ • ปัญหาการสูญเสียหน้าดิน (ดินหาย) และการชะล้างพังทลายของดิน • ปัญหาความขัดแย้ง / แข่งขันการใช้ประโยชน์ที่ดินในมิติต่างๆ (แยกกรณี เช่น ความขัดแย้งระหว่างภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตร) • หน่วยงานระดับปฏิบัติการในพื้นที่บางหน่วยงานยังขาดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่

สำหรับการทบทวนปัจจัยภายนอก หรือโอกาสและอุปสรรค ได้ประยุกต์ใช้เครื่องมือ PESTEL ซึ่งวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ๖ ด้าน ประกอบด้วย ด้านนโยบายและการเมือง ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และกฎหมาย/ระเบียบ เข้ามาสนับสนุนเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพและสถานการณ์ของปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ซึ่งจำแนกประเด็นปัจจัยภายนอกต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดัง**ตารางที่ ๑๒**

ตารางที่ ๑๒ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วยเครื่องมือ PESTEL ซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

ด้านนโยบาย / การเมือง (Political; P)	ด้านเศรษฐกิจ (Economic; E)	ด้านสังคม (Social; S)	ด้านเทคโนโลยี (Technological; T)	ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental; E)	ด้านกฎหมาย/ระเบียบ (Legal; L)
โอกาส (Opportunities; O)					
• เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนยังคงเป็นแนวทางพัฒนาหลักของโลก โดยมีค่าเป้าหมายจนถึงปี ค.ศ. ๒๐๓๐ (พ.ศ. ๒๕๗๓) ทำให้การดำเนินงานตามร่างนโยบายฯ ตลอดทั้งช่วง มีความสอดคล้องกับแนวทางและเป้าหมายดังกล่าว • แผนระดับใหญ่ของประเทศมีแนวทางที่ชัดเจนในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่มุ่งเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน • นโยบายรัฐบาล (พ.ศ. ๒๕๖๒) เน้นการปกป้อง ฟื้นฟูป่าไม้ การแก้ปัญหาที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดิน การปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย • นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ เน้นการใช้เทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการ • แผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม เขตเศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ จะช่วยลดปัญหาด้านที่ดินในบางมิติ เช่น ที่ดินทิ้งร้าง, การใช้ที่ดินไม่เต็มศักยภาพ, การใช้ที่ดินไม่คุ้มค่า เป็นต้น	• ยังมีพื้นที่ว่าง/ถูกทิ้งร้างรอการใช้ประโยชน์อีกมาก • การใช้ที่ดินในภาพใหญ่ ยังสอดคล้องกับศักยภาพด้านที่ดิน • ที่ดินของไทยใช้ประโยชน์ได้หลายรูปแบบ และสามารถทำการเกษตรได้หลากหลาย • ข้อจำกัดทางกายภาพของที่ดินของไทยมีน้อย หรือถ้ามีข้อจำกัดก็สามารถแก้ไขด้วยเครื่องมือ/การบริหารจัดการได้ • การพัฒนาทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลาง (Multi-Polar World), ประเทศเศรษฐกิจใหม่, การเชื่อมโยงเศรษฐกิจของอาเซียนเข้ากับเศรษฐกิจโลกในทุกมิติ ทำให้มีการใช้ที่ดินให้คุ้มค่ามากขึ้น แนวโน้มที่ดินรกร้างไม่เกิดประโยชน์ลดลง	• ทักษะ/ความสามารถขั้นพื้นฐานของประชาชนดีขึ้น • ประชาชนมีจิตสำนึก มีความหวงแหนในทรัพยากรท้องถิ่นมากขึ้น • ความเป็นพลเมืองของประชาชนเพิ่มมากขึ้น • การเข้าถึงเทคโนโลยี, อินเทอร์เน็ต, ICT ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลมีความรอบรู้มากขึ้น • แนวโน้มจำนวนคนจน/คนยากไร้ของประเทศที่ลดลง เป็นปัจจัยบวกในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน	• การใช้เทคโนโลยีทำให้โครงสร้างพื้นฐานการจัดการที่ดิน เช่น ระบบฐานข้อมูล ระบบภูมิสารสนเทศ มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น • เทคโนโลยีหรือเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการที่ดินมีความทันสมัยมากขึ้น ทำให้กระบวนการจัดการที่ดินของฝ่ายปฏิบัติ เช่น การรังวัดที่ดิน, การกำหนดแนวเขตป่าไม้, การแก้ไขพื้นที่ทับซ้อน ฯลฯ ทำได้รวดเร็ว	• ประชาชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น • ประชาชนมีความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น • มีองค์กรระดับท้องถิ่นหรือชุมชน/จิตอาสา ที่ช่วยดูแลด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น • ประชาชนได้รับประโยชน์จากการบริการของระบบนิเวศ	• มีกฎหมายหลายฉบับที่ครอบคลุมการบริหารจัดการที่ดินในหลายด้าน และส่งเสริมให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการ

ตารางที่ ๑๒ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วยเครื่องมือ PESTEL ซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน (ต่อ)

ด้านนโยบาย / การเมือง (Political; P)	ด้านเศรษฐกิจ (Economic; E)	ด้านสังคม (Social; S)	ด้านเทคโนโลยี (Technological; T)	ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental; E)	ด้านกฎหมาย/ระเบียบ (Legal; L)
ภัยคุกคาม (Threat; T)					
• ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาจส่งผลต่อรูปแบบการใช้ที่ดิน ความขัดแย้งในการใช้ที่ดิน เช่น ข้อตกลง RCEP, การรวมกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง, การส่งเสริมการใช้กรอบการลงทุนระดับภูมิภาค (Regional Investment Framework: RIF) • การวางเป้าหมาย กลยุทธ์ของแผนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ไม่ชัดเจน จะส่งผลระยะยาวในการบริหารจัดการที่ดิน • นโยบายเร่งด่วนของรัฐในการหาและพัฒนาแหล่งพลังงาน พลังงานทดแทน พลังงานทางเลือก เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ที่ดินของประเทศ • การเปลี่ยนรัฐบาล อาจทำให้นโยบาย ทิศทางการพัฒนา รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดการที่ดินเปลี่ยนแปลงไป ทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง	• แนวโน้มราคาที่ดินสูงขึ้น ทำให้การจัดสรรที่ดินที่เหมาะสมยากขึ้น หรือได้รับที่ดินที่ไม่มีศักยภาพ • การเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานและทรัพยากรการผลิต ทำให้รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินเปลี่ยนไป • ปัญหาคุณภาพดิน ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรเนื่องจากผลผลิตลดลง เกษตรกรอาจเปลี่ยนอาชีพ เปลี่ยนรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน • บทบาทของทรัพยากรแรงที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงจากการผลิตเพื่อส่งออก มาเป็นการผลิตเพื่อป้อนอุตสาหกรรมภายในประเทศ • การขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้พื้นที่เมืองและภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการใช้ที่ดินของประเทศ • ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรยังคงเป็นปัญหาที่กระทบต่ออาชีพและการถือครองที่ดิน	• สังคมพัฒนาไปสู่ความเป็นเมือง (Urbanization) มากขึ้น ความต้องการระบบโครงสร้างพื้นฐาน และความต้องการพลังงานมากขึ้น • ประชากรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เกิดความต้องการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพิ่มขึ้น • โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไป รวมถึงประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อความต้องการใช้พื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ในการทำเกษตรกรรม กำลังแรงงานลดลง และต้องพึ่งพาสวัสดิการภาครัฐมากขึ้น • แรงทดดันจากกลุ่มภาคประชาชน องค์กรเอกชน ที่ได้รับหรือเสียผลประโยชน์จากการป้องกันการบุกรุก คุกคามทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม • ความสนใจของคนรุ่นใหม่ในการต่อยอดและพัฒนาการด้านการเกษตรมีแนวโน้มที่ลดลง ประกอบกับเกษตรกรรุ่นเดิมกำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุ	• ระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบฐานข้อมูลที่ยังกระจัดกระจายในหลายหน่วยงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพและการบูรณาการในการแก้ไขปัญหา • หน่วยงานหรือบุคลากรระดับปฏิบัติงาน ยังขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการจัดการที่ดิน	• การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่คาดการณ์ได้ยาก อาจส่งผลต่อการบริหารจัดการที่ดินในอนาคต เช่น อุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้นและความแปรปรวนของฤดูกาล เกิดความไม่แน่นอนในระยะเวลาการเพาะปลูกและมีความเสี่ยงจากภัยแลง น้ำท่วม • การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้สังคมเกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น เนื่องจากคนจนไม่มีทรัพยากรในการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ไม่สามารถอพยพไปอาศัยอยู่ที่อื่นได้ และเกิดการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ • ทรัพยากรพลังงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนธุรกิจและอุตสาหกรรม ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน เพิ่มมากขึ้น • การเร่งเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เช่น ข้าว ยางพารา อ้อย และมันสำปะหลัง เป็นต้น ทำให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่า การลักลอบตัดและค้าไม้ การลักลอบค้าและล่าสัตว์ป่า การเกิดไฟป่า	• กฎหมายหลายฉบับยังมีความล้าสมัย และขาดการควบคุมและบังคับใช้ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร • กฎหมายหรือมาตรการที่ออกมาใหม่หลายฉบับเป็นผลมาจากคำสั่ง คสช. ซึ่งเป็นการออกกฎหมายในรูปแบบพิเศษ จึงเป็นประเด็นว่าสำหรับกลไกรัฐสภาปกติจะสามารถออกกฎหมายที่เด็ดขาดได้หรือไม่ • กฎหมายผังเมืองและการจัดทำผังเมืองมีขั้นตอนมาก ทำให้ล่าช้าในการประกาศใช้เป็นผลให้ไม่ทันต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว • แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ครอบคลุมทั้งประเทศ • เครื่องมือทางกฎหมายส่วนใหญ่มุ่งไปที่การจัดสรรที่ดินอย่างเหมาะสมในทางเศรษฐกิจ ไม่ครอบคลุมทั้ง ๓ ด้าน (เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม) • รัฐยังขาดมาตรการทางภาษีในการจัดการที่ดิน

ตารางที่ ๑๒ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วยเครื่องมือ PESTEL ซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน (ต่อ)

ด้านนโยบาย / การเมือง (Political; P)	ด้านเศรษฐกิจ (Economic; E)	ด้านสังคม (Social; S)	ด้านเทคโนโลยี (Technological; T)	ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental; E)	ด้านกฎหมาย/ระเบียบ (Legal; L)
	• เกษตรกรที่ใช้ที่ดิน ขาดการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ขาดความรู้ด้านการผลิต การตลาด				• กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินหลายฉบับ มีมติคณะรัฐมนตรีหลายเรื่อง ทำให้แนวเขตที่ดินจำนวนมากประกาศต่างกรรมต่างวาระ

๔.๒.๓ การวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis)

การวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์หรือประเมิน เพื่อหาโอกาสพัฒนา โดยวิเคราะห์ส่วนต่างระหว่างสิ่งที่ปฏิบัติอยู่ รวมถึงผลการปฏิบัติในปัจจุบัน กับเป้าหมาย อันจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ โดยมีข้อมูลที่พิจารณา ได้แก่

- ช่องว่างจากสถานการณ์ด้านการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่ยังเป็นปัญหาสำคัญในช่วงเวลาของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)
- ช่องว่างเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ สามารถสรุปช่องว่างด้านการจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ในช่วงเวลาของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ได้ดังนี้

๑) ช่องว่างจากสถานการณ์ด้านการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่สำคัญในช่วงเวลาของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

สถานการณ์ปัญหาด้านการจัดการที่ดิน พบว่า มีประเด็นปัญหาที่สำคัญและยังต้องบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เช่น

- พื้นที่ป่าของประเทศเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ส่วนป่าในพื้นที่ภาคเหนือมีขนาดลดลง ซึ่งการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศมีความเสี่ยงจากทั้งความเสื่อมโทรมของป่า การใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสม ไฟป่า รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลต่อความอุดมสมบูรณ์ของป่า
- ยังมีที่ดินถูกทิ้งร้างรอการใช้ประโยชน์ ซึ่งหากที่ดินเหล่านี้ถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การจัดที่ดินทำกิน หรือการเพิ่มมูลค่า จะช่วยบรรเทาปัญหาการจัดการที่ดินด้านดังกล่าวได้
- การใช้ประโยชน์ที่ดินบางส่วนยังไม่เป็นไปตามศักยภาพ และไม่เป็นไปตามผังเมืองที่กำหนด
- ปัญหาความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของผู้ใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพที่พึ่งพาแรงงานเป็นหลัก เช่น ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและด้านป่าไม้ เป็นกลุ่มคนมีงานทำที่ยากจน ซึ่งอาจเป็นแรงผลักดันให้เกษตรกรเปลี่ยนอาชีพหรือทิ้งที่ดินทำกินของตนเองได้
- จำนวนผู้ถือครองที่ดินทางการเกษตรขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนว่ายังต้องจัดการเรื่องความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดิน การกระจายการถือครองอย่างเป็นธรรม
- ยังมีปัญหาเรื่องการไร้ที่ดินทำกิน โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- มีแนวโน้มภัยแล้งรุนแรง โดยเฉพาะบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางตอนบน มีพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งซ้ำซาก นอกจากนี้พื้นที่เกษตรกรรรมส่วนใหญ่ยังคงเป็นพื้นที่เกษตรน้ำฝน (นอกเขตชลประทาน) ซึ่งมักประสบปัญหามีน้ำใช้ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ
- ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่อาจส่งผลต่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น การกัดเซาะชายฝั่ง ฯลฯ

- ปัญหาเชิงการบริหารจัดการ (ความเป็นเอกภาพของหน่วยงาน ประสิทธิภาพของกฎหมาย มาตรการ กลไกเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการ การบูรณาการข้อมูล การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชน)

๒) ช่องว่างเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์ปัญหาด้านการจัดการที่ดิน รวมถึงช่องว่างเกี่ยวกับสถานการณ์ สามารถสรุปช่องว่างเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- **<u>ด้านเศรษฐกิจ</u>** เช่น ยังมีที่ดินถูกทิ้งร้างรอการใช้ประโยชน์ ซึ่งควรนำมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์และเพิ่มมูลค่า ที่ดินบางส่วนยังใช้ประโยชน์ไม่ถูกต้องตามศักยภาพหรือไม่มีศักยภาพสูงสุด แผนผังประโยชน์การใช้ที่ดินยังไม่ครอบคลุม รวมถึงการเพิ่มขึ้นของพื้นที่เมือง/อุตสาหกรรม พื้นที่เกษตรกรรม จะทำให้เกิดการแข่งขันในการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต เพราะที่ดินมีจำกัด เป็นต้น
- **<u>ด้านสังคม</u>** เช่น การจัดการเรื่องความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินโดยเฉพาะด้านการเกษตร ให้มีความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน ความยากจนของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรและด้านป่าไม้ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างความรู้ และทักษะ รวมถึงกลไกด้านการตลาด การเงิน การสร้างการมีส่วนร่วมจากท้องถิ่นและชุมชน เป็นต้น
- **<u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u>** เช่น การเพิ่ม ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่อนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ เพื่อตอบสนองเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน เป็นต้น

๔.๒.๔ การวิเคราะห์แรงขับเคลื่อน (Driving Force)

การวิเคราะห์แรงขับเคลื่อน (Driving Forces) ของการพัฒนาที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกัน ทั้งทำให้เห็นจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาที่ดินและทรัพยากรดิน อีกทั้งการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ที่ยังมีอยู่ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนทุกระดับที่เกี่ยวข้องและต่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินในระยะต่อไป แรงขับเคลื่อน (Driving Force) เป็นปัจจัยที่จะขับเคลื่อนนโยบายหรือแนวทางในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศในอนาคตว่าจะไปในทิศทางใด ทั้งนี้แรงขับเคลื่อน เป็นส่วนหนึ่งของกรอบแนวคิด DPSIR Framework ซึ่งประกอบด้วย แรงขับเคลื่อน (Driving Force; D), แรงทดดัน (Pressure; P), สถานะ (States; S), ผลกระทบ (Impact; I), การตอบสนอง (Responses; R) โดยทุกองค์ประกอบต่างมีความสัมพันธ์กัน เช่น การตอบสนอง (R) ของรัฐบาลในการออกนโยบาย กฎหมายต่างๆ มาตรการทางภาษีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน หรือนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลถึงทั้งแรงขับเคลื่อน (D) ที่จะต้องปฏิบัติตามนโยบายและทิศทางการพัฒนา แรงกดดัน (P) จากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม การพัฒนาเมืองและการท่องเที่ยว ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่งผลถึงสถานะ (S) ที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลง เช่น คุณภาพดินเสื่อมโทรม การเปลี่ยนรูปแบบใช้ประโยชน์ที่ดิน และส่งผลถึงผลกระทบ (I) ในระดับกว้าง เช่น ความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่แย่ลง การใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ถูกต้องตามศักยภาพ เป็นต้น

๑) แรงขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจ

๑.๑) ความต้องการใช้ที่ดินเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ แบ่งเป็น

- การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูกพืช การปศุสัตว์ การประมง โดยเฉพาะการผลิตพืชเพื่อการส่งออก การส่งเสริมการปลูกพืชพลังงานทำให้รูปแบบการเกษตรเป็นแบบเชิงเดี่ยวและใช้พื้นที่มาก หรือในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ กระบือ พื้นที่ภาคใต้ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง เป็นต้น
- การใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม รวมถึงนโยบายส่งเสริมการลงทุน การเป็นฐานการผลิตเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาคอาเซียน และทวีปเอเชีย นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม S-Curve, New S-Curve, อุตสาหกรรมจากฐานชีวภาพ เป็นต้น ทำให้มีเขตอุตสาหกรรม เช่น EEC หรือการเพิ่มจำนวนของนิคมอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม เขตเศรษฐกิจพิเศษ
- การใช้ที่ดินสำหรับพื้นที่เมือง จากข้อมูลของกรมการปกครอง พบว่า ประชากรของไทยมีแนวโน้มอาศัยอยู่ในเขตเมือง (เทศบาล) มากขึ้นทุกปี เนื่องจากการกระจายความเจริญลงสู่ท้องถิ่นยังไม่ทั่วถึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากร ซึ่งการเพิ่มขึ้นของพื้นที่เมืองทำให้มีความต้องการระบบสาธารณูปโภค ระบบคมนาคมขนส่ง การบริการต่าง ๆ
- การใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวและบริการ เนื่องจากประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนติดอันดับโลก โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ นโยบายของภาครัฐจึงส่งเสริมการท่องเที่ยว การบริการ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นรวมถึงกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม ทำให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก แหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ระบบขนส่งมวลชนในท้องถิ่น
- การใช้ที่ดินเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการพัฒนาระบบคมนาคมทางถนน ทางราง ทางอากาศ และทางน้ำ เพื่อกระจายความเจริญและอำนวยความสะดวกในการเดินทาง รองรับความต้องการใช้ที่ดินอื่น ๆ ทั้งหมด รวมถึงรองรับการเชื่อมโยงแนวเขตเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น GMS Economic Corridor, การเป็นศูนย์กลางการบินของภูมิภาคอาเซียน, การรองรับเขตพัฒนาพิเศษ

๑.๒) การนำที่ดินถูกทิ้งร้างหรือไม่ได้รับการพัฒนามาใช้ประโยชน์ เนื่องจากแรงผลักดันของความต้องการใช้ที่ดินในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบเชิงบวกในการจัดการที่ดิน เช่น การสร้างมูลค่าแก่ที่ดินนั้น การจัดที่ดินแก่ผู้ยากไร้ การใช้ที่ดินให้เป็นไปตามศักยภาพ เป็นต้น

๒) แรงขับเคลื่อนด้านสังคม

แรงขับเคลื่อนด้านสังคมซึ่งมาจากการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย พบว่า เกี่ยวข้องกับ “ความต้องการใช้ที่ดินของประชาชน/เอกชน” ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่ต้องการพื้นที่ดินและทรัพยากรดินไปพัฒนาในด้านต่าง ๆ อีกทั้ง แรงกดดันจากภาวะเศรษฐกิจครัวเรือนของประชาชนบางกลุ่ม เช่น มีความยากจนหรือไม่มีเงินซื้อที่ดิน การเป็นหนี้สิน ซึ่งแม้ในอดีตถึงปัจจุบันมีกลไกการขึ้นทะเบียนเพื่อขอจัดสรรที่ดินทำกินแต่ก็ยังประสบปัญหาบางประการ เช่น พื้นที่ดินที่เหมาะสมมีน้อยลง

ราคาที่ดินสูงขึ้นเรื่อยๆ หรือได้รับที่ดินแล้วแต่ไม่สามารถดำรงชีพได้ ดังนั้น การจัดสรรที่ดินจึงยังเป็นประเด็นสำคัญในการจัดการที่ดินในอนาคต โดยความต้องการใช้ที่ดินของประชาชน/เอกชน แบ่งได้เป็น การทำพื้นที่การเกษตร การพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ การพัฒนาเมือง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไป เนื่องจากสัดส่วนผู้สูงอายุทั่วประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดย พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ ๑๖.๗๓ ของประชากร สะท้อนว่าอัตราการเกิดของประชากรไทยลดลง และในอนาคตประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ทำให้ความต้องการที่ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุมีเพิ่มขึ้น รวมถึงทัศนคติหรือพฤติกรรมการบริโภค การประกอบอาชีพ ที่เปลี่ยนไป เช่น คนรุ่นใหม่ที่สนใจทำการเกษตรลดลงเพราะมองว่าเป็นอาชีพที่รายได้น้อย ใช้แรงงานหนัก ไม่มั่นคง หรือการเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคไปสู่การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ การเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย ซึ่งกระตุ้นการบริโภคสินค้าเกษตรมากขึ้นและอาจส่งผลต่อการขยายพื้นที่เกษตรกรรม ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร

๓) แรงขับเคลื่อนด้านสิ่งแวดล้อม

แรงขับเคลื่อนด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งมาจากการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย พบว่า เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ต้นน้ำ เนื่องจากในนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ รวมถึงนโยบายป่าไม้แห่งชาติของกรมป่าไม้ ตั้งเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ (ป่าเพื่อการอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ ป่าเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕) ในอนาคตจึงยังมีแนวทางการฟื้นฟูสภาพป่า การเพิ่มพื้นที่ป่าโดยชุมชน หรือป่าเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อประโยชน์ต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ

๔) แรงขับเคลื่อนด้านการบริหารจัดการ

แรงขับเคลื่อนจากการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน มีประเด็นที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับจุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสประกอบด้วย

- การดำเนินงานตามนโยบายแผนงานที่เกี่ยวข้องกับที่ดินของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นในเรื่องการอนุรักษ์ ฟื้นฟู การจัดที่ดินทำกิน ลดความเหลื่อมล้ำ การใช้ที่ดินโดยรักษาสมดุลธรรมชาติและยั่งยืน การเพิ่มมูลค่าให้แก่ที่ดิน การใช้ที่ดินให้ถูกต้องตามศักยภาพ เป็นต้น
- การมีหน่วยงานเฉพาะที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ คือ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) และหน่วยงานระดับกระทรวง คณะอนุกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีอำนาจในการกำกับดูแล แก้ไขปัญหาและอุปสรรคจาการบริหารจัดการที่ดินของหน่วยงานต่าง ๆ โดยตรง เช่น การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบที่เป็นอุปสรรค การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน เป็นต้น
- นโยบายหรือแผนงานของภาครัฐ ที่เน้นความเป็นเอกภาพ ลดขั้นตอน เพิ่มความคล่องตัว เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การใช้เทคโนโลยี มีแนวโน้มทำให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็วมากขึ้น โดยต้องมีการเสริมสร้างองค์ความรู้ ฝึกการปฏิบัติการแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดัง**ตารางที่ ๑๓**

ตารางที่ ๑๓ แรงขับเคลื่อนการพัฒนาที่ดินและทรัพยากรดินด้านต่าง ๆ รวมถึงจุดอ่อน/อุปสรรค และโอกาสในการพัฒนา

แรงขับเคลื่อน	จุดอ่อน/อุปสรรค	โอกาส
๑. ด้านเศรษฐกิจ		
๑.๑ ความต้องการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินสำหรับ ● ภาคเกษตรกรรม (การเพาะปลูก, ปศุสัตว์, ประมง) ● ภาคอุตสาหกรรม (พื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม เช่น EEC, นิคมอุตสาหกรรม, เขตประกอบการอุตสาหกรรม) ● ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ● การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การคมนาคม (ทางถนน, ราง, อากาศ, น้ำ), การพัฒนาเมือง ฯลฯ) ๑.๒ การใช้ที่ดินว่างเปล่าที่ยังไม่ใช้ประโยชน์	● การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับศักยภาพ ● ความขัดแย้ง/แข่งขันในการใช้ประโยชน์ที่ดินระหว่างภาคส่วน ● ผังนโยบายในภาพรวม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ยังไม่สมบูรณ์	● ยังมีพื้นที่ว่างรอการใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ● การใช้ที่ดินในภาพใหญ่ยังสอดคล้องกับศักยภาพที่ดิน ● ที่ดินของไทยใช้ประโยชน์ได้หลายประเภท ทำการเกษตรได้หลากหลาย ● ที่ดินมีข้อจำกัดน้อย / บริเวณที่มีข้อจำกัดแต่แก้ไขด้วยเครื่องมือและการบริหารจัดการ
๒. ด้านสังคม		
๒.๑ ความต้องการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินของประชาชน/เอกชน ● การขยายพื้นที่ทางการเกษตร ● การพัฒนาอุตสาหกรรม ● การท่องเที่ยวและบริการ ● การพัฒนาเมือง ● การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ๒.๒ โครงสร้างประชากร ๒.๓ ทัศนคติทางอาชีพและพฤติกรรมการบริโภค	● การบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ ● การถือครองที่ดินไม่เป็นธรรม/ความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดิน ● ความขัดแย้งแนวเขตที่ดินระหว่างรัฐและประชาชน ● ปัญหาความยากจนและหนี้สิน ● ประชาชนขาดองค์ความรู้เทคโนโลยีในการใช้ที่ดิน ● ประชาชนขาดจิตสำนึก/ความตระหนักในการใช้ที่ดินและทรัพยากรดิน	● ประชาชนมีทักษะ ความสามารถขั้นพื้นฐานมากขึ้น ● ประชาชนเข้าถึงเทคโนโลยี/ICT / อินเทอร์เน็ตมากขึ้น ทำให้มีข้อมูลและการรับรู้ข่าวสารดีขึ้น ● ประชาชนมีจิตสาธารณะ/ความเป็นพลเมืองมากขึ้น
๓. ด้านสิ่งแวดล้อม		
๓.๑ การใช้ทรัพยากรดินและที่ดิน ในมิติของการอนุรักษ์ให้คงอยู่ การฟื้นฟู การนำไปใช้ประโยชน์ตามศักยภาพ ● พื้นที่ป่าไม้, พื้นที่อนุรักษ์ ● แหล่งน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ	● คุณภาพดินเสื่อมโทรม ● ดินปนเปื้อน ● การสูญเสียดิน/ชะล้างพังทลายของดิน ● ภัยคุกคาม ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	● ประชาชนมีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ● มีความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ● ประชาชนได้รับประโยชน์จากบริการของระบบนิเวศ ● มีองค์กรระดับท้องถิ่นและจิตอาสาที่ช่วยดูแลสิ่งแวดล้อม ● มีกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรดินที่ครอบคลุม

ตารางที่ ๑๓ แรงขับเคลื่อนการพัฒนาที่ดินและทรัพยากรดินด้านต่าง ๆ รวมถึงจุดอ่อน/อุปสรรค และโอกาสในการพัฒนา (ต่อ)

แรงขับเคลื่อน	จุดอ่อน/อุปสรรค	โอกาส
๔. ด้านการบริหารจัดการ		
๔.๑ นโยบาย/แผน เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินและทรัพยากรดิน ๔.๒ การจัดการที่ดินตาม พ.ร.บ. คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ๔.๓ นโยบายหรือแผนงานของภาครัฐที่เน้นความเป็นเอกภาพ ลดขั้นตอน เพิ่มความคล่องตัว เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	• การบริหารจัดการขาดเอกภาพ แยกส่วนกัน • การมีแผนงานที่ซ้ำซ้อน ขาดการบูรณาการ • ขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน • ขาดกลไกในการขับเคลื่อน เช่น มาตรการทางกฎหมาย/เศรษฐศาสตร์/การเงิน/ฐานข้อมูลและข้อมูลสารสนเทศ • ขาดระบบติดตาม ประเมินผล • ขาดการทำงานแบบองค์รวม / เป็นระบบ	• มี พ.ร.บ. คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ เป็นเครื่องมือทางกฎหมายโดยตรง • มีกฎหมายที่เอื้อต่อการบูรณาการทำงานร่วมกัน • มีหน่วยงาน สคทช. กำกับดูแลโดยตรง

รูปที่ ๑๗ แผนผังของแรงขับเคลื่อนในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย

๔.๓ สรุปกลุ่มประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วน

จากการทบทวนสถานการณ์ด้านที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศจากข้อมูลทุติยภูมิของหน่วยงานต่างๆ รวมถึงข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มีการสรุปจากกิจกรรมการรับฟังความคิดเห็นที่จัดขึ้นตั้งแต่โครงการจัดทำประเด็นยุทธศาสตร์สำหรับแผนปฏิบัติการฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ต่อเนื่องมาถึงกิจกรรมรับฟังความคิดเห็น ภายใต้โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถสรุปกลุ่มประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนได้ ๕ เรื่อง ครอบคลุมมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

๑) <u>การรักษาสมดุลระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับดิน</u> เนื่องจากปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าไม้โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งมีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้มากที่สุดของประเทศและเป็นพื้นที่ต้นน้ำที่สำคัญ โดยปัญหาจากการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อประโยชน์ทางการเกษตร การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงที่อยู่อาศัย

๒) <u>การแข่งขันการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน</u> เนื่องจากที่ดินและทรัพยากรดินมีจำกัด แต่ต้องรองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของหลายภาคส่วน ทั้งจากภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การขยายตัวของชุมชน การลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน และอื่น ๆ ทำให้มีการแข่งขันการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งอาจส่งผลให้การใช้ที่ดินไม่ถูกต้องตามศักยภาพ การรุกล้ำพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ หรือการสูญเสียที่ดินของประชาชน

๓) <u>การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้ประโยชน์ที่ดิน</u> เนื่องจากเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตในแผนงานที่ผ่านมายังไม่ได้ระบุเป้าหมายหรือตัวชี้วัดที่สะท้อนคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกร ซึ่งพบว่า อาชีพเกษตรกรเป็นกลุ่มผู้มีงานทำที่มีความยากจนสูงเมื่อเทียบกับอาชีพอื่น ๆ ดังนั้น จึงต้องพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ใช้ที่ดินและเจ้าของที่ดิน โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกร ให้สามารถดำรงชีพด้วยตนเองและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

๔) <u>การกระจายการถือครองที่ดิน</u> เนื่องจากแนวโน้มจำนวนผู้ถือครองที่ดินทางการเกษตรขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นทั่วประเทศ รวมถึงยังมีผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งต้องได้รับการจัดที่ดินทำกินเพิ่มเติม การสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ที่ดินได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและกระจายการได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะสำหรับประชาชนที่ยากจนและต้องพึ่งที่ดินเพื่อการเลี้ยงชีพ

๕) <u>การขาดความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน</u> เนื่องจากขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานซึ่งส่งผลต่อเอกภาพในการบริหารจัดการ ขาดระบบข้อมูลด้านที่ดินและทรัพยากรดินที่มีประสิทธิภาพและใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ปัญหาประสิทธิภาพของกฎหมายและกลไกสนับสนุน รวมถึงการมีส่วนร่วมจากท้องถิ่นและชุมชนในการร่วมบริหารจัดการ

ทั้งนี้ สามารถแสดงความเชื่อมโยงของปัญหาย่อยต่าง ๆ ของกลุ่มประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนทั้ง ๕ เรื่อง ได้ดังรูป

รูปที่ ๑๘ แผนผังความเชื่อมโยงปัญหา ด้านการรักษาสมดุลระบบนิเวศของที่ดิน

รูปที่ ๑๙ แผนผังความเชื่อมโยงปัญหา ด้านการแข่งขันการใช้ประโยชน์ที่ดิน

รูปที่ ๒๐ แผนผังความเชื่อมโยงปัญหา ด้านคุณภาพชีวิตของผู้ใช้ประโยชน์ที่ดิน

รูปที่ ๒๑ แผนผังความเชื่อมโยงปัญหา ด้านการกระจายการถือครองที่ดิน

รูปที่ ๒๒ แผนผังความเชื่อมโยงปัญหา ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

๔.๔ เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐ (๑) กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ในการกำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี โดยนโยบายและแผนดังกล่าวจะเป็นกรอบทิศทางเพื่อกำหนดการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดความเป็นเอกภาพ บูรณาการ และไม่เกิดความซ้ำซ้อน เนื่องจากได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายการบริหารประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน สิทธิในทรัพย์สินของประชาชน การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และภูมิสังคม ซึ่งกรอบนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ มีมติเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ เห็นชอบในหลักการของกรอบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน ๔ ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ด้านการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการจัดที่ดินให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

โดยเมื่อปี ๒๕๖๔ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยจัดทำเป็นนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) ซึ่งนโยบายและแผนฯ ดังกล่าว ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๕ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาก่อนประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ต่อไป

ดังนั้น เพื่อให้นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ได้มีการแปลงไปสู่การปฏิบัติโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะปานกลางที่สอดคล้องกับห้วงระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ สามารถใช้เป็นกรอบในการบูรณาการความร่วมมือร่วมกัน โดยในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) มีการทบทวนความสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติทั้ง ๓ ระดับที่เกี่ยวข้อง การทบทวนกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี การวิเคราะห์ ทบทวนสถานการณ์ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ รวมทั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เพื่อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ให้สอดคล้องกับแผนทุกระดับ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมุ่งหวังให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศในช่วง ๕ ปีข้างหน้า เกิดการบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มีความเป็นเอกภาพ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม สามารถแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชน และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔.๕ ภาพรวมของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๔.๕.๑ กรอบแนวคิดของแผนปฏิบัติการฯ

การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ได้มุ่งเน้น "การแก้ไขปัญหาด้านที่ดินและทรัพยากรดินที่มีความสำคัญและเร่งด่วน" ที่ต้องดำเนินการในช่วง ๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ซึ่งเป็นผลจากการทบทวนข้อมูลสถานการณ์ด้านที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ปัจจัยภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้อง ช่องว่างการพัฒนาและรับฟังสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะจากกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน รวมถึงวิเคราะห์ความสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับ ๑ และ ๒ นโยบายรัฐบาล แผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้อง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) รวมถึงกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ที่ประกอบด้วย รายละเอียดแผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการจัดทำแผนและการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถแก้ไขปัญหาด้านที่ดินและทรัพยากรดินได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการบูรณาการทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน

๔.๕.๒ วิสัยทัศน์ (Vision)

"พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินให้มีศักยภาพสูง
เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน"

วิสัยทัศน์ที่กำหนดนี้ มุ่งเน้นให้มีเป้าหมายความสำเร็จต่อประชาชนที่ต้องได้รับประโยชน์จากการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดความเป็นธรรมและยั่งยืน จากปัญหาสำคัญทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องเร่งพัฒนาและปรับปรุง "ระบบ" การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ที่ต้องบูรณาการให้ครอบคลุมทั้งระบบ ประกอบด้วย องค์กร กฎหมาย ระเบียบ รูปแบบแผนปฏิบัติการ สถาบัน บุคลากร และการสนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ให้มี "ศักยภาพสูง" โดยการมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ดินและทรัพยากรดิน โดยเฉพาะสำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลให้ระบบการบริหารจัดการฯ มีศักยภาพในการสนับสนุนประชาชน ให้เกิดความเป็นธรรม มีดุลยภาพ และสนองความต้องการในการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๔.๕.๓ เป้าหมายรวม

๑) มีการจัดการที่ดินอย่างเป็นระบบ สามารถใช้ประโยชน์และให้บริการเชิงนิเวศได้อย่างยั่งยืน

๒) ที่ดินและทรัพยากรดินมีการใช้ประโยชน์อย่างมีดุลยภาพและคุ้มค่า

๓) เกษตรกรมีขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินสูงขึ้น

๔) มีการกระจายตัวของการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมมากขึ้น

๕) ระบบบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินมีศักยภาพสูง และมีการบูรณาการอย่างเข้มแข็งเพิ่มขึ้น

๔.๕.๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues)

ประเด็นยุทธศาสตร์ หรือประเด็นสำคัญที่มีลำดับความสำคัญสูง ก่อให้เกิดลูกโซ่เชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องหลายเรื่องพร้อมกัน ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการในช่วง ๕ ปีข้างหน้า โดยกำหนดเป็นประเด็นการพัฒนาสำหรับแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) จำนวน ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ

ความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการสงวนหวงห้ามและบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน รักษาระบบนิเวศที่สัมพันธ์กับทรัพยากรดินและทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุ สิ่งมีชีวิตที่อาศัยระบบนิเวศต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์จากผลิตภาพ ผลผลิต และประโยชน์ใช้สอยของระบบนิเวศนั้นแก่ประชาชน ชุมชนที่พึ่งพา ทั้งด้านอาหาร ปัจจัยในการดำรงชีวิต วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรม และช่วยรักษาและควบคุมสภาพแวดล้อมและธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไป อย่างสมดุลยั่งยืน เช่น การเป็นแหล่งเพาะปลูกที่เหมาะสม การเป็นแหล่งผลิตอาหาร น้ำ ป่าไม้ การสนับสนุนวิถีชีวิต สังคมและท้องถิ่น เป็นต้น

๒) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ

ความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้การใช้ที่ดินและทรัพยากรดินมีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ศักยภาพของทรัพยากรดิน มีการใช้ประโยชน์อย่างสมดุล เป็นธรรม ยั่งยืน เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ และที่ดินมีจำนวนจำกัด ส่งผลให้การแข่งขันการใช้ประโยชน์ที่ดินของภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม การขยายตัวของชุมชนเมือง และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของรัฐที่มากขึ้น

๓) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน

ความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้ผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินโดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม มีขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิต มีองค์ความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และความสามารถ เพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น เช่น ทักษะด้านดิจิทัล การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การตลาด การเพิ่มผลผลิต เป็นต้น

๔) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม

ความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้การถือครองที่ดินในทุกภาคส่วนมีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ ลดปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน เป็นต้น การสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ที่ดินได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและกระจายการได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะประชาชนที่ยากไร้และต้องพึ่งพาที่ดินเพื่อการเลี้ยงชีพ

๕) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

ความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน เสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของหน่วยงานทุกระดับ รวมถึงองค์กร สถาบัน ชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ และระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะหน่วยงานระดับท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน และได้รับผลกระทบ ผลประโยชน์โดยตรง

รูปที่ ๒๓ แผนภาพความเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ เป้าหมายรวม และประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนปฏิบัติการฯ

๔.๕.๕ รายละเอียดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์

รายละเอียดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ของประเด็นยุทธศาสตร์แต่ละด้าน แสดงดัง**ตารางที่ ๑๔**

ตารางที่ ๑๔ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์

วัตถุประสงค์	ผลลัพธ์ข้างต้น	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ				
๑) เพื่อส่งเสริมความมั่นคงและยั่งยืนในการจัดการที่ดินของรัฐและให้บริการระบบนิเวศด้วยนโยบายของภาครัฐ ๒) เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการจัดการที่ดินของรัฐและให้บริการระบบนิเวศดีขึ้น	๑) บริหารจัดการที่ดินของรัฐเพื่อการอนุรักษ์และให้บริการระบบนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ๒) สร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน จากการให้บริการระบบนิเวศของที่ดินและทรัพยากรดิน ๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน ในการคุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ	๑) ความสำเร็จของการจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์ One Map	๑) ร้อยละ ๑๐๐	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, กรมแผนที่ทหาร, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมธนารักษ์, กรมที่ดิน, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		๒) ความสำเร็จของการพิสูจน์สิทธิเพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐและประชาชน	๒) ไม่น้อยกว่า ๖,๕๐๐ แปลง	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมธนารักษ์, กรมที่ดิน, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
		๓) ที่ดินของรัฐถูกบุกรุกลดลง	๓) ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมธนารักษ์, กรมที่ดิน, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

ตารางที่ ๑๔ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ผลลัพธ์ข้างต้น	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๔) การประกาศใช้กฎระเบียบที่ส่งเสริมให้ประชาชนบริหารจัดการ การตัดสินใจ รักษา และใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ	๔) มีการประกาศใช้	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
		๕) อปท./ชุมชน มีความรู้และทักษะในการใช้ประโยชน์และรักษาระบบนิเวศให้มีความยั่งยืน	๕) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่เป้าหมาย	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมทรัพยากรน้ำ, กรมพัฒนาที่ดิน **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		๖) พื้นที่ป่าธรรมชาติ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น	๖) พื้นที่ป่าธรรมชาติ ร้อยละ ๓๓ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๑๒	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้, หน่วยงานที่กำกับที่ดินของรัฐ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ ๑๔ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ผลลัพธ์ข้างต้น	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ				
๑) เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเกิดดุลยภาพ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ตามบริบทและความต้องการ ๒) เพื่อให้การใช้ประโยชน์ทรัพยากรดิน มีความคุ้มค่า เกิดดุลยภาพ และยั่งยืน	๑) การใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐและเอกชนมีความสมดุลและสอดคล้องกับบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน ๒) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินของรัฐและเอกชนมีความคุ้มค่าและเหมาะสมกับศักยภาพของที่ดิน	๑) ที่ดินที่ถูกทิ้งร้างของประเทศลดลง	๑) ลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** หน่วยงานที่กำกับดูแลที่ดินของรัฐ, กรมที่ดิน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรมการปกครอง) **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน)
		๒) การใช้ประโยชน์ที่ดินสอดคล้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายผังเมือง	๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมโยธาธิการและผังเมือง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
		๓) การศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมจำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด และนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย	๓) มีการศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมจำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด และนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สถาบันการศึกษา **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** กรมโยธาธิการและผังเมือง, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๔) สัดส่วนของดินที่ได้รับการฟื้นฟูหรือพัฒนาคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น	๔) เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมพัฒนาที่ดิน **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๕) พื้นที่เกษตรกรรมที่มีการบริหารจัดการตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน	๕) ไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านไร่	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมพัฒนาที่ดิน **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๑๔ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ผลลัพธ์ข้างต้น	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน				
เพื่อให้เกษตรกรมีศักยภาพในการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด	๑) เกษตรกรมีศักยภาพด้านการผลิตและการจัดจำหน่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๒) เกษตรกรมีสถานะทางการเงินและคุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๒) การยกระดับเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวทางเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ	๑) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร	๑) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
		๒) เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวทางเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ	๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒ ของพื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัด	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๓) ผลิตภาพด้านการผลิตของเกษตรกรต่อหน่วยพื้นที่เพิ่มขึ้น	๓) เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, กรมทรัพยากรน้ำ, กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, กรมชลประทาน, กรมการค้าภายใน, กรมการค้าระหว่างประเทศ, องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร, องค์การตลาด, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		๔) สถานะทางการเงินของเกษตรกรดีขึ้น	๔) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕	
		๕) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในภาพรวมดีขึ้น	๕) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐	

ตารางที่ ๑๔ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ผลลัพธ์ข้างต้น	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม				
๑) เพื่อให้ผู้ยากไร้มีที่ดินเพียงพอต่อการดำรงชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดี ๒) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินในสังคม	๑) มีการจัดที่ดินแก่ผู้ยากไร้อย่างเป็นธรรม เหมาะสม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของนโยบาย ๒) สร้างความมั่นคง และคุณภาพชีวิตที่ดีแก่กลุ่มเป้าหมาย	๑) ผู้ได้รับการจัดที่ดินที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมและ/หรือมีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ลดลง	๑) ลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** กรมที่ดิน
		๒) ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการจัดที่ดิน	๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมธนารักษ์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจด้านการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
		๓) ระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกิน	๓) เฉลี่ยที่ระดับ ๘	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมธนารักษ์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจด้านการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน
		๔) การยกระดับการรวมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมตามแนวทาง คทช.	๔) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** กรมส่งเสริมสหกรณ์ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๑๔ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ผลลัพธ์ข้างต้น	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		๕) การพัฒนารูปแบบทางเลือกอื่นเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการกระจายการถือครองที่ดินของรัฐและเอกชน	๕) มีการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินของรัฐและเอกชนที่เป็นนวัตกรรมหรือการปรับปรุงเครื่องมือเดิมให้ดีขึ้น จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ แนวทาง/เครื่องมือ	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สถาบันการศึกษา
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน				
๑) เพื่อส่งเสริมการบูรณาการการจัดการที่ดินของหน่วยงานทุกระดับ ๒) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๑) สร้างความเชื่อมโยง สอดประสานกันในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ๒) เพิ่มศักยภาพของระบบบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	๑) กฎหมาย/ระเบียบที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑) มีการทบทวนกฎหมาย/ระเบียบและดำเนินการแก้ไข/ปรับปรุง/ยกเลิก เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการเชื่อมโยงการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่จำเป็นให้แล้วเสร็จ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ ฉบับ	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่ต้องดำเนินการทบทวน
		๒) ระบบข้อมูลที่สามารถบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจของหน่วยงานทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๒) มีการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบข้อมูลกลางด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่มีประสิทธิภาพ และสามารถเริ่มใช้งานได้จริง จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ชุดข้อมูล	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ , หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงระบบข้อมูล
		๓) การพัฒนาเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๓) ไม่น้อยกว่า ๑ เครื่องมือ/มาตรการ	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้อง
		๔) การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๓) ไม่น้อยกว่า ๑๐ เรื่อง	**<u>หน่วยงานหลัก</u>** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย **<u>หน่วยงานสนับสนุน</u>** สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

๔.๕.๖ ยุทธศาสตร์ (Strategies)

ยุทธศาสตร์ หมายถึง วิธีการในการบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ด้วยวิธีคิดและวิธีการที่มีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันและอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ นี้ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ทั้ง ๕ ประเด็น รวมทั้งสิ้น ๗ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑) ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

ปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขตที่ดินของรัฐเป็นเรื่องสำคัญ และเกิดผลกระทบต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องการพิสูจน์สิทธิการใช้ประโยชน์ของประชาชน การบุกรุกที่ดินของรัฐ ประสิทธิภาพการสงวน รักษา ระบบนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ดังนั้น การใช้วิธีการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการที่ดินด้วยนโยบายของภาครัฐ ซึ่งมีการดำเนินงานสำคัญ คือ การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) รวมถึง การเพิ่มศักยภาพของการสงวน รักษา และใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศ จะส่งเสริมให้เกิดความชัดเจนในแนวเขตที่ดินของรัฐและเอกชน และทำให้การรักษาและการให้บริการระบบนิเวศมีประสิทธิภาพและยั่งยืนยิ่งขึ้น

๒) ยุทธศาสตร์การเสริมอำนาจให้ท้องถิ่นและชุมชนเป็นผู้คุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ

การบรรลุเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน จากการให้บริการระบบนิเวศของที่ดินและทรัพยากรดินนั้น ควรเน้นให้ท้องถิ่น/ชุมชน เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งและมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อรักษา และอนุรักษ์ระบบนิเวศ เนื่องจากท้องถิ่น/ชุมชน เป็นส่วนที่อยู่ใกล้ชิดกับระบบนิเวศในพื้นที่มากที่สุด จึงเป็นผู้ที่รับรู้ผลประโยชน์ ผลกระทบได้รวดเร็วกว่าหน่วยงานส่วนกลางหรือภูมิภาค ดังนั้นจึงต้องส่งเสริมให้ท้องถิ่น/ชุมชน เป็นผู้คุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ โดยมีวิธีการในการกระจายอำนาจบริหารจัดการบางส่วน เช่น การปรับปรุง/แก้ไข/เพิ่มเติมกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ และมีบางส่วนที่ภาครัฐยังคงเป็นผู้สนับสนุนเพื่อเสริมศักยภาพของท้องถิ่น/ชุมชน เช่น การให้ความรู้ ทักษะ การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เป็นต้น

๓) ยุทธศาสตร์การสร้างเกณฑ์และเป้าหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

ยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้เกิดงานศึกษา วิจัย เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินมีความสมดุล หรือ “ดุลยภาพ”การใช้ประโยชน์พื้นที่ที่สะท้อนว่าสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินรายประเภทต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หรือรายภาคที่เหมาะสม ที่จะก่อให้เกิดความสมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมถึงบริบทความต้องการของท้องถิ่นเป็นเท่าใด ดังนั้น ควรมีวิธีการศึกษา วิจัย สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สะท้อนความสมดุลของการใช้ประโยชน์ตามบริบทของพื้นที่

๔) ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

ยุทธศาสตร์นี้เน้นการเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรดินเพื่อให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพพื้นที่และความต้องการการใช้ที่ดิน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการอนุรักษ์ เกษตรกรรม รวมถึงความต้องการในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบที่พิจารณา เช่น ศักยภาพพื้นที่เกษตรกรรมระดับต่าง ๆ พื้นที่ดินปัญหา ระดับความอุดมสมบูรณ์ของดิน เป็นต้น จะทำให้เกิดความคุ้มค่าและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การใช้ประโยชน์ยังต้องเกิดความยั่งยืน คือ สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ในระดับที่ยังมีความคุ้มค่าและสมดุล

๕) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและพื้นที่ทางการเกษตร

การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันส่วนใหญ่ เป็นไปเพื่อการเกษตรทั้งการปลูกพืชและปศุสัตว์ อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ยังเป็นกลุ่มคนที่มีความมั่นคงทางการเงิน การเข้าถึงเทคโนโลยี และคุณภาพชีวิตน้อยกว่าหลายกลุ่มอาชีพ เช่น ด้านอุตสาหกรรม การบริการ เป็นต้น ทำให้เกิดช่องว่างการพัฒนา (Gap) สูง ดังนั้น ยุทธศาสตร์นี้ต้องการเร่งเพิ่มศักยภาพแก่เกษตรกรซึ่งเป็นกลุ่มผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ที่จะเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน จะทำให้ขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมของประเทศสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีวิธีการ เช่น การสร้างความมั่นคงด้านน้ำ การส่งเสริมด้านดิจิทัล การปรับปรุงคุณภาพดิน การปลูกพืชให้สอดคล้องตามศักยภาพ เป็นต้น

๖) ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำในการจัดที่ดิน การถือครองที่ดินและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์นี้ ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพและมีความแม่นยำในการจัดที่ดินแก่บุคคลเป้าหมายที่มีคุณสมบัติและการใช้ประโยชน์ที่ดินตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวมถึงการจัดที่ดินที่มีความเหมาะสม นอกจากนี้ ควรมีการศึกษามาตรการทางเลือกอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายการถือครองที่ดินและการจัดที่ดินด้วย

๗) ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการเชื่อมโยงและการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อปท.

ยุทธศาสตร์นี้ ต้องการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของหน่วยงานทุกระดับ รวมถึงองค์กร สถาบัน ชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ และระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะหน่วยงานระดับท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน และได้รับผลกระทบผลประโยชน์โดยตรง รวมทั้งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ได้กำหนดขอบเขตหรือแนวทางการพัฒนา ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ โดยขอบเขตหรือแนวทางการพัฒนานี้ จะทำหน้าที่เป็นแนวทางในการออกแบบแผนงาน/โครงการในการจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป และได้ระบุผลผลิต ผลลัพธ์ ที่เกิดขึ้น โดยมีรายละเอียดดัง**ตารางที่ ๑๕**

ตารางที่ ๑๕ รายละเอียดยุทธศาสตร์ที่ใช้ขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งขอบเขต (แนวทางการพัฒนา) ผลผลิต และผลลัพธ์ของยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์	ขอบเขตหรือแนวทางการพัฒนา	ผลผลิต	ผลลัพธ์
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ	๑) ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ	๑) นำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์ One Map มาจัดการที่ดินของรัฐ และการพิสูจน์สิทธิ์เพื่อแก้ไขปัญหาข้อพิพาทระหว่างรัฐและประชาชน	มีการนำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์ One Map มาใช้เพื่อสร้างความชัดเจนของแนวเขตที่ดินของรัฐ	การแบ่งพื้นที่ระหว่างภาครัฐและพื้นที่เอกชนมีความชัดเจน
		๒) ให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการประกาศใช้เส้นแนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map)	ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเชิงลบจากนโยบาย One Map ได้รับการเยียวยา	ประชาชนไม่ได้รับผลกระทบเชิงลบจากการประกาศใช้เส้นแนวเขตที่ดินของรัฐ One Map
		๓) ป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ	พื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐได้รับการคุ้มครอง รักษา เพื่อใช้ประโยชน์ตามเจตนารมณ์ของนโยบาย	ลดปัญหาการบุกรุกในที่ดินของรัฐ
		๔) อนุรักษ์ บริหารจัดการ และฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ	ทรัพยากรป่าไม้รวมถึงระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง ได้รับการรักษา คุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ	ทรัพยากรป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น
	๒) ยุทธศาสตร์การเสริมอำนาจให้ท้องถิ่นและชุมชนเป็นผู้คุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ	๑) ปรับปรุงเพิ่มเติมกฎระเบียบภายใต้กฎหมายเดิมให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์	มีการปรับปรุงเพิ่มเติมกฎระเบียบ	ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศได้เป็นไปตามกฎหมาย
		๒) พัฒนากลไกการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นและชุมชน	มีกลไกหรือเครื่องมือที่ส่งเสริมหรือให้อำนาจแก่ชุมชนในการรักษาการให้บริการระบบนิเวศ	ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจรักษาและใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ
		๓) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและแนวทางการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศให้แก่ชุมชน	ให้ความรู้แก่ชุมชนในการคุ้มครองรักษา และใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศ	ประชาชนมีแนวทางที่ถูกต้องในการใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ
		๔) สนับสนุนทรัพยากรแก่ท้องถิ่น/ชุมชน (งบประมาณ, บุคลากร, เทคนิค)	มีเครื่องมือสำหรับเสริมสร้างศักยภาพแก่ประชาชน เช่น บุคลากร งบประมาณ เครื่องมือ ฯลฯ	ศักยภาพการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์ระบบนิเวศดีขึ้น
		๕) สนับสนุนทรัพยากรแก่ท้องถิ่น/ชุมชน (งบประมาณ, บุคลากร, เทคนิค)	มีเครื่องมือสำหรับเสริมสร้างศักยภาพแก่ประชาชน เช่น บุคลากร งบประมาณ เครื่องมือ ฯลฯ	ศักยภาพการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์ระบบนิเวศดีขึ้น

ตารางที่ ๑๕ รายละเอียดยุทธศาสตร์ที่ใช้ขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งขอบเขต (แนวทางการพัฒนา) ผลผลิต และผลลัพธ์ของยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์	ขอบเขตหรือแนวทางการพัฒนา	ผลผลิต	ผลลัพธ์
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ	๓) ยุทธศาสตร์การสร้างเกณฑ์และเป้าหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด	๑) ศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมจำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด	มีผลการศึกษา วิจัย สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาค	มีการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา วิจัย ไปพัฒนากฎระเบียบนโยบาย
		๒) บังคับใช้กฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสม	การปรับปรุงกฎหมาย/ระเบียบ ที่ส่งเสริมการนำที่ดินเอกชนมาใช้ประโยชน์	มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามศักยภาพมากขึ้น
		๓) เรียกคืนที่ดินที่ส่วนราชการครอบครองไว้โดยไม่มีการใช้ประโยชน์ตามเงื่อนไขของระเบียบราชการ	มีการเรียกคืนที่ดินของรัฐที่ยังไม่มีแผนการใช้ประโยชน์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์มากขึ้น	หน่วยงานมีที่ดินที่พร้อมสำหรับการใช้ประโยชน์ของภาครัฐมากขึ้น
		๔) กระตุ้นการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ถูกทิ้งร้างให้มีการใช้ประโยชน์	มีแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้างตามศักยภาพของพื้นที่	ที่ดินที่ไม่ถูกใช้ประโยชน์ ถูกนำมาใช้ประโยชน์มากขึ้น
		๕) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการชุมชนเมืองและชนบท	มีระบบหรือเครื่องมือเพื่อการปรับตัวรับมือ ลดความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือภัยธรรมชาติ	๑) เพิ่มความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองและชนบท ๒) เพิ่มความสามารถในการลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
		๖) เพิ่มประสิทธิภาพ การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน	มีแผนและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ	การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐานมีความคุ้มค้า เกิดดุลยภาพ และยั่งยืน
		๗) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำ	การใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำมีประสิทธิภาพ	การใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำมีความเหมาะสมและยั่งยืน ตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย
		๘) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เฉพาะ และพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษ	มีการใช้ประโยชน์พื้นที่เฉพาะ เช่น พื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ฯลฯ อย่างเหมาะสม และมีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย และมีการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างคุ้มค่าและเต็มศักยภาพ	พื้นที่เฉพาะและพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษมีดุลยภาพและยั่งยืน

ตารางที่ ๑๕ รายละเอียดยุทธศาสตร์ที่ใช้ขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งขอบเขต (แนวทางการพัฒนา) ผลผลิต และผลลัพธ์ของยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์	ขอบเขตหรือแนวทางการพัฒนา	ผลผลิต	ผลลัพธ์
	๔) ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด	๑) ศึกษา วิจัย การใช้ทรัพยากรดินที่เหมาะสม จำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด	มีผลการศึกษา วิจัย รูปแบบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาค	มีการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา วิจัย ไปพัฒนากฎระเบียบนโยบาย
		๒) ปรับปรุงคุณภาพดิน ด้วยการส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ	มีกิจกรรมการอนุรักษ์ ปรับปรุง ฟื้นฟูดิน เพื่อรักษาหรือเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรดิน	การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินมีความคุ้มค่าและยั่งยืน
		๓) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์พื้นที่เกษตรกรรมตามศักยภาพของทรัพยากรดิน	มีกิจกรรมทางการเกษตร (เพาะปลูก ปศุสัตว์) ที่เหมาะสมกับศักยภาพของทรัพยากรดินในพื้นที่	การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินเพื่อเกษตรกรรมมีความคุ้มค่าและยั่งยืน
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน	๕) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและพื้นที่ทางการเกษตร	๑) การเสริมทักษะด้านดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพแก่เกษตรกร	เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านดิจิทัลในการประกอบอาชีพ	เกษตรกรที่นำทักษะด้านดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
		๒) สร้างความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการเกษตร	เกษตรกรมีแหล่งน้ำต้นทุนที่เพียงพอในการประกอบอาชีพ และมีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ	เกษตรกรมีน้ำสำหรับการเพาะปลูกตลอดทั้งปี
		๓) เพิ่มศักยภาพเกษตรกรในการปรับปรุงคุณภาพดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	เกษตรกรมีดินที่มีคุณภาพเหมาะสมกับพืชที่ปลูกหรือการปศุสัตว์	เกษตรกรมีผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณมากขึ้น
		๔) ปรับเปลี่ยนวิธีการและชนิดของพืชให้สอดคล้องกับคุณภาพดินและปริมาณน้ำ	เกษตรกรมีการปลูกพืชที่สอดคล้องกับคุณสมบัติของดิน	เกษตรกรมีผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณมากขึ้น
		๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ	มีพื้นที่เกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำนำร่อง	เกษตรกรในพื้นที่นำร่อง มีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยต่ำลง
		๖) การพัฒนา/เพิ่มศักยภาพโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร (เช่น ระบบไฟฟ้า เส้นทางขนส่งผลผลิต ระบบการตลาด ฯลฯ)	เกษตรกรได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ	เกษตรกรมีผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณมากขึ้น
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม	๖) ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำในการจัดที่ดิน การถือครองที่ดิน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย	๑) การคัดเลือกที่ดินที่เหมาะสมเพื่อจัดที่ดินให้แก่กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ที่ได้รับการจัดที่ดิน สามารถนำที่ดินที่ได้รับการจัดที่ดิน ไปประกอบอาชีพหรืออยู่อาศัยอย่างเหมาะสม	ผู้ที่ได้รับการจัดที่ดิน มีคุณภาพชีวิตที่ดี
		๒) ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติบุคคลที่จะได้รับการจัดที่ดินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย	มีการจัดที่ดินให้กับผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมอย่างแม่นยำ	ผู้ได้รับการจัดที่ดินมีการนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์
		๓) ดำเนินการติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย	มีรายงานผลการติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในการกำกับ ดูแล	ลดอัตราส่วนผู้ได้รับการจัดที่ดินที่นำไปใช้ประโยชน์ผิดวัตถุประสงค์

ตารางที่ ๑๕ รายละเอียดยุทธศาสตร์ที่ใช้ขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งขอบเขต (แนวทางการพัฒนา) ผลผลิต และผลลัพธ์ของยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์	ขอบเขตหรือแนวทางการพัฒนา	ผลผลิต	ผลลัพธ์
		๔) การเรียกคืนที่ดินกรณีไม่ใช่บุคคลที่ขอใช้ประโยชน์จริง หรือใช้ประโยชน์ผิดวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวมถึงเงื่อนไขอื่นที่ต้องพิจารณา เช่น ขาดคุณสมบัติ ปฏิบัติผิดระเบียบ	ที่ดินที่ไม่ใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ผิดวัตถุประสงค์ที่ถูกเรียกคืน	๑) กระตุ้นให้หน่วยงานรัฐและประชาชน (ที่ได้รับการจัดสรรที่ดิน) มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างคุ้มค่ามากขึ้น ๒) หน่วยงานรัฐมีที่ดินพร้อมสำหรับการใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ตามความจำเป็นมากขึ้น
		๕) การพัฒนารูปแบบและมาตรการทางเลือกอื่นในการกระจายการถือครองที่ดินจากที่ดินของรัฐและเอกชน	มีการค้นคว้า ศึกษา วิจัยรูปแบบการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อพัฒนาเครื่องมือเดิม หรือพัฒนานวัตกรรมใหม่	ประสิทธิภาพในการกระจายการถือครองที่ดินเพิ่มขึ้น
		๖) การจัดที่ดินที่มีขนาดเหมาะสมสำหรับการสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี	มีการจัดที่ดินที่มีขนาดเหมาะสมต่อการดำรงชีพและอยู่อาศัย	ประชาชนที่ได้รับการจัดที่ดิน มีคุณภาพชีวิตที่ดีจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน
		๗) การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย	ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาอาชีพ	ประชาชนมีอาชีพและสร้างรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ
		๘) ส่งเสริมให้ประชาชนมีการรวมกลุ่มให้ความช่วยเหลือกันอย่างเข้มแข็ง	มีการรวมกลุ่มของประชาชน เพื่อให้ความช่วยเหลือกัน	มีศักยภาพในการผลิตและการตลาดมากขึ้น
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๗) ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการเชื่อมโยงและการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อปท.	๑) มีการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจที่สามารถใช้งานได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	มีระบบข้อมูลที่มีการบูรณาการ มีความเป็นปัจจุบัน และสามารถใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจได้สะดวกและมีประสิทธิภาพ	การดำเนินงานมีความสอดคล้องกัน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น
		๒) การปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม กฎหมาย/ระเบียบ ที่สามารถเชื่อมโยงและบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินทุกระดับอย่างเป็นระบบ	๑) มีการระบุกฎหมาย ระเบียบที่ต้องปรับปรุง/แก้ไข ๒) มีการดำเนินการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ	๑) การบริหารจัดการที่ดินมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ๒) ท้องถิ่นและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินมากขึ้น
		๓) มีการพัฒนากลไกเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินให้มีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชนในพื้นที่	มีกลไกขับเคลื่อนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่มีศักยภาพสูงขึ้น	
		๔) การพัฒนาองค์ความรู้และใช้นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	มีองค์ความรู้และนวัตกรรม ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินอย่างเต็มศักยภาพ คุ้มค่า และยั่งยืน

๔.๕.๗ แผนงาน/โครงการ เพื่อการขับเคลื่อนแผนฏิบัติการฯ

แผนงาน/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่างๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ จะพิจารณาแผนงาน/โครงการที่จำเป็นในการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ ความสอดคล้องกับแผนงานสำคัญที่กำหนดในนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) รวมถึงได้พิจารณาโครงการสำคัญที่มาจากกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียในทุกภาคส่วน รวมถึงชุดข้อมูลโครงการที่หน่วยงานรัฐต่าง ๆ ดำเนินการและสามารถสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ได้ มีงบประมาณ (ประมาณการ) ตลอดระยะเวลา ๕ ปี รวม ๑๕๑,๖๖๑.๕๐ ล้านบาท โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการสงวนหวงห้ามและบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน รักษาระบบนิเวศที่สัมพันธ์กับทรัพยากรดิน และทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุ สิ่งมีชีวิตที่อาศัยระบบนิเวศต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์จากผลิตภาพ ผลผลิต และประโยชน์ใช้สอยของระบบนิเวศนั้นแก่ประชาชนและชุมชนที่พึ่งพา ทั้งด้านอาหาร ปัจจัยในการดำรงชีวิต วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรม และช่วยรักษาและควบคุมสภาพแวดล้อมและธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไปอย่างสมดุล ยั่งยืน เป็นต้น

ตัวชี้วัด

๑) ความสำเร็จของการจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์ One Map
๒) ความสำเร็จของการพิสูจน์สิทธิเพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐและประชาชน
๓) ที่ดินของรัฐถูกบุกรุกลดลง
๔) การประกาศใช้กฎระเบียบที่ส่งเสริมให้ประชาชนบริหารจัดการ การตัดสินใจ รักษา และใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ
๕) อปท./ชุมชน มีความรู้และทักษะในการใช้ประโยชน์และรักษาระบบนิเวศให้มีความยั่งยืน
๖) พื้นที่ป่าธรรมชาติ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์

๑) ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ
๒) ยุทธศาสตร์การเสริมอำนาจให้ท้องถิ่นและชุมชนเป็นผู้คุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ

โครงการสำคัญ (Flagship Project)

- โครงการขับเคลื่อนการจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) ให้สำเร็จ
- โครงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดิน

แผนงาน/ชุดโครงการ

แผนงาน/ชุดโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ ประกอบด้วย ๕ แผนงาน ๙ ชุดโครงการ งบประมาณ (ประมาณการ) ตลอด ๕ ปี รวม ๕,๘๘๑.๔๕ ล้านบาท โดยมีโครงการที่ตอบสนองในแต่ละยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑) ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ ประกอบด้วย ๔ แผนงาน ๗ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๗๗๖.๔๕ ล้านบาท โดย

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการขับเคลื่อนการจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) ให้สำเร็จ) จำนวน ๒ แผนงาน ๕ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๕๐๕.๐๐ ล้านบาท

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวน ๒ แผนงาน ๒ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๒๗๑.๔๕ ล้านบาท

๒) ยุทธศาสตร์การเสริมอำนาจให้ท้องถิ่นและชุมชนเป็นผู้คุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ ประกอบด้วย ๑ แผนงาน ๒ ชุดโครงการ โดยทั้งหมด เป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดิน) งบประมาณรวม ๓,๑๐๕.๐๐ ล้านบาท

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ

ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

๑. แผนงาน/ชุดโครงการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
แผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการขับเคลื่อนการจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ (one map) ให้สำเร็จ												
๑.๑ แผนงานแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐและให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ	การจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map)	**๑. โครงการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map)**	สร้างความชัดเจนในแนวเขตที่ดินของรัฐ เกิดความเข้าใจและบูรณาการเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑) การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map)	มีการแบ่งพื้นที่ระหว่างภาครัฐและพื้นที่เอกชนอย่างชัดเจน		๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๕๐.๐๐	๒๕.๐๐	๒๕.๐๐	**หลัก –** สำนักงาน ป.ป.ท., ปม., อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส. **สนับสนุน** -สคทช., อปท.	๓๐๐.๐๐
			จัดการความทับซ้อนของที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชน	๒) การสร้างการรับรู้และความเข้าใจในการจัดการแนวเขตที่ดินของรัฐแบบมีส่วนร่วม			๔.๐๐	๔.๐๐	๔.๐๐	๔.๐๐	๔.๐๐	**หลัก -** สคทช., อปท. **สนับสนุน** – ปม., อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส.	๒๐.๐๐
			ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้เรื่อง One Map แก่ท้องถิ่นและชุมชน	๓) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำ One Map มาใช้บริหารจัดการ			๑๕.๐๐	๑๕.๐๐	๑๐.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก -** สคทช., อปท. **สนับสนุน** – ปม., อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส.	๕๐.๐๐
		๒. โครงการติดตาม ประเมินผล การนำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) มาใช้ประโยชน์	เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าการดำเนินงานนำ one map มาใช้ประโยชน์	การติดตามและประเมินผลความสำเร็จการดำเนินการแนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) ไปสู่การปฏิบัติ			๕.๐๐	๔.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน -** ปม., อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส.	๑๕.๐๐
	การจัดทำมาตรการและช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการประกาศใช้ One Map	**๓. โครงการขับเคลื่อนมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจาก One Map**	เพื่อให้เกิดการนำนโยบายแผน มาตรการเยียวยาไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม	๑) การศึกษาและกำหนดมาตรการและช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการประกาศใช้ One Map	ประชาชนไม่ได้รับผลกระทบเชิงลบจากการประกาศใช้เส้นแนวเขตที่ดินของรัฐ One Map		๕.๐๐	๓.๐๐	๒.๐๐			**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** ปม.,อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส.	๑๐.๐๐
				๒) การจัดทำนโยบายและแผนการเยียวยาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ			๕.๐๐	๓.๐๐	๒.๐๐			**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** ปม.,อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส.	๑๐.๐๐
				๓) การช่วยเหลือราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ One Map				๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน -** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๐.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
		๔. โครงการติดตาม ประเมินผล การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจาก One Map	เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าการนำนโยบาย แผน และมาตรการเยียวยาไปใช้	การติดตาม ประเมินผลการนำมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจาก One Map ไปสู่การปฏิบัติ			๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๕๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน -** ปม., อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส.	๑๐.๐๐
๑.๒ แผนงานพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐเพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน	การพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐ	**๕. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐ**	แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศใช้เส้นแนวเขตที่ดินของรัฐ และลดข้อขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนที่ใช้ประโยชน์อยู่ในที่ดินของรัฐ	๑) การศึกษาความเหมาะสม และจัดทำแนวทาง มาตรฐานการพิสูจน์สิทธิ	สิทธิในที่ดินของรัฐมีความชัดเจน และประชาชนได้รับความเป็นธรรม	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐				**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** ปม.,อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส.	๒๐.๐๐
				๒) การดำเนินการพิสูจน์สิทธิ์ และติดตามประเมินผล			๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** ปม.,อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส.	๒๕.๐๐
				๓) การจัดการและการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในสิทธิทำกินและอยู่อาศัยในที่ดินของรัฐ		๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** ปม.,อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส.	๒๕.๐๐
รวมงบประมาณแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการขับเคลื่อนการจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ (one map) ให้สำเร็จ จำนวนเงิน ๕๐๕.๐๐ ล้านบาท												
แผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ												
๑.๓ แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ	การลดการบุกรุกที่ดินของรัฐ	**๖. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ**	เพื่อให้มีเอกสาร/หลักฐานการเป็นที่ดินของรัฐที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว	๑) การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินของรัฐ	ลดปัญหาการบุกรุกในที่ดินของรัฐ	๕๐.๐๐	๕๐.๐๐	๔๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	**หลัก-** ปม.,อส., ทช., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส. **สนับสนุน** - สคทช.	๑๘๐.๐๐
			เพื่อให้ที่ดินรัฐถูกบุกรุกลดลง	๒) การศึกษาเพื่อจัดทำมาตรการและแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ		๒๕.๐๐	๒๕.๐๐				**หลัก -** สคทช., ปม. ,อส., ทช., ธร., ทด., ส.ป.ก., พส., กสส. **สนับสนุน** - อปท.	๕๐.๐๐
๑.๔ แผนงานอนุรักษ์ บริหารจัดการ และฟื้นฟูพื้นที่ป่า (โดยนโยบายภาครัฐ)	การอนุรักษ์ บริหารจัดการและฟื้นฟูพื้นที่ป่า	**๗. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่า**	มีระเบียบ กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการสงวน หวงห้าม คุ้มครอง และบริหารจัดการพื้นที่ป่า	๑) การทบทวนและจัดทำทะเบียนระเบียบกฎหมาย ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการสงวน หวงห้าม คุ้มครอง และบริหารจัดการพื้นที่ป่า	ทรัพยากรป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น	๕.๐๐	๑๔.๐๐				**หลัก-** อส., ปม., ทช. **สนับสนุน-** สคทช.	๑๙.๐๐
			รักษาและเพิ่มพื้นที่ป่าเพื่อการรักษาการให้บริการระบบนิเวศ	๒) การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาป่าไม้		๔๕๐.๒๕	๓๕๐.๐๐	๔๒๕.๒๕	๓๘๕.๕๐	๓๘๕.๕๐	**หลัก-** อส., ปม., ทช., ออป. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๙๙๖.๕๐
			เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม	๓) การสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม		๐.๗๕					**หลัก-** สผ. **สนับสนุน -** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๐.๗๕

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
			เพื่อให้มีมาตรการคุ้มครองพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำเป็นการเฉพาะ และการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่ต้นน้ำลำธารเป็นกฎหมาย	๔) การกำหนดมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่ต้นน้ำลำธาร			๕.๒๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** สผ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๕.๒๐
รวมงบประมาณแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวนเงิน ๒,๒๗๑.๔๕ ล้านบาท												

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ

ยุทธศาสตร์การเสริมอำนาจให้ท้องถิ่นและชุมชนเป็นผู้คุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ

๒. แผนงาน/ชุดโครงการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเสริมอำนาจให้ท้องถิ่นและชุมชนเป็นผู้คุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
แผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดิน												
๒.๑ แผนงานอนุรักษ์ บริหารจัดการ และฟื้นฟูพื้นที่ป่า (โดยท้องถิ่นและชุมชน)	การเพิ่มประสิทธิภาพ	**๑. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์ ฟื้นฟูพื้นที่ป่าโดยท้องถิ่นและชุมชน**	เพิ่มประสิทธิภาพการรักษาการให้บริการระบบนิเวศ โดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ชุมชนและเอกชน	๑) การศึกษา ทบทวนกฎหมายเพื่อการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชน ในการรักษาระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์	ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศได้เป็นไปตามกฎหมาย		๗.๐๐	๗.๐๐	๖.๐๐			**หลัก-** อส., ปม., ทช. **สนับสนุน-** สคทช.	๒๐.๐๐
				๒) การปรับปรุงกฎหมายเพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจในการรักษาการให้บริการระบบนิเวศ จากท้องถิ่นสู่ชุมชน				๘.๐๐	๖.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	**หลัก-** อส., ปม., ทช. **สนับสนุน-** สคทช.	๒๐.๐๐
				๓) การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อร่วมกับหน่วยงานรัฐและท้องถิ่น/ชุมชนในการเพิ่มพื้นที่ป่า			๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	**หลัก-** ปม., อส., ทช. **สนับสนุน-** อบก., ออป., อปท.	๑๕.๐๐
				๔) การส่งเสริมการปลูกป่าคาร์บอนเครดิตโดยความร่วมมือจากภาคเอกชน/ชุมชน (จัดทำข้อตกลง/สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน/ชุมชน, ดำเนินการการปลูกป่าคาร์บอนเครดิตร่วมกับภาคเอกชน/ชุมชน)			๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	**หลัก-** ปม., อส. ออป., อบก. **สนับสนุน-** อปท.	๑๕.๐๐
	การเพิ่มขีดความสามารถของท้องถิ่นและชุมชน	**๒. โครงการเพิ่มศักยภาพของเครือข่าย/องค์กรชุมชนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูพื้นที่ป่า**	เพิ่มขีดความสามารถของผู้นำชุมชน/เครือข่าย/องค์กรชุมชนในพื้นที่ ในการรักษาระบบนิเวศของชุมชน	๑) การฝึกอบรม ให้ความรู้ คำแนะนำ ในการคุ้มครอง รักษา และใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศแก่ผู้นำชุมชน/เครือข่าย/องค์กรชุมชน ในพื้นที่	ประชาชนมีแนวทางที่ถูกต้องในการใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ และเพิ่มศักยภาพการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ		๔.๐๐	๑.๕๐	๑.๕๐	๑.๕๐	๑.๕๐	**หลัก-** อส., ปม., ทช. **สนับสนุน-** อปท.	๑๐.๐๐
				๒) การสร้างแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับป่า				๘๕๐.๐๐	๘๕๐.๐๐	๖๕๐.๐๐	๖๕๐.๐๐	**หลัก-** อส., ปม., ทช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๓,๐๐๐.๐๐
				๓) การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น เช่น บุคลากร งบประมาณ เครื่องมือ ฯลฯ เพื่อส่งเสริมการรักษาการให้บริการระบบนิเวศในพื้นที่			๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** อส., ปม., ทช. **สนับสนุน-** สคทช.	๒๕.๐๐
รวมงบประมาณแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดิน จำนวนเงิน ๓,๑๐๕.๐๐ ล้านบาท												

๒) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้การใช้ที่ดินและทรัพยากรดินมีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ศักยภาพของทรัพยากรดิน มีการใช้ประโยชน์อย่างสมดุล เป็นธรรม ยั่งยืน เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ และที่ดินมีจำนวนจำกัด ส่งผลให้การแข่งขันการใช้ประโยชน์ที่ดินของภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม การขยายตัวของชุมชนเมือง และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของรัฐที่มากขึ้น

ตัวชี้วัด

๑) ที่ดินที่ถูกทิ้งร้างของประเทศลดลง

๒) การใช้ประโยชน์ที่ดินสอดคล้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายผังเมือง

๓) การศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมจำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด และนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย

๔) สัดส่วนของดินที่ได้รับการฟื้นฟูหรือพัฒนาคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น

๕) พื้นที่เกษตรกรรมที่มีการบริหารจัดการตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน

ยุทธศาสตร์

๑) ยุทธศาสตร์การสร้างเกณฑ์และเป้าหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

๒) ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

โครงการสำคัญ (Flagship Project)

- โครงการศึกษาความสมดุลในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินสู่ความยั่งยืน

แผนงาน/ชุดโครงการ

แผนงาน/ชุดโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ ประกอบด้วย ๖ แผนงาน ๑๒ ชุดโครงการ งบประมาณ (ประมาณการ) ตลอด ๕ ปี รวม ๑๖,๓๐๙.๘๓ ล้านบาท โดยมีโครงการที่ตอบสนองในแต่ละยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑) ยุทธศาสตร์การสร้างเกณฑ์และเป้าหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด ประกอบด้วย ๕ แผนงาน ๑๐ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๙๗๘.๐๐ ล้านบาท โดย

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการศึกษาความสมดุลในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินสู่ความยั่งยืน) จำนวน ๑ แผนงาน ๑ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๔๐.๐๐ ล้านบาท

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวน ๕ แผนงาน ๙ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๙๓๘.๐๐ ล้านบาท

๒) ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด ประกอบด้วย ๑ แผนงาน ๒ ชุดโครงการ โดยทั้งหมด เป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ งบประมาณรวม ๑๓,๓๓๑.๘๓ ล้านบาท

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ

ยุทธศาสตร์การสร้างเกณฑ์และเป้าหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

๓. แผนงาน/ชุดโครงการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างเกณฑ์และเป้าหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
แผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการศึกษาความสมดุลในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินสู่ความยั่งยืน												
๓.๑ แผนงานวางแผนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน	การศึกษาวิจัย สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน	**๑. โครงการศึกษาความสมดุลของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน จำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด**	มีผลการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ตรงกับบริบทและมิติการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของพื้นที่	๑) การศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินที่เหมาะสม จำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด	มีการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัย ไปพัฒนากฎระเบียบ นโยบาย						**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** สถาบันการศึกษา, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๓๐.๐๐
						๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐				
			มีผังการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ตรงตามศักยภาพ บริบท และความต้องการของพื้นที่	๒) การทบทวนและจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงผังการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินให้สอดคล้องกับผลการศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน							**หลัก-** สคทช., ยผ., พด. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐
									๕.๐๐	๕.๐๐		
รวมงบประมาณแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการศึกษาความสมดุลในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินสู่ความยั่งยืน จำนวนเงิน ๔๐.๐๐ ล้านบาท												
แผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ												
๓.๑ แผนงานวางแผนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน (ต่อ)	การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน	**๒. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง**	เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมของประเทศ	๑) การทบทวน ปรับปรุงภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ (การทบทวนหลักเกณฑ์ของภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และดำเนินการปรับปรุง/แก้ไขโครงสร้างภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ตามผลการทบทวน)	ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมของประเทศดีขึ้น						**หลัก-** สศค. **สนับสนุน-**หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐
								๒.๕๐	๒.๕๐	๕.๐๐		
				๒) การสนับสนุนเครื่องมือสำหรับ อปท. เพื่อดำเนินการตามกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (เช่น งบประมาณ เทคโนโลยี ความรู้ของผู้ปฏิบัติงาน)							**หลัก-** สศค., สถ. **สนับสนุน-** สคทช.	๒๕.๐๐
						๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐		
				๓) การพัฒนาระบบการนำภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง มาใช้ประกอบการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมือง							**หลัก-** ยผ., สศค. **สนับสนุน-**หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐
						๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๐๐	๑.๐๐	๒.๐๐		
				๔) การพัฒนามาตรการจูงใจ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายผังเมือง							**หลัก-** กค., ยผ. **สนับสนุน-** สคทช.	๑๕.๐๐
						๔.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๒.๕๐	๒.๕๐		

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
			มีผังนโยบายระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด เพื่อใช้กำหนดแผนการพัฒนา และมีผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน เพื่อกำกับการใช้ประโยชน์พื้นที่ของเมือง/ชุมชน	๕) การจัดทำผังนโยบาย และผังเมืองรวม			๕๐๐.๐๐	๕๐๐.๐๐	๔๒๐.๐๐	๔๐๐.๐๐	๔๐๐.๐๐	**หลัก-** ยผ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒,๒๒๐.๐๐
		๓. โครงการเพิ่มศักยภาพท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินตามระเบียบหรือกฎหมาย	เพื่อเพิ่มศักยภาพของท้องถิ่นในการปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎหมายที่กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑) การจัดทำ เผยแพร่ สร้างความเข้าใจ ผังนโยบาย ผังเมืองรวม ผังชุมชน	ท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน		๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** ยผ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๔๐.๐๐
			มีข้อมูลความก้าวหน้าในการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายผังเมือง	๒) การสำรวจติดตามการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายผังเมืองในระดับพื้นที่		๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	**หลัก-** อปท. **สนับสนุน-** ยผ., หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐
	การบริหารจัดการที่ดินที่ถูกทิ้งร้างหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์	**๔. โครงการขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ถูกทิ้งร้างหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ของประเทศ**	เพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ถูกทิ้งร้างหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์มากขึ้น	๑) การศึกษา ทบทวน แผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการเรียกคืนที่ดินของส่วนราชการที่ไม่ใช้ประโยชน์	หน่วยงานภาครัฐมีที่ดินที่พร้อมสำหรับการใช้ประโยชน์มากขึ้น	๑.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐			**หลัก-** ปม., อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก, พส., กสส. **สนับสนุน-** สคทช.	๕.๐๐
			มีแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ชัดเจนสำหรับที่ดินว่างเปล่าหรือที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ของรัฐ	๒) การจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน สำหรับที่ดินของรัฐที่ยังไม่มีแผนการใช้ประโยชน์ และจัดทำมาตรการเพิ่มมูลค่าในที่ดินที่ส่วนราชการไม่ได้ใช้ประโยชน์		๗.๐๐	๗.๐๐	๖.๐๐			**หลัก-** ปม., อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก, พส., กสส. **สนับสนุน-** สคทช.	๒๐.๐๐
			มีหลักเกณฑ์และแนวทางที่ชัดเจนในการจัดการที่ดินที่ถูกทิ้งร้างหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ของเอกชน	๓) การจัดทำหลักเกณฑ์ แนวทางการบริหารจัดการ และแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้างของเอกชน		๕.๐๐	๕.๐๐				**หลัก-** สศค., ทด., สคทช. **สนับสนุน-** อปท.	๑๐.๐๐
			เพิ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้างโดยใช้มาตรการต่าง ๆ	๔) การพัฒนามาตรการเชิงบังคับหรือมาตรการจูงใจเพื่อกระตุ้นการใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้าง		๑๐.๐๐	๒.๕๐	๒.๕๐			**หลัก-** สศค., ทด., BOI **สนับสนุน-** สคทช., สถาบันการศึกษา	๑๕.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
			เพิ่มการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่เสื่อมโทรมในเขตเมืองและปรับภูมิทัศน์ของเมือง	๕) การฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรมหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ในเขตเมือง (เช่น อาคารเก่า อาคารร้าง พื้นที่ใต้ทางด่วน)		[redacted] ๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๓๐.๐๐	๓๐.๐๐	**หลัก-** ยผ., พด., อปท. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐๐.๐๐
			เพิ่มการบูรณาการการใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้างหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ระหว่างหน่วยงาน	๖) การจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดินร่วมระหว่างรัฐและเอกชน ในพื้นที่ที่ยังไม่ใช้ประโยชน์		[redacted] ๑.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐			**หลัก-** ปม., อส., ทช., พด., ธร., ทด., ส.ป.ก, พส., กสส. **สนับสนุน-** สคทช., ภาคเอกชน	๕.๐๐
		๕. โครงการติดตาม ประเมินผล การนำที่ดินที่ถูกทิ้งร้างมาใช้ประโยชน์	มีข้อมูลความก้าวหน้าในการนำที่ดินทิ้งร้างมาใช้ประโยชน์	๑) การจัดทำแนวทางและดำเนินการติดตาม ประเมินผลการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ถูกทิ้งร้าง				[redacted] ๕.๐๐	๒.๕๐	๒.๕๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐
๓.๒ แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการชุมชนเมืองและชนบท	การจัดการพื้นที่เมืองและชนบท	**๖. โครงการเพิ่มขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับและปรับตัวต่อภัยพิบัติ**	มีแผนและแนวทางบริหารจัดการเพื่อรับมือภัยพิบัติ/ภัยธรรมชาติระดับพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ และช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ	๑) การประเมินความเสี่ยงและจัดทำมาตรการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ/ภัยธรรมชาติรายพื้นที่		[redacted] ๒๐.๐๐	๑๕.๐๐	๑๕.๐๐			**หลัก-** ปภ. **สนับสนุน-** อปท.	๕๐.๐๐
				๒) การพัฒนาระบบคาดการณ์ประเมินผลกระทบ และระบบเตือนภัยที่อาจจะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงและภัยพิบัติ				[redacted] ๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** ปภ. **สนับสนุน-** อปท., สถาบันวิจัย, สถาบันการศึกษา	๓๐.๐๐
				๓) การบริหารจัดการพื้นที่น้ำท่วมน้ำแล้งซ้ำซาก		[redacted] ๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐			**หลัก-** สทนช., ทน., ชป., ปภ. **สนับสนุน-** อปท.	๑๕.๐๐
				๔) การกำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากความเสี่ยงและภัยพิบัติ				[redacted] ๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** ปภ., สป.ยธ. **สนับสนุน-** อปท.	๓๐.๐๐
		๗. โครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท	เพิ่มพื้นที่สีเขียวของประเทศ	๑) การเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		[redacted] ๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** สป.ทส., อปท. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๕๐.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
๓.๓ แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน	เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินรายประเภท (อุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน)	**๘. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินรายสาขา**	เพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ด้านต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องตามศักยภาพพื้นที่	๑) การจัดทำเขตศักยภาพและกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับพื้นที่อุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน	การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐานมีประสิทธิภาพมากขึ้น			๒๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** สป.อก., สป. มท., สป.กก., สป.คค., สป.กษ. **สนับสนุน-** สคทช., ยผ.	๔๐.๐๐
			พัฒนาเกณฑ์สำหรับประเมินประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สอดคล้องกับหลักวิชาการ	๒) การพัฒนาเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินรายสาขา				๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** ยผ., สคทช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๕.๐๐
			มีการจัดทำมาตรการเยียวยาที่เป็นธรรมเหมาะสม	๓) การจัดทำมาตรการรองรับ/เยียวยา สำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ				๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	**หลัก-** สป.มท., สป.กษ., สป.คค., สป.ทส. **สนับสนุน-** สป.ยธ.	๑๐.๐๐
๓.๔ แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำ	เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำ	**๙. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำ**	ป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีปัญหารุนแรง	๑) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะพื้นที่ชายฝั่งทะเล	การใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำมีประสิทธิภาพ			๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	**หลัก-** ทช., จท., ยผ. **สนับสนุน-** อปท.	๑๐๐.๐๐
			มีการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำ ที่เหมาะสมตามบริบทและความต้องการ โดยการมีส่วนร่วม	๒) การทบทวนการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ที่ดิน บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำ				๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** ทช., จท., ยผ. **สนับสนุน-** อปท.	๑๕.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
๓.๕ แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เฉพาะ และพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษ	เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เฉพาะ และพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษ	**๑๐. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษ**	มีขอบเขตเชิงพื้นที่ อำนาจ และแนวทางการบริหารจัดการในพื้นที่เฉพาะ เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ที่ชัดเจน	๑) การจัดทำนิยาม ขอบเขต อำนาจการบริหารจัดการ ในพื้นที่เฉพาะ	พื้นที่เฉพาะมีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย และมีการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างเต็มศักยภาพ	[redacted] ๕.๐๐	[redacted] ๕.๐๐	[redacted] ๕.๐๐			**หลัก-** สคทช., สป.ทส., สป.มท., สป.กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๕.๐๐
			มีแผนผังภูมินิเวศของพื้นที่ รวมถึงแหล่งธรรมชาติที่สำคัญ	๒) การจัดทำผังภูมินิเวศแหล่งธรรมชาติรายประเภท		[redacted] ๕.๐๐	[redacted] ๙.๐๐	[redacted] ๑๐.๐๐	[redacted] ๙.๐๐	[redacted] ๙.๐๐	**หลัก-** สผ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๔๒.๐๐
			เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม	๓) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (ติดตามและขับเคลื่อนการดำเนินงานของเครือข่ายการเฝ้าระวัง, ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศภูมิศาสตร์, ประเมินผลสัมฤทธิ์และปรับปรุงมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม)			[redacted] ๔.๐๐	[redacted] ๔.๐๐	[redacted] ๔.๐๐	[redacted] ๔.๐๐	**หลัก-** สผ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๖.๐๐
			เพื่อสนับสนุนนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศ	๔) การนำที่ราชพัสดุมาสนับสนุนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ		[redacted] ๓.๐๐	[redacted] ๓.๐๐	[redacted] ๓.๐๐	[redacted] ๓.๐๐	[redacted] ๓.๐๐	**หลัก-** ธร. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๕.๐๐
รวมงบประมาณแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวนเงิน ๒,๙๓๘.๐๐ ล้านบาท												

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ

ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

๔. แผนงาน/ชุดโครงการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
แผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ												
๔.๑ แผนงานฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพดิน	การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินตามศักยภาพ	**๑. โครงการเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน**	ฟื้นฟู ปรับปรุงทรัพยากรดินในพื้นที่ดินปัญหา เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์	๑) การฟื้นฟู ปรับปรุงดินในเขตดินปัญหา	การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินมีความคุ้มค่าและเหมาะสมกับศักยภาพของที่ดิน	[redacted] ๒๒๒.๘๖	[redacted] ๕๕๙.๐๐	[redacted] ๕๕๘.๐๐	[redacted] ๕๕๗.๐๐	[redacted] ๕๕๓.๗๓	**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** สป.กษ., กวก., กสก., กปศ., กข., มม., สผ., ปม., อส., สทนช., ทน., อปท., สถาบันการศึกษา	๒,๔๕๐.๕๙
			ลดการชะล้างพังทลายของดิน และป้องกันไม่ให้เกิดการแผ่ขยายพื้นที่ที่ถูกชะล้างเพิ่มมากขึ้น	๒) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรมด้วยระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ		[redacted] ๕๙๑.๘๔	[redacted] ๑,๐๗๐.๒๐	[redacted] ๑,๐๙๑.๙๗	[redacted] ๑,๑๑๕.๙๓	[redacted] ๑,๑๓๐.๐๖	**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** สป.กษ., กวก., กสก., กปศ., กข., มม., สผ., ปม., อส., สทนช., ทน., อปท., สถาบันการศึกษา	๕,๐๐๐.๐๐
			เพิ่มศักยภาพของทรัพยากรดินและน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ	๓) การบริหารจัดการดินและน้ำเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ		[redacted] ๒๕.๘๕	[redacted] ๙๗.๓๔	[redacted] ๙๗.๓๔	[redacted] ๙๗.๓๔	[redacted] ๙๗.๓๔	**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** สป.กษ., กวก., กสก., กปศ., กข., มม., สผ., ปม., อส., สทนช., ทน., อปท., สถาบันการศึกษา	๔๑๕.๒๑
			เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับเกษตรกรรม	๔) การบริหารจัดการพื้นที่เขตเกษตรกรรม (ชั้นดี ศักยภาพสูง ศักยภาพต่ำ) เพื่อป้องกันและลดความเสื่อมโทรมของดิน		[redacted] ๒๕๕.๘๓	[redacted] ๔๘๕.๐๐	[redacted] ๕๕๘.๔๑	[redacted] ๕๕๘.๔๑	[redacted] ๕๕๘.๓๘	**หลัก-** สป.กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒,๔๑๖.๐๓
			เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรดินในเขตพื้นที่เฉพาะ	๕) การพัฒนาทรัพยากรดินในพื้นที่เฉพาะ		[redacted] ๒๐๓.๓๙	[redacted] ๔๗๓.๔๘	[redacted] ๔๗๓.๔๘	[redacted] ๔๗๓.๔๘	[redacted] ๕๑๒.๑๕	**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** สป.กษ., กวก., กสก., กปศ., กข., มม., สผ., ปม., อส., สทนช., ทน., อปท.	๒,๑๓๕.๙๘

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
			เพื่อให้มีระบบข้อมูลความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดินที่นำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดมาตรการจัดการดินเสื่อมโทรมในระดับพื้นที่	๖) การจัดทำฐานข้อมูล (Baseline) ความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดินเพื่อกำหนดมาตรการจัดการดินเสื่อมโทรมในระดับพื้นที่		-	๓๑.๗๐	๑๕.๑๐	๑๕.๑๐	๑๕.๑๐	**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** อปท., สถาบันการศึกษา	๗๗.๐๐
			มีผลการวิเคราะห์ดินเพื่อประกอบการปรับปรุง ฟื้นฟูทรัพยากรดิน และวางแผนการใช้ประโยชน์	๗) การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ		๗๖.๔๙	๗๖.๔๙	๗๖.๔๙	๗๖.๔๙	๗๖.๔๙	**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** กสก., สศก., กวก., วว., สวทช.	๓๘๒.๔๕
		๒. โครงการขับเคลื่อนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดินอย่าง มีส่วนร่วม	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	๑) การเสริมขีดความสามารถของ อปท. ในการฟื้นฟู อนุรักษ์ดิน (การสนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้ ในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดิน)		๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** สถ., อปท.	๑๕.๐๐
				๒) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานเอกชนเพื่อพัฒนางานวิจัยเชิงนวัตกรรมในการปรับปรุง ฟื้นฟูทรัพยากรดิน (สร้างเครือข่ายความร่วมมือ/บันทึกข้อตกลงร่วม, ดำเนินการศึกษา วิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรดิน)		๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก** - สป.กษ., พด. **สนับสนุน** – สพภ. สถาบันการศึกษา, ภาคเอกชน	๕๐.๐๐
			มีพื้นที่ต้นแบบ/นำร่องด้านการจัดการดิน เพื่อใช้เป็นตัวอย่างการพัฒนาสำหรับพื้นที่อื่น ๆ	๓) การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (pilot) ด้านการจัดการดินอย่างยั่งยืนเพื่อขยายผลสู่ระดับพื้นที่		๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. **สนับสนุน-** อปท., ภาคเอกชน, สถาบันการศึกษา	๕๐.๐๐
			จัดทำแนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศเกษตรอย่างยั่งยืน	๔) การจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างหน่วยงาน เพื่อบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพสู่ภาคการเกษตร		๐.๔๐					**หลัก-** สผ. **สนับสนุน-** สพภ.	๐.๔๐
			เพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์ทรัพยากรดินโดยชุมชน	๕) การสร้างความตระหนักในการรักษาทรัพยากรดินแก่ชุมชน		๒๔.๔๙	๗๘.๖๗	๗๘.๖๗	๗๘.๖๗	๗๘.๖๗	**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** อปท.	๓๓๙.๑๗
รวมงบประมาณ แผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่นๆ จำนวนเงิน ๑๓,๓๓๑.๘๓ ล้านบาท												

๓) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้ผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินโดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม มีขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิต มีองค์ความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และความสามารถ เพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น เช่น ทักษะด้านดิจิทัล การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การตลาด การเพิ่มผลผลิต เป็นต้น

ตัวชี้วัด

๑) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร

๒) เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวทางเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ

๓) ผลิตภาพด้านการผลิตของเกษตรกรต่อหน่วยพื้นที่เพิ่มขึ้น

๔) สถานะทางการเงินของเกษตรกรดีขึ้น

๕) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในภาพรวมดีขึ้น

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและพื้นที่ทางการเกษตร

โครงการสำคัญ (flagship project)

- โครงการเสริมทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับศักยภาพของเกษตรกร

แผนงาน/ชุดโครงการ

แผนงาน/ชุดโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน ซึ่งมี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและพื้นที่ทางการเกษตร ประกอบด้วย ๒ แผนงาน ๑๓ ชุดโครงการ งบประมาณ (ประมาณการ) ตลอด ๕ ปี รวม ๑๑๘,๘๒๕.๑๐ ล้านบาท โดย

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการเสริมทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับศักยภาพของเกษตรกร) จำนวน ๑ แผนงาน ๒ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒๒๐.๐๐ ล้านบาท

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวน ๒ แผนงาน ๑๑ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๑๑๘,๖๐๕.๑๐ ล้านบาท

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและพื้นที่ทางการเกษตร

๕. แผนงาน/ชุดโครงการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและพื้นที่ทางการเกษตร

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณ (ประมาณการ) (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
แผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการเสริมทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับศักยภาพของเกษตรกร												
๕.๑ แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร	การส่งเสริมทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี	**๑. โครงการเพิ่มทักษะด้านดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพแก่เกษตรกร**	เพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพของเกษตรกร	๑) การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยี/ดิจิทัล เพื่อการประกอบอาชีพ และฝึกอบรมให้แก่กลุ่มเกษตรกร	เกษตรกรที่นำองค์ความรู้ รวมถึงทักษะด้านดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ		๒.๐๐	๔.๕๐	๔.๕๐	๔.๕๐	๔.๕๐	**หลัก-** สป.กษ., **สนับสนุน-** สป.ดศ.	๒๐.๐๐
			เพื่อให้เกษตรกรมีทักษะ ความรู้ ในการปรับปรุง บำรุงดินในพื้นที่ด้วยตนเองผ่านระบบดิจิทัล	๒) การพัฒนาแพลตฟอร์ม/แอพพลิเคชั่นตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อให้ความรู้การพัฒนาที่ดินสำหรับเกษตรกร			๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐			**หลัก-** สป.กษ., **สนับสนุน-** สป.ดศ., ภาคเอกชน, สถาบันการศึกษา	๕๐.๐๐
			มีเกษตรกรดิจิทัลต้นแบบที่จะเป็นตัวอย่าง และถ่ายทอดการดำเนินงานที่ดีไปสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ	๓) การพัฒนาเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรดิจิทัลต้นแบบ			๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. **สนับสนุน-** สป.ดศ.	๕๐.๐๐
		๒. โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลระดับตำบล	เพิ่มการเข้าถึงระบบโครงข่ายด้านดิจิทัลแก่เกษตรกร	๔) การพัฒนาโครงข่าย เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตแบบสาย ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย หรือมีมาตรการเสริม เช่น ลดค่าใช้จ่ายของสัญญาณ เป็นต้น	เกษตรกรได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ		๒๐.๐๐	๓๐.๐๐	๓๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** สป.ดศ., สศด. **สนับสนุน-** สป.กษ., อปท.	๑๐๐.๐๐
รวมงบประมาณ แผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการเสริมทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับศักยภาพของเกษตรกร จำนวนเงิน ๒๒๐.๐๐ ล้านบาท												
แผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ												
๕.๑ แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (ต่อ)	การส่งเสริมทักษะองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ	**๓. โครงการเพิ่มขีดความสามารถแก่เกษตรกร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตร**	เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้น้ำเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ	๑) การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตรในชุมชน (การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย , ดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้)	เกษตรกรมีการนำองค์ความรู้มาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ		๕.๐๐	๑๕.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** สทนช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๕๐.๐๐
				๒) การจัดทำหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ในการใช้น้ำเพื่อการเกษตร แก่เกษตรกร			๓.๐๐	๔.๐๐	๖.๐๐	๖.๐๐	๖.๐๐	**หลัก-** สทนช., ทน., ชป., ทบ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๕.๐๐
			เพิ่มศักยภาพการผลิตของเกษตรกรและลดความเสี่ยงการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร	๓) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคการเกษตร (เช่น ระบบน้ำหยด ระบบหมุนเวียนน้ำ ฯลฯ)			๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	**หลัก-** สทนช., ทน., ชป., ทบ. **สนับสนุน-** สป.ดศ.	๑๐๐.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณ (ประมาณการ) (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
				๔) การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง		๑๔๗.๐๖					**หลัก-** พช. **สนับสนุน-** อปท.	๑๔๗.๐๖
	การสนับสนุนปัจจัยการผลิตและโครงสร้างพื้นฐาน	**๔. โครงการเพิ่มศักยภาพและปริมาณน้ำต้นทุนเพื่อการเกษตร**	เพิ่มศักยภาพการผลิตของเกษตรกรและลดความเสี่ยงการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร	๑) การพัฒนา ปรับปรุงระบบกักเก็บน้ำต้นทุนเพื่อการเกษตรระดับตำบล/หมู่บ้าน/ ในไร่นา		๑,๒๐๐.๐๐	๑,๒๐๐.๐๐	๑,๒๐๐.๐๐	๑,๒๐๐.๐๐	๑,๒๐๐.๐๐	**หลัก-** สทนช., ทน., ชป., ทบ., พด. **สนับสนุน-** อปท.	๖,๐๐๐.๐๐
				๒) การอนุรักษ์ พัฒนา และฟื้นฟูแหล่งน้ำ		๔,๖๔๔.๙๖	๑๖,๐๕๓.๒๕	๘๐๕๗.๘๒	๑๔,๕๕๔.๓๗	๒๙,๒๔๘.๘๐	**หลัก-** สทนช., ทน. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๗๒,๕๕๙.๒๐
				๓) การพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพระบบกระจายน้ำ		๑๓,๔๙๖.๓๙	๔,๖๙๖.๕๑	๕,๖๑๒.๙๐	๑๓๑.๔๐	๒,๖๒๒.๙๗	**หลัก-** สทนช., ทน., ชป., ทบ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๖,๕๖๐.๑๗
				๔) การพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร		๗๕๐.๐๔	๑,๓๐๓.๐๐	๑,๓๐๓.๐๐	๑,๓๐๓.๐๐	๑,๓๐๓.๐๐	**หลัก-** ทบ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๕,๙๖๒.๐๔
				๕) การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของแหล่งน้ำทางเลือก เช่น ระบบธนาคารน้ำใต้ดิน		๑๐๐.๐๐	๑๕๐.๐๐	๒๕๐.๐๐	๒๕๐.๐๐	๒๕๐.๐๐	**หลัก-** สทนช., ทน., ชป., ทบ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑,๐๐๐.๐๐
				๖) การทบทวนระเบียบ กฎหมายเพื่อเสริมบทบาทของ อปท. ในการพัฒนาแหล่งน้ำ		๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐			**หลัก-** สทนช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๕๐.๐๐
		๕. โครงการพัฒนา/เพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร (เช่น ระบบไฟฟ้า ถนน) ในพื้นที่ขาดแคลน	เพิ่มประสิทธิภาพที่ดินและทรัพยากรดินภาคการเกษตรเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกร	๑) การร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งพื้นที่เกษตรในเขตชลประทาน นอกเขตชลประทาน พื้นที่ทั้งในและนอกเขตที่ดินที่จัดที่ดินทำกินตามนโยบาย คทช. ๒) การพัฒนาหรือเพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐาน โดยเน้นพื้นที่ที่ขาดแคลนก่อน		๒๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. **สนับสนุน-** สคทช., อปท., หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑,๐๐๐.๐๐
	การพัฒนาเกษตรกรรมตามศักยภาพพื้นที่ (zoning)	**๖. โครงการส่งเสริมการปลูกพืชตามศักยภาพพื้นที่**	เพื่อให้มีการเพาะปลูกพืชตรงตามศักยภาพของทรัพยากรดิน	๑) การประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกร ในการเลือกชนิดพืชและวิธีการปลูกที่เหมาะสมกับพื้นที่	เกษตรกรมีผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณมากขึ้น	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐			**หลัก-** สป.กษ. และหน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐๐.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณ (ประมาณการ) (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
				๒) การจัดทำมาตรการทั้งด้านระเบียบ กฎหมาย หรือมาตรการจูงใจ เพื่อให้เกษตรกรทำการเกษตรตามศักยภาพพื้นที่ หรือตาม Agri-Map		๒.๐๐	๒.๐๐	๓.๐๐				
				๓) การจัดตั้งธนาคารพันธุ์พืชระดับจังหวัด เพื่อสนับสนุนเกษตรกรในการปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่				๓๐.๐๐	๓๐.๐๐	๓๐.๐๐		
				๔) การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและสินค้าตามข้อบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)	ยกระดับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และสินค้าตามข้อบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)	๓๕.๐๐	๔๐.๐๐	๔๐.๐๐	๔๐.๐๐	๔๐.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. และหน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๙๕.๐๐
		๗. โครงการพัฒนาระบบติดตามประเมินผล การเพาะปลูกพืชที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่	เพื่อให้มีข้อมูลความก้าวหน้าการเพาะปลูกพืชตรงตามศักยภาพของทรัพยากรดิน	๑) การจัดทำแนวทางและดำเนินการติดตาม ประเมินผล	มีข้อมูลผลการดำเนินงานส่งเสริมการปลูกพืชตามศักยภาพพื้นที่	๑.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๓.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. **สนับสนุน-** สคทช.	๑๐.๐๐
		๘. โครงการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างมูลค่าสินค้าเกษตร	มีแผนการใช้ที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน	๑) การจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเพื่อสร้างมูลค่าสินค้าเกษตร	มูลค่าสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. และหน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๕.๐๐
	การพัฒนาเกษตรอัจฉริยะ	**๙. โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรสมัยใหม่**	เพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในการผลิต การจัดจำหน่ายด้วยเทคโนโลยี	๑) การพัฒนาพื้นที่นำร่องด้านเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ	มีพื้นที่ต้นแบบที่ใช้หลักการเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. และหน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐๐.๐๐
				๒) การเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยและกลุ่มเกษตรกรเพื่อมุ่งสู่การเป็นเกษตรกรอัจฉริยะ (ส่งเสริมองค์ความรู้ เทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรม ข้อมูล แนวคิดทางธุรกิจ)	เกษตรกรมีศักยภาพในการผลิตและจัดจำหน่ายมากขึ้น	๒๕.๐๐	๒๐.๐๐	๒๕.๐๐	๑๕.๐๐	๑๕.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. และหน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐๐.๐๐
				๓) การพัฒนาแพลตฟอร์ม/แอพพลิเคชั่น เพื่อส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ ที่ใช้งานได้จริง	เพิ่มศักยภาพการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** สป.กษ., พด. ,กสส. **สนับสนุน-** สป.ดศ.	๕๐.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณ (ประมาณการ) (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
				๔) การพัฒนาการเกษตรแบบ ๑ อำเภอ ๑ แปลงเกษตรอัจฉริยะ	มีต้นแบบเกษตรอัจฉริยะที่สามารถเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนแรงงาน ปัจจัยการผลิต และระยะเวลาในการปฏิบัติงานของเกษตรกร	๔๐.๐๐	๔๐.๐๐	๔๐.๐๐	๔๐.๐๐	๔๐.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. และหน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๐๐.๐๐
				๕) การเสริมศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน	เพิ่มศักยภาพการเพาะพันธุ์ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	๒๘๓.๖๐	๒๗๘.๖๐	๒๒๘.๖๐	๒๙๖.๓๐	๒๙๖.๓๐	**หลัก-** กข. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑,๓๘๓.๔๐
				๖) การเพิ่มประสิทธิภาพพืชเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มมูลค่า	เพิ่มศักยภาพการผลิตการจำหน่าย โดยการเพิ่มมูลค่าพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เช่น (อ้อย ข้าว มันสำปะหลัง ฯลฯ)	๕๔.๑๕	๒๔๐.๐๐	๓๐๑.๙๔	๓๐๑.๙๔	๓๐๑.๙๔	**หลัก-** สป.กษ. และหน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑,๑๙๙.๙๗
		๑๐. โครงการพัฒนาระบบติดตามประเมินผลความสำเร็จในการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ จำแนกตามพื้นที่	เพื่อให้มีข้อมูลความก้าวหน้าของการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ	๑) การพัฒนาระบบติดตามประเมินผลความสำเร็จในการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ จำแนกตามพื้นที่	มีข้อมูลความก้าวหน้าผลการดำเนินงานส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ			๕.๐๐	๒.๕๐	๒.๕๐	**หลัก-** สป.กษ., หน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐
	การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน	**๑๑. โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน**	ส่งเสริมการทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ปลอดภัย	๑) การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	มีการทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ปลอดภัย	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** สป.กษ., หน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๕๐.๐๐
				๒) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้วย BCG Model ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน		๑๒๔.๐๐	๑๒๔.๐๐	๑๒๔.๐๐	๑๒๔.๐๐	๑๒๔.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. และหน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๖๒๐.๐๐
			เพื่อให้เกิดการทำเกษตรที่มีการบริหารจัดการร่วมกัน	๓) การพัฒนาระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่	มีการรวมกลุ่มเกษตรกรในการผลิตการบริหารจัดการ	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. และหน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณ (ประมาณการ) (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
	การส่งเสริมการผลิตและจัดจำหน่าย	**๑๒. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกร**	เพื่อช่วยเหลือด้านการเงินสำหรับการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ	๑) การสนับสนุนเงินทุน/เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกร	คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น						**หลัก-** สป.กษ., ธกส. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๕๐๐.๐๐
						๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐		
			เพื่อสนับสนุนการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกร และยกระดับรายได้ของเกษตรกร	๒) การจัดหาตลาดรองรับสินค้าเกษตร เพื่อรองรับสินค้าเกษตรระดับพื้นที่							**หลัก-** สป.กษ., กน., สค. **สนับสนุน-** อ.ต.ก., อต.	๒๕.๐๐
						๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐		
				๓) การแก้ไขกฎระเบียบ ด้านการจัดซื้อ จัดหาวัสดุ ที่สนับสนุนการประกอบอาชีพของเกษตรกร							**หลัก-** สป.กษ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐
						๓.๐๐	๓.๐๐	๑.๕๐	๑.๕๐	๑.๐๐		
๕.๒ แผนงานฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพดิน	การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรดิน	**๑๓. โครงการส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพดิน**	เพื่อให้เกษตรกรมีทักษะ ความรู้ ในการปรับปรุง บำรุงดินในพื้นที่ด้วยตนเอง	๑) การฝึกอบรม ให้ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร ในการปรับปรุง บำรุงดิน	เกษตรกรมีผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณมากขึ้น						**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** หน่วยงานระดับกรมภายใต้ กษ., สป.ดศ., อปท., สถาบันการศึกษา	๑๕.๐๐
						๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐		
			ประยุกต์ใช้หลักเทคโนโลยีชีวภาพในการปรับปรุง เพิ่มความอุดมสมสมบูรณ์ของดิน การควบคุมศัตรูพืช เป็นต้น	๒) การส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน							**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** กวก., กสก., สศก., กปศ., ปม.,กข., มม., คพ., สศภ., สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, ภาคเอกชน	๓๓๓.๘๐
						๖๖.๗๖	๖๖.๗๖	๖๖.๗๖	๖๖.๗๖	๖๖.๗๖		
			มีเมล็ดพันธุ์พืชที่สำหรับการเพาะปลูกที่สอดคล้องกับศักยภาพทรัพยากรดินในพื้นที่	๓) การผลิต ขยายเมล็ดพันธุ์พืช และส่งเสริมเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ							**หลัก-** พด., กวก., กสก. **สนับสนุน-** อปท., สถาบันการศึกษา, ภาคเอกชน	๒๑๔.๔๖
						-	๖๙.๐๕	๔๘.๔๗	๔๘.๔๗	๔๘.๔๗		
รวมงบประมาณ แผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่นๆ จำนวนเงิน ๑๑๘,๖๐๕.๑๐ ล้านบาท												

๔) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการให้การถือครองที่ดินในทุกภาคส่วนมีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ ลดปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและกระจายการได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะสำหรับประชาชนที่ยากไร้และต้องพึ่งพาที่ดินเพื่อการเลี้ยงชีพ

ตัวชี้วัด

๑) ผู้ได้รับการจัดที่ดินที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมและ/หรือมีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ลดลง

๒) ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการจัดที่ดิน

๓) ระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกิน

๔) การยกระดับการรวมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมตามแนวทาง คทช.

๕) การพัฒนารูปแบบทางเลือกอื่นเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการกระจายการถือครองที่ดินของรัฐและเอกชน

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพความแม่นยำในการจัดที่ดิน การถือครองที่ดิน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย

โครงการสำคัญ (Flagship Project)

- โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ผู้ได้รับการจัดที่ดินแบบบูรณาการ

แผนงาน/ชุดโครงการ

แผนงาน/ชุดโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม ซึ่งมี ๑ ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำในการจัดที่ดิน การถือครองที่ดิน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ๓ แผนงาน ๖ ชุดโครงการ งบประมาณ (ประมาณการ) ตลอด ๕ ปี รวม ๖,๖๕๘.๙๑ ล้านบาท โดย

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ผู้ได้รับการจัดที่ดินแบบบูรณาการ) จำนวน ๑ แผนงาน ๓ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๓๕๐.๗๗ ล้านบาท

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวน ๒ แผนงาน ๓ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๔,๓๐๘.๑๔ ล้านบาท

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพความแม่นยำในการจัดที่ดิน การถือครองที่ดิน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย

๖. แผนงาน/ชุดโครงการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพความแม่นยำในการจัดที่ดิน การถือครองที่ดิน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
แผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ผู้ได้รับการจัดที่ดินแบบบูรณาการ												
๖.๑ แผนงานจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ภายใต้กลไกของ คทช.	การส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสร้างความเข้มแข็ง	**๑. โครงการขับเคลื่อนและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดที่ดินทำกินในลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์**	เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้ที่ดิน ได้สิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยไม่ได้กรรมสิทธิ์ ประชาชนได้รับการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นจากหน่วยงานรัฐ และเกิดการจัดที่ดินทำกินที่มีความแม่นยำและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย	๑) การจัดที่ดินทำกินแก่ผู้ยากไร้และไม่มีที่ดินทำกินในพื้นที่เป้าหมาย	ผู้ยากไร้ได้รับการจัดที่ดินและมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และประสิทธิภาพในการจัดที่ดินทำกินเพิ่มขึ้น	๔๐.๐๐	๔๐.๐๐	๔๐.๐๐	๔๐.๐๐	๔๐.๐๐	**หลัก-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด. **สนับสนุน-** สคทช.	๒๐๐.๐๐
				๒) การทบทวนเกณฑ์การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ การใช้ประโยชน์ ศักยภาพของทรัพยากรดินที่เชื่อมโยงกับการอยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพ		๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	**หลัก-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด. **สนับสนุน-** สคทช.	๕.๐๐
				๓) การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานสำหรับพื้นที่จัดที่ดินทำกิน เช่น ระบบไฟฟ้า เส้นทางคมนาคม ระบบการตลาด เป็นต้น		๑๕๐.๐๐	๑๕๐.๐๐	๑๕๐.๐๐	๑๕๐.๐๐	๑๕๐.๐๐	**หลัก-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด. **สนับสนุน-** สคทช., อปท.	๗๕๐.๐๐
				๔) การพัฒนาและฟื้นฟูที่ดินในพื้นที่ คทช. ในรูปแบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการมีส่วนร่วม		๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., ทด. อปท.	๕๐.๐๐
				๕) การจัดหาที่ดินว่าง หรือที่ดินของรัฐที่มีการครอบครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือมีการใช้ผิดวัตถุประสงค์ เพื่อนำมาจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์		๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๒.๕๐	๒.๕๐	**หลัก-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด. **สนับสนุน-** สคทช.	๒๐.๐๐
				๖) การเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างศักยภาพของ อปท. ในการร่วมกระบวนการจัดที่ดินทำกิน		๒.๕๐	๕.๐๐	๒.๕๐			**หลัก-** สคทช., สถ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
				๗) การพัฒนา ปรับปรุง และเชื่อมโยงระบบตรวจสอบ จัดเก็บข้อมูลอัตลักษณ์บุคคล ที่ได้รับการจัดที่ดินทำกิน และระบบติดตามตรวจสอบผู้ถือครอง และรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด		๕.๐๐	๕.๐๐	๑๐.๐๐			**หลัก-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด. **สนับสนุน-** สคทช.	๒๐.๐๐
		๒. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกิน	เพื่อสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้ได้รับการจัดที่ดิน	๑) การส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ การตลาด และสนับสนุนแหล่งเงินทุน/เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อความมั่นคงในอาชีพ		๓๐.๐๐	๓๐.๐๐	๓๐.๐๐	๓๐.๐๐	๓๐.๐๐	**หลัก-** สคทช.,ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด., พช. **สนับสนุน-** ธกส., กน., สค.,บจธ.	๑๕๐.๐๐
				๒) การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรยั่งยืนในพื้นที่จัดที่ดิน		๑๒๐.๐๐	๑๒๐.๐๐	๑๒๐.๐๐	๑๒๐.๐๐	๑๒๐.๐๐	**หลัก-** สป.กษ. **สนับสนุน-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด.	๖๐๐.๐๐
				๓) การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานในการบริหารจัดการสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ คทช.			๒๕.๒๙	๐.๒๔	๐.๒๔		**หลัก-** กสส. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๕.๗๗
		๓. โครงการส่งเสริมการรวมกลุ่มและเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ	เสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกิน ตามกลุ่มอาชีพต่างๆ	๑) การสนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้เพื่อเสริมสร้างการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน		๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	**หลัก-** กสส., พช. **สนับสนุน-** สคทช.	๑๐.๐๐
				๒) สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มสหกรณ์ทั้งในและต่างประเทศ		๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	**หลัก-** กสส., พช. **สนับสนุน-** สคทช.	๑๐.๐๐
				๓) สนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ รวมถึงจัดทำเงื่อนไขผ่อนปรนด้านการเงินสำหรับกลุ่มสหกรณ์		๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	**หลัก-** กสส. **สนับสนุน-** ธกส.	๕๐๐.๐๐
รวมงบประมาณแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ผู้ได้รับการจัดที่ดินแบบบูรณาการ จำนวนเงิน ๒,๓๕๐.๗๗ ล้านบาท												
แผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ												
๖.๒ แผนงานยกระดับเครื่องมือและกลไกการกระจายการถือครองที่ดิน	การพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย นวัตกรรม	**๔. โครงการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายการถือครองที่ดิน**	เพิ่มโอกาสการเข้าถึงที่ดินแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ยากไร้หรือผู้ต้องการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพ	๑) การศึกษา ค้นคว้า วิจัย รูปแบบการกระจายการถือครองที่ดินที่เป็นนวัตกรรมใหม่ โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย	ประสิทธิภาพในการกระจายการถือครองที่ดินเพิ่มขึ้น	๐.๕๔	๒.๐๐	๒.๘๐	๔.๐๐	๗.๘๐	**หลัก-** สคทช., บจธ. **สนับสนุน-** สถาบันการศึกษา	๑๗.๑๔

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
				๒) การศึกษา วิเคราะห์พื้นที่ และขนาดที่ดินที่เหมาะสมในการจัดที่ดินทำกินเพื่อการอยู่อาศัยและประกอบอาชีพ		๕.๐๐	๓.๐๐	๒.๐๐			**หลัก-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด. **สนับสนุน-** สคทช.	๑๐.๐๐
				๓) การศึกษาและจัดทำแผนการนำที่ดินที่ไม่มีแผนการใช้ประโยชน์ หรือถือครองที่ดินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือหมดอายุสัมปทาน มาใช้ในการจัดที่ดินทำกิน		๑๐.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐			**หลัก-** สคทช., ส.ป.ก. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๐.๐๐
				๔) การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดิน สำหรับผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกินตามนโยบายของ คทช.		๒.๕๐	๑.๒๕	๑.๒๕			**หลัก-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๕.๐๐
๖.๓ แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน ตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การจัดที่ดินทำกินตามภารกิจหน่วยงาน	**๕. โครงการขับเคลื่อนการจัดที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**	เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการจัดที่ดินทำกินของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	๑) การขับเคลื่อนโครงการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน ตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ เช่น โครงการธนารักษ์ประชารัฐ โครงการจัดหาที่ดิน โครงการจัดที่ดินแก่บุคคลหรือกลุ่มต่าง ๆ โครงการบ้านมั่นคง โครงการด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น	การจัดที่ดินทำกินให้ประชาชนเกิดการบูรณาการ มีความต่อเนื่อง และเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายการถือครองที่ดินของประเทศ	๖๐๐.๐๐	๖๐๐.๐๐	๖๐๐.๐๐	๖๐๐.๐๐	๖๐๐.๐๐	**หลัก-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด. และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีบทบาทในการจัดที่ดินทำกิน **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๓,๐๐๐.๐๐
		๖. โครงการส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการแก่ผู้ยากไร้และกลุ่มคนเปราะบาง	เพื่อสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตแก่ผู้ยากไร้และกลุ่มเปราะบาง ที่มีปัญหาเรื่องสิทธิอยู่อาศัยสิทธิทำกิน	๑) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการสูญเสียสิทธิในที่ดินของผู้ยากไร้		๒๐๖.๐๐	๒๒๖.๖๐	๒๔๗.๒๐	๒๖๗.๘๐	๒๘๘.๔๐	**หลัก-** บจธ. **สนับสนุน-** สคทช.	๑,๒๓๖.๐๐
			เพื่อให้บุคคลมีปัญหาสถานะทางกฎหมายได้รับสิทธิและสวัสดิการพื้นฐานโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ	๒) การส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการสำหรับบุคคลมีปัญหาสถานะทางกฎหมาย		๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๕๐		**หลัก-** พม. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐
			๑) เพื่อให้คนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้พลัดถิ่น และบุคคลต่างด้าวได้รับสิทธิตามกฎหมาย ๒) ป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อประชาชน	๓) การส่งเสริมสิทธิสวัสดิการกลุ่มชาติพันธุ์		๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๕๐		**หลัก-** พม. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐
รวมงบประมาณแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่นๆ จำนวนเงิน ๔,๓๐๘.๑๔ ล้านบาท												

๕) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ต้องการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน เสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของหน่วยงานทุกระดับ รวมถึงองค์กร สถาบัน ชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ และระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะหน่วยงานระดับท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน และได้รับผลกระทบ ผลประโยชน์โดยตรง

ตัวชี้วัด

๑) กฎหมาย/ระเบียบที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) ระบบข้อมูลที่สามารถบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจของหน่วยงานทุกระดับ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) การพัฒนาเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

๔) การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการเชื่อมโยงและการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อปท.

โครงการสำคัญ (Flagship Project)

- โครงการจัดทำระบบข้อมูลที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แผนงาน/ชุดโครงการ

แผนงาน/ชุดโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ซึ่งมี ๑ ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการเชื่อมโยงและการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อปท. ประกอบด้วย ๓ แผนงาน ๑๑ ชุดโครงการ งบประมาณ (ประมาณการ) ตลอด ๕ ปี รวม ๓,๙๘๖.๒๑ ล้านบาท โดย

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ (โครงการจัดทำระบบข้อมูลที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) จำนวน ๑ แผนงาน ๔ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๒,๒๖๙.๒๐ ล้านบาท

- เป็นแผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวน ๓ แผนงาน ๗ ชุดโครงการ งบประมาณรวม ๑,๗๑๗.๐๑ ล้านบาท

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการเชื่อมโยงและการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อปท.

๗. แผนงาน/ชุดโครงการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการเชื่อมโยงและการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อปท.

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
แผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการจัดทำระบบข้อมูลที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง												
๗.๑ แผนงานพัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	การพัฒนาและเชื่อมโยงระบบข้อมูล	**๑. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลกลางเพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลด้านที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ**	เพื่อเป็นศูนย์กลางการกำหนดแนวทางนโยบาย มาตรการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน และการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดประโยชน์สูงสุด	๑) การจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	การดำเนินงานมีความสอดคล้องกัน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น		๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๑๕.๐๐	๑๕.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** สวข., หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๘๐.๐๐
				๒) การพัฒนาระบบบริหารจัดการและให้บริการข้อมูลแนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map)			๓๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด., สป.ดศ., GISTDA	๗๐.๐๐
				๓) การพัฒนาข้อมูลเพื่อการพัฒนาเมือง (City Data)			๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	**หลัก-** สศด. **สนับสนุน-** สศช., สวข., อปท.	๕.๐๐
				๔) การพัฒนาระบบบัญชีข้อมูลด้านที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ			๒.๕๐	๐.๕๐	๐.๕๐	๐.๕๐	๐.๕๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** สวข. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๔.๕๐
				๕) การพัฒนาฐานข้อมูลแผนการใช้ที่ดินและปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดิน			๒๐๐.๐๐	๑๙๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	**หลัก-** พด. **สนับสนุน-** สคทช.	๖๙๐.๐๐
				๖) การพัฒนาฐานข้อมูลรายแปลงที่ดิน (ฐานข้อมูลที่ดินและแผนที่รูปแปลงที่ดิน)			๖.๕๐	๖.๐๐	๖.๐๐			**หลัก-** ทด. **สนับสนุน-** อปท.	๑๘.๕๐
				๗) การร่วมมือกับภาคเอกชนในการร่วมพัฒนาระบบข้อมูลด้านที่ดินและทรัพยากรดิน			๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** สวข., ภาคเอกชน	๕๐.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
		๒. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวม เชื่อมโยง ประมวลผล และเผยแพร่ข้อมูล	เพื่อให้มีรูปแบบและแนวทางการรวบรวม จัดเก็บ ประมวลผลข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเป็นศูนย์กลางการกำหนดแนวทางนโยบาย มาตรการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินและการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑) การพัฒนาศักยภาพของหน่วยงาน/องค์กร ในการรวบรวมข้อมูล และทำระบบฐานข้อมูล	มีระบบการรวบรวม เชื่อมโยง ประมวลผล และเผยแพร่ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เกิดการบูรณาการข้อมูลระหว่างภาคส่วน		๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** สวข., สพร.	๑๐.๐๐
				๒) การพัฒนาระบบบริหาร เชื่อมโยง และให้บริการข้อมูลกลางด้านที่ดินและทรัพยากรดิน			๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** สวข.	๘๐.๐๐
				๓) การพัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลการครอบครองที่ดินของรัฐ และข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินของประชาชน ที่อยู่ในที่ดินของรัฐ				๒.๐๐	๒.๐๐	๑.๐๐	**หลัก-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด. **สนับสนุน-** สคทช., สวข., GISTDA	๕.๐๐
				๔) การพัฒนาระบบการสำรวจและระบบข้อมูลผู้ถือครอง และการใช้ประโยชน์ที่ดินรายสาขา เช่น การใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การบริการท่องเที่ยว (เช่น สำมะโนเกษตร สำมะโนอุตสาหกรรม)		๔.๐๐	๔.๐๐	๔.๐๐	๔.๐๐	๔.๐๐	**หลัก-** สป.อก., สป.มท., สป.ทส., สป.กษ., สป.คค., สป.กก., สป.ดศ., สสช. **สนับสนุน-** สคทช., สวข., GISTDA	๒๐.๐๐
				๕) การบริหารจัดการ ติดตาม และวิเคราะห์ข้อมูลการบุกรุกพื้นที่ของรัฐเชิงตำแหน่ง					๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** ปม., อส., ทช., ธร., ส.ป.ก., กสส., พส., พด., ทด., GISTDA, อปท.	๑๐.๐๐
				๖) การจัดทำระบบเว็บท่า (Web Portal) ด้านที่ดินและทรัพยากรดิน		๒.๐๐	๐.๕๐	๐.๕๐	๐.๕๐	๐.๕๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๔.๐๐
				๗) การศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลที่ดินและทรัพยากรดินกับข้อมูลทรัพยากรด้านอื่น ๆ					๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
				๘) การพัฒนาระบบให้บริการข้อมูลด้านที่ดินและทรัพยากรดินแก่ประชาชนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล (แพลตฟอร์มออนไลน์, แอพพลิเคชั่น)			๑.๒๕	๑.๒๕	๑.๒๕	๑.๒๕	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๕.๐๐
		๓. โครงการพัฒนามาตรฐานข้อมูล (Data Standardization) และความปลอดภัยข้อมูล (Data Security)	มีรูปแบบและการจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีการควบคุมความปลอดภัย	๑) การจัดทำเอกสารมาตรฐาน สำหรับกระบวนงาน รูปแบบ การรวบรวมและรายงานข้อมูล	ยกระดับมาตรฐานและความปลอดภัยของข้อมูลด้านที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐			**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** สวข.	๖.๐๐
				๒) การพัฒนาระบบความปลอดภัยข้อมูล เช่น การศึกษาและพัฒนาระบบคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การพัฒนาบริการโครงสร้างพื้นฐานและความมั่นคงปลอดภัยด้านดิจิทัล		๓๐๐.๐๐	๓๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐	**หลัก-** สคทช., สป.ดศ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑,๒๐๐.๐๐
		๔. โครงการพัฒนาระบบรับฟังความเห็นและตอบสนองข้อร้องเรียนของประชาชน	มีการพัฒนาแพลตฟอร์มเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกภาคส่วนและรับฟังเสียงจากประชาชน และนำความเห็นจากช่องทางต่าง ๆ มาเป็นส่วนหนึ่งในการทบทวนนโยบาย แผน มาตรการการบริหารจัดการ	๑) การพัฒนาระบบประมวลความคิดเห็นจากทุกช่องทาง เช่น ระบบสารสนเทศ สื่อสังคม (Social Listening)			๐.๕๐	๐.๕๐			**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑.๐๐
				๒) การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ		๐.๒๐					**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๐.๒๐
รวมงบประมาณแผนงาน/ชุดโครงการที่สนับสนุนโครงการสำคัญ : โครงการจัดทำระบบข้อมูลที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนเงิน ๒,๒๖๙.๒๐ ล้านบาท												

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
แผนงาน/ชุดโครงการสนับสนุนอื่น ๆ												
๗.๑ แผนงานพัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน (ต่อ)	เครื่องมือ/กลไกการบริหารจัดการ	**๕. การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องมือขับเคลื่อนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน**	มีเครื่องมือหรือกลไกการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินทุกระดับ	๑) การศึกษา ทบทวนกฎหมาย เพื่อปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม กฎหมาย/ระเบียบที่สามารถบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินทุกระดับ	๑. การบริหารจัดการที่ดินมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ๒. ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพบากรดินมากขึ้น	[redacted] ๕.๐๐	๕.๐๐	๔.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๐.๐๐
				๒) การเพิ่มประสิทธิภาพกลไกเพื่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน		[redacted] ๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๕๐	**หลัก-** -สคทช. **สนับสนุน-** บจธ., หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๒.๕๐
				๓) การพัฒนาคู่มือปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินแก่อปท.		[redacted] ๐.๑๐	๐.๑๐	๐.๑๐	๐.๑๐	๐.๑๐	**หลัก-** สคทช., สถ. **สนับสนุน-** สพร.	๐.๕๐
		๖. โครงการพัฒนามาตรการทางเลือก/มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ ที่สามารถบูรณาการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินทุกระดับ	มีมาตรการอื่น ๆ นอกเหนือจากการดำเนินงานในปัจจุบันที่สนับสนุนการบูรณาการ	๑) การศึกษา ค้นคว้า และพัฒนาแนวทาง การพัฒนามาตรการทางเลือกหรือมาตรการทางเศรษฐศาสตร์		[redacted] ๕.๐๐	๒.๕๐	๒.๕๐			**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** สถาบันการศึกษา	๑๐.๐๐
		๗. โครงการจัดทำและขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	เพื่อให้เกิดแผนการใช้ที่ดินที่ตรงตามบริบทและความต้องการของพื้นที่	๑) การศึกษา จัดทำ และขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล		[redacted] ๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	**หลัก-** สคทช., อปท. **สนับสนุน-** ยผ.	๕.๐๐
๗.๒ แผนงานพัฒนากลไกเชิงสถาบันและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน	**๘. โครงการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างมีส่วนร่วม**	มีกลไกการมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน และเสริมสร้างขีดความสามารถให้ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๑) การสร้างและพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมระดับท้องถิ่น/ชุมชน รวมถึงเครือข่ายระหว่างนักวิจัย เกษตรกร ปราชญ์ชาวบ้าน/ท้องถิ่น เพื่อร่วมกันบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๑. การบริหารจัดการที่ดินมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ๒. ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพบากรดินมากขึ้น	[redacted] ๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	**หลัก** – สคทช., สถ., สป.กษ., สป.มท., สป.ทส. **สนับสนุน-** สถาบันการศึกษา	๕๐.๐๐

แผนงาน	ด้าน	ชุดโครงการ	วัตถุประสงค์	โครงการย่อย	ผลลัพธ์	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.) และงบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณประมาณการ (ล้านบาท)
						๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
				๒) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล						๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** สป.ดศ.	๑๐.๐๐
				๓) การเพิ่มศักยภาพท้องถิ่นและชุมชน เช่น อปท., องค์กรชุมชน, กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อร่วมขับเคลื่อนบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน (ส่งเสริมองค์ความรู้ เทคโนโลยี ทรัพยากรที่จำเป็น)		๓๐๐.๐๐	๓๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	**หลัก-** สคทช., สถ., พช., พอช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑,๐๐๐.๐๐
				๔) การสร้างเครือข่ายงานพัฒนาที่ดินทั้งในและต่างประเทศ		๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	**หลัก-** สป.กษ., พด., สศก., สผ., GISDA,NECTEC, องค์กรระหว่างประเทศ (เช่น FAO) **สนับสนุน-** สคทช.	๑๐.๐๐
๗.๓ แผนงานพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม	**๙. โครงการศึกษา วิจัยเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน**	มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๑) สร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย เพื่อพัฒนา วิจัยเทคโนโลยี นวัตกรรมด้านที่ดินและทรัพยากรดิน	ประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินในภาพรวมดีขึ้น	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน-** สถาบันการศึกษา/วิจัย	๒๕.๐๐
				๒) การวิจัยและพัฒนาแบบจำลองการพยากรณ์ข้อมูลที่ดินและทรัพยากรดิน					๕.๐๐	๕.๐๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐.๐๐
				๓) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล		๐.๑๐	๐.๑๐	๐.๑๐	๐.๑๐	๐.๑๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๐.๕๐
		๑๐. โครงการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน	เพิ่มช่องทางการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินแก่ประชาชน	๑) การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินแก่ประชาชน ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ		๐.๖๐	๐.๖๐	๐.๖๐	๐.๖๐	๐.๖๐	**หลัก-** สคทช. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๓.๐๐
			เพิ่มศักยภาพศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	๒) การยกระดับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสู่ศูนย์ดิจิทัลชุมชน		๖๐.๕๑					**หลัก-** สป.ดศ. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๖๐.๕๑
		๑๑. โครงการพัฒนาหน่วยงานด้านบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน เข้าสู่ระบบราชการ ๔.๐	เพื่อเพิ่มศักยภาพองค์กรและการบริการด้านการพัฒนาที่ดินและทรัพยากรดิน	นำระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามาพัฒนากระบวนงานของหน่วยงาน		๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	**หลัก-** สคทช., สพร. **สนับสนุน –** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.	๕๐๐.๐๐
รวมงบประมาณ แผนงาน/โครงการสนับสนุนอื่นๆ จำนวนเงิน ๑,๗๑๗.๐๑ ล้านบาท												

๔.๕.๘ โครงการสำคัญ (Flagship Project)

จากการพัฒนายุทธศาสตร์ที่จะดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ได้กำหนดโครงการสำคัญที่ สคทช. จะสามารถขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ และเพื่อบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ โดยมีรายละเอียดโครงการสำคัญ รวม ๖ โครงการสำคัญ ประกอบด้วย

๑. โครงการขับเคลื่อนการจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) ให้สำเร็จ (ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ - ยุทธศาสตร์ที่ ๑.๑)
๒. โครงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดิน (ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ - ยุทธศาสตร์ที่ ๑.๒)
๓. โครงการศึกษาความสมดุลในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินสู่ความยั่งยืน (ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ - ยุทธศาสตร์ที่ ๒.๑ และ ๒.๒)
๔. โครงการเสริมทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับศักยภาพของเกษตรกร (ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓)
๕. โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ผู้ได้รับการจัดที่ดินแบบบูรณาการ (ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔)
๖. โครงการจัดทำระบบข้อมูลที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕)

๑) โครงการขับเคลื่อนการจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) ให้สำเร็จ

วัตถุประสงค์

๑) เร่งรัดการจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map)
๒) ส่งเสริมความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของประชาชน จากการนำเส้นแนวเขต One Map มาใช้ประโยชน์

แนวทางการดำเนินงาน

- เร่งรัดการจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) และประกาศใช้เส้นแนวเขตฯ
- จัดทำข้อตกลงความร่วมมือหรือบันทึกความเข้าใจ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการเส้นแนวเขต One Map
- การศึกษาและประเมินผลกระทบจากการนำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐมาใช้ พร้อมเสนอแนะแนวทาง และกำหนดมาตรการรองรับ
- การขับเคลื่อนมาตรการลดผลกระทบ / มาตรการเยียวยาจากการนำเส้นแนวเขต One Map มาใช้ประโยชน์
- ติดตาม ประเมินผล การนำเส้นแนวเขต One Map มาใช้ประโยชน์ และการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

หน่วยงานรับผิดชอบ

- **หน่วยงานหลัก**

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.), กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมที่ดิน, กรมธนารักษ์, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์

- **หน่วยงานสนับสนุน**
  สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จำนวนโครงการย่อยที่สนับสนุนโครงการสำคัญ

- ๕ โครงการ

งบประมาณ (ประมาณการ) (ตลอด ๕ ปี)

- ๕๐๕.๐๐ ล้านบาท

๒) โครงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดิน

วัตถุประสงค์

๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน ในการคุ้มครอง รักษา และได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศ

๒) สร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน จากการให้บริการระบบนิเวศของที่ดินและทรัพยากรดิน

แนวทางการดำเนินงาน

- การทบทวนระเบียบ กฎหมาย และดำเนินการปรับปรุงระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจในด้านการร่วมอนุรักษ์ คุ้มครอง และใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ของ อปท. และชุมชน
- เพิ่มศักยภาพ อปท. และชุมชน ในการร่วมอนุรักษ์ คุ้มครอง และใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศ เช่น การสร้างทักษะ อบรมให้ความรู้ รวมถึงการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น และการจัดสรรงบประมาณ
- ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานด้านการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดิน

หน่วยงานรับผิดชอบ

- **หน่วยงานหลัก**
  กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้, องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.)
- **หน่วยงานสนับสนุน**
  สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จำนวนโครงการย่อยที่สนับสนุนโครงการสำคัญ

- ๒ โครงการ

งบประมาณ (ประมาณการ) (ตลอด ๕ ปี)

- ๓,๑๐๕.๐๐ ล้านบาท

๓) โครงการศึกษาความสมดุลในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินสู่ความยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษา ค้นคว้า วิจัย ข้อมูลความสมดุลของการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน เพื่อให้เกิดดุลยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงบริบทและความต้องการ

แนวทางการดำเนินงาน

- กำหนดกรอบประเด็น ขอบเขตการศึกษา และพื้นที่เป้าหมาย
- ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิจัยในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อร่วมศึกษา ค้นคว้า ความสมดุลของการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรดิน โดยการมีส่วนร่วมจากท้องถิ่น/ชุมชน
- ศึกษา วิจัย สัดส่วนการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรดินที่เหมาะสม จำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด
- นำผลการศึกษาวิจัย ไปใช้ประโยชน์ในการทบทวนหรือกำหนดนโยบาย
- ติดตาม ประเมินผล การศึกษารวมถึงการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานรับผิดชอบ

- **หน่วยงานหลัก**
  สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, กรมโยธาธิการและผังเมือง
- **หน่วยงานสนับสนุน**
  องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สถาบันการศึกษา

จำนวนโครงการย่อยที่สนับสนุนโครงการสำคัญ

- ๑ โครงการ

งบประมาณ (ประมาณการ) (ตลอด ๕ ปี)

- ๔๐.๐๐ ล้านบาท

๔) โครงการเสริมทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับศักยภาพของเกษตรกร

วัตถุประสงค์

เพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งของเกษตรกรโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ

แนวทางการดำเนินงาน

- สร้างการรับรู้ เสริมทักษะ อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ในการเข้าถึงและใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเกษตร เช่น เว็บไซต์ แอพพลิเคชั่น โดยจัดทำหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยี/ดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพ และดำเนินการฝึกอบรม
- พัฒนาเว็บไซต์หรือแอพพลิเคชั่นด้านการเกษตรที่เข้าถึงและใช้งานได้ง่าย เหมาะสมกับเกษตรกรทุกกลุ่ม

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับพื้นที่ เช่น เพิ่มความครอบคลุมและระดับสัญญาณอินเทอร์เน็ตทั้งแบบมีสายและไร้สายในระดับตำบล
- พัฒนามาตรการจูงใจเพื่อเพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีของเกษตรกร เช่น ลดค่าใช้จ่ายของระบบอินเทอร์เน็ต การลดค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยี
- พัฒนาเกษตรกรดิจิทัลต้นแบบ เพื่อเป็นตัวอย่างและขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่น
- ติดตาม ประเมินผล การเสริมทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี เพื่อยกระดับศักยภาพของเกษตรกร

หน่วยงานรับผิดชอบ

- **หน่วยงานหลัก**

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, สำนักงานส่งเสริมเศรษกิจดิจิทัล

- **หน่วยงานสนับสนุน**

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สถาบันการศึกษา

จำนวนโครงการย่อยที่สนับสนุนโครงการสำคัญ

- ๒ โครงการ

งบประมาณ (ประมาณการ) (ตลอด ๕ ปี)

- ๒๒๐.๐๐ ล้านบาท

๕) โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ผู้ได้รับการจัดที่ดินแบบบูรณาการ

วัตถุประสงค์

สร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการจัดที่ดิน

แนวทางการดำเนินงาน

- จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เพื่อบูรณาการการสร้างคุณภาพชีวิตของผู้ได้รับการจัดที่ดิน
- ทบทวนและปรับปรุงระเบียบ/กฎหมาย ที่เป็นอุปสรรคในการบูรณาการการบริหารจัดการในพื้นที่ดินจัดที่ดิน
- ทบทวน ปรับปรุงแผนงานด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแบบบูรณาการ
- เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ดินจัดที่ดิน เพื่อสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา แหล่งน้ำ ถนน โดยเฉพาะในพื้นที่ขาดแคลน
- การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนที่ได้รับการจัดที่ดินที่สอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของพื้นที่
- ติดตาม ประเมินผลการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ผู้ได้รับการจัดที่ดิน

หน่วยงานรับผิดชอบ

- **หน่วยงานหลัก**

กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมที่ดิน, กรมธนารักษ์, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์, กรมพัฒนาชุมชน, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

- **หน่วยงานสนับสนุน**

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, กรมการค้าภายใน, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

จำนวนโครงการย่อยที่สนับสนุนโครงการสำคัญ

- ๓ โครงการ

งบประมาณ (ประมาณการ) (ตลอด ๕ ปี)

- ๒,๓๕๐.๗๗ ล้านบาท

๖) โครงการจัดทำระบบข้อมูลที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

มีระบบข้อมูลด้านที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อการตัดสินใจที่สามารถใช้งานได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวทางการดำเนินงาน

- พัฒนาและเชื่อมโยงระบบข้อมูลด้านที่ดินและทรัพยากรดิน ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจเชิงนโยบาย
- สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดทำ ปรับปรุง เชื่อมโยงระบบข้อมูล โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของข้อมูล (data security) และการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล ตามข้อกำหนด กฎหมาย หรือมาตรฐานที่กำหนด
- พัฒนารูปแบบมาตรฐานในการรวบรวม ประมวลผลข้อมูลด้านที่ดินและทรัพยากรดิน
- เผยแพร่ข้อมูลด้านที่ดินและทรัพยากรดินที่สำคัญสู่สาธารณะ

หน่วยงานรับผิดชอบ

- **หน่วยงานหลัก**

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมที่ดิน, กรมธนารักษ์, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์

- **หน่วยงานสนับสนุน**

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจกิจิทัล, สถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ (สวข.), สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

จำนวนโครงการย่อยที่สนับสนุนโครงการสำคัญ

- ๔ โครงการ

งบประมาณ (ประมาณการ) (ตลอด ๕ ปี)

- ๒,๒๖๙.๒๐ ล้านบาท

๔.๕.๙ กลไกการขับเคลื่อน

กลไกการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ประกอบด้วยกลไกระดับนโยบาย และกลไกระดับหน่วยงาน

๑) กลไกระดับนโยบาย ประกอบด้วย

- คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)
- คณะอนุกรรมการภายใต้ คทช. จำนวนทั้งสิ้น ๑๑ คณะ (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม ๒๕๖๕)
  - คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน
  - คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน
  - คณะอนุกรรมการส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการตลาด
  - คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด)
  - คณะอนุกรรมการกลั่นกรองกฎหมายการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
  - คณะอนุกรรมการนโยบาย แนวทาง และมาตรการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
  - คณะอนุกรรมการกำกับ ติดตาม และประเมินผล
  - คณะอนุกรรมการสารสนเทศที่ดินและทรัพยากรดิน
  - คณะอนุกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) และแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐ
  - คณะอนุกรรมการพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐจังหวัด (คพร.จังหวัด)
  - คณะอนุกรรมการอ่านภาพถ่ายทางอากาศ

๒) กลไกระดับหน่วยงาน ประกอบด้วย

- หน่วยงานปฏิบัติ

  ○ การนำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไปขับเคลื่อน ตามภารกิจของหน่วยงาน

  ○ การรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.)

  ○ การเสนอแนะนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ขับเคลื่อนการดำเนินการตามมาตรการและแนวทางการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่ดินของรัฐ รวมทั้งการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

  ○ จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติพิจารณา

๐ จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ เสนอให้คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติพิจารณา

รูปที่ ๒๔ กลไกการขับเคลื่อนนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ โดยการบูรณาการตามอำนาจหน้าที่และภารกิจของ คทช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๕.๑๐ แนวปฏิบัติในการขับเคลื่อนแผน

แนวปฏิบัติที่สำคัญในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ประกอบด้วย

๑) การประสานงานกับกรมและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับเป้าหมายของนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เนื่องจากมีหลายเป้าหมายของนโยบายและแผนฯ ที่ต้องอาศัยการขับเคลื่อนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น กรมที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการค้าภายใน สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy Promotion Agency-DEPA) เป็นต้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีคำสั่งหรือการมอบหมายที่ชัดเจนของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) ให้สามารถดำเนินประสานงานกับหน่วยงานพันธมิตรในการขับเคลื่อนเป้าหมายต่าง ๆ โดยสะดวก

๒) การสร้างความเต็มใจและความร่วมมือจากกรมหรือหน่วยงานพันธมิตรในการขับเคลื่อนเป้าหมายของนโยบายและแผนฯ สคทช. จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากการทำงานของกรมและหน่วยงานพันธมิตรที่มีอำนาจและความรับผิดชอบตามกฎหมายในการนำเป้าหมายของแผนสู่การปฏิบัติในกิจกรรมเฉพาะของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสถานการณ์ “ความสำเร็จร่วม” กล่าวคือ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจะต้องนำไปสู่การบรรลุ KPI ทั้งของ สคทช. เอง และหน่วยงานพันธมิตรที่เป็นหน่วยงานปฏิบัติ เนื่องจาก สคทช. ไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาเหล่านั้นโดยตรง และไม่ได้รับงบประมาณเพื่อมาดำเนินการโดยตรง ดังนั้น สคทช. จำเป็นต้องมีการปรึกษาหารือ หรือการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานพันธมิตรทั้งในรูปแบบของการบูรณาการด้านเทคนิค การบริหารจัดการ หรือการบูรณาการด้านงบประมาณ (อาทิ การสนับสนุนด้านวิชาการที่ สคทช. มีความเชี่ยวชาญ การร่วมวางแผน การกำหนดตัวชี้วัดร่วมและการประเมินผลร่วม การเข้าไปมีส่วนรับผิดชอบด้านงบประมาณในบางรายการ เป็นต้น)

๓) การจัดตั้งกลไกการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกรมหรือหน่วยงานพันธมิตรที่มีอำนาจในการดำเนินงานตามกฎหมายโดยตรง สคทช. จำเป็นต้องช่วยเหลือกรมหรือหน่วยงานพันธมิตรในการตัดสินใจหรือการแก้ไขปัญหาในขั้นการนำไปปฏิบัติผ่านกลไกต่าง ๆ ที่ควรประกอบด้วย การจัดตั้งคณะกรรมการด้านเทคนิค (Technical Committees) เพื่อช่วยเหลือในการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาในการทำงานที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในระดับเทคนิค ซึ่งเป็นกลไกที่สามารถตอบสนองปัญหาได้อย่างรวดเร็วภายใน ๑ สัปดาห์ และหากกลไกกรรมการด้านเทคนิคไม่สามารถตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาได้ ประเด็นหรือปัญหาดังกล่าวควรถูกนำไปสู่ที่ประชุมคณะกรรมการกำกับการดำเนินงานประจำเดือน (The Monthly Steering Committee Meetings) ที่ประกอบด้วยผู้บริหารของ สคทช. และผู้บริหารของกรมหรือหน่วยงานพันธมิตรที่มีอำนาจตัดสินใจ และหากปัญหายังไม่สามารถตัดสินใจได้ หรือไม่ได้รับการแก้ไขปัญหานี้ควรจะถูกส่งต่อไปยังคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) หรือคณะรัฐมนตรีต่อไป

๔) การพัฒนากลไกและแผนการสื่อสารที่แข็งแกร่ง สคทช. จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อช่องทางการสื่อสารที่เป็นรูปธรรมและทุ่มเททรัพยากรและความพยายามในการสื่อสารอย่างเข้มแข็ง โดยในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินงานภายใต้นโยบายและแผนฯ ควรมีการจัดสรรงบประมาณเป็นพิเศษเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์และแผนการสื่อสารสำหรับกรม หน่วยงานพันธมิตร และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการสร้างการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายและแผนฯ และแผนปฏิบัติการฯ รวมถึงแนวนโยบายและความมุ่งมั่นของ สคทช. โดยเนื้อหาหลักที่สมควรมีการสื่อสารควรประกอบด้วย รายละเอียดของ Roadmap แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบ

ความมุ่งมั่น เป้าหมาย KPI ที่มีความยืดหยุ่น หมุดหมาย (Milestones) และความท้าทายในระหว่างการดำเนินการ โดยการจัดทำแผนที่ผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์การสื่อสารตั้งแต่ระดับผู้บริหารสูงสุดไปจนถึงระดับการปฏิบัติ ซึ่งรวมถึงการนำเสนอรายงานต่อผู้อำนวยการ สคทช. ประจำสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง เพื่อแจ้งให้ทราบและรับทราบความคืบหน้าของการขับเคลื่อนนโยบายและแผนฯ และแผนปฏิบัติการฯ โดยใช้เครื่องมือและแพลตฟอร์มที่หลากหลาย

๕) รายงานความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานประจำปี การรายงานความก้าวหน้าประจำปีในการขับเคลื่อนนโยบายและแผนฯ ควรถูกบรรจุเอาไว้ในรายงานประจำปีของ สคทช. โดยเป็นการรายงานความก้าวหน้าและผลการประเมินการดำเนินงาน ควรมาจากการดำเนินการอย่างเข้มงวดที่ยึดโยงกับทีมภายในและผู้ประเมินผลที่เป็นบุคคลที่สาม (Third Party) โดยครอบคลุมกระบวนการติดตามประเมินผล เพื่อให้แน่ใจว่า “กระบวนการดำเนินงานมีความถูกต้องและมีการส่งมอบผลผลิตและผลลัพธ์ตรงเวลา”

๔.๕.๑๑ การติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีการบูรณาการร่วมกัน และเป็นไปในกรอบทิศทางเดียวกันตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยผลการดำเนินงานจะสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการบรรลุต่อวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ซึ่งข้อมูลที่ได้ จะสามารถนำมาใช้เพื่อทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรให้มีการรายงานความก้าวหน้าและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ แต่ละช่วง เพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงในการจัดทำแผนปฏิบัติการในระยะต่อไป ซึ่งเป็นการปรับปรุงแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินฯ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

การเสนอแนวทางการติดตามและประเมินผลสำหรับแผนปฏิบัติการฯ นี้ จะนำเสนอระบบการติดตามและประเมินผลรูปแบบใหม่ที่ประยุกต์ใช้ตัวแบบ Outcome Mapping ซึ่งเป็นตัวแบบการประเมินผลล่าสุดที่ได้รับความนิยมอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เนื่องจากมีความสามารถในการขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ระบุเอาไว้ในแผน และเป็นตัวแบบที่มุ่งเน้นการประเมินเพื่อปรับปรุงระดับผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากแผนงาน/โครงการ โดยนำเสนอแนวทางในการติดตามและประเมินผล ที่ประกอบด้วย เกณฑ์การประเมิน วิธีการประเมิน แหล่งข้อมูล และกรอบระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามและประเมินผล รายละเอียดดังนี้

๑) เกณฑ์/วิธีการ การติดตามประเมินผล

๑.๑) เกณฑ์การติดตามและประเมินผล

ในการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ ควรใช้เกณฑ์ตามมาตรฐานของ OECD มาประยุกต์ใช้ โดยประกอบด้วยเกณฑ์ที่สำคัญ ๖ เกณฑ์ คือ

(๑) การประเมินความสอดคล้อง (Relevance): เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องต้องกันของผลผลิตและผลลัพธ์ของแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่อยู่ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ

(๒) การประเมินความเชื่อมโยงกัน (Coherence): เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าแผนงาน/โครงการที่ถูกออกแบบและบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการระยะต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงหรือเข้ากันได้กับแผนงานอื่น ๆ ที่ดำเนินการหรือไม่ โดยกรอบที่นำมาพิจารณา คือ การเสริมหรือประสานกับโครงการอื่นหรือซ้ำซ้อนกับโครงการอื่น โดยวัตถุประสงค์ของเกณฑ์นี้ คือ ต้องการตรวจสอบการทำงานร่วมกันหรือความซ้ำซ้อนกันของโครงการที่ได้รับการออกแบบโดยหน่วยงานที่แตกต่างกัน

(๓) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness): เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าผลการดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ระดับผลผลิตและระดับผลลัพธ์ที่ได้มีการระบุไว้ในแผนหรือที่คาดหวังเอาไว้ ที่เรียกว่า “ค่าเป้าหมาย” โดยเกณฑ์ประสิทธิผลมีวัตถุประสงค์สำคัญในการประเมินโอกาสในการบรรลุวิสัยทัศน์ของแผน และเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ภายใต้กรอบเวลาที่กำหนดเอาไว้

(๔) ประสิทธิภาพ (Efficiency): เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าผลผลิตที่มีการส่งมอบ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ (Economic) และความทันเวลาหรือทันท่วงที (Timely) หรือไม่ เกณฑ์ประสิทธิภาพมีวัตถุประสงค์สำคัญในการประเมินความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร และความทันท่วงทีในการส่งมอบผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

(๕) ความยั่งยืน (Sustainability): เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าประโยชน์ที่เกิดจากแผนงานโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ มีแนวโน้มที่จะดำรงต่อไปหรือไม่ โดยในการประเมินความยั่งยืนจะมุ่งให้ความสำคัญกับการตรวจสอบ ๒ ประเด็นหลัก คือ (๑) ประโยชน์ของแผนงาน/โครงการ มีแนวโน้มที่จะดำรงอยู่ต่อเนื่องยาวนานเพียงใด และประโยชน์ที่ยังคงดำรงอยู่ในแต่ละช่วงเวลาอยู่ในระดับใด และ (๒) อะไรคือ ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนหรือความไม่ยั่งยืนของโครงการ

(๖) การประเมินความสำเร็จในภาพรวม (Overall Evaluation): การประเมินความสำเร็จในภาพรวมของแผนปฏิบัติการฯ โดยจัดทำ Composite Indexes

๑.๒) วิธีการประเมิน หรือวิธีการวัด (Measuring)

๑.๒.๑) <u>วิธีการวัดในการประเมินความสอดคล้อง (Relevance Measuring)</u>

<u>วิธีการวัดความสอดคล้อง</u> คือ พิจารณาว่าการออกแบบโครงการจะก่อให้เกิดผลผลิตที่มีแนวโน้มที่จะตอบสนองหมุดหมายที่อยู่ภายใต้แผนหลักฯ หรือไม่

<u>วิธีการกำหนดคุณค่า</u> เพื่อให้เกิดความสะดวกในการตัดสินใจและการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น

๑.๒.๒) <u>วิธีการวัดในการประเมินความเชื่อมโยงกัน (Coherence Measuring)</u>

การประเมินความเชื่อมโยงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การทำงานร่วมกัน (Co-operate Analysis) การวิเคราะห์ความซ้ำซ้อนกัน (Redundancy Analysis) และการวิเคราะห์การขัดขวางกัน (Interference Analysis) ของโครงการที่ได้รับการออกแบบโดยหน่วยงานที่แตกต่างกัน โดยมีวิธีการวัดและกำหนดคุณค่าจากการวัดดัง**ตารางที่ ๑๖ และตารางที่ ๑๗**

ตารางที่ ๑๖ ตัวอย่างวิธีการวิเคราะห์ความเชื่อมโยง

ความเชื่อมโยงกับโครงการอื่นๆ	การวิเคราะห์ลักษณะความเชื่อมโยง			
	ส่งเสริม	ไม่ขัด/ไม่ซ้ำซ้อนและไม่ส่งเสริม	ซ้ำซ้อนกัน	ขัดกัน
	๓ คะแนน	๑ คะแนน	(-๑ คะแนน)	(-๓ คะแนน)
โครงการที่ ๑ กับโครงการที่ ๒	✓			
โครงการที่ ๑ กับโครงการที่ ๓			✓	
โครงการที่ ๑ กับโครงการที่ ๔				✓
โครงการที่ ๒ กับโครงการที่ ๓		✓		
โครงการที่ ๒ กับโครงการที่ ๔	✓			
โครงการที่ ๓ กับโครงการที่ ๔		✓		

ตารางที่ ๑๗ ตัวอย่างวิธีการประมวลผลความเชื่อมโยง

โครงการ	การประเมินผลความเชื่อมโยง (คะแนน)				๕. คะแนนเต็ม	๖. คะแนนดิบที่ได้	๗. คะแนนเชิงอัตราส่วน
	๑. ส่งเสริม หรือ n๑ (๓)	๒. ไม่ส่งเสริมและไม่ขัด หรือ n๒ (๑)	๓. ซ้ำซ้อนกัน หรือ n๓ (-๑)	๔. ขัดกัน หรือ n๔ (-๓)			
โครงการที่ ๑	๓*๑	๐	(-๑)*๑	(-๓)*๑	๙	-๑	-๑๑
โครงการที่ ๒	๓*๒	๑*๑	๐	๐	๙	๗	๗๘
โครงการที่ ๓	๐	๑*๒	(-๑)*๑	๐	๙	๑	๑๑
โครงการที่ ๔	๓*๑	๑*๑	๐	(-๓)*๑	๙	๑	๑๑

หมายเหตุ ๑. มาจาก ๓*n๑ (๓*จำนวนโครงการที่มีความเชื่อมโยงในลักษณะส่งเสริมกัน)
๒. มาจาก ๑*n๒ (๑*จำนวนโครงการที่มีความเชื่อมโยงในลักษณะไม่ส่งเสริมกันและไม่ขัดกัน)
๓. มาจาก –๑*n๓ (-๑*จำนวนโครงการที่มีความเชื่อมโยงในลักษณะซ้ำซ้อนกัน)
๔. มาจาก -๓*n๔ (-๓*จำนวนโครงการที่มีความเชื่อมโยงในลักษณะขัดกัน)
๕. มาจาก ๓*(N-๑) (๓*จำนวนโครงการอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่วิเคราะห์ความเชื่อมโยงโดยไม่รวมโครงการที่ทำการวิเคราะห์)
๖. มาจาก ๑.+๒.+๓.+๔.
๗. มาจากผลรวมของ ๑.+๒.+๓.+๔. หารด้วยข้อ ๕. คูณด้วย ๑๐๐

ส่วนการระบุคุณค่าจากผลการวัดความเชื่อมโยงเพื่อประโยชน์ในกระบวนการตัดสินใจปรากฏ ดังตาราง**ตารางที่ ๑๘**

ตารางที่ ๑๘ ตัวอย่างวิธีการระบุคุณค่าจากผลการวัดภายใต้เกณฑ์ความเชื่อมโยง

อัตราส่วนคะแนนความเชื่อมโยงกัน	ความหมาย
ต่ำกว่า (๔๐) คะแนน	ต้องปรับปรุงเร่งด่วน
(๔๐) – ๐ คะแนน	ต้องปรับปรุง
๑ – ๔๐ คะแนน	ยอมรับได้
๔๑ – ๘๐ คะแนน	ระดับดี
๘๑ คะแนนขึ้นไป	ระดับดีมาก

๑.๒.๓) <u>วิธีการวัดในการประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Measuring)</u>

มีวิธีการวัด คือ พิจารณาว่าโครงการ มีผลผลิต/ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการหรือแผนหลักฯ โดยมีรายละเอียดวิธีการวัดดังนี้

(๑) กรณีผลผลิต แนวทางการวัดระดับประสิทธิผลของผลผลิต ปรากฏดังตัวอย่าง**ตารางที่ ๑๙**

ตารางที่ ๑๙ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับประสิทธิผลของผลผลิต

โครงการ	ผลผลิต	ค่าเป้าหมาย (จำนวน)	ที่เกิดขึ้นจริง (จำนวน)	ที่เกิดจริงเทียบกับเป้าหมาย (%)	ประสิทธิผลรวม (%)
โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ	๑. เกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้	๕๐๐	๓๒๐	๖๔.๐๐	**๘๐.๑๐**
	๒. เกษตรกรที่มีความรู้จากการอบรม	๑๐๐	๙๐	๙๐.๐๐	
	๓. กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการเผยแพร่ความรู้	๑,๐๐๐	๘๖๓	๘๖.๓๐	
	เฉลี่ย			**๘๐.๑๐**	**๘๐.๑๐**

วิธีการกำหนดคุณค่า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการตัดสินใจและการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น จึงได้กำหนดวิธีการกำหนดคุณค่าจากการวัดประสิทธิผลด้านผลผลิตโครงการ ดัง**ตารางที่ ๒๐**

ตารางที่ ๒๐ ตัวอย่างวิธีการกำหนดคุณค่าการวัดระดับประสิทธิผลของผลผลิต

ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริงเทียบกับเป้าหมาย (%)	ความหมาย
ไม่เกินร้อยละ ๖๐	ต้องปรับปรุงด่วน
ร้อยละ ๖๑ – ๗๕	ต้องปรับปรุง
ร้อยละ ๗๖ – ๘๕	ยอมรับได้
ร้อยละ ๘๖ – ๙๕	ระดับดี
ร้อยละ ๙๖ ขึ้นไป	ระดับดีเยี่ยม

(๒) กรณีผลลัพธ์ แนวทางการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ สามารถแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ

(๒.๑) ระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นต้น (Effectiveness of Immediate Outcome) ปรากฏดังตัวอย่างในดัง**ตารางที่ ๒๑**

ตารางที่ ๒๑ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นต้น

โครงการ	ผลลัพธ์ขั้นต้น	ค่าเป้าหมาย (จำนวน)	ที่เกิดขึ้นจริง (จำนวน)	ที่เกิดจริงเทียบกับเป้าหมาย (%)	ประสิทธิผลรวม (หลังถ่วงน้ำหนัก)
โครงการส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย	๑. เกษตรกรที่ทำการเกษตรปลอดภัย (น้ำหนัก ๖๐%)	๑๐๐	๔๕	๔๕.๐๐	**๖๓.๐๐**
	๒. ชุมชนที่แหล่งน้ำดิบไม่ปนเปื้อนสารเคมี (น้ำหนัก ๔๐%)	๑๐๐	๙๐	๙๐.๐๐	
	เฉลี่ย			**๖๗.๕๐**	**๖๓.๐๐**

วิธีการกำหนดคุณค่า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการตัดสินใจและการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น จึงได้กำหนดวิธีการกำหนดคุณค่าจากการวัดประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นต้น ดัง**ตารางที่ ๒๒**

ตารางที่ ๒๒ ตัวอย่างวิธีการกำหนดคุณค่าการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นต้น

ผลลัพธ์ขั้นต้นที่เกิดขึ้นจริงเทียบกับเป้าหมาย (%)	ความหมาย
ไม่เกินร้อยละ ๖๐	ระดับต้องปรับปรุงด่วน
ร้อยละ ๖๑ – ๗๕	ระดับต้องปรับปรุง
ร้อยละ ๗๖ – ๘๕	ระดับยอมรับได้
ร้อยละ ๘๖ – ๙๕	ระดับดี
ร้อยละ ๙๖ ขึ้นไป	ระดับดีเยี่ยม

(๒.๒) ระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นกลาง (Effectiveness of Intermediate Outcome) ปรากฏดังตัวอย่างในดัง**ตารางที่ ๒๓**

ตารางที่ ๒๓ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นกลาง

โครงการ	ผลลัพธ์ขั้นกลาง	ค่าเป้าหมาย (จำนวน)	ที่เกิดขึ้นจริง (จำนวน)	ที่เกิดจริงเทียบกับเป้าหมาย (%)	ประสิทธิผลรวม (หลังถ่วงน้ำหนัก)
โครงการส่งเสริมการเกษตรแม่นยำสูง	๑. เกษตรกรที่ใช้น้ำในการเกษตรน้อยลงภายใน ๒ ปี (น้ำหนัก ๖๐%)	๓๐	๔๐	๑๓๓.๓๓	**๑๒๐.๐๐**
	๒. เกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นภายใน ๓ ปี (น้ำหนัก ๔๐%)	๓๐	๓๐	๑๐๐.๐๐	
	เฉลี่ย			**๑๑๖.๖๗**	**๑๒๐.๐๐**

วิธีการกำหนดคุณค่า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการตัดสินใจและการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น จึงได้กำหนดวิธีการกำหนดคุณค่าจากการวัดประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นกลาง ดัง**ตารางที่ ๒๔**

ตารางที่ ๒๔ ตัวอย่างวิธีการกำหนดคุณค่าการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นกลาง

ผลลัพธ์ขั้นกลางที่เกิดขึ้นจริงเทียบกับเป้าหมาย (%)	ความหมาย
ไม่เกินร้อยละ ๖๐	ระดับต้องปรับปรุงด่วน
ร้อยละ ๖๑ – ๗๕	ระดับต้องปรับปรุง
ร้อยละ ๗๖ – ๘๕	ระดับยอมรับได้
ร้อยละ ๘๖ – ๙๕	ระดับดี
ร้อยละ ๙๖ ขึ้นไป	ระดับดีเยี่ยม

(๒.๓) ระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นปลาย (Effectiveness of Final Outcome) ปรากฏดัง**ตารางที่ ๒๕**

ตารางที่ ๒๕ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นปลาย

โครงการ	ผลลัพธ์ขั้นปลาย	ค่าเป้าหมาย (จำนวน)	ที่เกิดขึ้นจริง (จำนวน)	ที่เกิดจริงเทียบกับเป้าหมาย (%)	ประสิทธิผลรวม (หลังถ่วงน้ำหนัก)
โครงการส่งเสริมการเกษตรแม่นยำสูง	๑. เกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปีติดต่อกันมากกว่า ๕ ปี (น้ำหนัก ๖๐%)	๓๐	๒๐	๖๖.๖๗	**๕๓.๓๓**
	๒. เกษตรกรที่มีเงินออมไม่น้อยกว่า ๕ หมื่นบาทต่อปีติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๓ ปี (น้ำหนัก ๔๐%)	๓๐	๑๐	๓๓.๓๓	
	เฉลี่ย			**๕๐.๐๐**	**๕๓.๓๓**

วิธีการกำหนดคุณค่า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการตัดสินใจและการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น จึงได้กำหนดวิธีการกำหนดคุณค่าจากการวัดประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นปลาย ดัง**ตารางที่ ๒๖**

ตารางที่ ๒๖ ตัวอย่างวิธีการกำหนดคุณค่าการวัดระดับประสิทธิผลของผลลัพธ์ขั้นปลาย

ผลลัพธ์ขั้นปลายที่เกิดขึ้นจริงเทียบกับเป้าหมาย (%)	ความหมาย
ไม่เกินร้อยละ ๖๐	ระดับต้องปรับปรุงด่วน
ร้อยละ ๖๑ – ๗๕	ระดับต้องปรับปรุง
ร้อยละ ๗๖ – ๘๕	ระดับยอมรับได้
ร้อยละ ๘๖ – ๙๕	ระดับดี
ร้อยละ ๙๖ ขึ้นไป	ระดับดีเยี่ยม

๑.๒.๔) วิธีการวัดในการประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency Measuring)

<u>วิธีการวัด</u> การวัดระดับประสิทธิภาพในการดำเนินแผนงาน/โครงการ จะดำเนินการโดยพิจารณาใน ๒ มิติ คือ

(๑) ประสิทธิภาพด้านต้นทุน (Unit-cost Efficiency) เป็นการพิจารณาต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตสำคัญของโครงการ (ผลผลิตที่ส่งมอบให้กับผู้ใช้ประโยชน์) ที่เกิดขึ้นจริง (Actual Unit-cost) เปรียบเทียบกับต้นทุนต่อหน่วยที่ได้รับอนุมัติ (Estimated Unit-cost) แนวทางการวัดระดับประสิทธิภาพด้านต้นทุนของผลผลิต ดัง**ตารางที่ ๒๗**

ตารางที่ ๒๗ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับประสิทธิภาพด้านต้นทุน

โครงการ	ผลผลิต	ค่าเป้าหมาย (จำนวน)	ที่เกิดขึ้นจริง (จำนวน)	ที่เกิดจริงเทียบกับเป้าหมาย (%)	ประสิทธิผลรวม (%)
โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรแม่นยำสูงและการค้าออนไลน์	๑. เกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ (น้ำหนัก ๓๐%)	๕๐	๖๔	๑๒๘.๐๐	**๑๐๘.๗๓**
	๒. เกษตรกรที่มีควมรู้จากการอบรม (น้ำหนัก ๕๐%)	๒,๕๐๐	๒,๘๐๐	๑๑๒.๐๐	
	๓. กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการเผยแพร่ความรู้/การตลาด (น้ำหนัก ๕๐%)	๓๐๐	๒๑๕	๗๑.๖๗	
	เฉลี่ย			**๑๐๓.๘๙**	**๑๐๘.๗๓**

วิธีการกำหนดคุณค่าเพื่อให้เกิดความสะดวกในการตัดสินใจและการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น จึงได้กำหนดวิธีการกำหนดคุณค่าจากการวัดประสิทธิภาพด้านต้นทุนของผลผลิตโครงการ ดัง**ตารางที่ ๒๘**

ตารางที่ ๒๘ วิธีการกำหนดคุณค่าจากการวัดต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิต

ผลลัพธ์ขั้นปลายที่เกิดขึ้นจริงเทียบกับเป้าหมาย (%)	ความหมาย
ร้อยละ ๑๑๖ ขึ้นไป	ระดับต้องปรับปรุงด่วน
ร้อยละ ๑๐๖ – ๑๑๕	ระดับต้องปรับปรุง
ร้อยละ ๙๖ – ๑๐๕	ระดับยอมรับได้
ร้อยละ ๘๖ – ๙๕	ระดับดี
ไม่เกินร้อยละ ๘๕	ระดับดีเยี่ยม

(๒) ประสิทธิภาพด้านเวลาในการส่งมอบผลผลิต (Time Efficiency) เป็นการพิจารณาระยะเวลาในการส่งมอบผลผลิตสำคัญของโครงการไปยังผู้ใช้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจริง (Actual Delivered) เปรียบเทียบกับระยะเวลาในการส่งมอบผลผลิตที่ได้กำหนดไว้ในแผน (Estimated Delivery) แนวทางการวัดระดับประสิทธิภาพด้านการส่งมอบผลผลิต ดัง**ตารางที่ ๒๙**

ตารางที่ ๒๙ ตัวอย่างวิธีการวัดในการประเมินประสิทธิภาพด้านระยะเวลาส่งมอบผลผลิต

โครงการ	ผลผลิตสำคัญ (หน่วยนับเวลาตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนส่งมอบ)	ที่กำหนดไว้ในแผน (วัน)	ที่เกิดขึ้นจริง (วัน)	อัตราส่วนระยะเวลาที่เร็วกว่าหรือช้ากว่าแผน (%)		ภาพรวม (หลังถ่วงน้ำหนัก)
				เร็วกว่า	ช้ากว่า	
โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรแม่นยำสูงและการค้าออนไลน์	๑. การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (น้ำหนัก ๓๐%)	๑๒๐	๙๐	๒๕.๐๐		**๑.๙๕**
	๒. การจัดฝึกอบรม (น้ำหนัก ๕๐%)	๑๘๐	๒๐๐		(๑๑.๑๑)	
	๓. การเผยแพร่ความรู้/การตลาด (น้ำหนัก ๕๐%)	๒๔๐	๒๔๐	๐	๐	
	เฉลี่ย			**๔.๖๓**		**๑.๙๕**

วิธีการกำหนดคุณค่าเพื่อให้เกิดความสะดวกในการตัดสินใจและการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น จึงได้กำหนดวิธีการกำหนดคุณค่าจากการวัดประสิทธิภาพด้านเวลาของผลผลิตโครงการ ดัง**ตารางที่ ๓๐**

ตารางที่ ๓๐ ตัวอย่างวิธีการกำหนดคุณค่าในการประเมินประสิทธิภาพด้านระยะเวลาส่งมอบผลผลิต

ระยะเวลาการส่งมอบผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง เทียบกับที่กำหนดในแผน	คะแนนสำหรับการวิเคราะห์รายโครงการ (เต็ม ๕ คะแนน)	คะแนนสำหรับการวิเคราะห์ภาพรวม (เต็ม ๕ คะแนน)	ความหมาย
ช้ากว่าแผนมากกว่าร้อยละ ๒๕	๑	๐.๑ – ๑.๐	ต้องปรับปรุงเร่งด่วน
ช้ากว่าแผนร้อยละ ๑๖ – ๒๕	๒	๑.๑ – ๒.๐	ต้องปรับปรุง
ช้ากว่าแผนร้อยละ ๖ – ๑๕	๓	๒.๑ – ๓.๐	ยอมรับได้
เร็วกว่าแผนไม่เกินร้อยละ ๕/ตามแผน/ช้ากว่าแผนไม่เกินร้อยละ ๕	๔	๓.๑ – ๔.๐	ระดับดี
เร็วกว่าแผนมากกว่าร้อยละ ๕	๕	๔.๑ – ๕.๐	ระดับดีมาก

๑.๒.๕) วิธีการวัดในการประเมินความยั่งยืน (Sustainability Measuring)

<u>วิธีการวัด</u> การวัดระดับความยั่งยืนในการดำเนินโครงการ จะเป็นการตรวจวัดความต่อเนื่องของการได้รับประโยชน์จากโครงการ ปรากฏดังตัวอย่างใน**ตารางที่ ๓๑**

ตารางที่ ๓๑ ตัวอย่างแนวทางการวัดระดับความยั่งยืน

โครงการ	ผลประโยชน์	ระยะเวลาที่ดำรงอยู่
โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรแม่นยำสูงและการค้าออนไลน์	๑. เกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี	๕ ปี
	๒. เกษตรกรที่มีเงินออมไม่น้อยกว่า ๕ หมื่นบาทต่อปี	๓ ปี

วิธีการกำหนดคุณค่า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการตัดสินใจและการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น จึงได้กำหนดวิธีการกำหนดคุณค่าจากการวัดระดับความยั่งยืนของผลโครงการ ดัง**ตารางที่ ๓๒**

ตารางที่ ๓๒ วิธีการกำหนดคุณค่าจากการวัดต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิต

ระยะเวลาที่เกิดผลประโยชน์ต่อเนื่อง	ความหมาย
ไม่เกิน ๑ ปีหลังจากโครงการแล้วเสร็จ	ระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน
๒ – ๓ ปีหลังจากโครงการแล้วเสร็จ	ระดับต้องปรับปรุง
๔ – ๕ ปีหลังจากโครงการแล้วเสร็จ	ระดับยอมรับ
๖ – ๘ ปีหลังจากโครงการแล้วเสร็จ	ระดับดี
มากกว่า ๘ ปีหลังจากโครงการแล้วเสร็จ	ระดับดีมาก

๒) แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการติดตามประเมินผล

แหล่งข้อมูล คือ แหล่งที่รวบรวมข้อมูลสำหรับการติดตามประเมินผลโครงการ ประกอบด้วยแหล่งข้อมูล ๒ ประเภท คือ

- **แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ** คือ การใช้แบบรวบรวมข้อมูลสำหรับการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของแผนงาน/โครงการเป้าหมายที่ดำเนินการโดยหน่วยงานระดับปฏิบัติและหน่วยงานพันธมิตร โดยอาศัยแบบรวบรวมข้อมูล ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานปฏิบัติและหน่วยงานพันธมิตรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนที่ได้รับประโยชน์และการสังเกตการณ์สถานที่จริง (ดำเนินการเฉพาะโครงการที่มีความสำคัญสูง)
- **แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ** ประกอบด้วย (๑) แผนปฏิบัติการระยะต่าง ๆ และ (๒) รายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานระดับปฏิบัติและหน่วยงานพันธมิตร

๓) กรอบระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามประเมินผล

เนื่องจากบทบาทที่แท้จริงของการติดตามประเมินผล มิใช่เพื่อให้ได้คำตอบว่าการดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ประสบความสำเร็จหรือไม่ แต่การติดตามประเมินผลมีบทบาทที่สำคัญกว่าคือ การเพิ่มความเป็นไปได้ในการประสบความสำเร็จของแผน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การติดตามประเมินผลเป็นระบบและกระบวนการในการขับเคลื่อนแผนให้ประสบความสำเร็จ โดยกระบวนการนำข้อค้นพบจากการติดตามและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานตามแผน ทั้งในกระบวนการของการปรับปรุงยุทธศาสตร์ การปรับปรุงการออกแบบแผนงาน/โครงการ และการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีกรอบระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ แบ่งออกได้เป็น ๒ ระยะ

ระยะที่ ๑ การติดตามและประเมินผลช่วงการนำไปปฏิบัติ (การก่อสร้าง การจัดตั้งกลุ่ม การอบรม การศึกษา เป็นต้น) เป็นการติดตามและประเมินผลในช่วงที่กำลังมีการดำเนินการโครงการแต่ยังไม่ได้มีการส่งมอบผลผลิตให้กับผู้ได้รับประโยชน์ (Beneficiary) การติดตามและประเมินผลในขั้นตอนนี้จะเป็นการตรวจสอบว่า การดำเนินงานโครงการมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดผลผลิตทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นไปตามที่ได้มีการออกแบบหรือระบุไว้ในขอบเขตงาน (TOR) หรือไม่ โดยการติดตามและประเมินผลในขั้นตอนนี้จะประกอบด้วยการติดตามความก้าวหน้า (Monitoring) หรือการประเมินสถานะของโครงการที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการ และการประเมินประสิทธิผลของผลผลิต (Output Effectiveness) และประสิทธิภาพของผลผลิต (Output Efficiency) โดยการประเมินประสิทธิภาพของผลผลิตภายใต้แผนงาน/โครงการ อาจพิจารณาประเมินใน ๒ มุมมอง ประกอบด้วยมุมมองด้านความคุ้มค่า (Cost Efficiency) และมุมมองด้านความสามารถในการส่งมอบผลผลิตให้กับผู้ใช้หรือผู้ได้รับประโยชน์ได้ทันเวลา (Time Efficiency) ส่วนกรอบเวลาในการติดตามประเมินผลในขั้นตอนนี้สามารถแบ่งย่อยออกเป็น ๒ ส่วน คือ

(๑) "การติดตาม (Monitoring)" ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบเกี่ยวกับตัวชี้วัดที่ระบุเพื่อแสดงให้ผู้จัดการโครงการหรือผู้บริหารระดับสูงและผู้มีส่วนได้เสียหลักทราบว่าโครงการที่กำลังดำเนินการมีความก้าวหน้าอย่างไร และมีแนวโน้มจะบรรลุวัตถุประสงค์ในการใช้เงินที่จัดสรรให้หรือไม่ **ควรดำเนินการติดตามความก้าวหน้าทุกเดือน**

(๒) "การประเมินผล (Evaluation)" เป็นการพัฒนาระบบในการตรวจวัดคุณค่า ความสำคัญ คุณภาพของโครงการ เพื่อให้ทราบถึงระดับการบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์หรือค่ามาตรฐานที่กำหนดเอาไว้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์สำหรับการตัดสินใจในการพัฒนา ปรับปรุง โครงการหรือแผนงาน หรือการดำเนินการใด ๆ ให้ดีขึ้น หรือเพื่อการตัดสินใจในการขยายหรือลดขนาดแผนงานโครงการหรือการดำเนินการใด ๆ โดยให้ความสำคัญกับหลักการใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง รวมทั้ง ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ประเมินกับผู้ถูกประเมินหรือผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ **ควรมีการประเมินผลทุกปี**

ระยะที่ ๒ การติดตามและประเมินผลภายหลังจากการส่งมอบผลผลิตหรือบริการสาธารณะให้กับผู้ได้รับผลประโยชน์แล้ว เป็นการติดตามและประเมินผลในช่วงที่การดำเนินการหรือการก่อสร้างแล้วเสร็จและมีการส่งมอบผลผลิตให้ผู้รับประโยชน์ไปใช้ประโยชน์ การติดตามและประเมินผลในขั้นตอนนี้ จะเป็นการตรวจสอบว่าผลผลิตที่เกิดขึ้นจากโครงการได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์จริงหรือไม่ ขอบเขตของการได้รับประโยชน์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีมากน้อยเพียงใด และประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีความยั่งยืนมากน้อยเพียงใด และอาจมีการประเมินถึงระดับผลกระทบว่าการได้ประโยชน์จากแผนงาน/โครงการต่าง ๆ นั้นได้มีส่วนทำให้ชีวิตของผู้ได้รับประโยชน์ดีขึ้นหรือไม่อย่างไร ดังนั้นการติดตามประเมินผลในขั้นตอนนี้จึงเป็นการประเมินผลลัพธ์ (Outcome) ที่เกิดขึ้นเป็นหลัก

๔) กรอบประเด็นในการติดตามและประเมินผล

กรอบประเด็นในการติดตามและประเมินผลแผนงาน/ โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ เสนอประเด็นสำคัญที่ควรนำไปพิจารณาในการติดตามและประเมินผลดังตาราง ดัง**ตารางที่ ๓๓**

ตารางที่ ๓๓ กรอบประเด็นในการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ

ลำดับ	ประเด็น	แนวทางการติดตาม/ประเมินผล	ตัวติดตาม/ ประเมินผล
๑	อัตราการใช้ทรัพยากร	ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินแผนงาน/ โครงการ	ทรัพยากรนำเข้า (งบประมาณ บุคลากร)
๒	การนำแผนงาน/ โครงการไปสู่การปฏิบัติ	ติดตามความสำเร็จตามกรอบระยะเวลา ความคืบหน้าการดำเนินการ รวมถึงประเด็นความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนแผนงาน/ โครงการ ไปสู่การปฏิบัติ	ตารางแผนการดำเนินงาน (กำหนดระยะเวลาเริ่มงาน สิ้นสุดงาน)
๓	การส่งมอบผลผลิตภายใต้แผนงาน/ โครงการ	ติดตามการส่งมอบผลผลิตตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด (Time Efficiency) โดยอาจพิจารณาว่าการดำเนินงานยังอยู่บนเส้นทางที่ทำให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่ต้องการได้ทันเวลาหรือไม่ (อยู่บนเส้นทาง/ ไม่อยู่บนเส้นทาง/ ดำเนินการสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายแล้ว)	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแผนงาน/ โครงการ

ตารางที่ ๓๓ กรอบประเด็นในการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ

ลำดับ	ประเด็น	แนวทางการติดตาม/ประเมินผล	ตัวติดตาม/ ประเมินผล
๔	การประเมินผลลัพธ์ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ	ติดตามโอกาสและความเป็นไปได้ที่จะบรรลุความสำเร็จตามผลลัพธ์ที่กำหนดไว้ (Output Efficiency) (อาจพิจารณาความเป็นไปได้ เช่น สำเร็จแน่นอนทั้งหมด/ มีโอกาสความเป็นไปได้/ สำเร็จเพียงบางส่วน/ ไม่สำเร็จ)	เป้าหมายของแผนงาน/ โครงการ
๕	การประเมินความคุ้มค่าของงบประมาณในการดำเนินการตามแผนงาน/ โครงการ	ประเมินผลความคุ้มค่าของงบประมาณที่ใช้เปรียบเทียบกับคุณค่า/มูลค่าของผลลัพธ์ที่ได้รับ	งบประมาณที่ใช้จ่าย
๖	การประเมินระดับผลกระทบของผลลัพธ์ภายใต้แผนงาน/ โครงการ	ประเมินถึงระดับผลกระทบว่าการได้ประโยชน์จากแผนงาน/ โครงการต่าง ๆ นั้นมีขอบเขตของการได้รับประโยชน์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมากน้อยเพียงใด และประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีความยั่งยืนมากน้อยเพียงใด ได้มีส่วนทำให้ชีวิตของผู้ได้รับประโยชน์ดีขึ้นหรือไม่อย่างไร (อาจพิจารณาแบ่งเป็นระดับมาก ปานกลาง และน้อย)	ทิศทางการเปลี่ยนแปลง (โดยอาจพิจารณาในมิติความร่วมมือเชิงพื้นที่/ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น)

๕) การประเมินผลความสำเร็จในภาพรวมของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ

การติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนฯ โดยกำหนดระยะเวลาในการประเมินผลตามเป้าหมายของแผนฯ คือ ระยะกึ่งกลางของแผน เพื่อเป็นการติดตามความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเป้าหมาย และให้ทราบปัญหา อุปสรรค เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงาน ก่อนเข้าสู่ช่วงท้ายของแผนฯ และการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผน (ช่วงปีที่ ๕) เพื่อประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนฯ ทั้งหมด และใช้ประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศในระยะต่อไป

ทั้งนี้ ในการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดหรือค่าเป้าหมายในแผนปฏิบัติการฯ นั้น เนื่องจากตัวชี้วัดแต่ละตัว ต่างมุ่งบ่งชี้สถานการณ์เฉพาะเรื่อง จึงไม่สามารถสรุปได้อย่างชัดเจนว่า ผลการพัฒนาด้านที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศในภาพรวม บรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาในเชิงปริมาณ ดังนั้น การนำเอาตัวชี้วัดในแต่ละเรื่องไปทำเป็นตัวชี้วัดหรือดัชนีรวม (Composite Index) จึงจะสามารถสะท้อนถึงการพัฒนาได้อย่างรอบด้าน

การจัดทำตัวชี้วัดหรือดัชนีรวม คือ การนำเอาตัวชี้วัดจำนวนมากในแผนปฏิบัติการฯ ที่เป็นประเด็นหรือเรื่องเกี่ยวเนื่องกัน มารวมเป็นเพียงตัวเลขตัวเดียวเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ สำหรับเป็นมาตรวัดทางสถิติเพื่อชี้สถานการณ์ในภาพรวม ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (ซึ่งตามแผนปฏิบัติการฯ นี้ คือ ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย มีประโยชน์ต่อผู้บริหารสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางนโยบาย สะดวกสำหรับใช้สื่อสารต่อสาธารณชนให้เข้าใจถึงสถานการณ์ของการพัฒนาในภาพรวมได้

ตัวอย่างตัวชี้วัดหรือดัชนีรวม เช่น ดัชนีระดับความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์และให้บริการเชิงนิเวศของที่ดินและทรัพยากรดิน ดัชนีระดับดุลยภาพและความคุ้มค่าของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน ดัชนีระดับขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินของเกษตรกร ดัชนีระดับการกระจายตัวของการถือครองที่ดิน ดัชนีระดับศักยภาพและการบูรณาการในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน เป็นต้น โดยมีการระบุค่าคะแนนที่ได้จากคะแนนเต็ม เช่น คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

ภาคผนวก ก

๑. อภิธานศัพท์

คำเฉพาะที่ใช้ในแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายที่ตรงกัน มีรายละเอียดดังนี้

อภิธานศัพท์

ที่ดิน[๑]	พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึงภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย
ทรัพยากรดิน[๑]	ดิน และให้หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ และอินทรียวัตถุต่าง ๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย
การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน[๑]	การบูรณาการในการดูแลรักษา สงวนหวงห้าม การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และพัฒนาซึ่งที่ดิน การกระจายการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์อย่างสมดุล หรือการแก้ไขปัญหาด้านที่ดิน รวมทั้งการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้การใช้ที่ดินมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นธรรมและยั่งยืน
ประชาชน[๒]	บุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน องค์กรภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย
การมีส่วนร่วมของประชาชน[๒]	กระบวนการซึ่งประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม มีโอกาสแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เหมาะสม
การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)[๓]	แนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลิดรอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง
การกระจายการถือครองที่ดิน[๔]	การกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนมีที่ดินทำกินอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
บริการระบบนิเวศ (Ecosystem Services) [๕]	ประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมจากการทำหน้าที่ของระบบนิเวศ สามารถแบ่งบริการจากระบบนิเวศออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

[๑] ที่มา: พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

[๒] ที่มา: ประกาศคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔

[๓] ที่มา: Brundtland Report (๑๙๘๗) รายงานความหมายภาษาไทย โดย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

[๔] ที่มา: ร่างพระราชบัญญัติสถาบันบริหารจัดการที่ดินและกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน พ.ศ. ....

[๕] ที่มา: Millennium Ecosystem Assessment (๒๐๐๓). Ecosystem and Their Services. Ecosystems and Human Well-Being: A Framework for Assessment. Washington DC, Island Press. (รายงานความหมายภาษาไทย โดย โครงการจัดตั้งสำนักงานเศรษฐกิจชายแดนและโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง)

อภิธานศัพท์

๑) บริการและประโยชน์ที่ได้รับจากการให้และการเป็นแหล่งเสบียง (Provisioning Services) เช่น อาหาร น้ำสะอาด ไม้ ปลา สมุนไพร

๒) บริการและประโยชน์ที่ได้รับจากการควบคุมกลไกและการทำงานของระบบ (Regulating Services) เช่น การควบคุมและรักษาสมดุลของน้ำและบรรยากาศ ความสามารถในการกักเก็บและการกรองน้ำ ความสามารถในการป้องกันการชะล้างของหน้าดิน ความสามารถในการบรรเทาเบาบางผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

๓) บริการและประโยชน์ที่ได้รับทางด้านสังคมวัฒนธรรม (Cultural Services) เช่น เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ เป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างแรงบันดาลใจ

๔) บริการและประโยชน์ที่ได้รับในฐานะที่เป็นปัจจัยสนับสนุนและเกื้อกูลต่อระบบชีวิตทั้งหมด (Supporting Services) เช่น การควบคุมการหมุนเวียนของธาตุอาหารในดิน ความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งการผลิตขั้นปฐมภูมิ

ป่าไม้[๖] ความหมายตามนโยบายป่าไม้แห่งชาติ หมายถึง พื้นที่ปกคลุมของพืชพรรณที่สามารถจำแนกได้ว่า มีไม้ยืนต้นปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า ๓.๑๒๕ ไร่ (๐.๕ เฮกตาร์) และหมายรวมถึงพื้นที่เหล่านี้

๑) พื้นที่ที่ไม่มีต้นไม้ขึ้นอยู่เป็นการชั่วคราวเนื่องจากกิจกรรมการจัดการป่าไม้แบบตัดหมด (Clear-cutting) แต่สามารถสืบต่อพันธุ์ของพรรณพืช (Regeneration) ภายใน ๕ ปี หรือมากกว่า ๕ ปีในกรณีพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษตามเหตุผลทางวิชาการและมีความคาดหมายว่า จะสามารถมีพื้นที่ปกคลุมของพืชพรรณที่มีไม้ยืนต้นปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า ๓.๑๒๕ ไร่

๒) พื้นที่ถนนป่าไม้ แนวกันไฟ และพื้นที่โล่งขนาดเล็กอื่น ๆ ที่เกิดจากกิจกรรมการจัดการป่าตามหลักวิชาการ ไม่รวมถึงถนนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการคมนาคมเป็นหลัก

๓) พื้นที่ที่มีต้นไม้เป็นแถบหรือแนวที่มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๓.๑๒๕ ไร่ (๐.๕ เฮกตาร์) และกว้างมากกว่า ๒๐ เมตร

[๖] ที่มา: นโยบายป่าไม้แห่งชาติ

อภิธานศัพท์

๔) พื้นที่ป่าชายเลนในเขตน้ำขึ้นน้ำลงของน้ำทะเล โดยไม่คำนึงถึงว่าพื้นที่นั้นได้รับการจำแนกให้เป็นพื้นที่ดินหรือไม่ก็ตาม และรวมถึงป่าบุ่ง ป่าทาม และป่าอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

๕) พื้นที่ที่มีไผ่ปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่อง รวมถึงทุ่งหญ้าและลานหินที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่ปรากฏล้อมรอบด้วยพื้นที่ที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่าไม้

๖) หากมีประเด็นที่ต้องพิจารณานอกจากที่กำหนด ให้พิจารณาตามเอกสารทางวิชาการขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ที่ได้กำหนดนิยามและคำทางป่าไม้ไว้ในเอกสาร Global Forest Resources Assessment ๒๐๒๐

ป่าอนุรักษ์[๖] พื้นที่ที่กำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งป้องกันภัยธรรมชาติต่างๆ และรักษาสภาพธรรมชาติที่สวยงามหรือมีจุดเด่นเฉพาะตัว ตลอดทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัย และนันทนาการ หรือเขตพื้นที่อื่นใดที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ หรือคุณค่าอื่น อันควรแก่การอนุรักษ์หรือรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ พื้นที่เตรียมการอุทยานแห่งชาติ พื้นที่เตรียมการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พื้นที่เตรียมการเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติที่ควรแก่การอนุรักษ์บางส่วน ป่าชายเลนอนุรักษ์ เป็นต้น

ป่าเศรษฐกิจ[๖] พื้นที่ที่กำหนดไว้เพื่อการผลิตไม้และของป่า เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ หรือเขตพื้นที่อื่นใดที่มีความเหมาะสมกับการกำหนดให้เป็นเขตป่าเศรษฐกิจโดยอยู่นอกเขตป่าอนุรักษ์ ประกอบด้วย

๑) ป่าเศรษฐกิจในที่ดินของรัฐ ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ (ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๓, ๔, ๕) เขตป่าไม้ของรัฐที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ตามกฎหมายให้เป็นป่าเศรษฐกิจ เขตพื้นที่อื่นของรัฐที่ประสงค์จะสร้างสวนป่าเศรษฐกิจ ป่าไม้ถาวร ป่าชายเลนนอกเขตป่าชายเลนอนุรักษ์

๒) ป่าเศรษฐกิจในที่ดินของเอกชน ได้แก่ ที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน และที่ดินนอกเขตป่าไม้ของรัฐอื่น ๆ

อภิธานศัพท์

ป่าชุมชน[๗]	ป่านอกเขตป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่อื่นของรัฐนอกเขตป่าอนุรักษ์ที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน โดยชุมชนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา ตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน
พื้นที่อนุรักษ์[๘]	พื้นที่บกและ/หรือพื้นที่ทางทะเลที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อการคุ้มครองและบำรุงรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งทรัพยากรทางวัฒนธรรม พร้อมมีระบบการจัดการที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือวิธีการอื่นใดที่มีประสิทธิภาพ
พื้นที่เฉพาะ	บริเวณพื้นที่ใด ๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นโดยมีเป้าหมายการใช้ประโยชน์หรือรูปแบบการบริหารจัดการโดยเฉพาะ ซึ่งมีกลไก เครื่องมือ มาตรการ ระเบียบ กฎหมาย หรือหน่วยงาน ในการกำกับดูแลและการบริหารจัดการที่แตกต่างจากพื้นที่ทั่วไป เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เขตควบคุมมลพิษ เป็นต้น
ดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือ **การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีดุลยภาพ**	การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม ทั้งต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ และความต้องการใช้ประโยชน์ของท้องถิ่นและชุมชน
การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างคุ้มค่า	การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีขนาดจำกัดอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ (ด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม)
ความแม่นยำ (ในการจัดที่ดิน)	การจัดที่ดินแก่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่มีคุณสมบัติและความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย ภารกิจ เกณฑ์ ระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงการจัดที่ดินในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการดำรงชีพด้วย
ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)[๙]	ประเด็นหลักที่ต้องคำนึงถึงที่ต้องพัฒนาและมุ่งเน้น เป็นการพิจารณาว่าหน่วยงานต้องการดำเนินการในประเด็นใดเป็นพิเศษ และหลังจากได้ดำเนินการดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้วต้องการให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในทิศทางใด

[๗] ที่มา: พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒

[๘] ที่มา: IUCN (๑๙๙๔)

[๙] ที่มา: แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อภิธานศัพท์

ยุทธศาสตร์ (Strategy)	แนวทางในการบรรลุเป้าหมายของแผนที่ต้องมีความชัดเจน เพื่อให้ยุทธศาสตร์ที่ได้ออกมานั้นตรงตามความต้องการ และดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง

๒. คำอธิบายอักษรย่อ (Abbreviation)

คำย่อ	คำอธิบาย
กก.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
ก.ก.ถ.	สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กข.	กรมการข้าว
กค.	กระทรวงการคลัง
กทม.	กรุงเทพมหานคร
กน.	กรมการค้าภายใน
กนพ.	คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
กปศ.	กรมปศุสัตว์
กวก.	กรมวิชาการเกษตร
กสก.	กรมส่งเสริมการเกษตร
กสส.	กรมส่งเสริมสหกรณ์
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กห.	กระทรวงกลาโหม
คค.	กระทรวงคมนาคม
คทช.	คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
คพ.	กรมควบคุมมลพิษ
คพร.	คณะอนุกรรมการพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐจังหวัด
จท.	กรมเจ้าท่า
จว.	จังหวัด
ชป.	กรมชลประทาน
ดศ.	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
ทช.	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ทน.	กรมทรัพยากรน้ำ
ทบ.	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ธกส.	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ธร.	กรมธนารักษ์
นร.	สำนักนายกรัฐมนตรี
บจธ.	สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน)
ป.ป.ท.	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
ปภ.	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ปม.	กรมป่าไม้
ผท.	กรมแผนที่ทหาร
พช.	กรมการพัฒนาชุมชน
พณ	กระทรวงพาณิชย์

คำย่อ	คำอธิบาย
พด.	กรมพัฒนาที่ดิน
พน.	กระทรวงพลังงาน
พม.	กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
พส.	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
พอช.	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ทด.	กรมที่ดิน
มท	กระทรวงมหาดไทย
มม.	กรมหม่อนไหม
ยธ	กระทรวงยุติธรรม
ยผ.	กรมโยธาธิการและผังเมือง
รฟท.	การรถไฟแห่งประเทศไทย
วว.	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
สกพอ.	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
สกสว.	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สค.	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
สคทช.	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
สถ.	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
สทนช.	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ส.ป.ก.	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
สป.กษ.	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สป.คค.	สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม
สป.ดศ.	สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
สป.ทส.	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สป.มท.	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
สผ.	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สพภ.	สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ
สพร.	สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
สวก.	สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)
สวข.	สถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ
สวทช.	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
สสช.	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
สศก.	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
สศค.	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
สศช.	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สศด.	สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล
อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม
อต.	องค์การตลาด

คำย่อ	คำอธิบาย
อ.ต.ก.	องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
อบก.	องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)
อบจ.	องค์การบริหารส่วนจังหวัด
อปท.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อว.	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
อส.	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ออป.	องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
One Map	แผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑:๔๐๐๐
BOI	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (The Board of Investment of Thailand)
FAO	องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations)
GISTDA	สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (Geo - Informatics and Space Technology Development Agency)
NECTEC	ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (National Electronics and Computer Technology Center)

ภาคผนวก ข

ประเด็นยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	แหล่งข้อมูล
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความยั่งยืนของการจัดการที่ดินและระบบนิเวศ	๑) ความสำเร็จของการจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์ One Map	**เส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์ One Map** หมายถึง การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) ตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐ จำนวน ๑๓ ข้อ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้รับทราบเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๘ **ที่ดินของรัฐ** หมายถึง ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สงวนหวงห้ามของรัฐ ที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ เป็นต้น **<u>หลักการคำนวณ</u>** : - **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : ร้อยละ ๑๐๐ (การจัดทำเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐแล้วเสร็จ และได้รับความเห็นชอบจาก คทช. และได้เสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา)	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมธนารักษ์, กรมที่ดิน, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์
	๒) ความสำเร็จของการพิสูจน์สิทธิเพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐและประชาชน	**การพิสูจน์สิทธิเพื่อแก้ไขปัญหาข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน** หมายถึง การแก้ไขปัญหาข้อโต้แย้งเกี่ยวกับที่ดินระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชนให้ได้ข้อยุติ หรือสามารถหาแนวทางคลี่คลายปัญหาให้บรรเทาเบาบางลงได้ ผ่านการดำเนินการตามมาตรการของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ เรื่อง การพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของบุคคลในเขตที่ดินของรัฐ และเรื่องขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการอ่านภาพถ่ายทางอากาศ และตามภารกิจของหน่วยงานอื่น **<u>หลักการคำนวณ</u>** : - **<u>หน่วยวัด</u>** : แปลง **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : ไม่น้อยกว่า ๖,๕๐๐ แปลง	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมธนารักษ์, กรมที่ดิน, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์
	๓) ที่ดินของรัฐถูกบุกรุกลดลง	**ที่ดินของรัฐ** หมายถึง ที่ดินรัฐภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐ ๙ หน่วยงาน (กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมธนารักษ์, กรมที่ดิน, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์) **<u>หลักการคำนวณ</u>** : [ขนาดที่ดินของรัฐที่ถูกบุกรุก ณ ปีฐาน (ไร่) ÷ ขนาดที่ดินของรัฐทั้งหมด (ไร่) x ๑๐๐] - [ขนาดที่ดินของรัฐที่ถูกบุกรุก ณ ปีเป้าหมาย (ไร่) ÷ ขนาดที่ดินของรัฐทั้งหมด ณ ปีเป้าหมาย (ไร่) x ๑๐๐] **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : ลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓	กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมธนารักษ์, กรมที่ดิน, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์

ประเด็นยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	แหล่งข้อมูล
	๔) การประกาศใช้กฎระเบียบที่ส่งเสริมให้ประชาชนบริหารจัดการ การตัดสินใจ รักษาและใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ	มีการทบทวนระเบียบ กฎหมาย ที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน และภาคประชาชนในพื้นที่ร่วมบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากการให้บริการระบบนิเวศในพื้นที่ **<u>หลักการคำนวณ</u>** : - **<u>หน่วยวัด</u>** : มีการประกาศใช้/ไม่ประกาศใช้ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : มีการประกาศใช้	กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
	๕) อปท. /ชุมชน มีความรู้และทักษะในการใช้ประโยชน์และรักษาระบบนิเวศให้มีความยั่งยืน	มีกิจกรรมสร้างทักษะ เสริมความรู้ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรชุมชน ชุมชน ในพื้นที่ ตามพื้นที่เป้าหมายที่หน่วยงานกำหนด **พื้นที่เป้าหมาย** เป็นการกำหนดตามขอบเขตการปกครอง หรือตามพื้นที่ตั้งชุมชน หมู่บ้าน ที่หน่วยงานจะดำเนินการ **<u>หลักการคำนวณ</u>** : [จำนวนพื้นที่เป้าหมายที่มีการดำเนินการ (แห่ง) ÷ จำนวนพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด] x ๑๐๐ **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมทรัพยากรน้ำ, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	๖) พื้นที่ป่าธรรมชาติ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น	**พื้นที่ป่าธรรมชาติ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์** หมายถึง พื้นที่สีเขียวตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๘: การเติบโตอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย พื้นที่ป่าธรรมชาติ (ร้อยละ ๓๓) และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ (ร้อยละ ๑๒) โดยไม่ได้นับรวมพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท **<u>หลักการคำนวณ</u>** : [ขนาดพื้นที่ป่าธรรมชาติ (ไร่) ÷ ขนาดพื้นที่ประเทศไทย (ไร่)] x ๑๐๐ [ขนาดพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ (ไร่) ÷ ขนาดพื้นที่ประเทศไทย (ไร่)] x ๑๐๐ **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : พื้นที่ป่าธรรมชาติ ร้อยละ ๓๓ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๑๒	กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, หน่วยงานที่กำกับที่ดินของรัฐ, องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างดุลยภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน	๑) ที่ดินที่ถูกทิ้งร้างของประเทศลดลง	**ที่ดินที่ถูกทิ้งร้าง** หมายถึง ที่ดินของรัฐและเอกชนซึ่งโดยสภาพสามารถทำประโยชน์ได้ แต่ถูกปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้ทำประโยชน์ต่อเนื่อง ทั้งนี้ตามเงื่อนไขระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินประเภทนั้น ๆ **<u>หลักการคำนวณ</u>** : [(ขนาดที่ดินที่ถูกทิ้งร้างของประเทศ ณ ปีฐาน (ไร่) - ขนาดที่ดินที่ถูกทิ้งร้างของประเทศ ณ ปีเป้าหมาย (ไร่)) ÷ ขนาดที่ดินที่ถูกทิ้งร้างของประเทศ ณ ปีฐาน (ไร่) x ๑๐๐]	หน่วยงานที่กำกับที่ดินของรัฐ, กรมที่ดิน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	แหล่งข้อมูล
ตามศักยภาพ		**<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : ลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓	, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรมการปกครอง), สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน)
	๒) การใช้ประโยชน์ที่ดินสอดคล้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายผังเมือง	**การใช้ประโยชน์ที่ดินสอดคล้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายผังเมือง** หมายถึง การติดตามการใช้ประโยชน์ที่ดินและการปฏิบัติตามผังเมืองรวมที่ได้มีการประกาศใช้ในกฎกระทรวง **<u>หลักการคำนวณ</u>** : [(ขนาดหรือจำนวนแปลงที่ดินที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่สอดคล้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายผังเมือง ณ ปีฐาน (ไร่หรือจำนวนแปลง) - ขนาดหรือจำนวนแปลงที่ดินที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่สอดคล้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายผังเมือง ณ ปีเป้าหมาย (ไร่หรือจำนวนแปลง)) ÷ ขนาดหรือจำนวนแปลงที่ดินที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่สอดคล้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายผังเมือง ณ ปีฐาน (ไร่หรือจำนวนแปลง) x ๑๐๐] **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	กรมโยธาธิการและผังเมือง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
	๓) การศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมจำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด และนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย	มีโครงการศึกษา วิจัย การใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรดิน จำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด เพื่อกำหนดสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินในรายสาขา เพื่อความสมดุล ตามศักยภาพของที่ดินและทรัพยากรดิน และนำผลการศึกษา/วิจัยไปใช้ในการทบทวน ปรับปรุง การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์การพัฒนา **<u>หลักการคำนวณ</u>** : - **<u>หน่วยวัด</u>** : มี/ไม่มี **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : มีการศึกษา วิจัย สัดส่วนการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมจำแนกตามภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด และนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สถาบันการศึกษา, กรมโยธาธิการและผังเมือง, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๔) สัดส่วนของดินที่ได้รับการฟื้นฟูหรือพัฒนาคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น	**ดินที่ได้รับการฟื้นฟูหรือพัฒนาคุณภาพ** หมายถึง การพัฒนาที่ดินที่ไม่เหมาะสมต่อการเกษตรให้สามารถใช้ทำการเพาะปลูกให้เจริญเติบโต และให้ผลผลิตได้ตามปกติหรือปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะในการปลูกพืชให้เจริญเติบโตและให้ผลผลิตอย่างยั่งยืน การทำการเกษตรติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน โดยขาดการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การเพิ่มอินทรียวัตถุให้แก่ดิน ซึ่งจะส่งผลต่อสมบัติของดินทั้งกายภาพ เคมี และชีวภาพ ทั้งนี้ หลักการในการฟื้นฟู บำรุงหรือพัฒนาคุณภาพดิน จะมุ่งสู่การทำให้ดินอยู่ในสภาพที่เหมาะสมสำหรับพืชที่ต้องการปลูก ช่วยให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ **<u>ข้อมูลที่ต้องการ</u>** : ๑. พื้นที่ดินที่ได้รับการจัดการและฟื้นฟูสภาพดิน ๒. พื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่นอกเขตป่าตามกฎหมาย ซึ่งรวมพื้นที่เขตการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม **<u>หลักการคำนวณ</u>** : พื้นที่ได้รับการจัดการและฟื้นฟูสภาพดิน (ไร่) ÷ พื้นที่เกษตรกรรมทั้งประเทศ (๑๕๓ ล้านไร่) × ๑๐๐ **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐	กรมพัฒนาที่ดิน

ประเด็นยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	แหล่งข้อมูล
	๕) พื้นที่เกษตรกรรมที่มีการบริหารจัดการตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน	**พื้นที่เกษตรกรรมที่มีการบริหารจัดการตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน** หมายถึง พื้นที่เกษตรกรรมที่ได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ในรูปแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เป็นต้น เพื่อให้เกิดความมั่นคงและปลอดภัยอาหาร สร้างความสมดุลและยั่งยืน ในทุกมิติ (สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม) **หลักการคำนวณ** : [ขนาดพื้นที่เกษตรกรรมที่มีการบริหารจัดการตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน ณ ปีเป้าหมาย (ไร่) ÷ ขนาดพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดของประเทศ ๑๕๓ ล้านไร่] x ๑๐๐ **หน่วยวัด** : ล้านไร่ **ค่าเป้าหมาย** : ไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านไร่	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมพัฒนาที่ดิน
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดิน	๑) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร	การเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกร ในการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลขั้นพื้นฐาน โดยสร้างการรับรู้ เสริมทักษะ อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ในการใช้งานระบบเทคโนโลยี เช่น การใช้งานเว็บไซต์ แอพพลิเคชั่น เพื่อการประกอบอาชีพ ที่เข้าถึงและใช้งานได้ง่าย เป็นต้น **กลุ่มเป้าหมาย** : เกษตรกรรายเดี่ยว หรือกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย ตามการกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **หลักการคำนวณ** : [จำนวนเกษตรกรเป้าหมายที่ได้รับการเสริมทักษะและสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพ ณ ปีเป้าหมาย ÷ จำนวนเกษตรกรเป้าหมายทั้งหมด] x ๑๐๐ **หน่วยวัด** : ร้อยละ **ค่าเป้าหมาย** : ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
	๒) เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวทางเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ	การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมในรายจังหวัดโดยยกระดับการทำการเกษตรเป็นแบบเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ **เกษตรอัจฉริยะ** (Smart Farm) หมายความว่า การทำเกษตรสมัยใหม่ ด้วยการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน โดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า **เกษตรแม่นยำ** (Precision Agriculture) หมายความว่า การเกษตรใหม่ที่ใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการจัดการข้อมูลมาใช้ในแปลง เพื่อบริหารจัดการพื้นที่แปลงให้มีความเหมาะสมและแม่นยำขึ้น โดยวัตถุประสงค์หลัก คือ การลดต้นทุนการผลิต ควบคู่ไปกับการเพิ่มผลผลิต **หลักการคำนวณ** : [พื้นที่เกษตรกรรมของจังหวัดที่พัฒนาตามแนวทางเกษตรอัจฉริยะ/เกษตรแม่นยำ ณ ปีเป้าหมาย ÷ พื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดของจังหวัด] x ๑๐๐ **หน่วยวัด** : ร้อยละ **ค่าเป้าหมาย** : ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒ ของพื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัด **หมายเหตุ :** ข้อมูลผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดรายจังหวัด จะนำมาใช้ประกอบการประเมินการยกระดับเกษตรกรในภาพรวมของประเทศ	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	แหล่งข้อมูล
	๓) ผลิตภาพด้านการผลิตของเกษตรกรต่อหน่วยพื้นที่เพิ่มขึ้น	**ผลิตภาพการผลิตของเกษตรต่อหน่วยพื้นที่** คือ ขนาดของผลผลิต (Output) ที่ผลิตได้ จากการใส่ปัจจัยการผลิต (Input) เข้าไปในกระบวนการผลิต ซึ่งวัดได้ ๒ ลักษณะ คือ ๑) การวัดผลิตภาพการผลิตบางส่วน และ ๒) การวัดผลิตภาพการผลิตรวม **<u>หลักการคำนวณ</u>** : [(ปริมาณผลผลิตต่อหน่วย ณ ปีเป้าหมาย – ปริมาณปัจจัยการผลิตต่อหน่วย ณ ปีเป้าหมาย) ÷ [(ปริมาณผลผลิตต่อหน่วย ณ ปีฐาน – ปริมาณปัจจัยการผลิตต่อหน่วย ณ ปีฐาน) x ๑๐๐] **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
	๔) สถานะทางการเงินของเกษตรกรดีขึ้น	สถานะทางการเงิน เป็นค่าที่แสดงระดับความมั่นคงทางการเงินของครัวเรือนเกษตรกร อาจพิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้ ๑) ความมั่งคั่งสุทธิ (Net Worth) ที่พิจารณาจากงบดุล (balance sheet) โดยพิจารณาจากมูลค่าสินทรัพย์ (Assets) และหนี้สิน (Liabilities) โดยคำนวณจาก “สินทรัพย์ – หนี้สิน = ความมั่งคั่งสุทธิ” ๒) รายได้และค่าใช้จ่าย (Income and Expense Statement) เป็นการสรุปรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่จะสะท้อนกระแสเงินสด และภาระค่าใช้จ่ายที่มากกว่ารายได้หรือไม่ โดยคำนวณจาก “รายได้ – รายจ่าย = เงินเกิน หรือ รายได้ที่เหลือ” **<u>หลักการคำนวณ</u>** : [(จำนวนหรือครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมดที่มีสถานะทางการเงินดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ณ ปีเป้าหมาย - จำนวนหรือครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมดที่มีสถานะทางการเงินดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ณ ปีฐาน) ÷ จำนวนหรือครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมดที่มีสถานะทางการเงินดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ณ ปีฐาน x ๑๐๐] **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
	๕) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในภาพรวมดีขึ้น (ตามเกณฑ์คุณภาพชีวิตของ สศช.)	**เกณฑ์คุณภาพชีวิตของ สศช.** หมายความว่า การพิจารณาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้ค่าดัชนี ตัวชี้วัด ที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด เช่น ดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index: MPI) ที่ประกอบด้วย ๑) มิติการศึกษา ๒) มิติการใช้ชีวิตในแบบที่ดีต่อสุขภาพ ๓) มิติความเป็นอยู่ และ ๔) มิติความมั่นคงทางการเงิน หรือเกณฑ์อื่น ๆ ที่เหมาะสมกว่า **<u>หลักการคำนวณ</u>** : [(จำนวนหรือครัวเรือนเกษตรกรที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ณ ปีเป้าหมาย - จำนวนหรือครัวเรือนเกษตรกรที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ณ ปีฐาน) ÷ จำนวนหรือครัวเรือนเกษตรกรที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ณ ปีฐาน x ๑๐๐] **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเด็นยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	แหล่งข้อมูล
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม	๑) ผู้ได้รับการจัดที่ดินที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมและ/หรือมีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ลดลง	**ผู้ได้รับการจัดที่ดินที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมและ/หรือมีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์** หมายถึง ประชาชนกลุ่มที่มีคุณสมบัติไม่สอดคล้องกับเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินแล้ว แต่ใช้ประโยชน์ไม่สอดคล้องตามเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่กำหนดไว้ **<u>หลักการคำนวณ</u>** : [(จำนวนผู้ได้รับการจัดที่ดินที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ ณ ปีฐาน - จำนวนผู้ได้รับการจัดที่ดินที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ ณ ปีเป้าหมาย) ÷ จำนวนผู้ได้รับการจัดที่ดินที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ ณ ปีฐาน x ๑๐๐] **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : ลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมส่งเสริมสหกรณ์, กรมธนารักษ์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมที่ดิน
	๒) ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการจัดที่ดิน	**ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย** หมายถึง กลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติสอดคล้องตามเกณฑ์หรือระเบียบ ตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด **<u>หลักการคำนวณ</u>** : [(จำนวนประชาชนที่ได้รับการจัดที่ดิน ณ ปีเป้าหมาย (คน) ÷ จำนวนประชาชนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดที่ต้องได้รับการจัดที่ดิน (คน) x ๑๐๐] **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, กรมส่งเสริมสหกรณ์, กรมธนารักษ์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรมที่ดิน, กรมที่ดิน
	๓) ระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกิน	การวัดระดับความพึงพอใจจากการวัดความสุขชุมชนมวลรวมเฉลี่ยของผู้ได้รับการจัดที่ดินในด้านต่างๆ เช่น ด้านการพัฒนาอาชีพและการส่งเสริมกระบวนการสหกรณ์ ด้านความมั่นคงในที่ดินทำกิน ด้านการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านรายได้และคุณภาพชีวิต รวมถึงด้านสภาพแวดล้อมชุมชน โดยกำหนดคะแนนเต็ม ๑๐ **<u>หลักการคำนวณ</u>** : - **<u>หน่วยวัด</u>** : ระดับคะแนนเฉลี่ย **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : เฉลี่ยที่ระดับ ๘	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๔) การยกระดับการรวมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมตามแนวทาง คทช.	พื้นที่เป้าหมาย : พื้นที่เป้าหมายการจัดที่ดินทำกินในรูปแบบแปลงรวมโดยมิให้กรรมสิทธิ์ (คทช.) ทั้งหมด **<u>หลักการคำนวณ</u>** : [(จำนวนกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมตามแนวทาง คทช. ณ ปี เป้าหมาย - จำนวนกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมตามแนวทาง คทช. ณ ปีฐาน) ÷ จำนวนกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมตามแนวทาง คทช. ณ ปีฐาน] x ๑๐๐ **<u>หน่วยวัด</u>** : ร้อยละ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, กรมส่งเสริมสหกรณ์, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	แหล่งข้อมูล
	๕) การพัฒนารูปแบบทางเลือกอื่นเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการกระจายการถือครองที่ดินของรัฐและเอกชน	**การพัฒนารูปแบบทางเลือกอื่น** หมายถึง การศึกษา วิจัย เพื่อวิเคราะห์เครื่องมือและกลไกเพิ่มเติม ที่นอกเหนือจากเครื่องมือและกลไกที่ดำเนินการตามภารกิจปกติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือการทบทวนเครื่องมือและกลไกเดิมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายการถือครองที่ดินของประเทศในภาพรวม ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ **<u>หลักการคำนวณ</u>** : - **<u>หน่วยวัด</u>** : แนวทาง/เครื่องมือ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : มีการศึกษาวิจัยเพื่อเพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินของรัฐและเอกชนที่เป็นนวัตกรรมหรือการปรับปรุงเครื่องมือเดิมให้ดีขึ้น จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ แนวทาง/เครื่องมือ	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน), ถาบันการศึกษา
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๑) กฎหมาย/ระเบียบที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	มีกระบวนการทบทวนรายการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน หรือระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ หรือมีความล้าสมัย รวมถึงการจัดทำทะเบียนกฎหมายหรือระเบียบ และดำเนินการตรา แก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก **กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน** หมายถึง กฎหมายลำดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน อาทิ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และระเบียบ รวมถึงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวน/ปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็น เช่น การออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อกำหนดสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ท้องถิ่น และชุมชน ให้สิทธิการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การตัดสินใจ รักษาและการใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ เพื่อการอนุรักษ์และให้บริการระบบนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การทบทวนการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.๒๕๖๒ ให้มีการเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้าตามขนาดการ ถือครองที่ดิน การออกประกาศกระทรวงการคลัง ในการลดหรือยกเว้นภาษีที่ดินที่ใช้ประโยชน์ ซึ่งมีผลดีต่อสิ่งแวดล้อม การแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกร่างระเบียบ กฎกระทรวง หรือกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ให้ผู้ได้รับการจัดที่ดินจากรัฐสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่นนอกเหนือจากเกษตรกรรมและตามสัดส่วนที่มากขึ้น การทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก พ.ศ. ๒๕๑๐ พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้มีมาตรฐานเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เพื่อลดความเลื่อมล้ำในการจัดที่ดิน เป็นต้น **<u>หลักการคำนวณ</u>** : - **<u>หน่วยวัด</u>** : ฉบับ **<u>ค่าเป้าหมาย</u>** : มีการทบทวนกฎหมาย/ระเบียบและดำเนินการแก้ไข/ปรับปรุง/ยกเลิก เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการเชื่อมโยงการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่จำเป็นให้แล้วเสร็จ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ ฉบับ	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	แหล่งข้อมูล
	๒) ระบบข้อมูลที่สามารถบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจของหน่วยงานทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ	มีการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ที่มีความทันสมัยและเป็นมาตรฐานเดียวกัน สำหรับใช้ในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้แล้วเสร็จ ชุดข้อมูล เช่น One Map การพิสูจน์สิทธิ การบุกรุกที่ดินรัฐ ที่ดินทิ้งร้างฯ การจัดที่ดินทำกิน เป็นต้น **หลักการคำนวณ** : - **หน่วยวัด** : ชุดข้อมูล **ค่าเป้าหมาย** : มีการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบข้อมูลกลางด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่มีประสิทธิภาพและสามารถเริ่มใช้งานได้จริง จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ชุดข้อมูล	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๓) การพัฒนาเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	การพัฒนาให้มีเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม และมาตรการทางเลือกเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ในลักษณะที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญต่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน **หลักการคำนวณ** : - **หน่วยวัด** : มี/ไม่มี **ค่าเป้าหมาย** : ไม่น้อยกว่า ๑ เครื่องมือ/มาตรการ	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
	๔) การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	การส่งเสริมให้มีการนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน **หลักการคำนวณ** : - **หน่วยวัด** : เรื่อง **ค่าเป้าหมาย** : ไม่น้อยกว่า ๑๐ เรื่อง	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ